

BERXWEDAN

HER TIŞT JI BO ENIYA RIZGARIYA NETEWA KURDISTAN

Yıl 8 / Sayı 110 / 30 Eylül 1990 / 2.50 DM

Sömürgecilerin Botan'ı insansızlaştırma politikası ve terörüne karşı

ARGK, TÜM KÜRDİSTAN'DA TAARRUZA GEÇTİ

- ARGK, Sırnak-Eruh, Uludere-Beytüşşebap, Bingöl E-5 karayollarına barikat kurdu, bildiri dağıtı, propaganda yaptı.

- ARGK, Hakkari-Kotranis, Beytüşşebap-Hemka ve Derahine, Uludere-Kalik ile Ömerli-Golê karakollarına roketlerle saldırdı.

- Nusaybin-Tinatê'de gerillanın anti-tank mayınına çarpan düşman aracı infilak etti.

Araçtaki tüm askerler öldü.

- Şırnak, Çatak, Gürpınar, Baykan, Uludere ve Çukurca'da ARGK gerillalarıyla sömürgeci birlikler arasında meydana gelen çarpışmalarda 2 üsteğmen, 2 astsubay ve en az 50 asker öldürüldü.

- Kağızman'da gerillalar okul yaktı, gerilla pususunda 1 polis, 3 özel tim elemanı ve 3 asker öldürüldü.

- Uludere-Beytüşşebap ve Şırnak-Eruh yol kesme ile Çatak-Alêkan, Baykan-Derzelat, Kızıltepe-Rêzik, Ömerli-Kudi, Savur-Dengizan ile Pervari-Osyan baskın ve çarşıma eylemlerinde 20 köy korucusu, ajan ve ihbarci ile 1 polis ölümle cezalandırıldı.

- İdil-Bafê köylülerini sömürgeci askerlere karşı toplu direndi. Çukurca Jîyanîş köylülerini ilçe merkezinde hükümet konağına yürüyerek baskılıları ve işkenceyi protesto ettiler.

- İslahiye, Çatak ve Uludere'deki çarpışmalarda 12 ARGK savaşçısı kahramanca direniş içinde şehit oldu.

HABERLERİ 3-4. SAYFALARDA

KÜRDİSTAN'DA SÖMÜRGEÇİ DEVLET VAHŞETİ TÜM HİZIYLA SÜRÜYOR

- Özel tim, Hizan'ın Os köyünde imam İbrahim Döner'i cuma hutbesinde katletti.

- Eruh'ta askerler çobanları taradı, 1966 doğumlu Hasan Kayar katledildi, 3 çoban da muhtelif yerlerinden yaralandı.

- Özel tim mayını Reşina köyünde Abdullah Özer adlı yurtseverin ölümüne yolaçtı.

- Özel tim, Dicle'de Hüseyin Akaslan adlı akli dengesi yerinde olmayan yurtseveri katletti, "çarpışmada terörist öldürülüdü" açıklaması yapıldı.

- Uluslararası çocuk haftasında Bozova'dan 12 yaşındaki Adile Çoban işkenceye alındı.

- Bismil, Diyarbakır, Eruh, Uludere, Hizan, Elbistan, Pazarcık, Halfeti, Bozova ve Konya'nın kazalarında onlarca yurtsever gözaltına alındı.

Haberleri 6. sayfada

Ismail Beşikçi:
"Kürtlerin kendilerini en kötü yönetimi, bu devletlerin en iyi yönetiminden iyidir"

Röportajı 14-15. sayfalarda

ERNK - Türkiye Örgütü'nün açıklaması

7. sayfada

Talabani bu kez

Fransa'ya el açıyor

9. sayfada

Öldürecek Kürt bulamayınca turist öldürdü

9. sayfada

Söz hakkı doğum belgesi için mücadele edenlerindir

13. sayfada

Türk devleti, Kürdistan'da savaş hali olduğunu ve insan haklarını askıya aldığı resmen açıkladı

Türk devleti'nin Avrupa Konseyi'ndeki temsilcisi vasıtasyyla Avrupa Konseyi Genel Sekreteri Catherine Lalumier'e gizli gönderdiği, 23 Ağustos 1990 tarihli ve JJ2243C numaralı mektupta, Güneydoğu Anadolu dediği Kürdistan'da, devam eden savaş hali ve ulusal güvenliğini tehdit eder hale gelen sürekli eylemler nedeniyle "Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 15. maddesine dayanarak, bu sözleşmenin getirdiği sorumluluğundan vazgeçtiğini" resmen açıklıyor.

Haberi 5. sayfada

Diyarbakır, Van, Urfa, Siirt, Adıyaman ve Dersim İnsan Hakları Derneği'nin basın açıklaması ve raporu

Haberi 11-12. sayfalarda

Ortadoğu'da yeni dönem, Türk faşizmi ve Kürdistan direnişi

Kuveyt sorunu ve özellikle ABD'nin bölgeye yönelik yaptığı yoğun askeri sevkiyat çerçevesinde meydana gelen gelişmeler, Ortadoğu'da yeni bir dönemin başladığını gösteriyor. Aslında bu yeni süreç daha 1988 yılında Irak-İran savaşının durdurulmasıyla başlamış, 1989 yılı boyunca dünyada yaşanan yoğun gelişmelerden de etkilenederek olgunlaşmıştır. 1990 yılının başından itibaren iyice hızlanan gelişmeler, Kuveyt sorununun patlaymasına rağmen su yüzüne çıktı ve tüm dünyayı etkisi altına alan bir düzey kazandı.

Yazısı 16-17. sayfalarda

Suriye ile İran dayanışmalarını tazelediler

22-24 Eylül tarihlerinde İran'ın başkenti Tahran'ı ziyaret eden Suriye Devlet Başkanı Hafiz Esad, İran Cumhurbaşkanı Haşim Rafsanjani ve İran'ın dini lideri Ali Hamaney'le görüştü. İki ülkenin liderleri yaptıkları ortak açıklamalarla Irak'ın Kuveyt'i işgalini kınadılar, Körfez'deki yabancı birliklerin çekilmesini istediler ve iki ülkenin bölgenin temel sorunlarında birbirine yakın görüşler savunduklarına dair eski tutumlarını yenilediler.

Yazısı 18. sayfada

Türkiye: Felakete son hız

Ortadoğu'nun kaçınılmaz topyekün bir savaşa doğru tüm hızla sürüklendiğini bilmek için kahn olmaya gerek yok. Savaş, emperyalist devletlerin, silah ve petrol tekelleri ile bölgедeki uşaklarının hesabına geliyor. Tüm politikalar savaşa göre yürütülüyor. Fakat hiç bir devlet, sömürgeci-faşist Türk devleti kadar varlık ve geleceğini savaşa bağlamamış. Açık ki Türk devleti kumar oynuyor, hem de çok tehlikeli bir kumar. Savaşa öyle umut bağlanmış ki, şimdi de Türk devlet yekillerinde "ya savaş çıkmazsa" endişesi gelişiyor.

Yazısı 18. sayfada

İÇİNDEKİLER

Kahramanlık sayfası:
Ahmet ÇETİN / 2. s

***

Okuyucu mektubu:
Alevilik üzerine / 10. s

***

Avrupa basımında
**Kürdistan
ulusal kurtuluş
mucoselesi / 19. s**

***

Öykü:
Sigara dumani / 20. s

***

Adım Adım Kürdistan:
SERHEDAN / 21. s

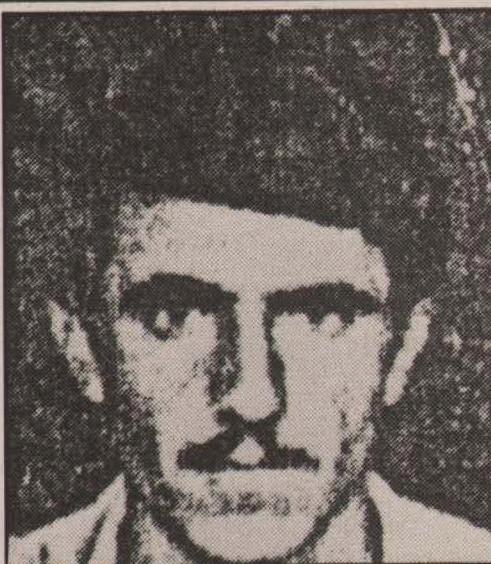
**Direnis
kahramanıñız**

Ulusal kurtuluş savaşı şahitlerimizden **Eşref (Ahmet ÇETİN)** yoldaş, 1965 yılında Hakkari'nin Uludere ilçesine bağlı Taşdelen köyünde bir köylü ailesinin çocuğu olarak doğdu. **Eşref** yoldaş, geldiği bu yapının olumlu özelliklerini kişiliğine kazandırarak, Kürdistan köylülüğüne milli değerlerini yaşatma, temsil etme; yurtseverlik, mertlik-yiğitlik gibi özelliklerini, kişilik yapısı ve ahlakını temsil eden ögeler oldu.

Küçük yaştardan itibaren aile geçimine katkıda bulunması, aile sorumluluğunu paylaşıması, ortak emek ve yaşamı üretmeye karşı duyarlı ve sorumlu davranışması, kendisinde daha küçüklükten sorumluluk bilinci ve duyarlılık özelliğini geliştirdi. **Eşref** yoldaş küçük yaştan itibaren yaşama ve üremeye karşı emekçi, emeğiyle yaşayan ve bunu başkalarının yardım ve hizmetine sunmakta gecikmeyen bir mazaca sahip yetişti.

Genç yaştarda hayat kavgasına atılan **Eşref** yoldaşın doğup büyüğü alan olan Uludere, mücadeledezin 1983'lerden itibaren silahlı savaş biçiminde gelişme pratiğine ilk kucak açan alanlardan birisidir. Yore halkının yurtsever ve yaşamı sıkıntısı çeken yoksul köylülükten oluşması, silahlı savaşımların burada erkenden ve sağlam bir temel bulmasına yol açtı. Uludere, ulusal kurtuluş savaşımıza destek konusunda hiç bir şeyini esirgemeyen, düşmanın her türlü basıktır, katliam ve diğer uygulamalarına karşı direnerek, mücadeleye maddi ve manevi destegini gittikçe artan bir şekilde sürekli kılan bir alanımızdır. Ordumuzun ilk savaşçı-militanlarının kazanıldığı kesimlerden biri de Uludere yurtsever köylülüğüdür. Bu yöre halkımız çok sayıda evladını sıcak savaşa doğrudan vermektedir. İste böylesi bir alanda ve bu olumlu ortamda doğup yetişen, gençliğini, kendi yoresi olan Uludere ilçesinin sıcak ve hareketli koşullarında geçen **Eşref** yoldaş da, gerek yörenin bu yapısal olumlu niteliklerinden, gerekse de alanda gelişen modern ulusal kurtuluş mücadelelerinin derin etkisiyle, 1989 yılında bağımsızlık savaşına fulli olarak katılır.

Yaşama kavgası uğruna Faraşın kursal alanında çalışırken, kendisine uğrayan gerilla birliğine, yaptıkları konuşma ve propagandalardan sonra hemen ısınır, ve yanındaki durbunu -bir ihtiyacı karşılar diye- gerillalara vermek ister. Ancak gerillaların, her Kürt gencinin savaşa doğrudan katılmasının gerekliliği ve bunun Kürt insanına yüklediği sorumlulukları dile getiren pro-

*O'nun içindi
benim de kavgam
yoldaşım...
Feda olsun canım
ülkemin toprağına
ve.. merhem olsun
kanım da
vatan yarasına...
Buyşa eğer
onun biricik arzusu...
İşte
budur özcesi yoldaşım
yaşam ve ölüm
hikayemiz.
Çok acı
ve hüzünlü olsa da
izdirap yüklü
parçalasa da yürekleri...
bu;
karanlığa küskünlüğün
ve aydınlığa
derin hasretin
isyanıdır.
Kader
yazmadı alnimiza
tanırsın yazanları-
günü dolmuş ölüm
hic değil...
Bu ne ilki
ne de sonucusu
lakin en soylusu...
Beni kucaklamaya geldi
belki bir saat
belki bir dakika sonra
bağrına basacak
uğruna savaştığım
yarınlar.
Sakin bükme boynunu..
hic üzülme,
kara yaslara bürünme
ardından
yakışmaz
asla bu bizlere
Öksüz bırakma
sen al
beride düşen silahımı
ve çift çeksin tetiği
parmakların.*

pagandalarının derin etkisinde kalarak, savaşa katılma isteminde bulunur ve 1989 baharında ulusal kurtuluş savaşında onurlu bir savaşçı olarak yerini alır.

Eşref yoldaş birliğe katıldıkları sona tüm güç ve yeteneklerini sarfederken, savaşa geliştirmek için bütün yeteneklerini aktif bir şekilde mücadelede hizmetine sunar. Saflara katıldığı ilk andan başlayarak savaşın en sıcak olduğu alan ve koşullarda faaliyet yürüttür.

"Mücadeleye geç katılmamasına rağmen adeta yetkin ve uzun süreli savaş pratiği olan bir kadro gibi çalışır. Yeteneklerini, kişiliğinin güçlü özelliklerini, ulusal kurtuluş faaliyetleri için kapsamlı bir şekilde değerlendirir. Enerjik, çalışkan davranışları ve disiplinli-uyumlu çalışma tarzıyla her işe koşarak, başkalarına da örnek olan fedakarlıklar sergiler. Gerek beceri ve çalışkanlığı, gerekse de ahlaki ve yoldaşlık ilişkilerindeki uyumlu yapısı, kendisini yoldaşları arasında sevilip sayılan bir konuma getirir. Geçmiş yaşamının kazandığı tecrübeler, dikkatli ve duyarlı yapısıyla birleşince üstlendiği her görevi başarılı bir biçimde yerine getirir."

Mücadeleye geç katılmamasına rağmen adeta yetkin ve uzun süreli savaş pratiği olan bir kadro gibi çalışır. Yeteneklerini, kişiliğinin güçlü özelliklerini, ulusal kurtuluş faaliyetleri için kapsamlı bir şekilde değerlendirir. Enerjik, çalışkan davranışları ve disiplinli-uyumlu çalışma tarzıyla her işe koşarak, başkalarına da örnek olan fedakarlıklar sergiler. Gerek beceri ve çalışkanlığı, gerekse de ahlaki ve yoldaşlık ilişkilerindeki uyumlu yapısı, kendisini yoldaşları arasında sevilip sayılan bir konuma getirir. Geçmiş yaşamının kazandığı tecrübeler, dikkatli ve duyarlı yapısıyla birleşince üstlendiği her görevi başarılı bir biçimde yerine getirir.

Anıtsız, özgürlük Kürdistan topraklarını sonuna dek süsleyecektir ve o topraklarda sonsuza dek yaşayacaktır.

Mücadele arkadaşları

Anma!

Can yoldaşım, büyük savaşçı, Mehmet YÜKSEL (Cemil)

Seni anarken zindan direnişinde, gerilla savaşında, genç ve taze yaşamında seni, hep saygıyla anıyoruz. Gözlerimiz her zaman, her yerde seni arayacaktır.

Ailemiz, fedakar-devrimci Murat YÜKSEL (Mazlum)'den sonra, bu kutsal davada senin de şehit olmanı, ikinci şehidini verme onuruna eristi... Gurur duyuyoruz ve seninle onurluyuz.

Ne ihanet, ne kelle avcilar ve ne de faşist Türk sömürgeciliğinin vahşeti hiçbir güç ve engel bizler, partimiz PKK, Ulusal Kurtuluş Cephemiz ERNK ve orduların halkımızın simgesi ARGK'yi desteklemekten alıkoyamaz.

Kutsal özgürlük ve bağımsızlık özlemi uğruna 12 Ağustos 1990 günü Dersim merkeze bağlı Yeşilkaya köyünde açık bir muhtarın komplosu sonucu şehit düştü. Anısi önünde saygıyla eğiliyoruz.

Amcaoglu
Resul Yüksel / Moers

rili pratiğiyle daha üst görevlere, daha büyük birliklerin yönetim düzeyindeki görevlerine aday olduğunu kanıtlar.

Eşref yoldaş mücadelede daha güçlü hizmetler sunduğu ve verimli çabalalar içerisinde olduğu bir dönemde, birliğiyle Çukurca alanında 9 Ekim '89 günü karşılaştığı bir düşman pususunda şehit düştü. Görev gereği tüm birlik olarak bir yerden başka bir yere giderlerken, karanlıkta düşman pususuna düşüldür. Ve düşmanın aştığı ateş sonucu, birliğin öncülerinden olan **Eşref** yoldaş şehit düşer. O, pratik beceri ve fedakarlığıyla mücadelede son anda da en güçlü temsil ederek şehit düştü. Öncülük gibi beceri ve fedakarlık isteyen bir görevde, tereddütsüzce yürürek şehitler zincirinin soylu kalarından biri oldu.

Kavgaya geç atıldı ve erken şehit düştü. Ancak henüz mücadele verebileceği çok şeyi varken, ve gelecek açısından yetkin görevler için umut beslenilen bir yoldaş iken aramızdan erken ayrıldı, düşmana karşı savaşmadada büyük bir ilham kaynağı olmuştur, Partinin daha ağır ve büyük görevlerini üstlenmede, **Eşref** yoldaş gibi hızlı ve sağlıklı bir

*Ger bijüm deh rojan,
di desté min de tifing
Ger bijüm deh rojan,
serbilind wek piling
Xwestir e jiyan ji sedsalen
sernizimiyyeka bê hêvi
Sedsalen koledariyê,
tirsonek weki roví!
Çi dan bapîren min
Osmanlı û Teteran?
Çi dan bay û dayika min
bê sermén kemalistän?
Ku hêviya min hebe
ji pisporén viran
Neteweyeke di seva reş de,
bê care ú di serhev de
Weterminate bo dizan
bûye pergende
Ü ez, ez é ku hebûna
wi bûye qedexe
Bê berxwedan ev e
hebûn ü mayina me!
Lewma min hilgirtiye
tifing li serê çiyan
Lewra min li sun hişt
jîyanake wek a lawiran
îroj pêşmerge me,
li pêş mirinê
radibim dilanê
Bi dileki şâ û bextiyar
dinêrim li jîyanê
Gotina bapîren me ye,
ey cihan
"Zikê têr haya xwe
tune ji yê birçî"
Heye ku hin mirov nava
li min bikin
Heye ku hin mirov
navan li min bikin
Bibêjin li nav kaşan
Kurde bûye terorist
De baş bibihîsin
mirovino, baş!
Netewa min hebûn ü
mirovatiya min e
Tifinga min şeref ú
namusa min e!*

ARGK, TÜM KÜRDİSTAN'DA TAARRUZA GEÇTİ

Savur-Ömerli

Savur ve Ömerli'nin 2 köyünde gerçekleştirilen iki ayrı eylemde ARGK gerillaları, 4 ajanı kurşuna dizerek cezalandırdılar

Savur'daki eylem 17 Eylül gününü Dengizan (Serenli) köyünde gerçekleştirildi. Bu eylemde Tahiro isimli ajanla, aynı mesleği yürüten oğlu kurşuna dizilerek öldürüldüler.

Cezalandırılan baba-oğul, 13 Mart 1990 günü Savur-Dengizan köyü yakınılarında meydana gelen ve 14 ARGK gerillasının şehit olmasıyla sonuçlanan çarışmadada aktif rol almış, gerillaların yerini düşmana bildirmiş ve muhtemelen gerillaların yemeğine zehir koymuşlardır.

O tarihten beri halktan tam tecrit olan bu hain aile, evlerine yerleşen düşman askerlerinin körümlesi altında yaşamaları sürdürbiliyorlardı. Askerlerin hain kına ihanet etmiş, bu hainin namusuna da el attığı, hainin bu şerefsizliği de katlandığı tüm köylülerce biliniyordu.

Gerillalar, sürekli olarak bu hainin izini sürmüştür ve cezalandırmak için fırsat kollamışlardır.

lantı yapan ARGK gerillaları, köylülere Türk devletinin köy yakma ve çeteleştirme politikasının nedenlerini anlatarak, bu politika karşı direnmelerini, çocukların Türk ordusuna yollayarak, sömürgeci orduya kan vermemelelerini ve ARGK'yi desteklemelerini istediler.

Gerillalar, toplantıdan sonra köy okulunu yakarak imha ettiler. Kars ve Ağrı'da köy toplantıları yapıp, kişi kültürünün yuvası olan köy okullarını tahrif etmeleri gerillaların başarılı yayın bir taktiği durumunda.

21-22 Eylül günleri daha önce ulusal kurtuluş gerillalarımız, köy toplantıları yapıp, okul yaktıkları Kağızman'ın Böcekli köyü yoluna pusu attılar. Pusuya, köye hasar tespiti ve eylemi sorusturmak için gelen düşman birlükleri rastgeldi.

Gerillaların çapraz ateşi sonucu 3 özel tim elemanı, 3 asker ve 1 sivil polis öldürüldü, çok sayıda asker ve özel tim elemanı da yaralandı. Çarışmada gerillaların kayipları olmadı.

Öte yandan 24 Eylül 1990 tarihli Cumhuriyet gazetesinde çıkan bir araştırma yazısı, Kürdistan'da sömürgeci eğitimin felç olduğunu yansıtıyor. Gazeteye göre salt güvenlik gereklisiyle Urfa'da 150, Malatya'da 32, Van'da 30, Batman'da 19, Antep'te 108 okul gerilla eylemleri neddenyle açılamıyor. Sömürgeci yetkililer, Siirt ve Hakkari'de kapalı

nek halini alıyor. Bu direnişweeney Mart 1990 halk ayaklanmasıyla ivme kazandı. Köylüler ancak direnilerek işkence ve tutuklanmaya karşı durulabileceğini kavriyorlar. Bafê köyünün direnişinin özel bir anlamu da var. Bafê, 1985 Mayıs'ında şehit düşen büyük direnişçi Hasan CABADEK'in köyü. Köyün daha pek çok şehidi ve ARGK saflarında savaşçısı var.

Nusaybin

Anti-tank gerilla mayınına çarpan düşman aracı bulunan 1'i yüzbaşı, 11 asker parçalanarak öldü

18 Eylül günü Nusaybin'e bağlı Tinatê (Doğanlı) köyü yakınında yola döşenen anti-tank mayına içinde 2'si sivil, 11'i asker olan bir düşman aracı çaptı.

Tahrif gücü çok yüksek mayının çarpması sonucu araç parçalanarak ve yanarak tahrif olurken, araçta bulunan 11 düşman askeri ve 2 sivilden kurtulan olmadı.

Araçta bulunan 2 yaşlı kölyüzü askerler yanlarına gerilla saldırısı ve mayına karşı tedbir anlamunda rehin olarak almışlardır.

Gerillanın başarılı mayını eylemi ve sonucu tüm bölgede bi-

azalan yakınları sömürgecilerin gölgesinde Şırnak ilce merkezine sıhndalar, evlerini tahkim edilmiş askeri barınaklar durumuna getirdiler. 1985 Eylül ayında gerillalar, Alihan Tatar'ın ilce merkezindeki evine saldırdılar. Hainlerin başı evde olmadığından kurtuldu, ancak yakını olan 6 çetesi öldürdü. Bu tür saldırılar, her yıl tekrarlandı ve bunlarda bir çok yakını da öldürdü. Öyle ki Tatar çeteleri ilce merkezinden dışarı adım atamaz oldular. Gerillalar, Tatarların köylülerden gaspettiği köylerdeki ev, mezar, tarla ve orman gibi tüm mallarına da elkoydular.

Sırnak çeteleriyle takviyeli özel tim ekipleri Şırnak ile aynı vadide yeralan 300 haneli Mijîn (Akdamar) köyünü bastılar. Kadın, çocuk, yaşlı tüm köylüler biraraya toplayan çeteler ve özel timler akşamda kadar köylülere işkence yaptılar. Akşam saatlerinde kadın, yaşlı ve çocukların serbest bırakılan özel timler, 40 yetişkin köylüyü gözaltına alarak Şırnak'a götürdüler. Bu yurtseverlerden 16'sı hakkında tutuklama kararı çıkarıldı.

Şırnak

Gerillalar Şırnak-Eruh yoluna barikat kurdu.

Pusuya düşen Tatar çetelerinden 1'i öldürdü, 2'si de ağır yaralandı.

Şırnak-Ulusdere-Silopi üçgenindeki çarışmada sömürgecilere büyük kayıp verdirildi

22 Eylül günü Şırnak'a 20 km mesafedeki Kaymakam Çeşmesi mevkiiinde saat 16.00 sularında Şırnak-Eruh karayoluna barikat kuran ARGK gerillaları, 20 kadar aracı durdurup kimlik kontrolü yaptılar. Gerillalar, yolculara bildiri dağıtıp, propaganda yaptılar. Propagandalarında gerillalar, son aylarda en çok Şırnak'ta yoğunlaşan köy boşaltma ve orman yakma uygulamaları üzerinde durdular, bu çığlığının düşmanın çaresizliğinin en net göstergesi olduğunu vurguladılar ve halkın direnişe ve ARGK'ye katılmaya çağrırlardı.

Gündüz saatleri olduğu için gerilla pususunu hesaba katmayan ve Siirt'e gitmek üzere korucularıyla birlikte yola çıkan muhtemelen Alihan Tatar'ın da, içinde olduğu çetelerin bindiği araç gerilla barikatına rastlar.

Ulusal kurtuluş gerillalarımıza giren Tatar çeteleri arabalarını terkedip kaçmaya başlarlar. Bunu üzerine ateş eden gerillalar, Nizam Tatar'ı ağır yaralarken, yeğeni Nezir Tatar da öldürüldü. Ancak Alihan Tatar'ın vurulup vurulmadığı henüz netleşmedi.

Şırnak'ın burnu dibinde gerillaların karayolunu kesmesi ve gerçekleştirdikleri bu eylem bölge halkı üzerinde büyük bir sevinç yarattı.

Alihan Tatar, Şırnak'ta Türk sömürgecilerinin en eski ve en temel yerli dayanağı. Bu nedenle PKK'nın ulusal kurtuluş faaliyetleri Şırnak alanına oturur oturmaz bu hain çeteeye savaş açıldı. Çok kısa sürede Tatarların köylülük üzerindeki etkisi hem hemen hemen tümüyle kırıldı. Alihan Tatar ve sayılı gittikçe

azalan yakınları sömürgecilerin gölgesinde Şırnak ilce merkezine sıhndalar, evlerini tahkim edilmiş askeri barınaklar durumuna getirdiler. 1985 Eylül ayında gerillalar, Alihan Tatar'ın ilce merkezindeki evine saldırdılar. Hainlerin başı evde olmadığından kurtuldu, ancak yakını olan 6 çetesi

ölürüldü. Bu tür saldırılar, her yıl tekrarlandı ve bunlarda bir çok yakını da öldürdü. Öyle ki Tatar çeteleri ilce merkezinden dışarı adım atamaz oldular. Gerillalar, Tatarların köylülerden gaspettiği köylerdeki ev, mezar, tarla ve orman gibi tüm mallarına da elkoydular.

Son gerilla eyleminin net bir anlamı vardır, Tatar çetesi mutlaka kurutulacaktır.

Jırkı çeteleriyle takviyeli özel tim ekipleri Şırnak ile aynı vadide yeralan 300 haneli Mijîn (Akdamar) köyünü bastılar. Kadın, çocuk, yaşlı tüm köylüler biraraya toplayan çeteler ve özel timler akşamda kadar köylülere işkence yaptılar. Akşam saatlerinde kadın, yaşlı ve çocukların serbest bırakılan özel timler, 40 yetişkin köylüyü gözaltına alarak Şırnak'a götürdüler. Bu yurtseverlerden 16'sı hakkında tutuklama kararı çıkarıldı.

11 Eylül günü Cudi'nin üç ilce sınırlarındaki Çala Güzé olarak bilinen muntikasında ARGK gerillaları, sömürgeci askerleri bir çesme başında pusuya düşürdüler. Çarışma, operasyona çıkan diğer sömürgeci birliklerin de katılımıyla geniş bir alana yayılarak 12 Eylül günü boyunca da devam etti. Bölgeden halk sömürgeci birliklerin kayiplarının en az 40 asker olduğunu söylüyor.

Bu çarışma haberi 15 Eylül 1990 tarihli gazetemizde haber olarak verilmiş, ancak çarpışmanın kesin yeri ve sonucu açıklanmamıştı.

Yine bölgeden emin kaynaklardan aldığımız haberlerde 17 Eylül günü Şırnak'ın Bestler muntikasında meydana gelen çarışmada öldürülen 11 askerin çetelerinin memleketlerine yollanmak üzere Şırnak'a getirildiği bildirildi.

Çatak

Gerillalar çetebaşı Sadun Ceylan'ın köyünü bir daha bastılar

25 Eylül günü akşamı Çatak'ın en büyük çete grubunun reisi Sadun Ağa'nın Alékan (Sırmalı) köyüne baskın düzenleyen gerillalar, korucular ve askerlerle çatıştılar.

Çarışmada birinin adı İdris olan 2 korucu öldürüldü. Gürgün Tahan adlı korucu da ağır yaralandı.

Çarışmada bir ARGK geriliği de şehit düşü.

Çatak'tan muhabirimizin bildirdiğine göre, köylülükte hızlı bir uyanış var. Köylüler çetecilik dayatmalarının yarattığı korkuyu aşmışlardır. Ayrıca halk Sadun Ağa'nın mutlaka cezalandırılmasını istiyor. Alanlar'ın ağası Sadun Ceylan, köyü olan Alékan'da sıkı koruma altında tutuluyor. Buna rağmen son 4 aydır doğrudan karargâhına ikinci gerilla saldırısı oluyor. Çatak'taki değişik çarışma ve saldırısında ise aynı ağanın çok sayıda çetesi öldürülüdü.

Çatak'ta yılın ilk karının düşmesiyle havanın aşırı soğumasına rağmen gerillaların bölgede aktif çalışmaya sürdürmeleri, halkın güvenini daha da artırıyor. Zira bu bölgede çatışmalar genellikle mevsimlik oluyordu. Kişi mevsimi hem gerillalara hem de düşmana zorluklar çıkarmaktadır. Şimdi düşmanın operasyon gücü azalırken, gerillalar halkın kurdukları geniş bölgelere dayanarak çalışmalarını aynı hızla sürdürmekteki.

okulların sayısını vermekten kaçınıyorlar.

İdil

Bafê (Sulak) köylülerini, sömürgeci askerlere karşı toplu direndiler

20 Eylül'de özel tim ve askerlerden oluşan sömürgeci birlikler yanlarında bir ihanetçiyile birlikte 200 haneli Bafê köyünü bastılar. Özel tim ve askerler, bu ihanetçinin gösterdiği ve ismini verdiği yurtseverleri gözaltına almak istediler.

Bunun üzerine Bafê köylülerini yaşı, kadın ve çocuğuyla bir olup caniler sürüsüne karşı koydu. Öyle ki köylüler aralarından bir tek kişiyi bile askerlere kaptırmadılar. Bafê'liler'in direnişi sırasında işkenceye alacak kimseyi ele geçiremeyen sömürgeci birlikler, kimseyi yanlarına almadan geri dönmek zorunda kaldılar.

Köy direnişi Mardin'de gele-

Kağızman-Kars

Gerillalar köy toplantısı yaptı ve bir kişi kültür kurumu daha yakıldı.

Bu eylemden sonra pusuya yatan ARGK gerillaları 1 sivil polis, 3 özel tim elemanı ve 3 askeri vurdular

18 Eylül günü Kağızman'a bağlı Böcekli köyünde köylülerle top-

Baykan

**Dodan-Gundo-Minar
Üçgeninde sömürgeci
güçlerle yarınlı gün
süren çarışmada,
1 üsteğmen, 1
astsubay, 1 er ve 1
korucu öldürüldü**

25 Eylül günü Baykan'ın kuzeydoğusunda Dodan (Ulaşı), Gundo (Gündoğdu) ve Minar (Dilektepe) köyleri üçgenindeki Derzelat (Adakale) civarında ARGK gerillaları, öğlen 13.00 sıralarında sömürgeci operasyon birlikleriyle çarpışmaya girdiler. Geniş bir alana yayılan çarpışma akşam saatlerine kadar devam etti. Gizlenen çarpışmada gerillaların tek bir kaybı olmadı. Sömürgeci birliklerden de 1 üsteğmen, 1 astsubay ve 1 asker ve 1 korucu öldürüldü. Öldürülen askerin ve subayların cenazeleri sömürgeciler tarafından Siirt il merkezinde halkın katılmadığı cenaze merasimi ile kaldırıldı. Çarışmada yaralanan dört asker de Diyarbakır'daki hastanelere kaldırıldı.

Ömerli

**Golê köyü askeri
karakoluna gerillalar
roketlerle saldırdı**

25-26 Eylül gecesi gerçekleştirilen saldırırda Golê (Göllü) karakoluna 4 adet B-7 roketi isabet etti. Bölgedeki gerilla kaynaklarından aldığımız haberlere göre, saldırıyla uğrayan dushman karakolunun asker mevcudu 40 kişiydi ve saldırırda gerillaların kayipları olmazken, uzun süre kurşun yağmuru ve roket atışı altında tutularak tahrif edilen karakolda çok sayıda askerin vurduğu kesin. Eylemin ertesi günü düşman helikopterleri Mardin ile Golê köyü arasında sürekli gidip geldi.

Çukurca

**Jiyanış (İşikli) köylülerini
işkence ve baskiya
karşı ilçe merkezinde
protesto yürüyüşü
yaptı**

26 Eylül günü kadın ve çocuklarınıyla birlikte Çukurca İlçe merkezine gelen Jiyanış (İşikli) köylüler, işkence ve baskiya artıktan yeter dediler. Hükümet konagi na kadar yürüyen ve İlçe halkın dan da destek gören köylüler, binanın önünde asker barikatıyla karşılaşmışlardır. Gerilemeyen köylüler, yüksek sesle kendilerine sürekli işkence ve hakaret yapan İşikli köyü karakol komutanı üsteğmenin görevinden alınmasını ve hesap sorulmasını istediler.

Gösterinin büyümesinden kor kan sömürgeciler, protestoda bulunan köylülere karışmadılar. Bölgeden aldığımız haberlerde ise daha sonra köylülerden göz altına alınanların olduğu bildirildi.

Çukurca'nın köylerinden boşaltılanlarının ahalisi yaklaşan kişi nedeniyle perisan durumda lar. Bölgeye basın sokulmadığı için açıkta bekletilen binlerce aile çaresizlik içinde. Çoğu ya-

cadırlarda ya da yakınlarının yana sığnır durumda.

Hakkari

**Kotranis (Ördekler)
köyü karakolu gerilla
saldırısı sonucu tahrif
edildi, 1 asker
oldürüldü**

28-29 Eylül gecesi Hakkari merkeze bağlı Kotranis (Ördekli) köyü karakoluna saldıran ARGK gerillaları, karakolu tümüyle tahrif ettiler. Saldırıda 1 asker öldürüldü, 4 asker de yaralandı. Gerillaların saldırırda kayipları olmadı.

Düşman aldığı ağır darbenin etkisiyle ertesi gün köylülere yoneledi, baskı yaptı ve kışık otlarını yaktı.

Bingöl

**Gerillalar E-5
karayolunu kesti,
yolculara propaganda
yaptı**

29 Eylül akşamı E-5 karayoluna Bingöl merkeze bağlı Kuruca Tepesi mevkiinde ARGK gerilla birlikleri barikat kurdu.

Gerillalar, barikata rastlayan çok sayıda araçta kimlik kontrolü yaptılar, bildiri dağıttılar ve yolculara propaganda yaptılar. Ulusal kurtuluş gerillaları, yol kapama ve propaganda eylemlerini 1 saat kadar sürdürdüler.

Sömürgeci birlikler, ancak 30 Eylül sabah saat 03.00'te operasyona çıktılar. 2 km'lik araç konvoyu oluşturan sömürgeci birliklerin havadan takviyeli operasyonları başarısızlıkla sonuçlandı. Bu operasyonlar sırasında gerillalarla düşman birlikleri arasında herhangi bir çarpışma meydana gelmedi.

Gürpınar

**Sömürgeci birliklerle
büyük çarışma:
1 yüzbaşı
ve 1 başçavuşun
oldürüldüğü
kesinleşti**

29 Eylül günü Gürpınar merkezi yakalarında muhafemelen Kocadağ olarak bilinen mıntıkkada sömürgeci güçlerle ulusal kurtuluş gerillalarımız arasında meydana gelen çarışmada düşman, kayiplarından sadece 1 yüzbaşı ve 1 başçavuşu akladı. Ancak bölgeden muhabirimiz Van'a ölü ve yaralı asker taşıdığını, 1 adet helikopterin de düşürüldüğünü ilettı.

Çarışmada kesin olmamakla birlikte 2 gerillamız da şehit düştü. Çarışmanın detay ve sonuçlarını gelecek sizimizde aktarabileceğimize inanıyoruz.

Uludere

**Sömürgeci güçlerle
ARGK birliği arasında
gelen çarışmada 7
asker öldürüldü**

Uludere'den Berxwedan muhabiri: Kalik köyü yakınılarında Sinat dağının Tatê mevkiinde sömürgeciler yeni bir karakol bi-

nası inşa ederler. Sömürgeciler baskıyla karakolu köylülere yaptırmak isterler. Köylüler bunu reddeder. Bunun üzerine Siirt'ten müteahhit ve işçi getirilir. 27 Eylül günü gerillalar, saldırarak inşa halindeki karakolu tümüyle tahrif ederler. Ayrıca inşaatta çalışan işçiler konuşturular. Neticede müteahhit ihaleden vazgeçerek geri gider. Sömürgeci birlikler eylem yapan gerillaları kuşatmak amacıyla 29 Eylül günü Tatê dağında geniş alanı kapsayan operasyona başlarlar. ARGK gerillaları, sömürgeci birlikleri pusuya düşürürler. 29 ve 30 Eylül günü çok sayıda çatışma meydana gelir. Bu iki günlük çarışmalarda sömürgecilerin kesin kayipları 7 askerdir. Gerillalar ise bu çarışmalarda kayıp vermediler.

Öte yandan 13-16 Eylül günleri Hozé köyü civarında meydana gelen ve haberi 109. Berxwedan sayısında da yer alan çarışmalarda başarılı çıkan gerillalar, sonraki günler içinde yine Hozé civarında sömürgecilerle bir daha çarışmaya girerler. Bu çarışmada 2 kahraman ARGK savaşacı şehit düştü.

Beytüşşebap-Çukurca

**Beytüşşebap-Hemka
karakoluna gerillalar
saldırdı. Çukurca'da
iki asker öldürüldü**

29-30 Eylül gecesi ARGK gerillaları Swarê Xelî geçidine yakın Hemka köyünde konumlanan düşman birliğine saldırdılar. Roketlerin de kullanıldığı ve büyük çaplı olduğu kesinleşen saldırının net sonuçları henüz gazete ulaşmadı.

Çukurca'da ise yer ve kesin tarihini öğrenemediğimiz bir çarışmada iki asker öldürüldü.

Yine bölgeden yurtseverlerin bildirdiği emin haberlere göre Beytüşşebap'in Avka Spî suyu üzerinde gerillalar karayolunu bir daha kestiler.

Ayrıca 20-25 Eylül tarihleri arasında Jırkî çetelerinden 8'i bindiği aracın önceden yerleştirilen bir tuzaklı bombayla infilak ettiği ve araçtaki çetelerden kurtulan olmadığı da aynı yurtseverler tarafından bildirildi.

Pervari

**Osyen'in 4 korucusu
gerillalar tarafından
cezalandırıldı**

Bölgenden yurtseverlerden aldığımız haberlerde Pervari'nin Osyan (Doğanköy) köyünün korucularından 4'ü Eylül ayının 15'inden itibaren kayıplar. Sömürgeci birliklerin tüm arama-

larına rağmen bu kayıp çetelerin izine rastlanmadı. 4 çetenin 10 günden fazladır bulunamaması, bunların gerillalar tarafından dağa kaldırılmış olabileceği ihtimali güçlendiriyor. Olayın detaylarını henüz öğrenemediğimizden kesinlemeye gidemiyoruz.

Kızıltepe

**ARGK gerillaları,
Rêzik köyünü bastı,
Brahîmê Mamo adlı
işbirlikçi ile
3 çetesini öldürdü**

30 Eylül günü, saat gündüz 11.00'de Rêzik köyünü basan ARGK gerillaları, köyün sahibi, işbir-

Varto'dan direniş haberleri

**ARGK gerillaları
Ağustos ayı içinde bir
dizi eylem gerçekleştirdi**

- Varto'nun Çaylar nahiyesinde 13 köy korucusu silahsızlandı.

- Doğal meşe ormanlarını talan etmek amacıyla yol yamacına girişen sömürgecilerin bu eylemi gerillalar tarafından önlendi. Gerilla saldırısında dozer, greyder ve kamyonlardan oluşan 15 araç ve bakım evi ateşe verilerek, Türk sömürgeciliğine milyonlarca lira zarar verdirdi.

- Ertesi gün helikopterle takviyeli askeri birlikler ve Muş'tan getirilen özel tim birlikleriyle sömürgeciler operasyona başladılar. Baska (Kayanca) dağlarında gün boyu süren çarışmalarda gerillalar tek bir kayıp vermezken, sömürgeci birlikler 7 ölü verdi. Bu sonuç ve çarışma halk arasında büyük sevinç yarattı.

- Bu eylemlerden sonra prestij kaybeden düşman, güya prestij kazanmak için canavar gibi sağa sola saldırip, Varto İlçe merkezi ve köylerinden 50 kadar yaşlı ve genç yurtseveri gözaltına alıp, işkenceye aldı.

- Ertesi gün ARGK gerillaları misilleme olarak Varto'nun Çaylar nahiyesi karakoluna roketlerle saldırdılar. Karakol yerle bir edilirken, sömürgecilerin saldırısı ve kayipları konusunda hiç bir açıklama yapmamaları, halk arasında alaylara konu oldu.

- İki gün arayla Baska (Kayanca) köyüne gelen ARGK gerilları köy meydanında topladıkları köylüler, düşmanın özel savaşı ve oyunları konusunda bilgilendirdiler ve daha sonra köyde evleri bulunan 6 köy korucusunun evlerini, çocukların ile eşyalarının çarpmasını sağladıkları sona ateş verdi. Söz konusu suçlu korucular, eylem sırasında köyden kaçış saklanmışlardır.

- Bu eylemlerden sonra Varto'nun köylerinden onlarca korucu silahlarını teslim etmek üzere karakollara başvurdu. Karakol komutani: "Ben sizin korucu yaparken contrat imzalattım. Size şimdije kadar verdigim paraları geri veriniz yoksa ne haliniz varsa görün" biçiminde cevap verir.

Korucuları halk lanetliyor. Tabii ki korucular da silah alındılarla pişman, ama düşman yine de onları kullanmaya çalışıyor. Görülüdürüğü kadarıyla korucu sistemi Varto'da ölü doğmuş, silahlarını karakola gönderip kaçış giden korucu sayısını hayli fazla.

- Ayrıca Varto ve Batı Varto'da Ağustos ayı içinde geniş bir şekilde afişleme yapılmış ve birçok köyde köy toplantıları gerçekleştirilmiştir. Bölgeden ARGK saflarına büyük katılım yoğun bir şekilde devam ediyor.

Not: Haberler doğrudan gerilla kaynaklarından alınmıştır.

Berxwedan muhabiri Ali

Türk devleti, Kürdistan'da savaş hali olduğunu ve insan haklarını askıya aldığı resmen açıkladı

Türk devletinin bu kararı, Kürdistan'da 10 yıldır fiilen uygulamada olan ve her geçen yıl şiddet dozajı artan bir durumu resmen onaylaması anlamına geliyor.

Kim Kürdistan'da insan haklarının zeresinden bahsedebilir ki! Kürdistan son 10 yıldır askeri yasalarla yönetiliyor. Öyle bir askeri rejim ki, insan hakları, demokrasi ve hukukun zeresine tahammüle yok.

Askeri yönetim yetersiz görüldü ki, 1984'le Kürdistan'a yeni bir statüko daha bıçıldı. Kürt insanının boynundaki kanlı-disli şoven militarist halka daha da daraltıldı. Ordu ve özel tim terör, korucularla Kürd-Kürde kırkırmış politikası, pasifikasyonun en şiddet yöntemleriyle sürdürülmesi, işkence ve zorla köyünden kovulma... Bu uygulamaların her biri bile uygulandığı ülkede insan haklarından bahsetmeyi imkansız duruma getirir ve eğer adalet varsa, uygulayıcısını defalarca uluslararası mahkemelerde yargılanmaya ve idama götürür.

Türk devleti, statüko yetersiz gördü ki, 1987'de Kürt insanının boynundaki halkayı daha da sıkacak, adeta nefes alamayacak duruma getirecek yeni yasalar çıkardı. Olağanüstü Hal Yasası ve Valiliği uygulaması, faşist yönetimini kat be kat sıkıştırması anlamına geldi. Yasa, bırakılmış insan haklarını zedelemeyi, insan olma hakkını bile ortadan kaldırırmaktadır.

Toplantı, gösteri, grev, boykot ve yürüyüş yasak. Öte yan dan askeri operasyon, işkence, köy yakma, zorla korucu yapma, sürgün, keyfi tutuklama ve öldürme serbest.

Dünyanın neresinde böyle bir rejim var?

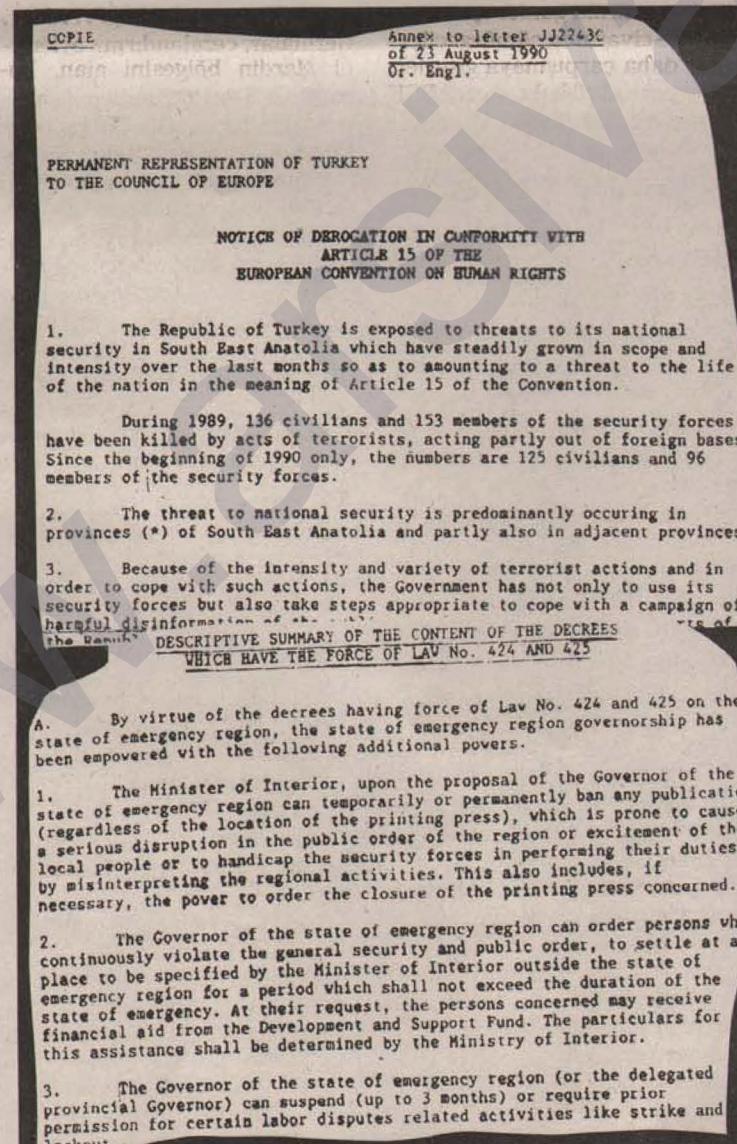
İnsanımız çöplüklerde gömü lüyor, helikopterlerden canlı atılıyor, cezaevleri tıkmı tıkmı dolduruluyor, aylarca işkence altında tutuluyor, mahkemeye çıkarılmıyor, köylüler insan dışkısı yediriliyor, terörist süsü ve rilerek insanlarımız öldürülüyor ve yakılıyor, insanlar zorla köylerinden kovuluyor, hayvanları öldürülüyor, ekin ve ormanları yakılıyor, köylüler gece evlerinden çıkmıyor, iki İlçe arasındaki yolda en az 4-5 defa haka ret ve işkenceyle dolu kimlik kontrolleri yapılıyor.

Bu uygulamaların olduğu bir ülkede insan haklarından bahsetmek, insan haklarına hakaret anlamına gelmez mi?

Bu kadarı da yetmedi. 1990 yılı Nisan ayında çıkarılan 424 ve 425 sayılı savaş kararnameyle Kürdistan'da insanların şahit olmadığı bir vahşet dönemi başlatıldı. Bu kararnameler, Kürdistan halkına karşı devlet tarafından fiilen yürütülen imha savaşının resmen onaylanması anlamına geldi. Bu tarihte gerillalara karşı kullanımı yoğunlaştırılan kimyasal gazlar, artırılan cezalar, her ay gözaltına alınan ve tutuklanan 1000'den fazla yurtsever, her türlü hukuki itiraz yolu kapatılması, Botan'da uygulanan insansızlaştırma planı, 4 ay içinde boşaltılan 150'nin üstündeki köy, kitesel göç, ormanların yakılması, her gün insanlığımızın kurşunlanması, tüm Kürdistan'a karabulut gibi çöken devlet terörü ve dozajı durmadan artırılan soykırımı naraları...

Sömürgeci barbarlığın bir tescil görüntüsü ve bir belgesi

Hangi insan hakları!..

Bu politika gizli de yürütülmü yor. Uygulamalar büyük ölçüde dünya kamuoyuna da yansıyor, en azından insan haklarıyla ilgili kuruluşlar ve Batılı devletlerin hükümetleri durumu çok iyi biliyor. Eğer, bir anlamlı varsa Türk devleti, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, Helsinki Konferansı So-

nuç Bildirgesi ve diğer insan haklarıyla ilgili uluslararası sözleşmelere imzasını atmış ve yükümlülük altına girmiştir. Fakat Kürdistan'da bu yükümlülüklerin hiç birine uymamıştır. Türk devleti, Kürdistan'ı her türlü insanı uygulamanın dışında tutmuştur. Açıkçası Kürdistan'da bir hayvanın özgürlüğü, Kürt insanının

özgürlüğünden çok fazladır.

Batılı devlet hükümetleri bunu bilmiyorlar mı? Tabii ki biliyorlar. Onlar için de insan hakları elastikidir. Yeter ki tekel çıkarları yürüsun. Türk devleti, Kürdistan'da insan hakları ihlallerini ayyuka çıkarırken, hep Batılı dostlarına güvendi ve onlar da bu "güveni" boşça çıkardılar. Halbuki, insan haklarıyla ilgili uluslararası sözleşmeler, ırk, milliyet, renk, düşünce, inanç, ülke ayrimını reddediyor ve bu madde, ilgili tüm ülkelerin anayasalarında da var. Fakat söz konusu Kürdistan, sanık ta Türk devleti olunca, Batılı ülke yönetimlerinin humanistiği işte orada bitiyor.

Bu hükümetleri bıraktık. Ya "Uluslararası Af Örgütü", "Helsinki Gözlem Grubu", "İnsan Hakları Komisyonu", "Demokrasiye İzleme Komitesi" vb. hiç bir hükümete bağlı olmayan kuruluşlar! Ortada çok güç koşullarda çalışan İnsan Hakları Derneği'nin Kürdistan'daki bazı subelerinin somut raporları var. Camide cuma namazında öldürülen imam lar, uluslararası çocuk gündünde işkenceye alınan çocuklar, yakılan ormanlar, evsiz barksız yollara düşen binler, köyünde kurşunanlar, aylarca gözaltında tutulanlar...

Bu kuruluşların sessizliği konumlarını özde zedelemiyor mu? Hükümet politikalarına bağlı olmadıklarına dair olan kuruluşların gerekliliklerinin inandırıcılığını tartışılır duruma getirmiyor mu?

Peki, Türk devleti Kürdistan'da insan haklarını askıya alındığını dair kararını açıklamayı neden Ağustos ayına kadar geciktirdi?

Bunun iki nedeni var. Birincisi Türk devleti çıkışma olasılığı git-

tikçe artan Körfez savaşına sürürlüyor. Bunun emperyalist ülke yönetimlerinin çıkarı doğrultusunda olduğu açık. Türk devleti, bunu fırsat bilerek Kürdistan'da katliamlar yapmak ve her türlü barbarlığa başvurarak Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesini dağıtmak istiyor. Belli ki Türk devleti, Batılı ülke hükümetlerine danışıklı.

İkinci neden, Kürdistan'da filen varolan savaşın itiraf edilmesi zorunluluğudur. Türk devleti bu zorunlulukla karşı karşıya kalmıştır. Türk devleti gerekçesinde bir savaşa atıf yapıyor.

Şimdilik soruyoruz; bir savaşta taraflar olur. Bir taraf Türk devleti olduğuna göre diğer taraf kim? Eğer bir savaş varsa, tarafların savaş yasalarını uygulama zorunluluğu yok mudur? Savaşta düşman tarafı bile olsa sivilere karışılmaz, esirlerle işkence yapılmaz, yaralılara insani maaş mele yapılmaz vb. Bunlar uluslararası yasalarla kayıt altınına alınmış ve Türk devleti de bu belgeleri imzalamıştır. Demokrasi ve insan haklarından durmadan dem vuran Batılı ülke yönetimlerinin, Türk devletine bu sorumluluklarını hatırlatmaları gerekmek mi? Hükümet üstü insan haklarıyla ilgili uluslararası kuruluşların, bu son kararla da iyice ortaya çıkan Türk devletinin Kürdistan'daki ölçüsüz insan hakları uygulamalarına ve fiilen soykırıma dönen özel savaşa karşı çok gür ses çıkarmaları gerekmek mi?

İnsanın insana karşı sorumluluğunu hatırlatıyoruz. Sömürgeci-faşist Türk devlette de hatırlatıyoruz; rüzgar eken firtına birer. Siddetle, uyanan bir halkın hak talebi durdurulamaz. Kürt halkı, bu vahşete karşı çok daha gür sesini çıkaracaktır.

Türk devletinin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ni Kürdistan'da uygulamayacağına ilişkin olarak 23 Ağustos 1990 tarihinde Avrupa Konseyi Genel Sekreteri Catherine Lalumier'e gönderdiği mektupta, bu kararını dayandırdığı gereğe bölümünü olduğu gibi yayınlıyoruz:

"1-Son aylarda Güneydoğu Anadolu'da gerek yoğunluk, gerekse genişlik bakımından gelişen olaylar nedeniyle, sözleşmenin 15. Maddesi gereğince Türkiye Cumhuriyeti, ulusun güvenliği ve yaşamı bakımından büyük bir tehlkeyle karşı karşıyadır.

1989 yılı boyunca 136 sivil ve 143 güvenlik mensubu, kısmen de olsa yurtdışından yönetilen terör eylemleri sonucu öldürülmüştür. Sadece 1990 yılı başında öldürülen sivillerin sayısı 125, güvenlik güçlerinin sayısı ise 96'dır.

2-Uluslararası güvenliği tehlikeye sokan başta Güneydoğu Anadolu'da bulunan iller ve bunlara komşu illerdir. (*)

3-Terörist eylemlerinin çeşitliliği nedeniyle, bu tür eylemleri önlemek amacıyla hükümet, sadece kendi güvenlik güçlerini devreye sokmakla yetinememek, aynı zamanda ihtiyatlı önlemlerle, kısmen de olsa Türkiye'nin diğer parçalarında da yurtdışında kamuoyuna yönelik yanlış bilgi veren tehlikeli kampanyalara ve sendikal hakların kötüye kullanmasına engel olmak için adım atmak zorundadır.

4-Nihayet Türk Hükümeti, anayasasının 121. maddesine dayanarak 10 Mayıs 1990'da 424 ve 425 nolu kanun hükümlünde kararnameleri çıkardı. Bu kararnameler, Avrupa İnsan Temel Hak ve Hürriyetleri Sözleşmesi'nin 5, 6, 8, 10, 11 ve 13. maddelerinin yürürlükten kaldırılmasına yol açabilir.

Son uygulamaları içeren bir yazı da ektedir.

Bu durumun Türk Anayasası'na uygun olup olmadığı Anaya Mahkemesi tarafından incelenmektedir.

5-Bu kararname uygulamaları yürürlükten kaldırırsa, Türk Hükümeti bunu, Avrupa Konseyi Genel Sekreterliği'ne bildirecektir.

6-Bu bildirim, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 15. maddesi gereğince yapılmıştır.

* (İller: Elazığ, Bingöl, Tunceli, Van, Diyarbakır, Mardin, Siirt, Hakkari, Batman, Şırnak)

KÜRDİSTAN'DA SÖMÜRGEKİ DEVLET VAHŞETİ TÜM HİZİYLA SÜRÜYOR

Sömürgeciler Cuma namazını yöneten imamı öldürdüler

28 Eylül günü 4 cemse asker ve 4 cemse de özel tim polislerinden oluşan sömürgeci birlikler, Bitlis'in Hizan ilçesine bağlı Konduz ve Os (Kayadeler) köylerini bastılar. Bu baskından önce de aynı köyler basılmış, 24 yurtsever köylü gözaltına alınmış ve ağır işkenceden geçirilmişlerdi.

dere köyü, Cemalağa mezarında Hüseyin Akaslan adındaki, 37 yaşında, aklı dengesi yerinde olmayan ve aynı zamanda yarı felçli olan yurtsever, gece saat 21.00 sıralarında evinin yakınlarında, özel tim elemanları tarafından kurşunlarak öldürülündü.

Olay, sömürge valisinin açıklamalarından radyo ve gazete haberlerine; "Bir PKK militanı çatışmada öldürülüdü" şeklinde

altı süresini 15 gün olarak yansıtıyor.

25 Eylül günü Basnê (Bozath) köyünden Hasan Kaya, Sabri Ekinci, Kadri Özdemir, ve Hasan Şen adlı çobanlar köyün Bêngov muntikası Dulabersiv mevkiiinde, akşam 19.30 sıralarında askerler tarafından hiç bir ihtar yapılmadan taranıyor. Bunlardan ana ve baba adı Fatim ve Mustafa olan 1966 doğumlu Hasan Kaya olay yerinde ölüyor. Diğer dördü de muhtelif yerlerinden yarananırlar.

Öte yandan Eruh'un Reşina (Dikboğaz) köyü yolunda Eylül ayının ikinci mayını da patladı. 20 Eylül günü mayına çarpan motorsikletli 2 köylüden Abdullah Özer (Reşinalı Abdullah) ölüren, Faik Aydin da ağır yaralandı. Hayatını kaybeden Abdullah Özer daha önce de gözaltına alınmış, ağır işkence görmüş ve silah alması istenmişti. Çeteçiliğe karşı direnen bu yurtsever çoktan beridir sömürgecilerin hedefi durumundaydı. Böylece mayını döşeyenlerin özel timler olduğu kesinlik kazanıyor.

Nusaybin'de şarhos özel tim elemanları petrol işçilerinin kaldığı oteli bastı

15 Eylül akşamı petrol işçilerinin kaldığı Petrol Palas Oteli'ni basan şarhos özel tim polisleri, işçileri zorla salonda topladıktan sonra kimlik kontrolü yaparlar. Türkiye doğumlu stajyerleri bir tarafa, Kürdistanlılar'ı bir tarafa ayıran polisler, Türkçeliler için, "bunlar bizden", "diğerleri ise...ne, komünist, terörist, bölücü, onlara ne yapسا" yalanı ekledi.

Baskın sırasında, köylüler camide cuma namazı kılıyorlar. Os köyünün camisinde toplanan köylüler baskını duyunca, tutulanma ve işkence korkusundan kaçmaya başlıyorlar. Konduz köyünden olan imam İbrahim Döner, kaçmayıp camide kahyor, en fazla gözaltına alınacağını, imam olduğundan fazla hakarete uğramayacağını, düşman bile olsa bir din adamina saygılı davranışlarını sanıyor.

Sömürgeciler, tam saat 12.50'de camiyi basıyorlar ve imamı köylülerini kaçırırmak, "teröristlere" destek olmak vb. ithamlarla suçlayarak, cami içinde öldürüler. Durmadan İslâmdan dem vuran ve PKK'luları dinsizlikle suçlayan sömürgeci caniler, bu vahşetleriyle terörlerini camilere de yayarak, İslâma ne ölçüde saygılı oldukları da göstermiş oluyorlar.

Caniler, cinayetlerini gizlemek için imamın cesedinin üstüne bir tabanca bırakıyor ve "intihar etti" diyorlar.

Olayı duyan Siirt ve Van İnsan Hakları Derneği'nden temsilciler, Konduz ve Os köylerine gidecek, köylüler ve katledilen imamın babası Tayfun Döner'le görüşüyorlar, olayın oluş şeklini raporuyorlar ve basına正在说着话。

Ancak, adı geçen dernek yöneticilerinin ilettigine göre, hiç bir Türk gazetesi olayı yazmadı.

Dicle'de akli dengesi yerinde olmayan masum bir köylü katledildi, "çarpışmada bir terörist öldürülüdü" açıklaması yapıldı.

5 Eylül günü Dicle'nin Kuru-

dere köyü, Cemalağa mezarında Hüseyin Akaslan adındaki, 37 yaşında, aklı dengesi yerinde olmayan ve aynı zamanda yarı felçli olan yurtsever, gece saat 21.00 sıralarında evinin yakınlarında, özel tim elemanları tarafından kurşunlarak öldürülündü.

Olay, sömürge valisinin açıklamalarından radyo ve gazete haberlerine; "Bir PKK militanı çatışmada öldürülüdü" şeklinde

altı süresini 15 gün olarak yansıtıyor.

25 Eylül günü Basnê (Bozath) köyünden Hasan Kaya, Sabri Ekinci, Kadri Özdemir, ve Hasan Şen adlı çobanlar köyün Bêngov muntikası Dulabersiv mevkiiinde, akşam 19.30 sıralarında askerler tarafından hiç bir ihtar yapılmadan taranıyor. Bunlardan ana ve baba adı Fatim ve Mustafa olan 1966 doğumlu Hasan Kaya olay yerinde ölüyor. Diğer dördü de muhtelif yerlerinden yarananırlar.

Öte yandan Eruh'un Reşina (Dikboğaz) köyü yolunda Eylül ayının ikinci mayını da patladı. 20 Eylül günü mayına çarpan motorsikletli 2 köylüden Abdullah Özer (Reşinalı Abdullah) ölüren, Faik Aydin da ağır yaralandı. Hayatını kaybeden Abdullah Özer daha önce de gözaltına alınmış, ağır işkence görmüş ve silah alması istenmişti. Çeteçiliğe karşı direnen bu yurtsever çoktan beridir sömürgecilerin hedefi durumundaydı. Böylece mayını döşeyenlerin özel timler olduğu kesinlik kazanıyor.

Nusaybin'de şarhos özel tim elemanları petrol işçilerinin kaldığı oteli bastı

15 Eylül akşamı petrol işçilerinin kaldığı Petrol Palas Oteli'ni basan şarhos özel tim polisleri, işçileri zorla salonda topladıktan sonra kimlik kontrolü yaparlar. Türkiye doğumlu stajyerleri bir tarafa, Kürdistanlılar'ı bir tarafa ayıran polisler, Türkçeliler için, "bunlar bizden", "diğerleri ise...ne, komünist, terörist, bölücü, onlara ne yapسا" yalanı ekledi.

Baskın sırasında, köylüler camide cuma namazı kılıyorlar. Os köyünün camisinde toplanan köylüler baskını duyunca, tutulanma ve işkence korkusundan kaçmaya başlıyorlar. Konduz köyünden olan imam İbrahim Döner, kaçmayıp camide kahyor, en fazla gözaltına alınacağını, imam olduğundan fazla hakarete uğramayacağını, düşman bile olsa bir din adamina saygılı davranışlarını sanıyor.

Sömürgeciler, tam saat 12.50'de camiyi basıyorlar ve imamı köylülerini kaçırırmak, "teröristlere" destek olmak vb. ithamlarla suçlayarak, cami içinde öldürüler. Durmadan İslâmdan dem vuran ve PKK'luları dinsizlikle suçlayan sömürgeci caniler, bu vahşetleriyle terörlerini camilere de yayarak, İslâma ne ölçüde saygılı oldukları da göstermiş oluyorlar.

Caniler, cinayetlerini gizlemek için imamın cesedinin üstüne bir tabanca bırakıyor ve "intihar etti" diyorlar.

Olayı duyan Siirt ve Van İnsan Hakları Derneği'nden temsilciler, Konduz ve Os köylerine gidecek, köylüler ve katledilen imamın babası Tayfun Döner'le görüşüyorlar, olayın oluş şeklini raporuyorlar ve basına正在说着话。

Ancak, adı geçen dernek yöneticilerinin ilettigine göre, hiç bir Türk gazetesi olayı yazmadı.

Dicle'de akli dengesi yerinde olmayan masum bir köylü katledildi, "çarpışmada bir terörist öldürülüdü" açıklaması yapıldı.

5 Eylül günü Dicle'nin Kuru-

dere köyü, Cemalağa mezarında Hüseyin Akaslan adındaki, 37 yaşında, aklı dengesi yerinde olmayan ve aynı zamanda yarı felçli olan yurtsever, gece saat 21.00 sıralarında evinin yakınlarında, özel tim elemanları tarafından kurşunlarak öldürülündü.

Olay, sömürge valisinin açıklamalarından radyo ve gazete haberlerine; "Bir PKK militanı çatışmada öldürülüdü" şeklinde

altı süresini 15 gün olarak yansıtıyor.

25 Eylül günü Basnê (Bozath) köyünden Hasan Kaya, Sabri Ekinci, Kadri Özdemir, ve Hasan Şen adlı çobanlar köyün Bêngov muntikası Dulabersiv mevkiiinde, akşam 19.30 sıralarında askerler tarafından hiç bir ihtar yapılmadan taranıyor. Bunlardan ana ve baba adı Fatim ve Mustafa olan 1966 doğumlu Hasan Kaya olay yerinde ölüyor. Diğer dördü de muhtelif yerlerinden yarananırlar.

Öte yandan Eruh'un Reşina (Dikboğaz) köyü yolunda Eylül ayının ikinci mayını da patladı. 20 Eylül günü mayına çarpan motorsikletli 2 köylüden Abdullah Özer (Reşinalı Abdullah) ölüren, Faik Aydin da ağır yaralandı. Hayatını kaybeden Abdullah Özer daha önce de gözaltına alınmış, ağır işkence görmüş ve silah alması istenmişti. Çeteçiliğe karşı direnen bu yurtsever çoktan beridir sömürgecilerin hedefi durumundaydı. Böylece mayını döşeyenlerin özel timler olduğu kesinlik kazanıyor.

Nusaybin'de şarhos özel tim elemanları petrol işçilerinin kaldığı oteli bastı

15 Eylül akşamı petrol işçilerinin kaldığı Petrol Palas Oteli'ni basan şarhos özel tim polisleri, işçileri zorla salonda topladıktan sonra kimlik kontrolü yaparlar. Türkiye doğumlu stajyerleri bir tarafa, Kürdistanlılar'ı bir tarafa ayıran polisler, Türkçeliler için, "bunlar bizden", "diğerleri ise...ne, komünist, terörist, bölücü, onlara ne yapسا" yalanı ekledi.

Baskın sırasında, köylüler camide cuma namazı kılıyorlar. Os köyünün camisinde toplanan köylüler baskını duyunca, tutulanma ve işkence korkusundan kaçmaya başlıyorlar. Konduz köyünden olan imam İbrahim Döner, kaçmayıp camide kahyor, en fazla gözaltına alınacağını, imam olduğundan fazla hakarete uğramayacağını, düşman bile olsa bir din adamina saygılı davranışlarını sanıyor.

Sömürgeciler, tam saat 12.50'de camiyi basıyorlar ve imamı köylülerini kaçırırmak, "teröristlere" destek olmak vb. ithamlarla suçlayarak, cami içinde öldürüler. Durmadan İslâmdan dem vuran ve PKK'luları dinsizlikle suçlayan sömürgeci caniler, bu vahşetleriyle terörlerini camilere de yayarak, İslâma ne ölçüde saygılı oldukları da göstermiş oluyorlar.

Caniler, cinayetlerini gizlemek için imamın cesedinin üstüne bir tabanca bırakıyor ve "intihar etti" diyorlar.

Olayı duyan Siirt ve Van İnsan Hakları Derneği'nden temsilciler, Konduz ve Os köylerine gidecek, köylüler ve katledilen imamın babası Tayfun Döner'le görüşüyorlar, olayın oluş şeklini raporuyorlar ve basına正在说着话。

Ancak, adı geçen dernek yöneticilerinin ilettigine göre, hiç bir Türk gazetesi olayı yazmadı.

dere köyü, Cemalağa mezarında Hüseyin Akaslan adındaki, 37 yaşında, aklı dengesi yerinde olmayan ve aynı zamanda yarı felçli olan yurtsever, gece saat 21.00 sıralarında evinin yakınlarında, özel tim elemanları tarafından kurşunlarak öldürülündü.

Olay, sömürge valisinin açıklamalarından radyo ve gazete haberlerine; "Bir PKK militanı çatışmada öldürülüdü" şeklinde

altı süresini 15 gün olarak yansıtıyor.

25 Eylül günü Basnê (Bozath) köyünden Hasan Kaya, Sabri Ekinci, Kadri Özdemir, ve Hasan Şen adlı çobanlar köyün Bêngov muntikası Dulabersiv mevkiiinde, akşam 19.30 sıralarında askerler tarafından hiç bir ihtar yapılmadan taranıyor. Bunlardan ana ve baba adı Fatim ve Mustafa olan 1966 doğumlu Hasan Kaya olay yerinde ölüyor. Diğer dördü de muhtelif yerlerinden yarananırlar.

Öte yandan Eruh'un Reşina (Dikboğaz) köyü yolunda Eylül ayının ikinci mayını da patladı. 20 Eylül günü mayına çarpan motorsikletli 2 köylüden Abdullah Özer (Reşinalı Abdullah) ölüren, Faik Aydin da ağır yaralandı. Hayatını kaybeden Abdullah Özer daha önce de gözaltına alınmış, ağır işkence görmüş ve silah alması istenmişti. Çeteçiliğe karşı direnen bu yurtsever çoktan beridir sömürgecilerin hedefi durumundaydı. Böylece mayını döşeyenlerin özel timler olduğu kesinlik kazanıyor.

Nusaybin'de şarhos özel tim elemanları petrol işçilerinin kaldığı oteli bastı

15 Eylül akşamı petrol işçilerinin kaldığı Petrol Palas Oteli'ni basan şarhos özel tim polisleri, işçileri zorla salonda topladıktan sonra kimlik kontrolü yaparlar. Türkiye doğumlu stajyerleri bir tarafa, Kürdistanlılar'ı bir tarafa ayıran polisler, Türkçeliler için, "bunlar bizden", "diğerleri ise...ne, komünist, terörist, bölücü, onlara ne yapسا" yalanı ekledi.

Baskın sırasında, köylüler camide cuma namazı kılıyorlar. Os köyünün camisinde toplanan köylüler baskını duyunca, tutulanma ve işkence korkusundan kaçmaya başlıyorlar. Konduz köyünden olan imam İbrahim Döner, kaçmayıp camide kahyor, en fazla gözaltına alınacağını, imam olduğundan fazla hakarete uğramayacağını, düşman bile olsa bir din adamina saygılı davranışlarını sanıyor.

Sömürgeciler, tam saat 12.50'de camiyi basıyorlar ve imamı köylülerini kaçırırmak, "teröristlere" destek olmak vb. ithamlarla suçlayarak, cami içinde öldürüler. Durmadan İslâmdan dem vuran ve PKK'luları dinsizlikle suçlayan sömürgeci caniler, bu vahşetleriyle terörlerini camilere de yayarak, İslâma ne ölçüde saygılı oldukları da göstermiş oluyorlar.

Caniler, cinayetlerini gizlemek için imamın cesedinin üstüne bir tabanca bırakıyor ve "intihar etti" diyorlar.

Olayı duyan Siirt ve Van İnsan Hakları Derneği'nden temsilciler, Konduz ve Os köylerine gidecek, köylüler ve katledilen imamın babası Tayfun Döner'le görüşüyorlar, olayın oluş şeklini raporuyorlar ve basına正在说着话。

Ancak, adı geçen dernek yöneticilerinin ilettigine göre, hiç bir Türk gazetesi olayı yazmadı.

dere köyü, Cemalağa mezarında Hüseyin Akaslan adındaki, 37 yaşında, aklı dengesi yerinde olmayan ve aynı zamanda yarı felçli olan yurtsever, gece saat 21.00 sıralarında evinin yakınlarında, özel tim elemanları tarafından kurşunlarak öldürülündü.

Olay, sömürge valisinin açıklamalarından radyo ve gazete haberlerine; "Bir PKK militanı çatışmada öldürülüdü" şeklinde

altı süresini 15 gün olarak yansıtıyor.

25 Eylül günü Basnê (Bozath) köyünden Hasan Kaya, Sabri Ekinci, Kadri Özdemir, ve Hasan Şen adlı çobanlar köyün Bêngov muntikası Dulabersiv mevkiiinde, akşam 19.30 sıralarında askerler tarafından hiç bir ihtar yapılmadan taranıyor. Bunlardan ana ve baba adı Fatim ve Mustafa olan 1966 doğumlu Hasan Kaya olay yerinde ölüyor. Diğer dördü de muhtelif yerlerinden yarananırlar.

Öte yandan Eruh'un Reşina (Dikboğaz) köyü yolunda Eylül ayının ikinci mayını da patladı. 20 Eylül günü mayına çarpan motorsikletli 2 köylüden Abdullah Özer (Reşinalı Abdullah) ölüren, Faik Aydin da ağır yaralandı. Hayatını kaybeden Abdullah Özer daha önce de gözaltına alınmış, ağır işkence görmüş ve silah alması istenmişti. Çeteçiliğe karşı direnen bu yurtsever çoktan beridir sömürgecilerin hedefi durumundaydı. Böylece mayını döşeyenlerin özel timler olduğu kesinlik kazanıyor.

Nusaybin'de şarhos özel tim elemanları petrol işçilerinin kaldığı oteli bastı

15 Eylül akşamı petrol işçilerinin kaldığı Petrol Palas Oteli'ni basan şarhos özel tim polisleri, işçileri zorla salonda topladıktan sonra kimlik kontrolü yaparlar. Türkiye doğumlu stajyerleri bir tarafa, Kürdistanlılar'ı bir tarafa ayıran polisler, Türkçeliler için, "bunlar bizden", "diğerleri ise...ne, komünist, terörist, bölücü, onlara ne yapسا" yalanı ekledi.

Baskın sırasında, köylüler camide cuma namazı kılıyorlar. Os köyünün camisinde toplanan köylüler baskını duyunca, tutulanma ve işkence korkusundan kaçmaya başlıyorlar. Konduz köyünden olan imam İbrahim Döner, kaçmayıp camide kahyor, en fazla gözaltına alınacağını, imam olduğundan fazla hakarete uğramayacağını, düşman bile olsa bir din adamina saygılı davranışlarını sanıyor.

Sömürgeciler, tam saat 12.50'de camiyi basıyorlar ve imamı köylülerini kaçırırmak, "teröristlere" destek olmak vb. ithamlarla suçlayarak, cami içinde öldürüler. Durmadan İslâmdan dem vuran ve PKK'luları dinsizlikle suçlayan sömürgeci caniler, bu vahşetleriyle terörlerini camilere de yayarak, İslâma ne ölçüde saygılı oldukları da göstermiş oluyorlar.

Caniler, cinayetlerini gizlemek için imamın cesedinin üstüne bir tabanca bırakıyor ve "intihar etti" diyorlar.

Olayı duyan Siirt ve Van İnsan Hakları Derneği'nden temsilciler, Konduz ve Os köylerine gidecek, köylüler ve katledilen imamın babası Tayfun Döner'le görüşüyorlar, olayın oluş şeklini raporuyorlar ve basına正在说着话。

Ancak, adı geçen dernek yöneticilerinin ilettigine göre, hiç bir Türk gazetesi olayı yazmadı.

dere köyü, Cemalağa mezarında Hüseyin Akaslan adındaki, 37 yaşında, aklı dengesi yerinde olmayan ve aynı zamanda yarı felçli olan yurtsever, gece saat 21.00 sıralarında evinin yakınlarında, özel tim elemanları tarafından kurşunlarak öldürülündü.

Olay, sömürge valisinin açıklamalarından radyo ve gazete haberlerine; "Bir PKK militanı çatışmada öldürülüdü" şeklinde

ERNK - Türkiye Örgütü'nün 15 Eylül 1990 tarihinde, Ortadoğu'daki savaş olasılığına karşı yaptığı bildirisi kısالتarak yayınıyoruz:

İLERİCİLER, DEMOKRATLAR, DEVRİMCİLER BÜTÜN TÜRKİYELİ VE KÜRDİSTANLI EMEKÇİLER!

Emekçiler!

Hazırlığı yapılmakta olan savaş tamamen bir "petrol-dolar" savaşıdır.

Cepheden bir tarafında ABD'si, Fransa'sı, İngiltere'si ve Almanya'sı ile bizzat emperyalizm tarafından, kimyasal silahlar başta olmak üzere her türlü silah verilerek, korkunç derecede militarize edilen ve tamamen patlamaya hazır bir barut fışısı haline getirilen faşist Saddam rejimi yer alırken, diğer tarafında ise cümbür cemaat bütün emperyalist devletler, onların sadık uşakları, Özal'ı, Hüsnü Mübarek'ı, Kral Faysal'ı ve petrol şeyhleri ile bütün dünya ve bölge gericiliği yer almaktadır.

Faşist Saddam rejimi, Kürt halkı üzerinde yillardır en dehşetengiz örneğini, Halepçe'de kimyasal silahlar ile gerçekleştirilen 5000'den fazla -çocuk, kadın, ihtiyar- Kürt insanının jenosidinde yaşadığımız korkunç bir imha politikası uygularken; kendi halkı üzerinde de aynı şekilde koyu bir baskı rejimi kurmuş, uygulamaktadır. Kuveyt'i işgal ve ilhak ise, yayılmacı bir siyaset izleyip Körfez'de bir Arap petrol imparatorluğu kurmayı hevesledidine delalet ediyor. Bu nitelikleri ile Saddam faşizmi Ortadoğu'da en az Türk faşizmi kadar devrimci hareketlerin ve halkın düşmanı, celladıdır. Saddam'ın Ortadoğu'da petrol üzerinde emperyalizme çatışmaya girmesi ise, onun anti-emperyalist karakterinden değil, pastadan daha büyük pay koparmak isteyen uşak olmasından ileri gelmektedir. Saddam'ın anti-emperyalistik şerefleştirmek, olsa olsa küçük-burjuva kafa karışıklığını yaşayan Ortadoğu'dan haber, ahmak kafalı bazı "aydınlar" özgür olabilir.

Ama öte taraftan Saddam rejimini bu kadar azdırır, onu Ortadoğu halklarının, en çok da Kürt halkın başına musallat eden, başını ABD'nin çektiği emperyalizmin ve bölgedeki kuklalarının da oluşturduğu blok Ortadoğu halklarının baş, hem de can düşmanıdır. Zira Ortadoğu halklarını bölüp parçalayan, Arapları da ayrı ayrı devletlere ayıran, Kürdistan'ı kemalistlerle aralarında paylaşıp dörde bölen, İsrail'i kurdurup Filistin halkını yerinden yurdandan eden, yanı Ortadoğu'ya nıfak ve düşmanlık tohumlarını eken yine bu güçler, aynı emperyalistlerdir. Ortadoğu'nun sürekli bir kanayan yara olmasının esas sorumlusu emperyalizmdir. Onun bölgeleri politikasıdır. Bu tarihi sorumluluğun yanı sıra bölge üzerinde tam bir talan ve sömürgecilik çarkı kurarak, sürekli faşist ve monarşist rejimleri iktidarı tuttuğu için de, ayrıca halkın yoksulluk ve sefaletinden birinci derecede sorumludur. Cellat ve papaz rolünü birlikte oynamaya soyunan ABD, bugün kalkmış Kuveyt'in hükümdarlık haklarından, uluslararası hukuktan, demokrasiden dem vurmaktır, adeta demokrasi havarisi (!) kesilmektedir. Her türlü hukuk kuralını çiğneyerek Grenada ve Panama'yı işgal eden, Nikaragua'daki kontralleri teşhiratlıyor savastırın bir devletin haktan-hukuktan sözetmesi gülünçtür. Kaldı ki, 30 milyonluk nüfusu ile kimliği yok sayılan, adı yasaklanan Kürdistan'daki özgürlük hareketini boğmak için her türlü vahşet ve barbarlığı onaylayan, bunları bizzat kuklasına yaptıran bir rejim nasıl demokrat olabilir? Ve ne hakla haktan-hukuktan sözleşebilir?

Emperyalizme göbekten bağlı, uşaklı en büyük meziyet edinmiş, meziyet edindiği gibi, en mühim usak benim diye övünüp şişenin ve bunu sanki büyük bir erdemmiş gibi sunan faşist Özal kliği, bugün savaş tahrifçiliği yapmaktadır. Bunu da güya Birleşmiş Milletler kararlarını uygulama maskesi altında yapıyor. Ama biz Türk faşizminin, diğer konular bir yana, en basit insan haklarını dahi nasıl ihlal ettiğini çok iyi biliyoruz. Faşist Özal kliği savaş tahrifçiliği yaparak, dikkatlerin ağır iç sorunlardan ve Kürdistan'daki halk savaşından dışa kaymasını sağlamayı hedeflemektedir. Ve bütün umudunu savaşa, Körfez'den kapmayı düşlediği paya bağlamıştır. Bunun içindir ki, halkın savaş aleyletiğini dikkati kaale almadan, meclisi zorlayarak savaş izni çıkartmıştır. Şimdi radyo, TV ve MIT'in propaganda dairesi olan basın aracılığıyla ırkçı-şoven miliyetçilik pompalanmakta ve bu yolla savaşın psikolojisi yaratılmaktadır. Amerika kaynaklı propaganda furyası esiyor Türkiye'de.

İşçiler, köylüler, bütün emekçiler!

Savaş demek; yeni yeni zamlar, ücretlerin düşüşü, evlerimize giren ekmeğin küçülmesi, sendikal faaliyetin, grevin yasaklanması, zoraki çalışma, daha fazla baskı, daha çok sömürü demektir.

Savaş demek; oğlunuzun, kardeşinizin, eşinizin, babanızın ateş çemberine sürülmESİ, yabancı ellerde ölü gitmesi demektir.

Savaş demek; işçi, köylü, emekçi cephe telef olup giderken, Özal hanedanı ve faşist generallerin Ankara'da sefa sürmesi demektir.

Savaş demek; Kürdistan'daki katliam, soykırım, kimyasal silah demektir.

Zaten faşist Türk ordusu daha şimdiden fırsatı ganımet bilerek Kürdistan'da köyleri, mezraları yağmalamakta, evleri ateşe vermektedir, ekinleri yakmaktadır, bağ ve bostanları tahrip etmektedir ve halkın sürgün etmektedir. Şimdi bunu yapan Türk faşizminin savaş ortamında bunun alaison yapmaya çalışacağı gayet açıkta. Kürtleri önl safalarda savaşa sürüp, iki ateş arasında imha etmeye deneyecektir.

Ne Türk halkı ne de Kürt halkı böyle bir savaşta taraf olabilir. Olmamalıdır. Onun için diyoruz ki: Kahrolsun emperyalist ve gerici savaş!

Ama görevimiz burada bitmiyor.

Halkların ve öncülerinin görevi, "Kahrolsun emperyalist savaş" demekle sona ermez. Aynı zamanda bu savaşa karşı devrimci sınıf savaşını yükseltmek de gereklidir. Onlar bu görevle de karşı karşıyadırlar.

Biz ERNK (Eniya Rizgariya Netewa Kurdistan - Kürdistan Ulusal Kurtuluş Cephesi) olarak böylesi bir savaşa, ulusal kurtuluş savaşınızı daha da şiddetlendirmek cevap verecek ve savaşa emperyalist faşist güçlere pahalıya ödettireceğiz.

İyi bilinmelidir ki; artık Kürdistan'da tarihte olduğu gibi, "Vurun Kürt uşağı namus gönüldür" diyerek aldatılabilecek ve önl safalarda savaşa sürülibilecek bir halk yaşamıyor. Kürt halkı ne Amerika, ne Arap kralları ve faşist Saddam, ne de faşist Özal için savaşacaktır. Onun kendi ordusu vardır. O kendi ulusal kurtuluş ordusu olan ARGK (Artısha Rizgariya Gelē Kurdistan - Kürdistan Halk Kurtuluş Ordusu) saflarında, kendisi ve bütün emekçi halklar için savaşmaktadır, savaşacaktır.

Ama, halkın su veya bu gerici gücün kuyruğuna takmak isteyen, Kürdistan sorununun çözümünü, Washington, Bonn, Paris ve Londra gibi emperyalist metropollerde, kapalı kapılar arkasında yapılan toplantılarında arayan bedbahtlar elbette çababilir, çakacaktır. Ama bütün burlar boşunadır. Bunlar kendi sonlarını hızlandırmaktadırlar. Çünkü halkın bu tür ihanetleri yerlebir edeceğine biliç ve kararlılıktadır.

Bütün Kürdistanlı emekçileri, emperyalist ve gerici savaşa karşı çıkmaya, ARGK saflarında ulusal kurtuluş savaşını yükseltmeye çağırıyoruz!

Türkiye halkı ve devrimci güçleri de, çıkıştı muhtemel bu savaşta faşizmin ırkçı-şoven karakterli demagojisine kanmadan, o bayatlama "anavatan savunması" aldatmacasına kanmadan barış sesini yükseltmeli ve savaşın patlak vermesi halinde ise bu haksız ve gerici savaşa devrimci iç savaşa dönüştürmelidir. Yani faşizmi arkadan vurmalıdır. Çünkü Türk halkın baş düşmanı kendi burjuva sınıfıdır. Ve Türk halkın öz çıkarları ne Körfez'de, ne Musul'da ne de Kerkük'tedir. Hayır, aksine onun temel çıkarı faşist diktatörlüğün yıkılıp demokratik halk iktidarnının kurulmasına kadar.

Bütün Türkîyeli devrimcileri ve emekçileri emperyalist savaş boykota, devrimci savaş ise yükseltmeye çağırıyoruz! Sadece Kürdistan değil, Türkiye de faşizme mezar olmalıdır!

Sevgili halkımıza merhaba!

Halk tarihimize dönüm noktası olan bir 15 Ağustos'u daha gururla karşılıyoruz.

Zulme, zalime karşı biriken tarihsel öfkenin kasırgaya dönüştüğü, zulüm kalelerini temellerinden sarstığı bir gündür 15 Ağustos. Bugün, esaret zincirlerinin parçalanıp ülke sathında halka dağıtıldığı çağdaş isyan günü. Ve bugün, halkın ulusal ve sınıfsal kurtuluşu için büyük cesaret, fedakarlık ve yiğitlikle kavgaya atıldığı, kahramanlıklar yarattığı Başkalındır günü!

İşte bu kutsal günü soylu emek, kan ve canlarıyla yaratan ölümsüz kahramanlarımızın sıcaklığıyla sizleri selamlıyoruz. Ulu-sal Bayramınızı coşkuyla kutluyoruz. Selam ve sevgilerimizle

- Yaşasın PKK-ERNK-ARGK!
- Yaşasın Kürdistan bağımsızlık ve özgürlük mücadeleşi!
- Kahrolsun faşist Türk sömürgeciliği!
- Kahrolsun ihanet ve her türden uşaklık!

ERNK - İzmir Temsilciliği
15 Ağustos 1990

BASINA AÇIK MEKTUP

Temel insan hak ve özgürlüklerine, insan kişiliğinin onur ve değerine, uluslararası hak eşitliğine, uluslararası hukukun temel ilkelerine, halklar arasında evrensel barış ve güvenlige yüksek değer biçen ve bu yolda kararlı bir savaşım yürütünen **İnsan Hakları Derneği (İHD)**'nın Diyarbakır, Siirt, Şanlıurfa, Van, Tunceli ve Adiyaman Şube Yöneticileri, bu savaş krizi ortamında, bölgelerinde dozu gidererek artan insan hakları ihlallerine karşı, günlük basın'ın SS Kararnamelerinin çerçevesini de aşan bir politikayla, insanlıdışi uygulamalar karşısında sessiz kalma tavırını değerlendirmiş ve aşağıdaki görüşlerin günlük basın organlarının sorumlularına iletilmesinde uzlaşmıştır.

1) Demokrasinin işlerlik kazandığı ülkelerde basın, devletin yaşama, yürütme ve yargı organları yanında, dördüncü bir kuvvet olarak değerlendirilir ve yargı gücünün bağımsızlığı yanında, basın'ın da yürütme organları ve özellikle siyasal iktidardan bağımsız davranış gerekligi olusu, demokrasinin "olmazsa olmaz" koşullarından biri olarak tanımlanır. Ve günlük basın'ın diğer kitle iletişim araçları yanında, kamuoyu oluşturulmasında önemli bir işleve sahip olduğu görüşü, genel kabul görür.

Türkiye'de ise günlük basın'ın bağımsızlığı ve objektifliğinin olmadığı, kamuoyuna doğru haber ulaştırma konusundaki islevini terk ettiği ve egemen politikalar doğrultusunda biçimlendiği, artık tartışılmayacak derecede kesinlik kazanmıştır. Bu savaş krizi ortamında yaşam hakkı dahil, Bölgemizde dozu giderek artan tüm insan hakları ihlallerine karşı sessiz kalan, Bölgemizde İHD Şubelerinin belgelendirilmiş raporlarına ve açıklamalarına dahi, son günlerde artık tam bir ambargo uygulayan günlük basın, bu tavırlarıyla; insanın insanlaşması sürecinde ve insan onurunun yükseltilmesinde önemli belgeler olarak kabul edilebilecek ve Türkiye'nin de altında imzayı bulduğu İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi gibi tüm uluslararası sözleşme, antlaşma ve bildirgelere rağmen, Bölgemizde **insanlık suçu** işleyenlerle, halkın, tüm dünya halkları ve insanlık karşısında **suçlu** olanlarla ortaklaşa soyunduklarını, ibretle gözlemlerken, tarihin bu önemli dönenecinde halkın ve tarih karşısında önemli bir sınava girdiklerini, sorumluluklarının büyük olduğunu hatırlatmak isteriz. Bu tavır, Bölgemizde barışa, kardeşliğe ve huzura asla hizmet edmez.

2) Doğaldır ki uyarımız, haberi toplamaktan gazeteyi okuyucuya ulaşırana dek, değerli hizmetler gören basın emekçilerini değil, bu teslimiyeti politikanın sahiplerini hedeflemektedir. Ama, demokrasiye ve insan haklarına saygı tüm basın emekçilerinin de, bu kötü gidişe karşı birlikte tavır alabilecekleri ve bu politikanın terkedilmesinde önemli bir potansiyeli sahib oldukları belirtmek isteriz. Basın emekçileri, onların her zaman ve her politikanın uygulanmasında rahatlıkla kullanabilecekleri araçları olamaz.

3) Bölgemizdeki gelişmeler karşısında, tam anlamlı bağımsızlık ve objektiflikten uzaklaşmış günlük basın, bu kör ve sağcı tavırını sürdürdüğü takdirde, Bölgemizde İHD Şubeleri ve aynı görüşleri paylaşan diğer demokratik kuruluşlarla ortaklaşa olarak, ulusal ve uluslararası her platformda, günlük basın'la karşı açık ve kesin bir tavır alacağımızı belirterek kimiyor, bu teslimiyeti politikanın sahiplerini tarihsel sorumluluklarıyla başbaşa bırakıyoruz.

Sessiz kalmak onaylamaktır!..

Hatip Dicle (İHD Diyarbakır Şb. Bşk.) Av. Zübeyir Aydar (İHD Siirt Şb. Bşk.) Yavuz Binbay (İHD Van Şb. Bşk.) Salih Öztürk (İHD Şanlıurfa Şb. Bşk.) Av. Murat Bilgiç (İHD Adiyaman Şb. Bşk.) Atilla Kızılaslan (İHD Tunceli Şb. YKÜ.)

25 Eylül 1990

12 Eylül faşizmi protesto edildi

Avustralya-Melbourne:

8 Eylül 1990 günü 12 Eylül sömürgeci-askeri faşist cunta, Türkiye ve Kürdistan'daki güncel duruma ilişkin bir panel düzenlendi. Panelde Türkiye ve Kürdistan halklarından 70 dolayında devrimci, demokrat ve yurtsever katıldı.

ERNK, Dev-Yol, TDKP, TKP-ML ve Sosyalist Parti taraftarlarından birer sözcü panelde konuşma yaptılar. Gerek çeşitli siyasi grupların aralarındaki görüş ayrılıklarını bir tarafta bırakarak ortak bir sorun etrafında birlikte tavır takınıp panel düzenlemesi, gerekse sömürgeci-faşist cunta ve Kürdistan'da yoğunlaşan baskısı, zulüm ve katliamların boyutları ve buna karşı PKK önderliğindeki Kürd-

tan ulusal kurtuluş mücadelesinin ulaştığı düzeyin detaylı bir biçimde anlatılması, kitlede büyük etki yarattı. Panel sonunda kitle, böylesi toplantıların sürekli düzenlemesi talebini dile getirdi.

Norveç-Oslo:

15 Eylül 1990'da 12 Eylül faşist-sömürgeci cuntasının 10. yıldönümü nedeniyle bir protesto yürüyüşü düzenlendi. Yürüyüşe 50'yi aşkın ERNK taraftarı ile bazı Türkçeli devrimci-demokratlar katıldı.

Yürüyüş merkez istasyondan başlayarak TC Büyükelçiliği önünde sona erdirildi. Yaklaşık 2 saat süren yürüyüş boyunca dağıtılan bildiri ve atılan sloganlarla Türk sömürgeci-faşizmi teşhir edildi.

Almanya-Berlin:

15.9.1990 günü şehrin en işlek yeri olan Gedenkni Kirche yanında ERNK, TDKP, Dev-Dayanışma, Ekim, Partizan ve TKP-ML taraftarları ortaklaşa düzenlenen oturma eylemiyle Ortadoğu'da olası bir emperyalist savaşa karşı çıkışarak emperyalist güçlerin bölgeden çekilmesi talep edildi.

Oturma eylemine 150'nin üzerinde Kürdistanlı ve Türkçeli devrimci, demokrat ve yurtsever katıldı. Aralarında kadın ve çocukların da bulunması Alman kamuoyunda büyük etki yarattı.

Eylem boyunca Kürt, Türk ve Alman kamuoyuna yönelik binlerce bildiri dağıtıldı. Yapılan siyasi konuşmalarla eylemin amacı

Fransız örgütü ve ERNK tarafından ortaklaşa düzenlenen bir yürüyüş protesto edildi. Yürüyüşe 2000 dolayında devrimci, demokrat ve yurtsever katıldı. "Ortadoğu'da savaşa hayır!" ve "Emperyalist güçler Ortadoğu'dan çekilsin" sloganları eşliğinde devam eden yürüyüş, amacına ulaşarak sonuçlandı.

15 Ağustos Futbol Turnuvaları

Almanya-Nürnberg:

2 Eylül gününde Kürdistanlı Yurtsever Gençler Birliği (YXK)'ne düzenlenen turnuvaya 4 takım katıldı. Turnuvaya katılan takımlardan Bagokspor birinci, Serkeftinspor ikinci, Sasonspor üçüncü, Serihildanspor ise dördüncü oldu. Resmi törenle verilen kupaların ardından, karşılaşmaları izleyen çok sayıda yurtseverin de eşliğinde "Bijî Serok APO!", "Bijîn PKK-ERNK-ARGK!" sloganları turnuva sona erdi.

Almanya-Köln:

Bölgesel düzeydeki 15 Ağustos turnuvalarından biri de 29

Ağustos'ta Köln'de yapıldı. Turnuvaya katılan 6 takım arasındaki karşılaşmalardan sonra finale kalan Botanspor (Köln), Botan Firtinaspor'u (Emmerich) yenerek birinci oldu. İkinciliği Botan Firtinaspor, üçüncülüğü ise Serihildanspor (Gumersbach) aldı.

Aynı gün turnuvadan sonra ERNK taraftarlarında düzenlenen pikniğe de 700 dolayında yurtsever katıldı. Canlı ve coşkulu bir hava içinde geçen turnuva ve piknik, yurtseverler arasındaki ulusal duyguların birlik ve mücadele ruhunu pekiştirdi.

Almanlarla Kürdistan gecesi

Almanya-Wedens-Upd:

29 Eylül tarihinde Almanya-Çekoslovakya sınırında bulunan Weiden-Upd'de ERNK taraftarları ve Almanlar, ortak bir Kürdistan gecesi düzenledi. Geceye 150'nin üstünde dayanışmacı ve ERNK taraftarı katıldı.

Açılış konuşmasını yapan bir Alman dost, şimdije kadar Afrika ve Filistin halklarıyla dayanışmada bulunduklarını ve Kürdistan hakkında hiç bilgi sahibi olmadıklarını, ama bundan sonra Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesini sonuna kadar destekleyeceklerini söyledi.

Geceye Kürt folklor ekiplerinin yanısıra Alman halk oyunları ekibi de katılıarak gösteriler sundular. Sergilenen tiyatro oyunu da ilgi ve beğenisi topladı.

Aralıksız yedi saat süren dayanışma gecesi, Kürt ve Alman halkları arasındaki dostluğun ve dayanışmanın gelişmesine hizmet ederek sona erdi.

İsviçre-Bern:

15 Eylül günü "Daha demokratik bir İsviçre için" çok sayıda İsviçrelî parti, örgüt ve sendikanın düzenlediği yürüyüş ve mitinge, ERNK taraftarları da dayanışmacı olarak katıldı. Yürüyüş ve mitinge 20 bin dolarda kitle katıldı.

Mitingi düzenleyen güçler, tâleplerini şu noktalarda somutlaştırdı: Dayanışmacı, açık ve sosyal, Avrupalı bir İsviçre; yabancılar daha fazla hakların sağlanması; iş ve meslek değişim, aile ile birlikte yaşama hakkı; insanlık dışı sezon işçisi statüsünün kaldırılması; daha fazla demokrasi ve anlayış; yabancı düşmanlığı ve ispiyonculuğun sona erdirilmesi; bütün çalışanlara daha fazla ücret ve iş güvenliğinin sağlanması.

Kürdistan Kültür ve Dayanışma Derneği kuruldu

Almanya-Schweinfurt:

22 Eylül 1990 günü kuruluşu gerçekleştirilen derneğin açılış toplantısına 250 civarında Kürdistanlı yurtsever ve Kürt halkının dostlarından dayanışmacı katıldı. Açılmış toplantıda ozanlar ve folklor ekipleri de, türküler ve halk oyunları sundular.

Derneğin açılışında yapılan konuşmalarda, derneğin amacı; bu-rayı çevredekî yurtseverleri ulusal kurtuluş mücadelesine çekim merkezi haline getirmek, ulusal duyguları korumak, geliştirmek ve yaygınlaştmak olarak vurgulandı.

YKWK genişletilmiş toplantısı yapıldı

Belçika-Liege:

16 Eylül günü yapılan Kürdistanlı Yurtsever İşçiler Birliği (YKWK) genişletilmiş toplantıda, geçmiş 4 aylık çalışma raporu sunuldu. 60 dolayında yurtseverin katıldığı toplantıda, günümüzdeki siyasal gelişmeler de değerlendirilerek gelecek çalışma programı ve geçmişin hataları üzerinde duruldu.

Yaklaşık 3 saat süren birlik toplantı, hata ve eksikliklerden çıkarılan derslerle daha güçlü bir çalışma azmiyle başarılı bir şekilde sonuçlandırıldı.

Kürdistan'daki sömürgeci vahset uzun yürüyüşle protesto edildi

Danimarka-Kopenhag:

10.9.1990 günü Kalundborg'dan 15 ERNK taraftarı'nın başta olduğu uzun yürüyüş, 110 km. yürümden sonra 15 Eylül'de Kopenhag'da 12 Eylül faşist cunta-sömürgeci protesto mitingiyle sona erdi.

Kürdistanlı Yurtsever İşçiler Birliği (YKWK)'nin düzenlediği uzun yürüyüş, Körfez krizini ba-

levizyon ve gazetelerinden çok sayıda gazeteci yürüyüşü izledi ve yürüyüşçülerin yaptığı röportajları yayınlandı. Bu konuda yapılan tüm yayınlar Danimarka kamuoyu tarafından büyük ilgiyle izlendi.

İlk gün 15 yurtseverle başlayan yürüyüşe, yol boyunca katılımlar oldu, Kopenhag'a ulaşıl-

dığında sayı 30'un üzerindeydi.

Yürüyüşün son günü olan 15 Eylül'de Kopenhag'da 12 Eylül faşist-sömürgeci cuntanın 10. yıldönümü nedeniyle bir protesto mitingi düzenlendi. Düzenlenen yürüyüş ve mitinge 200'ün üzerinde Kürdistanlı yurtsever katıldı. Yapılan siyasi konuşmalarla, uzun yürüyüş ve protesto mitingi başarıyla sona erdirildi. Böylece, Türk sömürgeci-faşizmi bir kez daha teşhir edildi.

Yabancılar Haftası'nda Kürt kültürü

Almanya-Düren:

22 Eylül günü Uluslararası İşbirliği Derneği (Internationale Zusammenarbeit) tarafından düzenlenen Yabancılar Haftası'na, alanda bulunan ERNK taraftarları da çok çeşitli etkinliklerle katıldı.

Sömürgeci-faşist TC konsolosluğunun ERNK taraftarı'nın katılmalarını engelleme girişimleri, Yabancılar Haftası'nu düzenleyen ve katılanlar tarafından tepkiyle karşılandı.

ERNK taraftarı yurtseverlerin etkinlikleri içinde yer alan ulusal yemek, müzik, halk oyunları vd. haftaya katılanlar tarafından ilgi ve beğenileyle karşılandı.

Norveç-Oslo:

4 Eylül'de Oslo Üniversitesi'nde düzenlenen yabancı öğrenciler arası kültürel etkinliklere, Kürdistanlı İlerici-Demokrat İşçiler Derneği de katıldı.

Stockholm çocuk folklor eki-

binin halk gösterileri ve yurtsever ozanların türküler, kültürel etkinliklere katılan çok çeşitli uluslararası kitlenin yoğun ilgisini ve beğenisini topladı. Etkinlikleri kaydeden ve naklen yayınla Norveç halkına duyuran Norveç radyosu da dernek adına bir yurtseverle yaptığı röportajı olduğu gibi yayınladı. Üniversite gazetesinde, ERNK taraftarı bir öğrenciyile Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesinde öğrenci-gençliğin yeri konusunda bir röportaj yaptı.

Norveç-Stavanger:

22 Eylül günü açık havada yapılan kültürel senliklere katılan ERNK taraftarları, burada bulunan kitleye Kürdistan'daki son gelişmeleri aktardı. Ayrıca Kürdistan'ın değişik yörelerinden derlenen halk oyunları gösterileri ve sunulan türküler, senliği izleyen 500 Norveçli tarafından ilgi ve sempatiyle karşılandı.

Talabani, bu kez de Fransa'ya el açıyor

Celal Talabani başkanlığında Güney Kürdistanlı otonom Kürt güçlerinin temsilcilerinden oluşan bir heyet, 19 Eylül günü Fransa'ya giderek burada Fransız yetkililerle görüştü ve basın toplantısı yaptı. Heyette C. Talabani'nin yanısıra Irak Kürdistanı Demokratik Halk Partisi Genel Sekreteri Sami Abdurrahman, Irak Kürdistanı Sosyalist Partisi lideri Dr. Mahmut Osman ve I-KPD'den Muhsin Dizeve de vardı.

Bilindiği gibi Körfez krizinin ilk başladığı günlerde Talabani, hemen ABD'ye giderek resmi yetkililerle görüşmüştü; bu görüşmelerin ayrıntıları her ne kadar saklı tutulmuşsa da, Talabani'nın, Saddam'ın düşürülmesinde yardımcı olmalarına karşılık, kendilerini de olası bir iktidarda söz sahibi yapmaları doğrultusunda istemlerde bulunduğu açığa çıkmıştı. Ancak bu istemi, TC'nin de araya girmesiyle tamamen olumlu karşılanmamış olacak ki, bu kez Fransa'ya başvurdu.

Güney Kürdistanlı bu otonom güçler, Körfez krizinin sonucunda düzenlenecek olası bir bölgelik konferansta kendilerinin de unutulmamaları için Fransız yetkililere talepte bulundular. Onlar da bu talebi "anlayışla" (!) karşıladılarını açıkladılar.

Français ya başvurdu.

turuşa girmekle kararlıdır. Bu gün PKK önderliğinde Kuzey-Batı Kürdistan'da yürütülen ulusal kurtuluş savaşı bunun en açık göstergesi ve Kürdistan halkının tek kurtuluş güvencesidir. Bu güçler de işbirlikçi, yaltaklanmacı politikalarla birey gidemeyeceklerini, Kürdistan halkı karşısında lanetli bir

Gezinin bu açıklanan yönü yanında asıl amacının Fransızları devreye sokmak olduğu kesin. C. Talabani'nin ABD'den tarihi hizai karışışında lancıbı konuda kalacaklarını çok iyi bilmeli ve artık emperyalistlere el açmaktan, yalvarmaktan vazgeçmelidirler.

Doğu Perinçek tahliye oldu

Kürdistan'ın çeşitli şehirlerinde yaptığı konuşmalar nedeniyle hakkında "bölgüçülük" savıyla 25 yila kadar hapis cezası istenen, kapatılan 2000'e Doğru dergisi Genel Yayın Yönetmeni **Doğu Perinçek**, 27 Eylül günü yapılan duruşmada serbest bırakıldı.

Perinçek yaptığı savunmada söyle dedi:

bos döndüğü söylenebilir. Körfez politikasında Fransa, ABD'yle temel bir zıtlık içinde değilse de, saptanan politikaların uygulanmasında etkin bir güç olduğu kesin. İşte, Talabani'nın yaptığı, bir kapıdan kovulanın diğer kapıya koşmasına benzeyen. Halbuki C. Talabani'nın öncülleri 100 yıldır aynı politikayı denediler ve hep nasihat aldılar. Talabani, bir de Kürt halkına dönmemi akına getirse.

Kürdistan halkın özgürçünne dayanarak ulusal kurtuluş mücadelesi vermek ve bağımsızlık ve özgürlük talebiyle ortaya çıkmak yerine, Kürdistan'ın bölünüp parçalanması ve paylaşılmasından sorumlu olan, Kürdistan'ın sömürge statüsünde tutulmasında büyük sorumlulukları olan emperyalist güçlere dayanmayı esas alan güçler, utanmadan Paris'te, "Biz Kürtler savastan ve soykırımdan çok çektiğimiz, diyalogu inanıyoruz" diyecek kadar kendi-lerinden geçmiş durumdalar. Bu durumlarıyla da Kürt ulusal varlığını ve ulusal hareketin birligini, halkın temel çıkarlarını hice saymazlardır.

Kürdistan halkı şimdîye kadar yaşadıkları sayesinde bu güçlerin gerçek nitelîğini artık çok iyi bilmekte, onların adına işbirlikçilik bile denemeyecek kadar düşkün yönelimlerini öfkeyle, tepkiyle karşılamaktadır. Ve emperyalist güçlerin, Ortadoğu'da olası bir savaş durumunda kendisini kullandırı-

Rumunda kendisinin kulanılamamakta; tam tersine ulusal bağımsızlık ve özgürlük mücaadesini daha yükselterek kurtuluşa gitmekte kararlıdır. Bugün PKK önderliğinde Kuzey-Batı Kürtistan'da yürütülen ulusal kurtuluş savaşı bunun en açık göstergesi ve Kürtistan halkın tek kurtuluş güvencesidir. Bu güçler de işbirlikçi, yaltaklanmacı politikalarla birey gidemeyeceklerini, Kürtistan halkı karşısında lanetli bir konumda kalacaklarını çok iyi bilmeli ve artık emperyalistlere el açmaktan, yalvarmakтан vazgeçmelidirler.

"Ben bütün konuşmalarında Türklerin ve Kürtlerin kardeşliğinden sözettim. Bu topnaklar üzerinde beraber yaşamaktan bahsettüm. İddianamede yer aldığı gibi Kurt milliyetçiliğinden bahsetmedim. Ben birlikte ve iç içe yaşamaya mecbur olduğumuzu anlattım. Oysa bant gözümüzde lehime olanlardı alınmamış, aleyhime olanlara yer verilmistiir. Bant çözümlerinin doğruluğu yansıtmadığını söylemek istiyorum. Tahliyemi talep ediyorum."

Dogu Perincek'in avukatlari da müvekkillerinin savunmasına ve tahliye talebine katildiklarini belirttiler.

Bunun üzerine duruşmaya kısa bir ara veren mahkeme heyeti, düşünce suçlarılarındaki kanunun Bakanlar Kurulu'nda görüşülmüşini de dikkate aldıklarını belirterek tahliye kararı verdiler.

Doğu Perinçek, Ağustos ayı başından beri Diyarbakır cezaevinde bulunuyordu.

Öldürecek Kürt bulamayınca turist öldürdü

Aynen Vietnam'a gönderilerek Vietnam halkına karşı savaştırılan Amerikan askerlerinin ruh hali ve ortaya çıkan sonuç!

Faşist Türk sömürgeciliği, Kürdistan'da uyguladığı özel savaşı halka karşı düşmanlıkla eğittiği özel timlere, polislere ve orduya dayandırıyor. Bunları, Kürdistan halkın üzerine birer zulüm, ölüm makinaları olarak sürüyor. Belki de daha birkaç ay önce halktan biri olan bunlar, verilen eğitim ve uygulanan özel savaş politikası gereğince giderek kendisine, insanlığına ve halka yabancılışıyor. Sadece verilen emirleri yerine getiren bir robot haline geliyor. Kafasında "insan öldürmek", "insani olan tüm değerlere ve halka saldırmak" sabit bir fikir olarak yerleşiyor.

Eğer, Norveçli turistleri öldüren astsubayın Şimak'ta bulunduğu süre içinde ne yaptığı araştırılırsa, hiç kuşkusuz halka saldırdığı, işkence, baskıcı ve katliamlara ortak olduğu görülecektir.

Peki, insanları bu derece düşüren bu durumun sorumlusu kim?

Elbette sadece kendî kurtuluşu, bağımsızlık ve özgürlüğü için savaşan Kürdistan halkı ve ulusal kurtuluş gerillaları değil. Tam tersine, onları böylesine haksız, çadıra, sömürgeci bir savaşa süren, insanlıktan çıkmaları, barbarlaşmaları için elinden geleni yapan, tüm insanı değerleri ayaklar altına aldırarak onurlu, insanca bir yaşama dönmelerinin önünü sonuna kadar tikayan Türk sömürgeci-faşist rejiminden başkası değil asıl suçlu!

**MİT şefi işkenceli
Hiram Abas cezalandırıldı**

mün başkanlığına getirildi. Kontr-Komünizm ve güvenlik bölümünde de uzun süre çalıştı. MİT'le resmi ilişkilerinin kopmasından sonra da Halit Narin'in yanında ve Milliyet gazetesinde çalıştı.

İşkenceci CIA ajanı, MİT şefi Hiram Abas aynı zamanda MİT içinde Ortadoğu uzmanı olarak biliniyordu ve PKK'ye karşı yürütülen düşman faaliyetlerinde de bizzat yönetici olarak yer alıyordu.

Diyarbakır, Van, Urfa, Siirt, Adıyaman ve Dersim İnsan Hakları Dernekleri ortak rapor yayınladı

Basına Açıklama

Temel insan hak ve özgürlüklerine, insan kişiliğinin onur ve değerine, uluslararası hak eşitliğine, uluslararası hukukun temel ilkelerine, haldar arasında evrensel barış ve güvenlige yüksek değer biçen ve bu yolda kararlı bir savaşın yürütülen İnsan Hakları Derneği'nin Diyarbakır, Siirt, Şanlıurfa, Van, Tunceli ve Adıyaman şube yöneticileri 15 Eylül 1990 günü Diyarbakır'da toplanarak Bölgedeki son gelişmeleri değerlendirmiş ve aşağıdaki ortak görüşlerin basın aracılığıyla kamuoyuna duyurulmasında uzlaştı.

1) ABD emperyalizmin, Ortadoğu'daki çatıları gereği, uluslararası diğer emperyalist güçleri de yedegine alıp Kürd Hiroşması Halepçe'de 5000 Kürdü emperyalist silah tekellerinin ürettiği kimyasal silahlarla katleden faşist diktatör Saddam yönetimindeki Irak'ın, Kuveyt'i işgal ve ilhakını bahane ederek Türk, Kürt, Arap, Fars, tüm Ortadoğu halklarına büyük felaketler getirecek bir savaşa, Türkiye'yi de içine alarak başlatmak istiyor. Türkiye, Pentagon patentli savas senaryolarının piyonu ve ABD'nin Ortadoğu'daki jandarması olamaz.

Türkiye'nin emperyalistlerin buyrukları doğrultusunda, Irak'a karşı bir savaşa girmesi, birçok insanın ölümünün ve sakat kalmanın dışında, daha da yıkıcı olabilecek ekonomik faturasının içi ve emekçilere çıkarılmasına, kısıtlı da olsa hala varolan demokratik hakların askıya alınmasına ve özellikle bölgemizde, halkın üzerinde baskısı ve soykırımı politikalarının derinleşmesine neden olacaktır. Bir savaş durumunda bölgemiz, başta kimyasal silahlar olmak üzere tüm kitleSEL kurum silahlarının deneneceği bir manevra alanına dönüştürülecek, bu yolla ulusal ve toplumsal muhalefetin ezilmesi sağlanacaktır. Bu nedenle, Türkiye'yi Irak'a karşı haksız bir savaşın içine çekme çabaları karşısında, tüm demokrasi ve barış güçlerini etkinliklerini artırarak "Savaşa Hayır" demeye çağrıyoruz. Bu savaş bizim savasımız, bu savaş haklı bir savaş olamaz.

2) Ulusal haklar, insan haklarının vazgeçilmez temel bir öğesidir. Uzun yillardır, halkın ulusal varlığını, dili, kültürünü ve tarihini değerlerini reddeden inkar, talan ve asimilasyon politikaları, son çıkarılan SS Kararnameleriyle birlikte bölgeyi tecrit politikasına yönelmiştir. Bu politikanın amacı, eşitlik, özgürlük ve adalet temelinde yükselen ulusal ve toplumsal muhalefeti tümüyle ezmetktir. Bölgede dozu giderek artan insan hakları ihlalleri, işte bu baskısı ve yıldırma politikalarnın eseridir.

Son günlerde, savaş krizi ortamını fırsat bilerek Şırnak, Eruh ve Pervari'de olduğu gibi, köy koruculuğunu kabul etmeyen köylülerin evlerini ateşe veren, bölgedeki köyleri zorla boşaltan ve ormanlarıımızı yakın militarist güçlerin, Nusaybin İlçesi Kuruköy'ü, beş gün abluka altına alarak çocuk, kadın, yaşı, genç ayrim yapmadan tüm köylülerini işkenceden geçirgenlerin, ailelerinin israrlı istemelerine rağmen, ölen gerillaların cenazelerini dahi vermeyen çadıra zihniyetin, daha dün Siirt-Çevrimli ve Hakkari-Ikiyaka Köylerinde masum insanların kanları üzerinde çırın senaryolar düzenleyip Hakkari ili Yüksekova İlçesinde vahşi yöntemlerle katlettikleri köylülerin kamuoyuna "terörist" diye ilan edenlerin, Diyarbakır Çevik Kuvvet Merkezi'nde olduğu gibi işkenceyi sistemli olarak sürdürmenin ve gözaltında kaybolan kişilerin sorumlularının, Türkiye'nin de altında iznisi olduğu İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, İşkence ve Onurkıcı Davranışlara Karşı Sözleşme gibi, insanın insanlaşması sürecinde ve insan onurunun yükseltilmesinde önemli adımlar olarak değerlendirilecek insanların tarihinin bu önemli belgelerini pervesüze çığneyenlerin, insanlığa karşı suç işlediklerini, halkın ve tüm dünya halkları karşısında, insanlık karşısına suçlu oldukları ilan ediyoruz.

3) Bugün bölgemizde, özellikle de Van ve Siirt ilinin varoşlarında kıl çadırlarda barınıp topraklarından zorla atılan, evleri yakıldı evsiz bırakılan, tüm geçim kaynakları ve eğitim olanaklarından yoksun olarak, yaklaşan koş şartlarında barınmak ve gıda sorunları acil çözüm bekleyen, kendi ülkelerinde mülteciler konumuna düşen insanlarımız için, özellikle sağlık koşullarından uzak şartlarda bulunan 0-2 yaş gurubundaki yüzlerce çocuğumuz için başta Kızılay ve Kızılhac Kurumları olmak üzere tüm yardım kuruluşlarını acil yardıma çağrıyoruz.

4) Bu tür keyfi ve insanlıktı uygulamaların, politik ortamı tahmin edilemeyecek derecede gerginleştireceğini, bölgede huzura, barışa ve kardeşliğe asla hizmet etmeyeceğini, başta bu politikaların ve uygulamaların sorumluları olmak üzere artık herkes bilmelidir. Hiçbir neden bu tür uygulamaları hakkı gösteremez. Bölgedeki silahlı hareketler gerekçe gösterilerek özgürlüğe, demokrasije, eşitliğe ve adalete susamış halkın, potansiyel suçlu muamelesiyle karşı karşıya bırakılmış, köylerinden, topraklarından göçe zorlanmaları, evlerinin yakılması, en ağır hakaret ve işkencelere maruz tutulmasını soruna çözüm getireceğini sanırlar, barış ve kardeşliği dinamitediklerini artık bilmeli, soruna askeri çözüm arama ve yıldırma politikalarını hızla terketmelidirler.

Ulusal ve uluslararası tüm demokratik kuruluşlar ve anayasal organlar, toplumumuzu onarılmaz yaralar açacak bu hukukişi ve ayrımcı uygulamaları Turan Dursun'un katledilmesi olayında olduğunu gibi düşünmeye kurşun sikanlar karşısına kararlılıkla çıkmalı, "Savaşa Hayır" belgeleri çerçevesinde basın organları, parlamenterler, aydınlar ve kamuoyu duyarlılığını göstermelidir.

Hatip Dicle (İHD Diyarbakır Şb. Bşk.), Av. Zübeyir Aydar (İHD Siirt Şb. Bşk.), Yavuz Binbay (İHD Van Şb. Bşk.), Salih Öztürk (İHD Ş. Urfa Şb. Bşk.), Av. Murat Bilgiç (İHD Adıyaman Şb. Bşk.), Atilla Kızılaslan (İHD Tunceli Şb. Bşk. Üyesi)

17 Eylül 1990

Adı geçen bölge derneklerinin yöneticileri, 15 Eylül 1990 günü Diyarbakır'da toplantı yaptılar ve bu toplantı sonunda "Savaşa Hayır" başlığını taşıyan bir basın açıklaması ile Kürdistan'da "İnsan hakları ve doğanın katledilmesi ile ilgili bazı tespitler" başlığı altında bir rapor yayımladılar.

Adı geçen dernek yöneticilerinin bu kapsamda ilk toplantı oluyor. Kuruşluşları da yeni sayılabilen bu derneklerin ortak bir toplantıya gidebilmeleri ve ortak bir rapor yaynlamaları hem anlamlı ve hem de başarılıdır.

Çünkü, bu dernekler son derece güç koşullar altında çalışıyorlar. Kürdistan'da insan haklarıyla ilgilenenlerin önüne çıkarılan engeller, Türkiye'deki lere göre kat kat daha fazladır. Örneğin dernek yöneticilerinin "olay" mahalline gitmeleri önleniyor, fotoğraf çekmeleri önleniyor, belgelerine elkonuluyor, evleri gözetim altında tutuluyor, telefonları dinleniyor, yabancı heyetlerle görüşmeleri önleniyor, sık sık gözaltına alınıyor ve Av. Zübeyir Aydar örneğinde olduğu gibi sürgün edilebiliyorlar. Kisacasi, Kürdistan'da insan haklarıyla ilgilenenler sürekli ölüm tehlikesi altında çalışıyorlar.

Yeni bir çalışma olmasına rağmen; dernek yöneticilerinin çabaları ve bir araya getirdikleri, karanlıkta bırakılmak istenen Kürdistan'da, bir mum ışığı kadar bile olsa aydınlatıcı yaratıyor, sömürgeci devletin vahsi uygulamalarını belili yönleriyle ortaya koymuyor, mağdurların feryadını az da olsa duyurabiliyor.

Adı geçen bölge derneklerinin raporları ve çalışmaları bu açıdan anlamlı. Hepimizin bu çalışmaya destek sunması gereklidir ki, bu dernekler coğalabilsin, hem de daha etkin çalışabilsinler.

İnsan hakları ve doğanın katledilmesi ile ilgili bazı tespitler

1984 yılında başlayan ve genişleyerek devam eden gerilla hareketine karşı devletin yaptığı mücadele giderek kabuk değiştiriyor, hedef değiştiriyor. İlk zamanlarda hedef gerilla ve onlara yardım ettiği şüphesi altında olan halkın bir kesimi idi. Oysa şimdi durum aynı değildir. Hedef oldukça genişletilmiş ve 1989 yılı ilkbaharından bu yana yore halkın coğulüğuna (korucu, muhibir ve ajan olmayı kabul etmeyenler) ve doğaya (especial ormanlar) saldırır yoğunlaşmıştır.

Bu politika gereği olarak 100'den fazla masum insan ya direk kurşuna dizilmiş veya faili meşhul cinayet şeklinde ortadan kaldırılmıştır. Yine aynı politikanın ürünü olarak onbinlerce hektar orman yakılmış, doğa tahrip edilmiş, daha önce boşalan ve boşaltılan yerleşim birimlerine yüzlerce yeni eklenmiş, onlarca köy ve mezra, yüzlerce ev ve aahr, içindeki eşyalarla birlikte sahiplerinin gözleri önünde ateşe verilmiştir. Bu şekilde ek olarak onbinlerce meyva ağacı (especial fistik), binlerce bağı ve bahçe yakılarak tahrip edilmiştir.

Bu politika bölgenin boşaltılmasına, Irak'ta olduğu gibi bir tampon bölge oluşturulmasına, yöredek tüm yerleşim birimlerinin boşaltılarak ortadan kaldırılmasına faşist general Altay Tokat'ın deyimi ile bölgede ot dahil hiç bir canlı ve bitki bırakmamaya yönelikdir. Bu politikanın benzerini Irak'ta faşist Saddam uygulamaktadır. Orada yerdenden edilen halka hiç olmazsa barınacak bir yer gösterilmekte ve açıktan olmemeleri için gıda yardımı yapılmaktadır. Fakat sözü edilen politikanın buradaki uygulayıcıları dedelerinin Koçgiri, Diyarbakır, Palu, Ağrı, Zilan, Sason ve Dersim'de yaptıkları gibi yalnız yakma, yakma ve öldürmeye mesguldürler, insanlar yararına iş yapmaya vakitleri yoktur. Bu politika bir soykırımı politikasıdır, toplu katliamların

ayak sesleri duyulmaktadır.

Devletin yakma, yakma, öldürme ve her şeyi yoketme politikası özellikle son Körfez krizinden sonra yoğunlaşmıştır. Bilindiği gibi krizden bu yana dünya kamuoyunun gözleri Körfez'e çevrilmiştir. Ayrıca Batı ülkeleri Körfez politikasını nedenileyle Türkiye'yi incitmeye özen göstermektedirler. İşte kendi lehine olan bu şartlardan dolayı bölgemizde, devlet giderek pervasızlaşmakta, yakma, yakma, öldürme ve kısaca yoketme diye isimlendirilen politikasını itirazsız, sessiz ve acımasız olarak yürütmektedir. Bu uygulamaların altında bölgemizde insan haklarının varlığından bahsetmek mümkün değildir. İnsanların yaşama hakları dahil tüm hakları gaspedilmektedir. Kisacasi devlet burada insanlık suçu işlemektedir.

Son SS kararnameleri ile basına da susturulmuş olduğundan işlenen suç ve cinayetlerin gizli kalmasını sağlamaktadır. Zaten sansürün amacı da işlenen suçların açağa çıkmasını önlemektir.

Bu politika sonucu yalnız yakma ile ilgili tesbit edebildiklerimiz söyledir:

a) 1989 yaz ayları boyunca Eruh, Cizre, Silopi, Şırnak, Pervari, Beytüşşebap, Çatak, Uludere, Çukurca ve Şemdinli ilçelerinin kursal kesimlerinde binlerce hektarlık orman yakıldı. Bu konu geçen sene çeşitli basın organlarında işlendi.

1990 yılı yaz aylarında yakılan ormanlarla ilgili tesbitimizi Şırnak'ta Girê Sêvê, Ramuran, Behra Hincê, Böltüze, Cinibê, Cindê (...), Pişte Reşa, Girê Diwin (Cudi), Bénavyan (Nêvaya), Ziyaret (Geliyê Sêva), Xanê ve Gabar dağı ve mevkileri, Pervari'de Berçaç (Yapraktepe), Axê (Sarıyaprak) ve Herekol dağının çeşitli yerleri, Eruh'ta Dulabenazer, Govaşî (Ekinyolu) köyü çevresinde bulunan (kısırlık ağaçları ile beraber) (EK: 1-2), Çiyâye Reş (Karadağ), Girdara (Ormanaradi), Gera Uşê köyü (Bağ ve bah-

celerle beraber) (EK:3).

Her akşam televizyonda ormanların faydalardan ve meziyetlerinden ve onların nasıl korunması gerektiği üzerine söylevler veren devlet, bölgemizde her gün orman yaktırmakta ve bitki örtüsünü tahrif etmektedir.

b) Yakılan köylerle ilgili olarak tesbitlerimiz,

1) 1990 yılı Ocak ayında Şırnak ili merkeze bağlı Navyan (Güneyçam) köyünün Bağına ve Şehrevan mezarlarında, 1) İhsan Kutlu, 2) Hüseyin Kutlu, 3) Salih Budak, 4) Eyüp Unlu, 5) Refik Ünlü, 6) Hasan Biter, 7) İlyas Budak 8) Mehmet Bezde, 9) Hacı Abay, 10) Hacı Özgen, 11) Tahir Özgen, 12) Hamza Özgen, 13) Abdullah Özgen, 14) Ahmet Çalış, 15) Mehmet Çalış, 16) Nesim Çalış'a ait ahır kişilik hayvan yemi ve otları yakılmıştır.

2) Torkiz (Sarıdalı) köyünde Abdullah Fidan, Ramazan Fidan, Mehmet Adanır, Tahir Güden, Hacı Yardımcı, Hasan Ağır ve aynı köyün Cindê mezarlarında Mustafa Aytun, Halit Aytun, Nadir Aytun ve Kasım Aytun'a ait ahır samanlık ev ve bahçeler bu sene Haziran ayı sonrasında askerler tarafından yakılmıştır.

3) Torkiz (Sarıdalı) köyü Şaru mezarlarında İbrahim Işık, Mehmet Işık, Ali Işık ve yine aynı köyün Xarê Bizo mezarlarında Ramazan Göktas, Osman Göktaş ve Bénav Uçar'a ait evler eşylarıyla birlikte gündüz ortasında Navyan (Güneyçam) Jandarma taburunda görevli binbaşı komutası altında onun emir ve direktifleriyle askerler tarafından evlerin sahiplerinin gözleri önünde yakılmıştır. Aynı zamanda bu köylülere ait harmanlarda bekleyen bugdaylar ile hayvanları için toplamış oldukları yemeler de aynı gün, yani bu yıl Temmuz ayının başında yakılmıştır. Bu olayda aynı gün İbrahim Işık'a ait yaklaşık iki ton kadar peynir evinin mahzeninden çakılarak bir kismı köpeklerle yedi-

rilmis geri kalanı ateşe atılmıştır.

4) Son iki sene içinde Torkiz (Sarıdallı) ve bağlı mezraları olan Cindē, Bawa, Gérē, Xwedan, Abasan, Çemē Kanigermkē, Deşkē, Şaru, Xarē Bizo, Dimilya, Gewrikya ve İnde tümüyle boşaltılarak çoğu yakılarak insanlar oralardan uzaklaştırılmışlardır. Bu köy ve mezra insanların çoğu değişik şehir ve kasabalarla göçmüştür. Yaklaşık iki yüz hane (1500 nüfus) kadar ise halen Şırnak'ın 15 kilometre mesafesinde Eruh yolu üzerinde Mılağen mevkiiinde çadırlarda kalmaktadırlar. Yaklaşan kişi aylarında bu insanların akibetlerinin ne olacağı meşhuldur. Eğer bu şekilde giderse yaptığımız testilere göre halen sağlıklı olan 100 kadar çocuk bu kişi aşıkt ve sağuktan öleceklerdir.

5) Şırnak merkeze bağlı Avyan (Dereler) köyünün sekiz mezrası 20-30 Temmuz tarihleri arasında içindeki eşyalarla tümüyle birlikte evler tek tek Dereler (Avyan) Jandarma bölüğü askerleri tarafından evlerin sahiplerinin gözleri önünde yakılmıştır. Bu mezralar şunlardır: 1) Eywan, 2) Govasamu, 3) Tengē, 4) Bacirut, 5) Çekçeko, 6) Diryan, 7) Girek, 8) Çewrobil. Bu insanları temsil 1.8.1990 tarihinde köy muhtarı Yusuf İdin tarafından Şırnak Valiliğine ve Şırnak Cumhuriyet Savcılığına dilekçeyle (EK:4) müracat edilmiş ve sorumluların cezalandırılması istenmiştir. Köylülerin şikayetçi oldukları kişiler; Dereker (Avyan) bölük komutanı yüzbaşı ve mahiyetindeki diğer görevlilerdir. Savcılık 3.8.1990 gün ve 1990 / 155-294 sayılı kararıyla görevsiz olduğunu bildirmiştir. İli idare kurulu da bu olayı soruşturmak için Sığırkē (Şenoba) jandarma taburundan görevli yüzbaşı Muhamrem Fındık adındaki kişiyi görevlendirmiştir. Bize göre sonuç şimdiden bellidir.

Evleri yakılan bu köylüler köyde yerinde kalılarak yapılan kulübelerde yaşamaktadırlar. Bunların durumu Torkiz köylülerinin durumundan beterdir. Böyle giderse hiç biri önumzdeki kişi çıkarmayacaktır. Soğuk ve açıktan öleceklerdir.

Bu köylüler ait haberlerin ve resimlerin basında yer almasından sonra, köylüler gözaltına alınmış, hayvanları da askerler tarafından kurşunlanmıştır.

6) Yine Temmuz ve Ağustos aylarında Uludere'nin 20'den fazla köyünde, her köyden değişik sayıda olmak üzere evler seçilerek içindeki eşyalarla birlikte yakılmışlardır.

7) Beytüşşebap ilçesi Mezra köyünün, Yenimahalle mezrasının 14 haneden oluşan tüm evleri yine içindeki eşyalarla beraber askerler tarafından sahiplerinin gözleri önünde yakılmışlardır.

Yine Beytüşşebap ilçesinin Dönmezler köyü 21.8.1990 günü evlerin içindeki eşyalarla beraber yakılmıştır. Bu konuda köylüler adına köy muhtarı Hacı Yüce 23.8.1990 günü Şırnak valiliğine dilekçeyle müracaat etmiştir. (EK:5)

8) Ağustos ayı içinde Pervari ilçesi Hosyan (Doğanköy) köyüne bağlı Hol ve Kal mezraları önce boşaltılmış, köylülere çeşitli baskilar sonucu her iki mezra evlerin içindeki eşyalarla beraber tümüyle yakılmışlardır. Aynı zamanda köylülere ait yüzlerce ari kovanı aralarla birlikte yakılmıştır. Hayvanlarına ait kuşlık yemeler de aynı gün yakılmıştır. Köy-

lülerin bu konudaki beyanları ektedir. (EK: 6)

9) Pervari'ye bağlı Sarıyaprak (Axēr) köyünün bir kısmı köylülerin kuşlık yem ve samanlıklarıyla birlikte, köylülerin bahçeleri, tarlaları ve harmanlarda bugdaylar ve köyün etrafındaki ormanlık ve otluk alan yakılmıştır. Bu tarihte köy de boşaltılmıştır. Bundan sonra 8.9.1990 günü askerler tekrar köye gelerek köydeki tüm evleri ve yüzlerce ari kovanını arılarla birlikte yakmışlardır. (EK: 7)

Bizim yakından tespit ettiklerimiz bunlardır. Raporu düzenlediğimiz sırasında aldığımız haberlere göre Şırnak'a bağlı Spindarok (Boyonyaka), Gilindor (Kemerli), Berkevir (Tekçinar) köyleriyle Cifanē (Cevizdüzü) köyüne bağlı Arkit mezrası yanıyor. Kuşkusuz bunların dışında yanmış ve yakılacak yerler vardır. Biz bazı yerleri örnek olarak veriyoruz. Bu politikayı teşhir etmek istiyoruz.

Bölgemizde şimdi sonbaharın başlangıcıdır. Çok çetin bir kişi bize doğru yaklaşmaktadır. Önümüzde karanlık günler vardır. Yukardaki yerleri sıraladıktan sonra sanırım daha fazla yorum gereklidir. Yaklaşan soğuk kişi ve karanlık günlerden dolayı demokrat kamuoyunu bu konuda duyarlı olmaya ve önlümüzdeki karanlık günlerde bize yardımcı olarak bugünlerin aydınlanması için görev almaya çağrıyoruz.

Saygılarımızla
Siirt İnsan Hakları Derneği
Başkanı Av. Zübeyir Aydar

Ek 1

Bizler Siirt Eruh, Govaşıl (Ekinyolu) köyü halkımız. 1984'ten beri köyümüzde asker mevcut. İlk dönemlerde yedikleri ekmekleri köylüler yapıp veriyorlardı. Un meyve köylülerin malydı. Sularını 3 yıl öncesine kadar köylüler ya sırtlarında ya hayvanlarıyla taşıyarak götürüyorlardı. Köyün mezarlığında odunlar halk tarafından korunurken, onlar motorlarla kestirip köylülere taşıyorlardı.

Şu andaki durum: Askerler köyde içinde şartla dolaşıyorlar. Kendileri defalarca ikaz edildi. Bizzeler "sizin kadınlarınız da açık dolassınlar" diyorlar. Bizim bugünü kabul etmemiz mümkün değil. Odunlar yine köylüler taşittırıyor. Sırada koymuşlar 70 yaşındaki kişi de odun getirmek zorunda. Siper veya havuz yapmak için gerekli olan bütün taşlar köylüler taşittırılıyor. Köyün okulunda su olmasına rağmen (karakol olarak kullanılıyor), köyün bir mahallesine giden suyu da keserek okulun arkasına taraftaştırıldı. 30 evi susuz bıraktılar. Erkeklerde yapılan uygulamalar yetmiyormuş gibi kadınların üzerinde deince arama yapmaya başladılar. Duruma müdahale eden köy muhtarı ihtiyar heyeti ve imamın girişimleri sonucu vermedi. 7.8.1990 tarihinden itibaren köyün ormanlık alanıyla birlikte, otlak, üzüm bağları ve 1979'dan beri yetiştiğimizde olduğumuz binlerce aşılı fistık ağacı köydeki askerler tarafından yakıldı.

Köyde yaşamamamız için ne gereklisi yapılmıştır. Köyde 70'den fazla ev mevcut. 20'ye yakını göç etti. Şehirlerde aç ve işsizler. Küməs gibi yerlerde barınıyorlar. Bizde her ev 10'dan fazla nüfusa sahip. Köy burakmamız

mümkün değil. Nelerde nasıl yaşarız. Askerlerin malını yakma, hakaret etme, göçe zorlama yetisini nerden alıyor. Durumumuzun göz önüne alınarak bizlere gereken yardımın yapılmasını sağlıyoruz.

Emin Bahçeci, M. Ali Kaya, (Köy imamı), Süleyman Bahçeci, Sıraç Özalp, Selahattin Sarac, Ahmet Bahçeci, Yakup Sezgin, Arafat Özalp, Süleyman Özer
2.9.1990

Ek 2

Cumhuriyet Savcılığına Siirt

Bizler Siirt Eruh Ekinyolu (Govaşıl) köyü halkımız. Köyümüzün ormanlık alan, merasi ve 1979'dan beri yetiştirdiğimiz aşılı binlerce fistık ağacı köyümüzün ve çevre köyler olan Bağgöze, Salkımbağlar, Baluka, Ormanardı, Yelkesen askerler tarafından yakıldı. Askeler ve korucular üzüm bağlarını, ormanlık alan ve binlerce fistık ağacını kule çevirdiler. Hakkında gerekli kanuni işlemlerin yapılması istiyoruz. Davacıyız. Menkülerimiz ve gayrmenküllemizin maddi tutarlarının tarafımıza ödenmesini istiyoruz. Geçen yıl yapılması saylığımızla arz ederiz.

Ekinyolu Köylülerini adına:
Sıraç Özalp, Ahmet Bahçeci, Arafat Özalp, Emin Bahçeci, Selahattin Sarac, Süleyman Bahçeci, Mehmet Ali Kaya (Köy imamı)
3.9.1990

Ek 3

Basına

Bizler Siirt merkeze bağlı Geraviş (Bağlıca) köyü halkımız. Köyümüz 25 hane. 20.8.1990 tarihinde Ekinyolu köyüne bağlı askerler ve subay tarafından köyümüz ait binlerce aşılı fistık ağacı, üzüm bağları ve her türlü meyveyi kapsayan bağlar tutuşturuldu, yakıldı. O anda köyde bulunan onların evleri ve bağları tutuşturduklarını görenler mevcut. Onları görenlerin isimleri Huşri Kineş, Kumri Kineş, Yusuf Topal. Ben köy muhtarı olarak Eğlence karakoluna gidip, sorumlu subayla görüştüm. Subay bana 2-3 meşe ağacı yanmış niye şikayetçi olyorsun diyor. Binlerce fistık, badem ve üzüm bağları onun gözünde iki üç meşedir. Bağların yanında köyün ormanlık alanını da yaktılar.

Bizler zararımızın tespit edilmesini istiyoruz. Keyfi hareketlerle yillardır yetistiğimiz ağaçları bir anda kül eden askeri sorumlulardan davacıyız. Zararımızın yetkili birimlerce tespit edilmesini talep ediyoruz. Bu işlemleri yapanlardan şikayetçi. Haklarında dava açılmasını ve zararımızın tazminini talep ediyoruz.

Geraviş (Bağlıca) köylülerini adına: Cemil Sartık, Abdullah Aslan.
6.9.1990

Ek 4

Şırnak Valiliğine

Bizler Şırnak ili Dereker köyüne bağlı mezraları halkı olarak hepimizin ortak sorunları olan askeri baskuları ve bizlere karşı yazılı kanunsuz muameleleri bilgilerimize sunmak istiyoruz. Çeşitli vesilelerle daha önceki karşılaşışımız ve değişik zamanlarda dilekçe ile yetkilileri

mize iletişim sorunlarımızın çözümleneceğine olan inancımızı koruyoruz. Ancak son günlerde dozajını giderek artırın baskular üzerine yeniden sorunumuzu bilgilere sunup bir an önce isteklerimizin nazarı itibare alınarak bizlere karşı kanunsuz muamele ve baskularını sürdürmen askeri yetkililerin tespit edilerek adalet önüne çıkarılmasını talep ediyoruz. Son günlerde yaşadığımız yörede meydana gelen ve tüm bölge sakinlerini tedirgin eden olayları aşağıda bilgilere sunuyoruz.

1- 20 Temmuz 1990 günü güvenlik kuvvetleri ile teröristler arasında çıkan silahlı çatışmadan sonra gözaltına alınan Terikli köyü sakinlerinden **Fevzi Kabul** askerler tarafından ifadesi alınmak üzere bölge doğru götürüldürken yolda vurularak öldürülmuştur. Durum bu olmasına rağmen Fevzi Kabul'un cesedi ailesine teslim edilmeyip Şırnak'a gönderilmiş ve bu şahsin terörist olduğu ve çıkan silahlı çatışmada vurularak öldürülüldüğü açıklanmıştır. Olayın gerçek yüzü yukarıda anlatıldığı gibidir. Fevzi Kabul köy halkı sakinlerinden olup PKK ile de yakından ilgisi olmayan köy çobanlığı yapan 18 yaşlarında bir yurttaştır.

2- Mintikamızda bulunan Dereker köyü Dikilitaş'a bağlı mezra sakinleri evlerinden çıkarıldıktan sonra bu şahslara ait evlerin içindeki eşyalarını çalınmasına fırsat verilmeden yakılmıştır. Ekonomik imkanları çok zayıf olan bu mezra insanları nerde ve nasıl yaşayacaklar sorunu ortadadır. Bu soruna çözüm arayışı içindeyiz.

3- Yore halkına geçici köy korucusu olmaları yönünde telkin ve baskular yapılmaktadır. Silah kabul etmeyenler göçe zorlanmaktadır. Dereker mintikasında yaşayan insanların gündüzleri köy dışına çıkmaları dahilinde bağlanmıştır.

4- Geçim kaynağımız olan ekincilerimiz askerler tarafından kendilerine verilen emir üzerine yakılmıştır. Duruma müdahale eden köylüler tartaklanmış ve dövülmüştür. Askeler rastgele top ve mermi atışları yapmaktadır. Ormanlarımız bilinçli bir şekilde askerlerce yakılmaktadır. Çevrobil mezrasında ve bağlı Guva'da bulunan tüm evler hayvan ağıları, ekinler ve hayvan yemeleri tam anlamıyla yakılıp imha edilmiştir.

Yöremizde meydana gelen olayları daha önce yetkili idari makamlara iletiğimiz halde bugüne kadar bir neticeye varılmıştır. Son zamanlarda giderek ağırlaşan askeri baskiya yore halkının tahammül edecek hali kalmamıştır. Bizler Dereker ve bağlı mezralar halkı olarak bu sorunumuzu ancak yine devletin çare bulacağına, yaralarımızı saracağına olan inancımız tamdır. Bizler bu ülkenin insanı olarak bize yapılan bu kanunsuz muamelelerin neden yapıldığını anlayamıyoruz. Devletten istedigimiz bizlere bu baskuları yapan ve yaptığı yetkililer hakkında gerekli adlı işlemlerin yapılarak sorumlular hakkında gerekli koğuşturmanın yapılması ve hak ettikleri cezaya çarptırılmasıdır. Tüm yore halkı olarak sorunumuzu çözüme getirmesini asker baskuların ortadan kaldırılmasını ve faillerinin cezalandırılmasını sağlıyoruz.

Dereker köyü ve bağlı mezraları sakinleri adına: Dereker köyü Muhtarı Yusuf İdin
18.9.1990

Ek 5

**Vilayet Yüksek Makamına
Şırnak**
Özü: Dönmezler Köyünün yakılması Hk.

Beytüşşebap ilçesine bağlı Dönmezler köyü 1990 yılı Mayıs ayının ilk haftasında, güvenlik güçlerinin isteği ve emirleri üzerine tamamen boşaltıldı. Göçen halk geçici olarak Uzungeçit beldeşine yakın bir yerde çadırlarda konaklamaktadır. Köye dönme umudumu yitirmedigimiz için, pek çok eşyamız köydeki binalara bırakılmış. Lakin, Dönmezler köyünde tüm binaların içindeki eşyalar ile birlikte 21.8.1990 günü yakıldığı öğrenmiş bulunuyoruz. 30 kadar binanın yakılması bizleri evsiz ve barksız bırakmıştır. Binalarımızı, anlamadığımız nedenlerle güvenlik güçleri yakmışlardır. Yakma olayı gün ortasında vuku bulduğundan çok kişi tarafından da görüürüp izlenmiştir. Takdir buyurulur ki, köy halkın yerinden edilmesi ve akabinde binalarının yakılıp yıkılması olayı peşinen etmiştir. Bu köyün dışında, Türkiye Cumhuriyeti toprakları üzerinde bize mezar olabilecek kadar toprağa sahip değil. Durumu yüksek takdirlerinize saygıyla arz ederim.

**Dönmezler köyü muhtarı
Hacı Yüce**

Adres: Dönmezler köyü muhtarı, Uzungeçit yanındaki çadırlarda mukim, Hacı Yüce
3.8.1990

Ek 6

**İnsan Hakları Derneği
Başkanlığı / Van**
Siirt'in Pervari ilçesine bağlı Dogan köyü mezraları, İnceler (Hol) ve Ulusu (Kal) mezralarında oturmakta idik. Devlet bize koruculuk teklifi etti ve bize silah verilmek istendi. Biz kabul etmedik. Bu zorlamalar 1983'ten beri yapılmaktadır.

Korucular ve askerler 10 Ağustos 1990'da mezramıza gelerek, mezarı boşaltmamız yada silah almanız için üç gün süre tanıldılar. 1983'ten bu yana geçen süre içinde köy halkı peyder pey karakollarda ve Siirt'e götürüllerken çeşitli işkencelerle tabii tutuldu. Bu işkencelerin çoğu, işkence merkezleri olarak tanzim edilen Beytüşşebap'a bağlı Sürge ve Kelahēk köylerinde işkenceden geçirildiler. (Lastik tekerlek, Filistin askısı, Jeneratör elektriği, jop ve kaba dayak). Günlerde mütemadiyen kadın ve erkek ayrılmıştır. İşkenceyi yapan subay astsubay ve özel timlerdi. Bunların isimlerini bilmiyoruz. Ancak bu şahslar o dönemde orda görev yapan görevlilerdir. Bunlar devlet kayıtlarında mevcuttur.

Tüm köylüler onları görürse tanyabileceğimizi söylüyoruz. Bu işkenceler özellikle son olaylarda yoğunlaştırıldı. İşkencelerin detayını anlatmaktan utanç duyuyoruz. Çünkü bir insan, bir insana bu şekilde davranışamaz. İşkencelerin detayını anlatmak günde sırer yine de bitmez. Son çare olarak mezraları boşalttık. Mezralardan gelebilmemiz için hiçbir yol yoktur. Biz ancak katırlarla kendi yataklarımızı getirebildik. Diğer tüm eşyalarımız mezralardaki evlerimizde kaldı. Biz mezraları boşaltıktan sonra, askerler de bizim boşaltmamızla birlikte mezralarımızı ateşe verdiler. Otları Devamı 22. sayfada

Söz hakkı doğum belgesi için mücadele edenlerindir!

Dünya çocukları artık rahatça uuyabilirler. Artık açlık yok, bombalarla ölmek yok, dünya pazarlarında satılmak yok, eğitimsizlik, hastalık yok! Dünya çocukların gelecekleri güven altındadır. Dünayızın bilumum büyükleri "özgürlüğün kabesi!" ABD'de bir araya gelerek dünya çocukların bütün sorunlarını çözmüşler! Şimdi istatistikler sıralanır: Bu "zirve" öncesinde kaç milyon çocuk açktan ölümeye mah-

inen oluşturulan uluslararası kuruluşlar vb. bir çözüm gücü olmasalar da, insanlığı ve doğayı tahrif eden saldırlılarla karşı dünyayı uyarmaları kümüsemeyecek çalışmalarlardır. Dünya ölçüsünde kazandıkları saygınlık da zaten bu nedenlemdir. Ama bunlar da ancak devletlerden bağımsız oldukları oranda gerçege olumlu yaklaşabilmektedirler. Kapitalist-emperyalist devletlerin ve tekellerin finanse ettiği kuru-

doğuda artık sürdürilemez olan statüko yeniden nasıl bir biçim vereceklerini, Kürdistan devrimini nasıl tasfiye edeceklerini, Filistin devrimini peşpeş iflas eden sahte çözümler ardından hangi yeni çıkmaza sokabileceklerini, Arap halklarının uyanan direnişini nasıl boş çıkaracaklarını, bölgelerde kime nasıl bir saldırın rolü döştüğü, bunun değerinin kaç para ettiğini, mevcut durumdan silah tekellerinin nasıl bir kâr sağlayacağını, vurguların çıkarını vd.lerini hesapladılar. Örneğin Turgut Özal, sözümona çocuklar için düzenlenen toplantı amacıyla gitmiş; Ortadoğu'nun karnı yarılmış kendisine de bir çakal payı verilmesi gerektiğini anlatmış dünya üzerinde. Bunun çocuk haklarıyla ne ilgisi var? Elbette ilgisi var; ama, bu ilgi çocukların geleceğiının boğantuya getirilmesi anlamında böyledir. Hatırladır, geçtiğimiz yıl Semra Özal'a "Türk kadını için gösterdiği çabalar" dolayısıyla bir ödül verilmiştir. Şimdi ikinci bir ödül de Turgut Özal'ın hakkıdır.

Kürdistan'da yıllardır devam eden bir savaş var. Bu savaş teknik donanım açısından son derece eşitsiz bir savaş. Sömürgeci Türk ordusu emperyalist müttefiklerinin her türlü desteği ile Kürdistan'ın dağlarını, ovalarını, köylerini bombalyor. Köyler boşaltılıyor. Kar-kış demeden insanlar doğup-büyündükleri yerlerden sökülp bilinmezlik doğu sürüklüyor. Kadınlar, çocuklar aç, perişan. İşkence görmeyen veya işkenceye tanık olmayan çocuk kalmadı. Kürdistan'da doğan çocukların

değil mi, Türkiye'de fahiş sayısun milyonun üzerine çıktıığını, kadınların kendilerini satmak ya da intihar etmek ikileminden başka çıkış yollarının kalmadığının başında açıklandı. yil Semra Özal'a "Türk kadını güclendirdiği" için uluslararası bir ödül layık görülmüştü. İşte bu nedenlemdir ki, şimdi de ödül bay Özal'ın hakkıdır diyoruz.

Çocuklar insanlığın daha üst bir evrede sürdürucusu, tabii ki insanların geleceği olarak dünyayı ortak değerleridir. Bu açıdan bakıldığından, her çocuk dar çerçevede kendi ailesine kendi ulusuna değil, bütün bir insanlık ailesine aittir. Ama bu tanım, gerçekle dişe diş bir mücadeleyi anlatır. Filistin halkın devlet olma hakkının inkar edildiği bir dünyada Filistin çocukların insanlık ailesine "ailem" demeleri mümkün müdür? Bugüne kadar varlığı bile inkar edilen ve şimdi de varolma ve bağımsızlık mücadelesi uluslararası saldırın bir ittifakla yok edilmeye çalışılan Kürdistan'ın çocukların insanlık ailesi içinde nasıl bir yerleri olabilir? Varlığı yok edilmek istenen bir halkın çocuklar, dünya için ancak doğmamış ve yok sayılabilirler. Bu çocukların doğmuş kabul edilebilmesi için bile öncelikle ülke ve halklarının varlığı ve bağımsız yaşama hakkı kabul edilmek zorundadır. Bu durumuyla sözüm ona hakları korumak üzere tartışma konusu yapılan çocukların arasında Filistinli, Kürdistanlı ve diğer sömürge halklarının çocukları yoktur. Bu çocuklar dünyaya ancak mücadeleyle doğabilirler. İşte Filistin çocukların yillardır taş ve sopaya da olsa bizzat savaşıyorlar.

İşte Kürdistan çocukların, Filistinli kardeşlerinin takipçisi olarak ellerine taşları aldılar. Bu çocuklar dünyadan doğum belgelerini ve de yaşama haklarını istiyorlar. Bu ülkelerin çocukların ülkemizin gerçekleştirmek istedikleri bir doğuşu ve büyümeyi üslenmek gönreviyle dünyaya önüne çıkarıyorlar. Yaşı çocuklarının yapamamış oldukları bir doğuşu ve büyümeyi üslenmek gönreviyle dünyaya önüne çıkarıyorlar. Bu gerçekten a-

kummuş bilgisayarla yazıcıverirler! Kaç milyon çocuk hala süren savaşlar içinde ölüyor; kaç milyonu eğitim ve sağlık olanaklarından yoksun; kaç milyon çocuk modern kölelerin elinde esir; kaç milyon çocuk seks ticaretinin metası halinde; kaç milyon çocuk gelecek güvencesinden yoksun; kaç milyon çocuk işkence görüp ve görür vb. bütün bunların hepsi bilgisayarla bulur ve tabi ki dünya çocukların sorunlarına çözüm arayan bilumum büyükler olarak çözüm yolunu da ortaya koyarlar!

Eğer ortada dünya çocuklar, yani dünayızın geleceği üzerine oynanması olmasaydı, bu yapıtlarla ancak alay edilebilirdi. Oysa şimdi nefretimiz derinleşiyor.

luşlar ne kadar "insanı" adlar alırsa alınsınlar, emperyalist-kapitalist sistemin tahrifatlarının gerçek tanıkları olarak bizler onlara ancak şüphe ve hatta nefretle bakabiliriz. Sözde dünya çocukların korumak için ABD'de gerçekleşen son uluslararası toplantıya bakışımız da bu temelde dir.

Bu toplantıya kimler katılmıştır? En başta ev sahipliğini yapan ABD, dünya halklarının ve çocukların kanyla semirmiş bir dünya canavarıdır. Diğerlerini bir tarafa bırakıyoruz, ama bu toplantı katılanlar içinde çok yakından tanıdığımız bir şahsiyet daha var: Türk sömürgeci devletini temsil eden katılan Turgut Özal. Toplantıya katılanların listesi yazılırsa ve bir de bu top-

lyor, ya da yetim bırakılıyor. Halepçe'de binlerce Kürt çocuğun katledilmesine yolaçan kimyasal bombaların üzerinde Made in-USA, Made in-Fransa, ya da Almanya markaları vardı. Irak Saddam rejimine Kürt halkını ve çocukların öldürmesi için her tür-

Doğmamıştım
doğдум şimdi
İşte budur
doğum belgem
Bak savurdum
azrailin
tam alın çatına
Babam işkencede öldü
Anam beni doğururken
Hergün ölüyor komşularım

Zaten
hep söz edildi ölümden
Lakin bilinmezdi doğum
Doğmadan ölündü yanı
Ölünmezdi bile yanı
Ben mi?

Doğmamıştım
doğдум şimdi
İşte budur
doğum belgem
Bak savurdum
azrailin
tam alın çatına

lü ölüm silahını veren güçler, bugün de Irak-Arap çocukların açılıktan ölüme mahkum ederek Saddam'ı devirmeyi amaçlıyorlar. Yani her durumda da çocukların hayatı üzerinde oynuyorlar ve hangi ulustan olmaları da esasta fazla umurlarında değil. Çünkü ölü çocuklar sadece ölüdürler ve kimlikleri yoktur.

Bir toplantıdan çıkış ötekine girdiler. Birinde ellerinde çiçek vardı, sözde çocuklara sunuyordu. Ötekinde tepeden tırnağa silahla kuşanmış olarak yeni saldıri planları hazırladılar. Orta-

yarından fazlası daha bir yaşını doldurmadan ölüyor. Ya da ölü doğuyor. Kürt kadınları, Kürt nüfusunun artmaması için yani soykırımı anlamında kışkırtılıyor. Çocuklar için hiç bir sağlık ve eğitim olağan yok. Eğitim adına daha çok çocukların Türkülü kabul etmek dayatılıyor. Aileler parçalanmış. Ailenin kimi bireyleri cezaevlerinde işkencede, kimileri kurşulandı, kimileri ekmeğin parası uğruna Türkiye ya da Avrupa metropolleri ve Arap çöllerine savrulmuş... Bu tablo tam ödüllük bir tablodur! Açık

Halepçe - 1988

Güzel sözler kulağa hoş gelir. Üstelik güzel sözleri söylemek çok kolaydır ve söyleyene belli bir dinleyici kitlesi de kazandırır. Ama eğer hiç bir çözüm getirmiyorsa, tersine çok çirkin gerçeklerin üzerini örtmek için kullanıyorsa, o sözlerin sahipleri adı bir dolandırıcıdan çok daha alçaktırlar.

Dünayızın çeşitli sorunlarına çözüm bulmak amacıyla ilgili güçlerin toplantılar düzenlemeleri, örgütler oluşturmaları, çeşitli etkinlikler geliştirmeleri şüphesiz olumludur. Uluslararası Af Örgütü, İnsan Hakları Örgütü, doğayı ve hayvanları korumak

Şehit çocukların silahla kucak kucaga büyüyorlar artık...

F. Almanya Yeşiller Partisi Milletvekili bayan Angelika Beer ve İtalyan gazeteci Marco Tronti'nin Ağustos ayı ortalarında Sosyolog Dr. İsmail Beşikçi ile yapmış oldukları röportajı kısaltarak yapıyoruz:

"Kürtlerin kendi kendilerini en kötü yönetimi, bu devletlerin en iyi yönetiminden daha iyidir"

Angelika Beer: Serbest birliğiniz son duruşmayı izledim. Davanın son durumunu biliyorum. Bunca darbeyle önce sıkışmış olan Türk devletinin 11 Eylül'deki davaya ilişkin tavrı, sizce nasıl olabilir? Ayrıca siz daha öncekiler arasında neler söyleyeceksiniz?

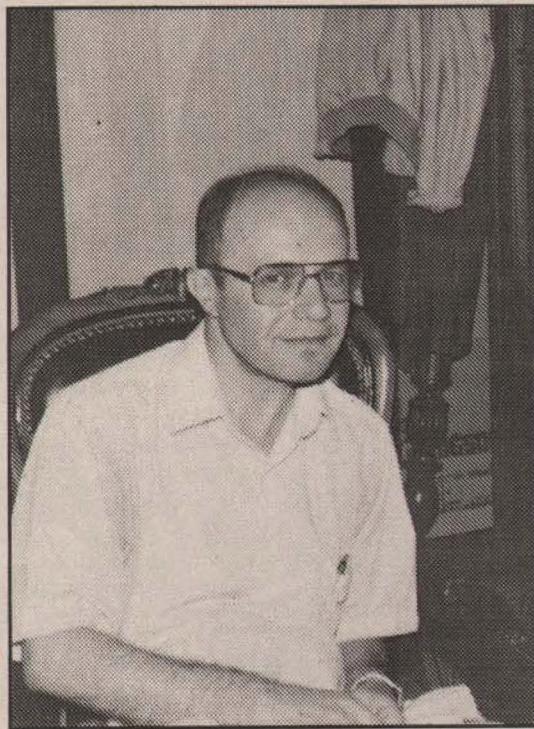
İ. Beşikçi: 11 ve 12 Eylül'de iki gün arka arkaya duruşma var. Samiyorum bu iki dava birleştirilip tek bir dava yapılacak. Önce üç davayı birleştirildi, ikiye indirildi. Şimdi, ikincisi de birinciyle birleştirilecek. Yani duruşma bitmeyecek. O zaman ben başka bir konuda açıklama yapacağım. Bu, Türk yargısı ve Kürdistan konusunda olacak. Yani Türkiye, Kürdistan'ı nasıl yargılıyor; Kürt sorunuyla ilgili yargılamalar, Türk hukuku açısından ne anlam ifade ediyor.

Örneğin, yetmiş senedir Türkiye'de Kürdistan'a ilişkin davalar nasıl yürütüldü? Kürt sorunu açısından Türk hukuku, Türk adaleti ne anlam ifade ediyor? Daha çok bunları konuşmak ve bunu da 11 Eylül'deki duruşmamda yapmak istiyorum.

A. Beer: Son Nisan kararnamelerinin ortaya koyduğu yapı söyle bir seyi: Ya "Herkes Türk'tür bu ülkede" diyerek bu kararnameleri ve herkesin Türk olduğunu kabul edeceksiniz, ya da kabul etmeyeceksiniz. O zaman da meşruiyetini yitireceksiniz, suçlu duruma düşeceksiniz. Böyle bir sistem oluşturulmak isteniyor. Fakat bizzat sizin bu davada yargılanmanız, buna karşı farklı bir şeyle söyleyebiliyor olmanız bile, bu kararnamelerle oturtulmaya çalışılan politikaların yürümeyeceğinin bir göstergesi sayılabilir mi?

İ. Beşikçi: Bu da sayılabilir. Fakat kararnamelerin işlevini kaybettigine dair su daha önemli bir göstergesi: 10 Haziran 1990'da Gérê köyünde 27 Kürt vatandaşı öldürdü. O zaman Türk televizyonu ve radyosu dedi ki: "PKK çocukları öldürmeye devam ediyor. Elikanlı cinayet şebekesi kadınları, çocukların öldürüyor." Ertesi günde Türk basını büyük manşetlerle PKK'nın çocukları, kadınları öldürdüğünü, cinayet işlemeye devam ettiğini bildiren haberler yayınladı. Fakat birkaç gün sonra, 12 ya da 13 Haziran günü, bu olayın bizzat devlet güçleri tarafından işlendiği ortaya çıktı. Anlatabiliyor muyum? Yani, cinayeti devletin güvenlik güçlerinin işlediği, çocuklar, kadınları devletin güvenlik güçlerinin öldürdüğü ve bunu PKK'nın üstüne yıkamaya çalıştığı anlaşıldı. Ama kararnamenin amacı bunu gizlemek, gerçeğin kamuoyuna duyurulmasına engel olmaktı. Halbuki, gerçek en kısa bir zamanda öğrenilebildi ve deşifre edilebildi. Bu bakımdan kararname işlevini kaybetti benim kanımcı.

Fakat karaneme çok da işlevsiz değil. Örneğin bir kitap yazıyorsunuz. Matbaaya götürüyorsunuz. Matbaa diyor ki: "Ben basamam. Çünkü kararname var. Bastığım zaman matbaa kapatı-

lacak, bana cezalar verilecek. Belki beni cezaevine koyacaklar." Bu, tabii sizin düşüncelerinizi, kitaplarınızı yayinallyamamanız veya dergilerin doğru dürüst basılmaması açısından önemli bir engel. Burda kararnamelerin etkisini görüyoruz ve bunu aşmak da çoğu zaman kolay olmuyor. Örneğin, başka matbaaya gittiğin zaman o da böyle diyor. Üçüncü bir matbaayı da bulamayabiliyorsun tabii. Ama buna rağmen yine de düşünceler, çeşitli biçimlerde açıklanabiliyor. Dergi yayinallyorsun, ama fotoğraf yaparak düşüncelerini açıklayabiliyorsun. Dergiye seksen sayfa değil de, yirmi sayfa yayınıyorsun. Beşbin adet değil de beş yüz adet basıyorsun, tabi fotoğraf ile. Yine kararnameyi aşmanın yolları aranıp bulunabiliyor. O yüzden de bu kararnameler uzun vadeli olmayacağı bence.

M. Tronti: Bu tabii, kararnamelerin çıktığu dönemdeki atmosfere göre belli bir iyileşmeyi ifade ediyor. Bu durumu neye bağılıyorsunuz?

İ. Beşikçi: Bugün Kürdistan'da bir silahlı mücadele sürüyor. Kamuoyu son derece politize olmuş durumda. Şimdi su önemli. Örneğin, herhangi bir köyün etrafında bir silahlı çatışma söz konusu. Gerillalarla askerler çatışıyorlar. Diyelim üç tane asker öldürülmüş ve gerillalar kayıp vermeden olay bitiyor. Ama akşam televizyon öyle söylemiyor.

İşte, "Bir terörist ölü olarak ele geçirildi" diyor. Askerlerin kayıplarından falaş söz etmiyor. Yani halkın kendi köyü etrafında olan farklı, televizyondan duyduğu daha farklı. Tabii artık devletin bu tür haber kaynaklarına hiç itibar etmiyor. Bunun yerine öneğin BBC'yi, İran İslam Cumhuriyeti'nin radyosunu, Erivan radyosunu dinliyor. Yani Olağanüstü Hal Bölge Valisi'nin, Türk basınının açıklamalarına inanmıyor. Zaten Türk basını, Olağanüstü Hal Bölge Valisi'nin açıklamaları dışında başka bir haber vermiyor, veremiyor. Yani Türkiye'nin haber kaynakları; radyo, televizyon, Türk

basını itibarını kaybetmiş durumda. Halk, İran'dan, Erivan'dan haber duyamaya, BBC'yi dinlemeye başlıyor. Bu koşullarda herhalde kararnameler çok fazla fonksiyonel olmuyor. Halk zaten olan biteni gizlemiyor. Örneğin, bir köyde olup biteni öteki köyler de duyuyor, birkaç gün sonra herkes duyar.

M. Tronti: Bu kararnamelerin ilk günlerdeki havasının dağılması uluslararası kamuoyunun baskısının

veya etkisinin herhangi bir şekilde payı olduğunu düşünüyor musunuz?

İ. Beşikçi: Şöyle söylenebilir. Örneğin, biraz önce bir olaydan sözettim. Gérê köyündeki olay. Devlet televizyonu büyük bir gürültü koparıdı. "PKK çocukların, kadınları öldürdü" dedi. Ertesi günde basın bunları duyurdu ve gazetelerde yayınlanan bu haberler fotokopi edilerek Kopenhag'a gönderildi. Danimarka'daki AGİK toplantılarına gönderildi. Orada Türk hükümeti şunu söylemeye çalıştı: "Siz bu Kürtlere, PKK'ye destek veriyorsunuz. Onlara yüz veriyorsunuz. Onlar sizden destek, moral alıyorlar ve cinayet işliyorlar. Çocukları, kadınları öldürüler. İşte destek verdiniz insanlar bunlardır."

Fotopileri böyle dağıttılar. Ama birkaç gün sonra Kürtlere, olayın gerçekini açıkladı, bu katliamı Türk devletinin yaptığına söyledi ve bunu kanıtlayıcı açıklamalar yaptılar. Bu, tabii Türk hükümetini çok zor durumda bırakıyor. Helsinki'de de, Kopenhag'da da çok zor durumda bıraktı. Bu koşullarda artık siz, bu kararnamelerde israrlı olamayorsunuz ve uluslararası kamuoyunun tepkisinden çekinmeyorsunuz. Yani devletin cinayet işlemesi çok farklı bir olay. Sizin devlet olarak cinayeti işlediğinizi dünya kamuoyu biliyor ve zaman zaman bunu Türkiye'ye hatırlatıyor.

Böylesi bir kararnamede israrlı olmama konusunda dünya kamuoyunun tepkisi önemli bir olay. Helsinki'deki, Kopenhag'daki toplantılarla katılan insanların bunu, Türk diplomatlarına, Türk gazetecilerine veya Türk üniversitesine adına kimler katıldıysa onlara hatırlatmaları önemli bir olay.

A. Beer: Bu yılın Mart, Nisan, Mayıs aylarında devlet terörünün Kürt halkına karşı aldığı boyutlardan dolayı, Kürt bağımsızlık mücadelesi yeni bir evreye geldi. Öyle bir noktaya geldi ki, insanlar, çocuk kadın demeden kitlesel olarak tepki göstermeye başladı. Korku or-

tadan kalktı. Ancak birlikte, örgütü bir mücadeleyle sonca ulaşabileceğimiz kansı yerlesidi. Ben o tarihte oradarda bulunduğum sırada, "Kaybedecek bir şeyimiz yok" cümlesini sık sık duydum.

Simdi bu son Irak olayından sonra, bu durumda ne gibi değişimler olabilir? Türkiye, NATO'nun bir müttefiği olarak Irak tehlikesine karşı önlem adı altında Kürt halkına karşı neler yapabilir?

İ. Beşikçi: Ben önce bununla ilgili başka bir şey söylemek istiyorum. Tabii bunu da konuşmak gereklidir, ama bu olaydan bir öncesini konuşmakta yarar var.

Türkiye'de Kürtlere karşı yoğun bir devlet terörü var. Yani terör, devlet yapıyor. Örneğin devlet, söyle işler yapıyor Kürdistan'da: Çocukları bir duvarın dibine diziyor. Duvarın karşı tarafına da çocukların babalarını veya dedelerini diziyor. Karşılıklı iki ev. Bir tarafta babalar, dedeler işkence görürler, diğer tarafta da onların çocukları. O çocukların gözleri önünde babalarına ve dedelerine işkence yapıyor devlet. Devlet yapıyor bütün bunları. Veya erkeklerin gözleri önünde kadınlarla işkence yapılıyor. Bu, Kürdistan'ın her tarafında yaygın ve her zaman görülebilen bir olay. Terör devletin kendisi yapıyor. Bugün, Türk güvenlik güçleri, Kürdistan'da istedikleri zaman istedikleri kişiyi öldürürler. Gayet rahat, hiçbir soru sual yoktur. Ve hiç kimse onlar hakkında en ufak bir soru açmaz. Zaten Olağanüstü Hal Yasası gereğince de, o güvenlik güçleriyle ilgili yargılama yapılamaz. Onların yargılamasını da idari makamlar, yani kendileri yapıyor. Yani normal mahkemelerde onların yargılaması yapılmıyor. Yoğun bir devlet terörü var. Halkı sindirmek için çok yoğun bir şekilde her türlü baskı, zulüm uygulanıyor.

Ben özellikle iki olay üzerinde durmak istiyorum. Birincisi, 1989'un Kasım ayında Hakkari'nin Sêtê köyünde uygulanan bir olay. 24 Kasım 1989'da Hakkari'nin Sêtê köyünde çocuk-cocuk otuzu yakın Kurt öldürüldü. Devlet bunu PKK'nın üstüne yıkıyor. Diyor ki; "PKK öldürdü". Halbuki biz bu katliamın devlet güçleri tarafından gerçekleştirildiğini çok iyi biliyoruz. İkincisi, biraz önce sözünü ettiğimiz olay. Gérê köyünde 10 Haziran 1990 günü gerçekleştirilen bir olay.

Bunu da devletin kendi güçleri gerçekleştiriyor, fakat yine PKK'nın üstüne yıkıyorlar. Ben şunu vurgulamaya çalışıyorum: Bunlar soykırımdır, bunlar Türk devletinin Kürdistan'da uyguladığı bir soykırımdır. Ve Türk devleti bunu, söyle bir zaman diliminde uyguluyor. Örneğin, Amerika Senatosu'nda Ermeni soykırımı ile ilgili bir tasarı var. Türk basını veya Türk hükümeti diyor ki; "Biz soykırımlar falan yapmadık. Ermenilere karşı çok iyi davrandık. Ermeniler nankör oldukları için bizim çok iyi davranışımızı bilmiyorlar". Ben şu-

nu ifade etmeye çalışıyorum: Türkiye, Ermeni soykırımı ile suçlandığı bir zamanda ve Ermeni soykırımlarının Türk basını tarafından israrla inkar edildiği bir dönemde Kürdistan'da soykırım yapıyor. Bunu iki kere yaptı. Çoluk-çocuk otuz kişi, yirmisekiz kişi öldürülüyor ve bunu PKK'nın üstüne yıkma çalışıyor. Ama bizim, bunları devletin işlediğine dair en ufak bir kuşkumuz yok. Devlet yapıyor bunları.

M. Tronti: Peki, Türkiye'de bunu destekleyen insanlar kimlerdir? Bu politikanın dayanağı nedir?

İ. Beşikçi: Kanımcı Türkiye'de illegal bir yapı var. Yani bir hükümet var, bir de hükümetin kontrol edemediği bir takım gruplar var. Örneğin dört yılda bir seçim yapılıyor, buna partiler katılıyor. Seçimlerden bir parlamen to çıkıyor, parlamento bir hükümet yapıyor. Aslında demokratik bir toplumda olup bittir her şeyden hükümetin sorumlulu olması gereklidir. Ama Türkiye'de, Kürdistan sorunu, hükümet tarafından düşünülen, yürütülen bir sorun değildir. Türkiye'de hükümetin, siyasal partilerin, TBMM'nin Kürdistan meclisi konusunda en küçük bir kıymeti harbiyesi yoktur. Kürdistan sorunu, tamamen MGK (Milli Güvenlik Kurulu) tarafından düşünülür, oluşturulur ve uygulanır. Örneğin, Kürdistan'da insanlara bok yediriliyor. Devletin legal güçleri, insanlara öyle kolay kolay bok yediremez. Ama hükümetin bilgisi dışında çalışan ve hükümetin denetleyemediği bir takım illegal güçler var. Ve o güçlerin Türk siyasetinde fiili ağırlığı çok daha fazla. Bu politikaları da onlar yürütüyor.

M. Tronti: Ben bir de bunların nasıl insanlar olduğunu merak ediyorum. Yani sosyal, kültürel, psikolojik olarak nasıl bir kökene sahip bu politikaları yürütünenler? Bunlar nasıl insanlardır?

İ. Beşikçi: Örneğin, özel timler diyoruz ya, özel timlerin özel bir eğitimleri var. Herhalde bu eğitim sırasında, bölge halkın düşmanlıklarını da eğitiliyor. Yani, bu eğitim sırasında bölge halkın tam bir düşman olarak gösteriliyor. Ve bu özel tim dediğimiz insanlar, bölge halkın karşı en ufak bir sevgi, en ufak bir saygı duymuyorlar. Gayet rahat insan öldürürler. Gayet rahat hakearet edebiliyorlar. Yani özel olarak böyle bir eğitimden geçiriliyorlar.

A. Beer: Türk devletiyle Kürtlere karşı uluslararası bir işbirliği bağlamında bizim ülkemizde de PKK'ye karşı "terörist birlik kurmak ve desteklemek" suçlamasıyla 129a maddesi gereğince davalar yürütülmeye. Bununla beraber bitirilmek istenen Kürt sorunu tamamlanıyor mu? Ayrıca Körfez kriziinden de yararlanarak Kürtlere karşı kimyasal silah vb. kullanımıyla kitlesel katliamlar yaparak nihai bir çözüme gidebilir mi?

İ. Beşikçi: Ben bu koşullarda Türkiye ile Irak'ın birbiriyle

savaşacaklarını hiç düşünmüyorum. Gerçi bugünkü koşullarda Türkiye, Irak'a karşı Batı'nın yanında gözükmüyor, ama herhangi bir sıcak savaş durumunda Türkiye'nin Irak'a savaşacığını sanmıyorum.

Burada herhalde şu olacak: Türkiye, Irak'taki Kürtlere karşı yoğun bir baskın uygulayacak, oraları bombalayacak. Irak hükümeti de Türkiye'deki Kürtleri yuracak. Yani danışıklı dögüs olaçak. Ben de böyle bir endişeyi taşıyorum. Bu bakımdan savaşa karşı çıkmak gereklidir diye düşünüyorum.

A. Beer: Bir de bu olayın genel olarak sol içerisinde olduğu gibi, Kürt hareketi içinde zorluk yaratır, belki bölünmeler, ayırmalarla yolaçabilecek yönleri var. Örneğin, Saddam'a karşı çıktıığı noktada ABD taraftarlarına sürüklene tehditesi gibi. Neyden yana tavrı alınacağı konusunda müthiş belirsizliklerin ve farklı görüşlerin olması gibi. Bu durum Kürt hareketi içine yönelik etkilerinin neler olabileceğini düşünüyorsunuz? Bu konuda sorunlar doğabilir mi?

i. Beşikçi: Tabii şimdî Kürdistan, bölünmüş, parçalanmış bir ülke, bölünmüş parçalanmış bir ulus. Bu, son derece önemli bir konu. Yani Kürdistan'ın 20. yüzyılın ilk çeyreğinde bölünmesi, parçalanması ve paylaşılması önemli bir konu. O zaman, İngiliz emperyalizmi, Türkiye, Araplar, İran, Kürdistan'ı böyle bölmüşler, parçalamışlar ve paylaşmışlar. Zaten Kürt hareketinde esas zorluk da burada ortaya çıkıyor. Yani siz, örneğin, bir ulusal kurtuluş hareketi olarak sadece bir Irak hükümeti ile karşı karşıya değilsiniz, Türk hükümeti ile karşı karşıya değilsiniz, sadece İran'la mücadele etmiyorsunuz. Herhangi bir yerdeki mücadele, öteki bütün hükümetleri de sizin karşınıza dikiyor. Bu nesnel durumdur. Bu nesnel durum, sizin karşınıza dikiliyor. Yani Kürdistan sorununda böyle bir zorluk her zaman vardı. Bugün de var. Bu nedenle, Kürt siyasetleri veya ulusal kurtuluş hareketini yürüten kadrolar, çok yetenekli, çok bilgili ve dünyadaki oluşumları çok iyi izlemek durumundalar. Ortadoğu'daki bu durumu ve değişen dengeleri çok iyi izlemek durumundalar. Çünkü, hareketin kendisi çok daha zor.

Örneğin, bugün Güney Kürdistan'dan Celal Talabani, Amerika'ya gitmiş. Türk basını, birkaç gündür hep bunu tartıyor. Acaaba Celal Talabani, Amerika'da ne diyecek, Amerika onu kabul edecek mi, görüşecek mi, ne görüşecekler vs. Türk basını birkaç gündür hep bunları konuşuyor, tartışıyor. Bir de Amerika'ya akıl veriyor. Diyor ki: "Bununla görüşmeyin, bunu kabul etmeyein, buna güvenmeyin." Yani Güney Kürdistan'dan herhangi biri Amerika'ya gidiyor ve bu, Türkiye'yi yoğun bir biçimde ilgilendiriyor. Ama Örneğin, İran'da da bir muhalefet hareketi var. O muhalefet hareketinin lideri, diyeşim ki Amerika veya Fransa'ya gitmiş. Biz onu bilmiyoruz. Türk basını onu bilmiyor ve konuşmuyor. Örneğin, Mesut Recavi de bir muhalefet hareketinin lideri. Mesut Recavi'nin nerede olduğu, Amerika'ya gidiip gitmediği bizi ilgilendirmiyor, bunu konuşmuyoruz. Yani Türk basını onu konuşmuyor. Ama Celal Talabani'nin gitmesi, Türk basını çok yakından ilgilendiriyor.

Çünkü, Kürtlerle ilgili bir konudur. Güney Kürdistan'daki Kürtlerle ilgili, ama organik olarak Türkiye'deki Kürtleri de yakından ilgilendirdiği düşünüldüğü için, Türk basını günlerdir bunu konuşuyor. Acaba dışları bakarı, onu kabul edecek mi, orada ne söyleyecek, ona yardım edecek mi, yardım verilmemesi için ne yapılır, ne düşünülür, bunları konuşuyor. Yani bu, Kürdistan'ın bölünmesinin, parçalanmasının getirdiği bir sonuç. Hangi bölgedeki Kürt olursanız olun, böyle bir ulusal kurtuluş harekete kalkışığınız zaman, başka hükümetleri de hep karşınızda görürsünüz.

Kurdistan'ın bölünmesi, parçalanması, gerçekten Kürt ulusu için son derece büyük ve ağır bir darbe. Yani Kürt ulusu, bir daha derlenip toparlanamıyor, bu bölünmeden sonra bir daha kendine gelemez. Çünkü, beyni dağıtılmış, iskeleti parçalanmış. Ortadoğu'da ve dünyada dosta kalmış.

Bugün Gorbacov'un bir de meci yayınlandı. Gorbacov, Ortadoğu ile ilgili ilk defa bir şeyler söyleyiyor. Irak'ı ve Saddam Hüseyin'i eleştiriyor. Diyor ki: "Ben sana silahlar verdim. Bunlar savunma silahlarıydı. Herhalde İsrail'e karşı kullanması için vermiş." "Halbuki" diyor, "Sen gittin bunları Kuveyt'te kullandın." Gorbacov, Saddam Hüseyin'i bu yüzden eleştiriyor, onu ihanetle suçluyor. Oysa, örneğin, bir -bir büyük sene önce Sovyet silahları Saddam tarafından Halepçe'de, Güney Kürdistan'da kullanıldı. Onbinlerce kişi öldürüldü. Yani kimyasal silahlar, onbinlerce kişiyi öldürdü. O zaman Gorbacov'un hiç sesi çıkmadı. Hiç bir şey söylemedi. Hatta, kimyasal silah kullanıyor diye Saddam Hüseyin'i kinamadı bile. O zaman da Sovyet silahları kullanıldı Kürtlere karşı. Ama Sovyetler, en ufak bir kinama dahil ifade etmediler. Şimdi bu silahlar Kuveyt'te kullanılıyor diye, Gorbacov Saddam Hüseyin'i eleştiriyor.

M. Tronti: Yine Türkiye'deki duruma dönersek; T. Kürdistan'ndaki Kürt gerilla mücadeleinin sol nitelikli olması, sizce, onun ittifak alanında bir davranış mı temelde ne gibi değişikliklere yol açar?

i. Beşikçi: Son yıllarda Türkiye'deki sol hareketler, Kürtlerle daha yakın ittifaklar oluşturmanın gereğini duyuyorlar. Örneğin, on-onbeş sene önce bu ittifaklar bu kadar sağlıklı değildi, kanımcı. Veya Türk solu, Kürt sorununa karşı bu kadar yakın bir ilgi duymuyordu, sorunun kendisini bilmıyordu. Ama şimdî daha çok bilgi sahibi ve daha sağlıklı bir ittifak oluşturmanın bilinci içinde. Bu, herhalde Kürt hareketinin son yıllarındaki önemli bir kazancı.

M. Tronti: Sizce, mevcut koşullarda bu soruna gerçek bir çözüm imkânı nasıl olabilir?

i. Beşikçi: Olayın kendisi çok karışık ve karmaşık olduğu için bu soruya cevap vermek son derece zor. Çünkü, en azından dört ülkenin işgal altında Kürdistan. Bölünmüş, parçalanmış, her bir parçası da tepeden tıraşa işgal edilmiş; değerleri olağanüstü derecede çarçur edilmiş, yok edilmeye çalışılmış. Yalnız son zamanlarda Kürtler, artık Ortadoğu'da ve dünyada kendi toplumsal statülerinin ne kadar aşağı bir statü olduğunu, ne kadar kışılıksız, ne kadar köle bir ulus olduklarını farketmeye başlıyorlar ve bunun mücadelelerini

veriyorlar. Artık onurlu, insanca yaşamın, Ortadoğu'da ve dünyada öteki uluslararası birlikte eşit bir biçimde yaşamın mücadelesini veriyorlar.

Bence bu, son derece zor ve bugünden yarına öyle hemen sonuç alınamayacak bir mücadele değil. Ama kabataslak olarak benim görebildiğim şu: Kürtler, bu çabalardan giderek daha bir ağırlık kazanacaklar, bu mücadele daha bir yoğunlaşacak. Yani Kürdistan'ın her tarafında toplum ve tarih bilinci geleceğe.

Nasıl bir çözüm olacak? Benim düşüncem ve olmasının istedigim Ortadoğu'da bağımsız, birleşik ve demokratik bir Kürdistan'dır.

sorununu çözmeden AT'na girebileceğini düşünüyorum musun? Kürt sorunu AT'na girmede bir engel midir?

i. Beşikçi: Kuşkusuz, Türkiye sömürgeci bir devlettir. Sömürge yönetmek o kadar kolay mıdır? Türkiye'nin Avrupa'ya başvuruğu zaman da elbette ki Kürdistan sorunu vardı. Ama Kürdistan konusu gerek Türkiye gerekse Avrupa kamuoyu tarafından pek ciddi bir şekilde bilinmiyordu. Şimdi, son on yıldır Kürdistan'da olup bitenler, Türkiye'nin bir sömürgeye sahip olduğu ve bu sömürgeye de son derece kötü davrandığını ortaya koydu.

Ben şöyle düşünüyorum: Türkiye AT'na başvurmuş, bu bü-

lari, önderleri var. Hindistan'da Mahatma Gandhi, İsrail'de Ben Gordan, Türkiye'de Atatürk gibi. Kürt halkın, Kürt ulusunun da böyle tarihi bir kişiliği, önderi var mı?

i. Beşikçi: Ben buna tamamen kendi düşünce ve duygularımla cevap vereceğim. Ben PKK Genel Sekreteri Abdullah Öcalan' böyle bir önder olarak görüyorum.

A. Beer: Ben geçen sene Irak Kurdistan'ındaydım ve bu tür içeriği boşaltılmış bir özerkliğin ne kadar anlamsız bir şey olduğunu gördüm. Özellikle sunu söylemek isterim: Bizim tutumumuz, Kürt halkın tercihi ve mücadele biçiminin içeriğinden bağımsız olarak onun bağımsızlık mücadeleşine destek vermekti. Yani, ona önerilerde bulunmak, aklı vermek gibi bir hakkı, sorumluluğu ve yetkiyi kendimizde görmüyorum ve dayanışma ilişkilerimizi de böyle bir anlayış temelinde oluşturmaya çalışıyoruz.

Bu bakımdan da sunu merak ediyorum: Almanya'da ve Avrupa'da Kürt bağımsızlık hareketine ilişkin akıl verme boyutunun dışında eksik olan, sorunlu olduğunu düşündüğün nokta nedir? Hangi noktada ilişkiler daha verimli olması gereklirken, bunu engelleyen etmenler var?

i. Beşikçi: Ben buna bağlantılı olarak bir şeyler söylemek istiyorum. Biraz önce birleşik, bağımsız, demokratik bir Kürdistan'dan söz ettim. Bunun en önemli ve en kalıcı çözüm olduğunu ifade etmeye çalıştım. Bunu gerçekeleri sudur:

Bugünden sonra Türkiye, Kürtlere yönelik baskıyı çok daha ağır bir biçimde sürdürmeliktir, çok daha ağır bir müdahale ve mücadele bulunacaktır. Çünkü, ulusal bir hareket gelişiyor. O hareketin baskı altında tutabilemek için çok daha yoğun baskılara gerekliyor. İşte insanlara bok yedirmek, insanları gayet rahat, sorgusuz sulsız öldürmek burada ortaya çıkıyor. Her zaman ölü ele geçirilmeyen, çeşitli zamanlarda canlı olarak ele geçiriliyor. Ama o zaman da onun burnunu, kulagini kesiyor, gözlerini çıkarıyor veya helikoptere bindiriyor, helikopterden aşağı atıyor. Ama biz bütün bunları Türk basınından öğrenmiyoruz. O bölge yaşayanlardan öğreniyoruz.

Otandan Türkiye kötü bir örnek. Balkanlar'da kötü bir örnek. Örneğin Bulgaristan oradaki Türklerin isimlerini değiştirmek, "Siz Türk değil, Bulgarınız" diyor. Onların kimliklerini inkar ediyor. Örnek ne? Türkiye! Yine zaman zaman Batı Trakya'da görüyoruz. Yunanistan hükümeti, oradaki Türklerin kimliklerini inkar ediyor. O da Türkiye'nden hareket ediyor. Türkiye, madem ki şu kadar milyon Kürdü inkar edebiliyor, o da yüzbin tane Türk inkar etse, pek bir olay çıkmaz diye düşünüyor. Türkiye Balkanlar'da olduğu gibi Iran ve Irak'ta da kötü bir örnek. Herkes kendi ülkesindeki kimlikleri inkar edebilmek için Türkiye'den örnek alıyor.

Bu bakımdan da Kürdistan'ın bu bölünmesinin, parçalanmasının ve paylaşılmasının böyle sürdürülmeye devam etmesini istememek gereklidir. Kürtler kendi kendilerini yönetmelidirler. Kürtlerin kendi kendilerini en kötü yönetimi, bu devletlerin en iyi yönetiminin daha iyidir.

"...Benim kanımcı bu tedbir uygulanamaz. Düşünülür, fakat Türk hükümeti bunu uygulayamaz. Örneğin, Kürtçe eğitimimin yapılmamasını düşünür, fakat uygulayamaz. Türkiye'nin Kürdistan politikası hep teröre dayanmıştır. Kürdistan'da sömürgecilik yapan bir devlet politikasından Türkiye kolay kolay vazgeçmez. Irak da, İran da vazgeçmez. Yani bu sömürgeçilerini el altında tutmanın yollarını ararlar. Ama silahlı mücadeleyi geriletmek için çok uyduruk bir takım özerklik göstergeleri olabilir. Dilin kullanılması gibi. Memur olmanın en önemli koşulu Türkçe bilmektir. Memur olmak istiyorsanız, üniversite okuyun. Üniversite okumak istiyorsanız Türkçe bilin. Örneğin, ilkokul seviyesinde Kürtçe serbest olabilecek, ama siz üniversitede yine Türkçe okumak zorunda kalacaksınız. Veya liseyi Türkçe okumak zorundasınız. Memur olmak, yüksek derecede memur olmak için iyi Türkçe bilmek gerekiyor. Çünkü, zihniyet budur. Bu zihniyeti bugünden yarına değiştirmek mümkün değil..."

M. Tronti: Örneğin bugün Kürdistan'da insan haklarının tanınması, Kürtçe konuşmanın serbest bırakılması ve bölgeyi ekonomik gelişmesini içeren bir tür reform niteliğindeki gelişmeler, silahlı bağımsızlık mücadeleşini engelleyebilir mi veya bu temelde ne gibi değişikliklere yol açar?

i. Beşikçi: Benim kanımcı bu tedbir uygulanamaz. Düşünülür, fakat Türk hükümeti bunu doğru düzgün uygulayamaz. Örneğin, Kürtçe eğitimin yapılmasını düşünür, fakat uygulayamaz. Türkiye'nin Kürdistan politikası hep teröre dayanmıştır. Türkiye, sömürgeci bir devlettir. Kürdistan'da sömürgecilik yapan bir devlet politikasından Türkiye kolay kolay vazgeçmez. Irak da, İran da vazgeçmez. Yani bu sömürgeçilerini el altında tutmanın yollarını ararlar. Ama silahlı mücadeleyi geriletmek için çok uyduruk bir takım özerklik göstergeleri olabilir. Dilin kullanılması gibi.

Ama her zaman şunu ileri süreceklerdir: Memur olmanın en önemli koşulu Türkçe bilmektir. Memur olmak istiyorsanız, üniversite okuyun. Üniversite okumak istiyorsanız Türkçe bilin. Öyleyse Avrupa'dan geri adım atacaksınız. Bizzat kendiniz o sorularla muhatap olmak için kapılardan geri çekileceksiniz veya doğru dırıştır bir çözüm getireceksiniz; ki onu da getiremezsiniz.

M. Tronti: Özellikle Saddam Hüseyin'in açıklamalarıyla kimyasal silahların kullanılacağı, kitleler halinde çok sayıda insanın öleceği tarzında bir hava oluştu ve bu kamu iletişim araçlarıyla yavaş yavaş insanların aktarılıyor. Bu durum a-

caba, bu yüzyılda Ermenilere karşı olduğu gibi veya Kamboçya'da yaşandığı gibi büyük bir katliamın Kürt halkına karşı da uygulanabileceği düşününsün doğurur mu? Çünkü insanlar böyle bir şeye hazırlanıyor.

i. Beşikçi: Saddam Hüseyin zaten bunu sadece Kürdistan'da uygulayabilir. Türkiye de bunu Kürdistan'da uygulayabilir. Yani, örneğin, Türkiye Bağdat'ı, Bağdat da kalkıp Ankara'yı vurmaz. Ancak Kürtleri vurabilirler. Çünkü, Kürtler vurulduğu zaman dünya kamuoyunun sesi çıkmıyor. Örneğin biraz önce Gorbacov'un bir tavırı deyindim.

M. Tronti: Geç uluslararası bir çok ülkenin ulusal kahraman-

TC, Kürdistan'a ABD ve NATO askerleri getirtmenin hazırlıklarını yapıyor

Görünüşte yetki meclis tarafından hükümete verilmiş oluyor ama, herkes biliyor ki, gerçekte bu yetkiye kullanacak olan Akbulut'un kukla hükümeti değil, ordu ve Milli Güvenlik Kurulu'dur. Ordu çevreleri israrla bu yetkiye istediler ve aldı. Hatırlanacağı gibi konu meclisin Ağustos ortalarında yapılan olağanüstü toplantılarında da gündeme gelmiş, ancak hükümetin getirdiği tasarı kabul edilmemiş, dolayısıyla kararın istenilen biçimde çıkarılması mümkün olamamıştı. Bunun üzerine 1 Eylül günü açılış oturumunda Özal'in kendisi kürsüye çıkıp ordunun bu israrlı istemini "tavsiye" adı altında ama ashında kesin bir talimat olarak yeniden meclise getirdi. Ve tam bir emirkulu nitelikindeki meclis de, beklenmediği gibi bu emir ve dayatmaya boyun eğdi, 5 Eylül günü yapılan gizli oturumda karar istediği biçimde çekmiş oldu.

Buna göre şimdi, "Türk silahlı kuvvetlerinin yabancı ülkelere gönderilmesi ve yabancı kuvvetlerin Türkiye'de bulundurulması" mümkün olabilecek. Görüldüğü gibi kararın, dışarıya asker gönderme ve dışarıdan askeri güç çağırma biçiminde iki yönü mevcut. Fakat burjuva basın aracılığıyla kamuoyunu dikkati olayın bir yönü üzerine çekilmek isteniyor. Bu kararın, Körfez'e asker göndermek amacıyla çıkarıldığı imajı yaratılmak isteniyor ve böylece asıl amaç dikkatlerden uzak tutulmaya çalışılıyor. Oysa planın esası, ulusal kurtuluş mücadelemize karşı kullanmak üzere ABD ve NATO kuvvetlerinin getirtilemesidir.

Çünkü sömürgeci-faşist TC, Körfez bunalmında tavrı ilk günden ve net olarak koymustur. Ki bu tavır, bölge halklarına karşı sonuna kadar ABD emperyalistlerinin yanında yer alma ve dört dörtlük usaklık örneği olabilecek bir tavrı biçimindedir. Bu nedenle Suudi Arabistan'a ayrıca 2-3 bin asker gönderip göndermemesinin sanıldığı kadar fazla önemi yoktur. ABD emperyalistlerinin tutumu da bunu açıkça gösteriyor. Helsinki doruğundan bir gün sonra Brüksel'de NATO'lu müttefiklerinden Körfez'e askeri güç göndermelerini isteyen ABD dışları bakanının, Türkiye sözkonusu olunca, "Irak'ın kuzey komşusu olması nedeniyle Türkiye'nin zaten bölgede askeri bulunduğu, bu nedenle ayrıca Irak'ın güneyine asker göndermesine gerek olmadığını" söylemesi, aynı gerçeğin dile getirilmesinden başka bir şey degildir. Yani TC, emperyalist cephenin bir üyesi olarak yerini almıştır.

O halde, meclisten yetki alınmasındaki esas önemli yan, dışarıdan askeri kuvvet getirtilmesi yanı oluyor. Bu durum, ABD emperyalistlerinin Doğu Avrupa'da bulundurduğu güçlerini Ortadoğu'ya aktarma planlarıyla da uygunluk arzediyor. Hatta daha şimdiden bu aktarma işlemlerinin pratikte de uygulanmaya başlandığı görülmektedir. Örneğin, Almanya'daki ABD üslerinden İncirlik'e iki ya da üç F-16 filosunun nakledileceği açıklandı. NATO tatbikatı için aktarıldığı öne sürülse de, bunun sadece bir bahane olduğu, emperyalist sözcülerin "gerekirse bu uçaklar sürekli olarak İncirlik'te kalabılır" tarzındaki beyanlarından açıkça anlaşılmaktadır.

Ayrıca bazı muhalif liderlerinin açıklamaları da, Kürdistan'a emperyalist askeri kuvvet getirtme planları üzerinde ciddi çalışmalar ve hazırlıklar olduğunu gösteriyor. Bunlardan, yabancı asker getirtilmesine karşı olduklarını belirten İnnöni, "Hangi ülkenin askeri çağrılacaksa, bu, bizi o ülkenin uyodusu haline getirir. Dış politikada o ülkenin uyodusu oluruz, iç politikada herseyimize karşılar" diyor ve itiraflarla karışık itirazını söyle süzürüyor:

"... Biz, Güney'den gelebilecek bir saldırıyla karşı kendimizi koruyamayacak bir halde miyiz ki, süper güçlerden yardım istiyoruz? Bu yabancı kuvvetler nereden gelecek, ne kadar gelecek, onlara kim kumanda edecek?" (Milliyet, 8 Eylül 1990)

Evet, faşist Türk sömürgecilerinin planları açık: Gerilla savaşına karşı kullanmak üzere Kürdistan'a ABD ve NATO askeri kuvvetleri ve timleri getirtilmek isteniyor. Yetki sorununun tartışıldığı 5 Eylül gündük meclis oturumunun gizli yapılması da bunu gösteriyor.

Kuşkusuz böyle bir plan, sömürgeci-faşist TC'nin, mücadeledeki karşılıkta tükeneşinin ifadesi ve itirafı oluyor. Çünkü Kürdistan Devrimi'ne karşı emperyalizmin askeri gücünün doğrudan devreye sokulması sömürgecilerin son kozu ve son şansıdır. Son kozu oynamak için de diğer tüm olanak ve çarelerin kullanılıp sonusuz kalması gerekti, her oyuncun bilinen basit kuralıdır. Gerçekten de biraz yakından bakılırsa rahatlıkla görülecektir ki, özel savaş Kürdistan'da sonuna kadar uygulanmış, bu konuda atılabilenek son adımlar da bu yıl çıkarılan kararnamelerle birlikte atılmış ve bununla da sonuç alınamayacağı açıkça çıkmıştır. Belki Kürdistan'da henüz büyük kitle katımlarına girişme gibi bir çığlığını da gündeme getirebileceği akla gelebilir ama, böylesi bir adımın kendisine çok daha pahaliya malolabileceğini düşman da pekala görebilecek durumdadır. Dolayısıyla özel savaşın bundan sonra yapacağı fazla bir şey kalmadığını düşman tarafından da anlaşıldığı, TC'nin emperyalist kuvvetlere bu nedenle çağrı hazırladığı söyleyenbilir.

Peki ABD ve NATO kuvvetleri ulusal kurtuluş mücadelemizi durdurabilecek midir? Diğer bir deyimle bu güçler sömürgeci-faşist rejimi kurtarabilecek midir? Çok açık ki hayır. Böyle bir adım sömürgecilerin bekłentisinin tam tersi sonuçlar doğuracaktır. Son değerlendirmelerinin birinde Başkan, bu tür bir adım atılmasının düşman için "Astarı yüzünden pahali bir politika" olacağını vurguluyor. Çünkü Ortadoğu'nun böyle çalkantılar yaşadığı bir dönemde, Kürdistan'ın emperyalist askeri güç getirilmesi, bölge halklarının ulusal kurtuluş mücadelemeye muazzam bir destegini de birlikte getirecektir. Ayrıca halkımızın, sömürgecilerin yıllardır yaratığı suni gelişkileri bir yana atarak Partimiz önderliğinde güçlü bir birliği ve toplu bir direnişi de kaçınılmaz olarak gündeme gelecektir. Ve bu durum ise, sömürgeciler için çok daha büyük bir yıkım olacaktır.

ORTADOĞU'DA YENİ DÖL

Ortadoğu'da içine girilen bu yeni dönemin temel özelliklerini nelerdir? Olaylar nasıl gelişecek ve ne tür olaylar hangi sonuçlara yol açacaktır? Olay, bölge toplumlari başta olmak üzere tüm dünya için gerçekten de önemlidir. Bu nedenle, üzerinde ne kadar durulsaya yeridir.

Biliindiği gibi, bundan tam on yıl önce Saddam rejimi yine bir saldırırda bulunmuş, İslam devriyle kurulan İran yönetimini yıkmak istemişti. O saldırır, ABD'nin İran'a yönelik gerçekleştirdiği başarısız saldırının devamı, bölgedeki ilericiliğe karşı işbirlikçileri eliyle yürüttüğü planlı saldırırın bir parçası biçiminde gerçekleşti. O saldırırda Irak'ın arkasında, başta Suudi, Mısır, Kuveyt ve diğer Körfez emirlikleri olmak üzere Sovyetler, Fransa, ABD ve diğer müttefikler vardı. 1980'lerin başı da, tipki bugünkü gibi, Ortadoğu'da yeni bir ilişki ve çatışma döneminin başlangıcıydı. Böyle bir dönemi başlatan yine ABD'nin bölgeye yönelik saldırırlığıydı. Fakat, bugünkü gibi doğrudan kendi kuvvetlerine başvurmuyor, saldırırda işbirlikçilerini kullanıyordu. Arada böyle önemli bir fark vardı. Ortadoğu'da 1980'li yıllarda ABD'nin bu tarzda yürüttüğü saldırırlığı ve buna karşı direnişle geçti. Bütün ilişki ve ittifaklar böyle bir çatışma termineline oldu. Yaşanan olaylar içinde Irak-İran savaşı birinci derecede bir yere ve öneme sahipti.

Bugün farklı olan şey nedir? Bir kez, ABD, doğrudan askeri güç kullanmaya ve bölgede askeri kuvvete başvurmaya başlamıştır. Bu durum oldukça önemlidir ve daha sonra incelemeye çalışacağiz. İlk olarak, Saddam rejimi yine baş aktörlerden biridir, fakat bu kez pozisyonu tamamen değişiktir. Irak şimdi ABD'nin karşısıdır ve ABD'nin 1980'li yıllarda geliştirmeye çalıştığı işbirlikçi cephe parçalanmıştır. Irak'ın bu yeni pozisyonu, Saddam rejiminin iradesi dışında ve belki de başlangıçta hiç de tahmin edemediği bir biçimde bölgede yeni değişikliklere ve gelişmelere yol açmaktadır, bölge yepyeni bir durum yaratmaktadır. Bu durum, bölgedeki sorunların çözümü ve devrimci-ilerici gelişmelerin hızlanması açısından son derece önemlidir. Bu temelde bölgede üzeri küllendirilmek ve bastırılmak istenen tüm temel sorunlar iyice açığa çıkmış ve ilgilinen herkese çözümlerini dаяyatır hale gelmiştir. Arap ulusunun birliği ve Arap halkın hakları sorunu, başta Filistin olmak üzere işgal altındaki Arap topraklarının durumu, Lübnan'daki durum, bölgenin en temel sorunlarından olan Kürdistan sorunu, bölgedeki faşist diktatörlerin ve monarşilerin halklar üzerindeki baskısı gibi temel sorunlar bugün hiç kimsenin gözardı edemeyeceği bir açıklık kazanmıştır. En önemlis, ABD'nin askeri müdahalesi bölgedeki anti-emperyalist duygular ve bilincin muazzam ölçüde gelişmesine ve canlanmasına yol açmış, bölge halkları kendi ulusal ve toplumsal çıkarlarını savunmak ve kazanmak için, yanı sorunları bizat kendi eylemleriyle çözmek için ayağa kalkmaya başlamıştır. Bu durum, dünyadaki gelişmelerin yönünü göstermesi bakımından özellikle önem taşımaktadır.

Bundan beş yıl öncesini, 1970'li yılları, 1980'lerin başını düşünenim ve Kuveyt sorununun o dönemde ortaya çıktığını varsayılmı. Ne olurdu o zaman? ABD askeri Suudi'ye doluyorsa, ona karşı Sovyet askeri de Irak'a dolar, iki gücün nükleer silahları ayakta tutmayı sağlayacak bir yapı oluyor. ABD, kırk yıldır Türkiye, Mısır gibi güçlerin önderliğinde yaratmaya çalıştığı yapıyı, bu biçimde başaramayınca, şimdi bunu kendi askeri gücüyle yaratmaya çalışıyor.

Şimdide kadarki gelişmeler so-

deki gelişmeler karşısında dünya gericiliği büyük sevinç duyuyordu, ancak gerçeğin böyle olmadığı Ortadoğu'da açığa çıkmıştır. Dünya iki askeri bloğun baskı ve dolduruculduğundan kurtulmuştur. Dünya yeni bir devrimci gelişme sürecine, halkın söyleyecekleri bir sürece girmiştir. Ortadoğu bu sürecin göründüğü ilk alan olmuş ve bölgede halkın kurtuluş mücadelesinin yeni bir dönemi başlamıştır. Artık dünya toplumlarının ABD ve Sovyetler'e dayanan kuklalar tarafından yönetilme dönemi geride kalmıştır. Hem burjuvazi ve hem de işçi sınıfı yeni ve gerçek bir politikacı kuşağı yaratacaktır.

ABD emperyalizmine ve uşaklarına karşı ortak direniş

Once şu gerçeklerin altını iyiçe çizmek gerekiyor. Bir yanda Saddam rejiminin oldukça geniş bir ablukaya karşılaştığı, zor durumda ve dönüşü zor bir yolda olduğu aşıktır. Bumun karşısında ABD'nin durumu da, bazlarının iddia ettiği gibi, Saddam rejiminin farkı ve daha iyi degildir. Hatta daha kötü bir çıkmaz içindedir. ABD'nin bölgede doğrudan kendi askeri gücünü kullanması, onun güçlüğüne değil, tersine güçsüzlüğünün değil, çaresizliğinin bir sonucudur. NATO şemsiyesi altında 1950'den beri Ortadoğu'da oluşturmak istediği işbirlikçi bloklaşma çabası başarısızlıkla sonuçlanmıştır.

Bölgedeki emperyalist etkiyi ve çarkları artık işbirlikçilerinin gücüyle koruyamaz duruma düşmüştür. Bundan da öte, bölgedeki işbirlikçi güçlerin çoğu kendi gücü ile ayakta duramaz hale gelir ve emperyalist devletler tarafından korunmaya ihtiyaç duymaktadır. Bu durumun Saddam rejimini giderek daha da zorlayacağı aşıktır. Bumun halklar açısından zararlı olacağı söylenemez. Fakat, mevcut durumun uzun süre devam etmesi koşullarında ABD'nin ve bölgedeki uşaklarının Saddam rejiminden çok daha

nucunda ortaya çıkan ilişki sistemi nasıldır? Suriye Devlet Başkanı H. Esat'in son İran geziyle bu iki devlet tutumlarını açıkça ortaya koymuşlardır. Irak'ın Kuveyt'i almasına ve başta ABD olmak üzere bölgede yabancı askeri güçlerin bulunmasına kesin karşı olduklarını açıklamışlardır. Bölge sorunlarını bölgedeki güçlerin çözümlemesi gerektiğini vurgulamışlardır. Görünüşe göre, şimdide kadar politik olarak güçlenen bu tutum ve bu iki devlet olmuştur. Libya, Ürdün, Yemen, FKÖ gibi bölgesel güçler ABD varlığına karşı açık tutum almışlar, hatta Saddam'a açık destek verir pozisyonu almışlardır. Bölgede ABD'nin yanında sadece Türk faşizmi, İsrail siyonizmi, Mısır yönetimi, Suudi krallığı ve Körfez şeyhleri kalmıştır. Bu durum, ABD için bölgede açık siyasal yeniliği demektir. Buna bölge halkın ve diğer devrimci-ilerici güçlerin açık ABD karşılığı da eklenirse ABD'nin içine düştüğü durum daha iyi anlaşılmır. Halbuki bundan birkaç yıl önceki durum oldukça farklıydı. ABD'nin karşısında sadece Libya, Suriye ve İran devletleri ile devrimci-ilerici örgütler vardı. FKÖ bile ABD ile ilişkiler içine önemli ölçüde girmiştir. Şimdiki durumun ABD için çok büyük bir zayıflama olduğunu hiç kimse yadsıymaz. Şimdiden ABD'ye ve bölgeye yönelik dış müdahalelere karşı bölge çapında ortak bir direniş konumu ortaya çıkmıştır.

Bundan sonraki muhtemel gelişmeler nasıl olabilir? Mevcut karşılık askeri düzeyde olduğu için, daha çok savaş olasılığını da dikkate alarak değerlendirme yapmak gereklidir. Bir olasılık olarak mevcut yöntemlerle gerginliğin sürdürülüğünü düşünelim. Bu durumun Saddam rejimini giderek daha da zorlayacağı aşıktır. Bumun halklar açısından zararlı olacağı söylenemez. Fakat, mevcut durumun uzun süre devam etmesi koşullarında ABD'nin ve bölgedeki uşaklarının Saddam rejiminden çok daha

HİEM, TÜRK FAŞİZMİ VE KÜRDİSTAN DİRENİŞİ

zor durumlara düşecekleri de yadsınamaz bir gerçektir. ABD, böyle bir durumda, şimdi sağladığı dış desteği giderek kaybedecektir. Yine ABD, askerlerini bu biçimde uzun süre Suudi'de tutamayacaktır. Böyle bir durumda yalnızca bölge ve Arap güçleri değil, tüm islam dünyası ABD'ye karşı çıkacak, kutsal yerlerin boşaltılmasını isteyecektir. Suudi krallığı, kutsal yerlere ABD askerlerini getirdiği için şimdiden büyük bir düşmanlık kazanmıştır ve bu durumun uzaması koşullarında ayakta kalamaz hale gelecektir. Mevcut durum her gün çok büyük bir maddi yüktür ve bundan en çok Türk faşizmi gibi işbirlikçi yönetimler etkilenmektedir. Böyle bir durumun süremesi bölgede ABD karşıtı hareketleri ve mücadeleyi güçlendirecektir, başta faşist Türk rejimi olmak üzere Mısır gibi ABD yanlısı iktidarların halk hareketleriyle yıkılması isten bile değildir.

ABD'nin hiç bir sonuç almadan askerlerini çekip geri gitmesi ise onun "super güçlüğü" sona ermese demektir.

Bir de savaş koşullarında, ABD'nin müttefikleriyle birlikte Saddam rejimine askeri müda-halede bulunmasına bakalım. Irak'ın Panama gibi olmadığı, Noriega gibi Saddam'ın tutulup çıkarılacağı şimdiden kadarki gelişmelerle ortaya çıkmıştır. Ağır bir darbeye Saddam rejimi yıkılsa bile, böyle bir durumda bölge, Irak ve Arap dünyası karişacaktır. Kısa sürede ve ABD'nin isteği doğrultusunda yeni bir düzen yaratmak mümkün olmayacaktır. En güclü olasılık ise, bir savaş durumunun uzayacağı ve tüm bölgeyi içine alacağıdır. Böyle bir durumda bölgedeki mevcut ilişki düzeni daha da değişecektir. Bugün Irak'tan yana tavır alan devletler ABD'ye karşı savaşa mutlak gireceklerdir. Suriye ve İran'ın mevcut tutumunda değişiklik olacak, daha çok ABD karşıtı bir tutum ve mücadele içinde olacaklardır. Hiçbir Arap devleti uzun süre ABD askerleri yanında Irak'a karşı ordusunu savastıramaz. Bu nedenle, Misir ve Suudi yönetimlerinin mevcut politikayla ayakta kalmaları mümkün olmayacaktır. Açıka ABD'nin yanında İsrail siyonizmi ile Türk faşizminden başka bölgelere güç kalmayacaktır. Faşist Türk devletinin de halk kitlelerine böyle bir savaş kabul ettirebilmesi ve böyle bir savaş içinde uzun süre

Faşist Türk rejimi Ortadoğu'dan kayılmıştır

KOVULMUŞTUR
ABD emperyalizminin usağı
şassist-sömürgeci Türk devleti-
in Kuveyt sorunu çerçevesinde
aldığı tutum, izlediği politikalar
ilimlemektedir. İngiltere'den sonra
BD'nin yanındaki ikinci güç
urumundadır. Bu duruma, ce-
tili yönetim çevreleri ve onların
azar-çizer takımı "önemiz
rttı" diyerek haftalardır sevin-
mektedir. Gerçekte ise artan
içbir şeyler yoktur, her şeyleri
zalmış ve Ortadoğu'dan kovul-

Türk devletinin ABD ve NATO ezdinde Ortadoğu'daki "önemi" edikleri bekçi köpekliği rolü Türk yıldan beri vardı ve bunun için NATO'ya alınmıştı. Ama erilen bu rolde başarılı olunamamıştır. Ayrıca dünya değiş-

miş, büyük olasılıkla NATO'nun eski işlevinin sonuna gelinmiştir. Sovyetler'e karşı Türkiye'nin bir önemi artık kalmamıştır. Türkiye ile Ortadoğu'da yapmak istediklerini ise ABD yapamamıştır. O nedenledir ki, artık kendi askeri gücünü kullanarak bölgedeki egemenliğini sürdürmeye çalışmaktadır. Bunun için de Türkiye'yi değil, Suudi-Mısır ayaklarını kullanmaktadır. Hatta Türkiye ve İsrail gibi eski gözde lerini mümkün olduğu kadar uzakta ve bir kenarda tutmaya çalışmaktadır. Çünkü onlarla sonuç alamamıştır ve alamaya cağıncı iyice öğrenmiştir. Türk faşist rejiminin bütün gayretlerine rağmen, ABD, sadece sıradan bir piyon olarak hareket etmesini yeğlemektedir.

Türk faşist rejimi açısından işin diğer önemli yanı, Irak'la ilişkileri ve bölgesel ilişki durumudur. Irak'la ilişkilerinin kendisi açısından yaşamsal önemi vardır, admı duyduğu anda kılıçını çektiği "Kürt sorununu" bu ilişkili temelinde ancak bastırabilemektedir. Bu nedenle, Irak'la ilişkiye her zaman ihtiyaç duymuştur. 1980'li yıllarda, Almanya'dan sonra en fazla ticaret yaptığı yer Irak olmuştur. Kara yolu nakliyesi nedeniyle Irak, hem Ortadoğu'ya yönelik ticaretinin alanı, hem de bu avantajla emperyalist devletlerle ticaretiinin artmasını vesilesi durumundaydı. Şimdi bunların hepsini kaybetmiştir. Bu durumda, can düşmanı olarak gördüğü Kürdistan sorununda kontrolü kaybetmiş ve çok ağır bir maddi zarara uğramış olmaktadır. Ve bu iki sorunu giderme olağlığı da yoktur. Şimdiye kadar en ileri ilişkileri Irak'la idi, bunun kesilmesi ve Kuveyt'in ortadan kalkmasıyla adeta bölgede yok olmuş gibidir. Irak'ı destekleyen güçlerle pek ileri olmayan ilişkileri kesilmiştir. Suriye ve İran'la ilişkileri zaten diken üzerindedir. Geriye İsrail, Mısır, Suudi ve Körfez emirlikleri, yani ABD ilişkii cephesi kalmıştır. Bunlar da Türkiye'ye karşı her zaman güvensizdirler. Örneğin, Suudi krallığı, ABD askerlerini getirtmeye zorla da olsa toplumuna kabul etmemiştir, fakat Türk askerlerini kabul ettirememektedir. Bütün bunlar, Türk faşist rejiminin Ortadoğu'dan nasıl kovulmuş olduğunu göstermektedir. Aslında durumunun devriki Kuveyt emirliğinin durumundan daha kötü olduğunu belirtmek

mma ve şantajı içeर geçirip politika yapmaya çalışiyorlar. Azla sonuç alamayacaklarınındileri de biliyorlar, ancak İrıldan ulusal kurtuluş müdelesine karşı iki tarafın da desteğini sağlamak istiyorlar. Çok iyi görüyorkar, mevcut gemicelerden Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesi yararlanıyor ve bölgesel planda dikkate alınan bir siyasal güç haline gelir. Her şeye karşı oldukları addam'la bile bu noktada işbirliği yapmaya çalışıyorlar. Zaten im politikalarına yön veren tekel sorunları budur. Kürdistan'daki gelişmelerin kendilerini kacak boyuta hızla ulaşacağını çok iyi biliyorlar. Bunu önleyemek için tüm güçleriyle Kürdistan'a yüklenmişlerdir. En vahşatlıamlara başvuruyorlar; her yi yıkıyor, her yeri yakıyor, herkesi yokedercesine Kürdistan'ı boşaltmaya çalışıyorlar. ABD'nin Vietnam'da uyguladığı on vahşet yöntemlerini uyguluyorlar. Bu durum, sonlarınınice yaklaşlığını göstermektedir. Halkımız her yöntemlerini enlige uğratacak düzeyde direnmekte ve direniş mücadeleini sürekli geliştirmektedir. ABD'nmperializmi ve İsrail siyonizmi ve ortak cephede bölge halklarını a karşı savaşmanın geleceği oktur. Bu durum, ister mevcut etkinlik sürsün isterse savaş sun, her koşulda onları bitirektir. 1980'le başlayan dönemde Türk faşizmi için önemli bir bölgesel rol bicilmiştir. Şimdi açılan yeni döneminde ise, faşist Türk rejiminin bölgesel rolü ve dayanağı gücü tükenme noktasına gelmiştir.

**Kürdistan ulusal
hareketinde doğru
tutum ve görevler**

1980'lerin başından itibaren elişen yeni bölgesel ilişki ve anlaşma düzeninin merkezinde Irak-İran savaşının yer alması, doğal olarak Kürdistan sorununu ve Kürdistan ulusal hareketini bölgede içinde kapında ön plana çıkarmıştı. Aten ulusal hareketin her parada belli bir gelişim düzeyi de vardı. Bu durumda her parçada i hareketin birliğini bir Ulusal Kongre'de sağlamak ve her parada ulusal direniş mücadeleşini elistirmek, temel ve önde gelen görev durumundaydı. Bu doğultuda Ulusal Kongre çalışmaları bir süre öne çıktı ve güncelik kazandı. PKK, o dönemde, bu görevlere doğru devrimci yaklaşım olarak bir Ulusal Kongre'nin yapılması ve Ulusal Meclis yetiliğinde bir karar gücünün oluşturulmasını, ulusal hareketin birliğinin böylece sağlanmasını, faşist-sömürgeci Türk ve Irak yönetimlerine karşı silahlı direnişi geliştirme temelinde her parçada ulusal kurtuluşçu faaliyetin yürütülmesini önerdi. Bu yaklaşım ve öneri diğer örgütler tarafından benimsenmedi ve kabul edilmedi. Ulusal Kongre çalışmalarına hiçbir örgüt ciddi bir biçimde yaklaşmadı ve bir görüş ve çaba ortaya koymadı. İran-KDP ile KYB, bir süre Saddam rejimiyle ilişkili kurmaya ve uzlaşmaya çalıştı. Bundan sonra olamayınca KYB, İran yönetimi ve Irak-KDP ile ilişki alanına içine geçti. Bu güçler, Saddam rejimi ile karşı oldular, fakat hiçbir zaman Saddam rejimine karşı aktif bir mücadele ve bunun ge-

rektirdiği siyasal ilişki içinde olmadılar. Irak-İran savaşının son bulması ile de, yenilenen kendileri olduğunu ilan ederek emperyalist devletlerden yardım dilemeye yöneldiler. Kuzey-Batı Kürtistanlı güçler ise, daha başından direniş mücadeleşine hiç yaklaşmayarak Avrupa'ya çekildiler ve emperyalist devletlerin de desteği ile Türk rejimiyle uzlaşma imkanını yaratmaya çalışıtlar. Bütün bunlar, ulusal kurtuluş hareketinin gelişimine çok büyük zararlar verdi. Bu koşullarda PKK, kendi anlayışı doğrultusunda ve kendi gücüyle ulusal kurtuluş mücadelesini omuzlayıp geliştirerek bugünkü seviyeye getirdi.

Bugün Kuveyt sorunu görünümü altında yaşanan bölgesel gelişmeler çerçevesinde Kurdistan sorunu yine birinci dereceden sorunlar içinde ön plana çıkmaktadır. Kurdistan'ın ulusal devrimci dinamiği bölgede hatırlı sayılır bir güç olarak görülmekte ve yaşanan gerginlik ortamında tüm dünya politik güçleri tarafından hesaba katılmaktadır. Bölgede gelişen yeni ilişki ve çalışma döneminde Kurdistan ulusal hareketinde doğru tutum ne olmalıdır? Hangi görevler öne alınmalı ve bunların üzerine nasıl gidilmelidir? Kurdistan adına konuşan ve hareket eden herkesin, bunlar üzerinde düşünmesi ve doğru değerlendirmeler yaparak Kürt halkın ulusal ve toplumsal çıkarlarını esas alması gereklidir.

Gelişmeler dikkatle incelenirse, tipki 1980'deki gibi, hatta ondan daha fazla, ulusal haretin birliği ve Ulusal Kongre'nin toplanması görevi, acil bir görev olarak öne çıkmaktadır. Mevcut bölgelik gelişmeler ortamında Kürdistan halkın ulusal çıkarları temelinde ortak bir politik tutum geliştirmek, Kürdistan ulusal kurtuluş hareketinin gelişimine çok büyük bir ivme kazandıracaktır. PKK, birkaç ay önce gerçekleştirdiği II. Ulusal Konferansında, Ulusal Kongre'nin toplanması görevine yeniden dikkat çekmiş ve ilgili güçlere yönelik yeni bir çağrıda bulunmuştur. Bu, son derece isabetli ve sorumlu bir tutum olmaktadır. Bu temelde mevcut gelişmeler çerçevesinde pratik çalışma yürütmektedir ve bu çabayı israrla sürdürecektir. Çünkü, Kürdistan halkın çıkarına olan tek doğru tutum budur. Buna karşın, özellikle Güney Kürdistanlı güçlerin, KYB ve Irak-KDP'nin, Irak yönetiminde yer edinmek için emperyalist devletler nezdinde harcadıkları çabalar, Kürt ulusal varlığını ve ulusal haretin birliğini hiçe saymak olmaktadır. Talabani, Paris-Londra-Washington arasında mekik dokumaktadır. Son olarak Paris'te yaptıkları görüşmelerde bir Ortadoğu konferansı toplanması durumunda kendilerinin de unutulmamasını istedikleri ve Paris yönetimince bunun anlayışla karşılandığı açıklanmıştır. Bu ne "anlayışı" olacaktır? Yetmiş yıldan beri Paris, Kürt ulusalçıları sürekli satın almıştır. Kendilerini de geçmişten beri çok sattı. Bu biçimde hareket etmek Kürt halkın gücünü ve birligini esas almaksızın emperyalist devletlerle işbirlikçilik bile denemeyecek ilişkiler geliştirmeye

Türkiye: Felakete son hız

Emperyalist efendiler, gönüllü usaklarının sırtını sıvazlıyor ve durmadan savaş duygularını körkläiyorlar. "Senin kıymetin çıkarlarımız uğruna saldırganlaşıkça artar" diyorlar.

Wörner, hem NATO hem de Almanya adına konuşuyor

15 Eylül 1990 tarihli Milliyet gazetesinde NATO Genel Sekreteri Manfred Wörner'in bir mülakat çıktı. Bu yetkili ve saldırgan ağız bu mülakatında; "NATO'nun şimdide kadarki sorumluluk alan dışında rol oynayabileceğini, Türkiye savaşa girerse, tüm ittifak ülkelerinin hızla yardıma koşacağının en ufak şüphesinin olmadığını, Türkiye'nin önemini artacağını, kriz bittikten sonra bölgede oluşturulması tasarlanan istikrar ve güvenlik yapılanmasında da Türkiye'nin çok önemli bir rol oynayacağını" söyleyerek ve "Türkiye'nin tutumuna hayran kaldığını" da ekleyerek, açıkça Türkiye'yi sınırlarını genişletmeye teşvik etmektedir.

The Washington Post
gazetesi, ABD'nin savaş planını ve bu planda Türk ordusunun rolünü açıklıyor

Bu ABD gazetesi, ABD devlet üst yetkililerini kaynak göstererek verdiği planda ABD'nin Irak'a Kuveyt, Suudi Arabistan, Ürdün ve Türkiye üzerinden Kuzey Irak'tan saldıracağını ileri sürüyor. Gazete haberlerinde, "Bush'un, Turgut Özal'dan Kuzey Irak'tan saldırır ve ABD deniz piyadelerinin Türkiye'de konumlanması için onay isteyeceğini" de ileri sürüyor ve haber-yorum yazısı şöyle devam ediyor; "Türk ordusu ancak Musul'u almakla Kürt militanlarına öldürücü darbeyi vurabileceğine inanıyor. Şayet Saddam Hüseyin'in sınırları Körfez krizinden sonra aynı kalırsa, Türkiye'nin Musul'u alması gibi konular havada kalır. Ancak coğrafya değişirse o zaman dünya, daha büyük ve daha önemli bir Türkiye görebilir karşısında. İşte cumhur-

bombalanacağını, ABD'nin B-52 bombardıman uçaklarının İsrail yapısı seyir füzeleri kullanıldığını ve bu uçaklar için ABD'nin Irak'a yakın bir ülkeden üslenme izni isteyeceğini" söylüyor. Bu ülkeler arasında Umman, Katar, Birleşik Arap Emirlikleri ve Türkiye var.

Nitekim 9-10 Ağustos 1990 günleri Misir'in başkenti Kahire'de yapılan Arap Ülkeleri Devlet Başkanları Zirvesi'nde FKÖ Başkanı Yaser arafat, yaptığı konuşmada "167 İsrail savaş uçağının Türkiye'deki Amerikan üssüne gittiğini" ileri sürüyordu.

Kürdistan'da sayıları artan davetsiz misafirler

Türkiye'ye gelen İngiltere Genelkurmay Başkanı David Craig, gezisinin amacını açıklamamak

başkanı Turgut Özal'ın da istediği budur."

Gazete haberi bir yorum da olsa, ABD ve Türk devletinin niyetlerini büyük ölçüde yansımaktadır. The Middle East dergisi ve Paris'te yayınlanan ABD'nin Herald Tribune gazetesi de Türkiye'den (Kuzey Kurdistan'dan) açılan savaş cephesinin varlığını ve bahsetmektedirler. Herald Tribune gazetesi İngiliz Reuter Ajansı'ndan bir yetkilinin şu sözlerini de aktarmaktadır; "Türkiye'nin Irak sınırında bulunan F-16, F-4 ve F-104 uçaklarını Körfez'deki müttefik ülkelerin güçleri arasında değerlendirdiyoruz".

Bu anlamlı son derece açık yorum doğrultusunda sınıra güç yığıldığı bir sir değil. Türk gazeteleri, Türk pilot eğitiminin hızlandırıldığını yazıyor. Cizre'deki Alman gazetecilerin bildirdiğine göre, "Diyarbakır, Batman ve Malatya-Ercan askeri havaaalanlarına 150 adet F-100, F-104 ve F-4 bombardıman uçakları aktarılmış". Alman hükümeti, Türk devletinin savaş duygularını kamçılamak için 2.6 milyon Marklık askeri hibe yardımını programına alıyor. Hollanda da 30 adet eski F-16 savaş uçağını Türkiye'ye veriyor. Tüm bu desteği Türk ordusunu savaşa sürmeye yönelik planlı bir çalışma olduğuna kuşku yok.

Görevden alınan ABD hava kuvvetleri komutanının sırrı ve TC-İsrail işbirliği

Gazeteler general Michael Dugan'ın zamansız konuşmak ve gene düşüklüğünden dolayı görevden alındığını yazdır. Dugan görevden alınmasına neden gösterilen "erken" konuşmasında, "Saddam Hüseyin ve Bağdat'ın

la birlikte, gezinin Türk birliklerini sınırda denetlemeye yönelik olduğu ortaya çıktı. Ankara'da Türk Savunma Bakanı Sefa Giray'la görüşen Craig, nefesi Diyarbakır'da aldı. Burada Türk Genelkurmay Başkanı Necip Torumtay'la görüşükten sonra helikopterle Türkiye-Irak sınırı boyunca keşif gezisi yaptı ve Türk faşist birliklerini denetledi. Bu çalışmaların Kuzey Irak'tan bir işgal planını değerlendirmeye yönelik olduğu çok nettir.

Kürdistan'da savaş tatbikatları ve kadife eldivenli faşist general

Torumtay'ın anlamlı sözleri

Once iptal edilen ve "Kararlılık '90" adı verilen tatbikatlar 18-20 Eylül tarihlerinde Ağrı'nın İran sınırına 30 km mesafedeki Hamur muntikasında yapıldı. NATO ülkeleri ordularının askeri uzmanlıklarının da katıldığı tatbikat, Irak hudsonda yapılmamakla birlikte, savaş hazırlığı niteliğindedir.

Tatbikat sonrasında gazetecilere demeç veren faşist general Torumtay, "manevra başarılı olmuştur, uygulanan tatbikat senaryoları da gerçeğe uygundu. Bölgede bir karın şıklığı var... Türk silahlı kuvvetleri her türlü ihtiyale karşı hazırlık içindedir" diyerek, faşist ordu dan "savaş" parolası verdi.

ABD, Türkiye'ye biçtiği rolü gizlemiyor

Turgut Özal'ın ABD'ye gezisi öncesinde, ABD yetkilileri geziye bitikleri ölçüyü gizlemiyorlar. Bu değerlendirmelerden biri ABD Dışişleri Bakan Yardımcısı Friedman'a ait ve söyle: "NATO'nun önemi gittikçe azalacak. Ama, Türkiye'nin önemi NATO'dan bağımsız bir biçimde devam edebilir. Bu önem, Türkiye'nin Ortadoğu'da üstleneceği aktif politikaya bağlı olarak artabilir. Eğer, Türkiye, Ortadoğu'da aktif bir politika benimsirse, Amerika askeri yardımaları bu politikaya bağlı olarak artabilir."

Söylenenlerin anlamı açık, kâytısız şartsız ABD'nin direktiflerini izleyecek. Yani, emperyalist politikanın ve savaş planının bölgelerde ayağı olacak.

Uşak efendisine secdeye gidiyor. Turgut Özal, bir daha hem de on günlüğüne ABD'ye gitti.

Yanında Türk Dışişleri Bakanı Ali Bozer'in de dahil olduğu kala-
bilik bir heyete 24 Eylül günü ABD'ye giden Turgut Özal, 2 Ekim tarihine kadar ABD'de kalacak.

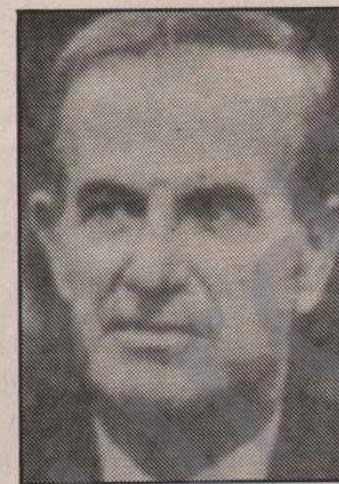
Özal'ın gezisinin amacının, gezinin gerçekleştirildiği dönemde gözönüne alınanca, ağırlıklı olarak Körfez sorunu ve müdahale planı üzerine olduğu anlaşıyor.

Devamı 22. sayfada

Suriye ile İran dayanışmalarını tazelediler

Körfez bunalmına farklı tepkileri nedeniyle Hafiz Esad'ın İran'a ziyaretinin doğuracağı sonuçlar merakla beklandı. Zira Suriye, 1980-1988 İran-Irak savaşı boyunca İran'ı destekleyen tek Arap ülkesi oldu. Lübnan'da da iki ülke yönetiminin desteklediği farklı Şii grupları arasındaki kanlı çelişkilere rağmen, genelde ortak politika güttüler.

Bölge sorunları üzerinde İran ile Suriye'nin bu ortak uyumu ve yakın dayanışmasının son Körfez bunalmında da devam edip etmeyeceği merak konusu oldu. Zira iki ülke de Irak'ın Kuveyt'i işgalini kesin dille kinarken, Körfez'de gelişen emperyalist ordu işgaline karşı yaklaşımlarında farklılıklar ortaya çıktı. İran, Irak'la savaş esirlerinin iadesi anlaşmasını imzayıp, esir değişim tozunu tamamlayıp, Körfez'deki ABD ve diğer yabancı ülke birliklerinin geri çekilmesini kesin dille isterken; Suriye, Körfez'e asker gönderdi. Arkasından ABD Dışişleri Bakanı J. Baker, Şam'ı ziyaret etti. Bu gelişmeler iki devletin yolunun ayrıldığı şeklinde yorumlara da neden oldu. Başka yorumcular da Esad'ın ambargoya uyması için Tahran'ı iknaya çalışacağını ve ABD'den Tahran'a mesaj getirdiğini ileri sürdürdüler.

Hafiz Esad

Haşimi Rafsancani

Hafiz Esad'ın gezisinin sonuçları yorumcuların bekłtilerini boşa çıkardı. Yanında yardımcısı Abdulhalim Haddam ve Dışişleri Bakanı Faruk Şara ile birlikte Tahran'a varan Hafiz Esad, Mehrabad havaalanında İranlı gazetecilere verdiği demeçte; "Ülkenize büyük bir coşkuyla geldim, burada en sevgili kardeşlerimle buluşacağım. İran'a karşı olan duygularımız kalıcıdır, değişmez, İran İslam Devrimi, İslami değerleri diriltmiştir" dedi.

Gezisinin sonraki aşamalarında Esad, İran Cumhurbaşkanı Haşimi Rafsancani ve İran'ın dini lideri Ali Hamaney'le görüştü. Görüşmelerin gündemini bekłtildiği üzere, Irak'ın Kuveyt'i işgal, Körfez'deki yabancı birlikler, ABD ve müttefiklerinin bölgede olusturmak istediği yeni güvenlik çemberi gibi konular oluşturdu.

Görüşmeler sonunda Esad, yaptığı konuşmada "Bati askeri gücünün bölgeye gelmesine yolaçan sebebin, yani Kuveyt'in işgal sorununun çözülmesi şart. Böylece bölge ülkeleri yabancı güçlerin geri dönmesini sağlamak için ortak çabalara başlayabilirler. Hiç bir yanlış anlamaya mekan vermeyecek şekilde açıklandı söyleyorum ki, Kuveyt sorunu halledilir edilmez, yani bu bahane ortadan kalkar kalkmaz bölgede yabancı güç varlığına asla kabul edemeyiz" diyerek, bir yandan yabancı güç varlığına kesin karşı olduğu mesajını İran'a verirken, diğer yandan Irak birlikleri Kuveyt'ten çekilene kadar yabancı birliklere katlanabileceğini de kastediyordu.

Cumhurbaşkanı Rafsancani ise İran'ın net tutumunu bir kez daha vurguladı ve şunları dedi: "ABD, krizi bahane ederek petrol bölgüsünü kontrol altına almak istiyor. Hayati önem taşıyan petrol yataklarını, Basra Körfezi'ni ve Kızıldeniz'i avuçlarının içine almak isteyen hegemonyacı güçlerin bölgede kalıcı olmaya yönelik niyetlerini gözardı etmemeliyiz."

İran yetkilileri, Suriye'nin İsrail'e karşı duran tek ülke olduğunu gerçekğini de vurgulayarak dayanışmalarını dile getirdiler. Suriye devlet başkanının İran yetkililerini ambargoya uymama konusunda ne düzeyde ikna ettiği de netleşmedi. Ancak İran'ın bu konuda kendi iradesinden taviz vermediği yapılan açıklamalarda ortaya çıktı. Öte yandan İran'ın, Körfez bunalmıyla artan petrol fiyatlarından, savaş esirlerinin değişim tozundan ve Irak ile ABD'nin boğuşmasından memnun olduğu da kesin.

Yine de Suriye-İran zirvesinde iki ülke yöneticilerinin de bölgedeki gerginlikten, Körfez'deki emperyalist ordu birliklerinden ve Ortadoğu'ya biçilmek istenen yeni statükodan ve buna bağlı olarak İsrail ve Türk devletlerinin artabilecek etkinliğinden endişe duydukları kesin. Nitekim, iki ülke devlet başkanlarının kesin dille dayanışmalarının devam edeceğini vurgulamaları ve yabancı birliklerin Körfez'den çekilmelerini istemeleri bu ortak endişenin ürünü. Ortadoğu'da anlık değişebilen tutumlara baktığımızda İran-Suriye dayanışmasının düzeyi açısından kesinlemelere gitmenin sakıncalı olacağını inanıyoruz. Yine de daha da ilerletilebilecek ortak dayanışmanın bölgede emperyalist varlığı, özellikle de Türk devleti, İsrail ve Arap gerilimine karşı önemli bir güç olacağı kesin. Eğer, bu dayanışma Saddam'ı aşarak Irak'ta şimdilik cılız da olsa muhalefete hitap ederse ve bölgelinin diğer halkçı güçleriyle dayanışmaya açık olursa, ilerici, devrimci, yurtsever güçler arasında dağınlığın egenmen olduğu bir dönemde daha da önemli bir anti-emperyalist güç olabilir. Aksi durumda Suriye ile İran arasındaki 1980-88 dönemindeki gevşek dayanışması, döneme hiç mi hiç cevap vermez.

Avrupa basınında Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesi

Fransa-Liberation, 18 Eylül

Ankara İnsan Haklarını "Askiya alıyor"

Ankara, Kürdistan'da Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ni uygulamayı askiya alıyor. Türk yetkilileri, bu kararı Avrupa Konseyi Genel Sekreteri Catherine La Lumière'e mektupla bildirdiler. Ankara, bu kararının gereklisini "Milli Güvenlik"e bağlıyor.

Avrupa Konseyi'ne gönderilen mektup, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'yle, Türk hükümetinin Kürd gerillalara karşı mücadele edebilmek için geçen Mayıs ayında çıkardığı 84 ve 85 (Nisan ayında çıkarılan 424 ve 425 sayılı kararnameler kastediliyor. bn.) sayılı kararnamelerle bağdaşmadığını vurguluyor. Bu iki kararname Güneydoğu Anadolu'da sıkıyonetim ilan eder ve Olağanüstü Hal Bölge Valisi'ne sonsuz yetki tanır. Gündün bu iki kararnameden alan Olağanüstü Hal Bölge Valisi, istediği köyleri olduğu gibi boşaltabilir, yabancı gazetecileri bölgeye sokmaz, gazetelere sansür koyar ve her çeşit şüpheli yazıları yasaklar. Türk yetkilileri, bu önlemlelere göre olarak, Orta Anadolu'daki durumu kasıtlı olarak dışardan yönlendiren yanlış bilgilendirme kampanyasını etkisiz kılmak olarak gösteriyorlar.

Ankara, savaş halinde veya tehlikeli durumlarda sözleşmeyi imzalayan her ülkeye, onu askiya alabilme hakkını veren sözleşmenin 15. maddesini hatırlatıyor. Geçmişte Paris ve Londra, Yeni Katalunya (Katalunya) ve Kuzey İrlanda için bu 15. maddeyi kullanmışlardır.

Danimarka-Politiken, 26 Ağustos

Kürtlere şans var Körfez bunalımı devletlerin sınırlarını değiştirebilir

Körfez bunalımı, tüm Ortadoğu ülkelerinin yapılarını değiştirecek bir savaşa dönüseceğe benzıyor.

Tecrübeli diplomatlar, savaşın çok kolay bir şekilde sınırları değiştireceğini belirtiyorlar. Irak'ın savaş sonunda bölünebileceği veya önemli oranda topnak ve halk gruplarının komşu ülkelerle gecebileceği sanılıyor.

Bu öne sürülen speküasyonlar Türkiye Cumhurbaşkanı Turgut Özal'ın yaptığı konuşmadan sonra gündeme geldi. T. Özal'ın, sürpriz bir şekilde aldığı kararlarla ABD'nin uyguladığı ambargoya bir bütün olarak tüm varlığıyla katılacağı ve Irak'tan gelen petrol boru hattını kapatacagını açıklaması, tüm Arap dünyasında çalkalanmalara neden oldu.

Boylece Türkiye, 1. Dünya Savaşı'ndaki yenilgiden bu yana ilk defa bölgelere politikalara aktif bir şekilde katılmış bulunuyor. 1. Dünya Savaşı'ndaki yenilgi ile Osmanlı İmparatorluğu parçalanmış olup, günümüzdeki Ortadoğu devletleri ve sınırları ortaya çıkmıştı.

Fakat Cumhurbaşkanı, politik gelişmelere bu aktif katılım-

larını çok kısa bir şekilde söyle özetlemektedir: ABD, Saddam Hüseyin'i uzaklaştırınmak için karar almıştır. Bu da şu anlama gelmektedir: Savaş sonrasında bir barış konferansı düzenlenecektir. Bu barış konferansında ise, Irak'ta yeni bir Saddam Hüseyin'in tekrar ortaya çıkmamasını garantilemek için Irak topnakları muhtemelen parçalanacaktır. Böylece, Türkiye de yapılacak bu barış konferansında bir Kürd devletinin oluşturulmasını engellemek için konferansta bulunacaktır.

Türkiye'nin doğusunda, Irak'ta, İran'da ve Kuzey Suriye'de yaklaşık 20 milyon Kürt, şu anda devam eden Körfez bunalımında bir top gibi elden ele atılmaktadır. Türkiye'de ise 10 milyon Kürd yaşamakta olup, Kürtlər, bu yıl daha da gittikçe şiddetlenen bir şekilde Türk yönetimine karşı savaşılmaya yürütmektedirler. Bu savaşta bugüne kadar 2500 kişiin öldüğü sanlıyor.

Kahire'de bir toplantı yapan İslam ülkeleri dışişleri bakanları, ilk defa olarak gündemlerine Kürtlərin durumunu almışlardır. Dışişleri bakanlarının yaptığı bu toplantıda alınan sonuç bildirgesinde; "Kürd azınlığının durumunun endişe verici olduğu" belirtilerek, Kürtlərin haklarına saygı olunması isteniyor.

bugüler, Kürd hareketi (PKK)nin 15 Ağustos 1984'te Ankara hükümetine karşı silahlı mücadeleyi hayatı geçirdiği dönemdir. Irak'la sınır oluşturan 2 eyalette, 1987'den itibaren sıkıyonetim ilan edilmiştir. Güvenlik önlemleri, sinırda herhangi bir Irak saldırısı gözönüne alınarak askeri gücün artırılması ve teyakkuz durumuna getirilmesini içermektedir.

Bunun yanısıra yetkililer, PKK'nın veya herhangi başka bir Kürd grubunun bu tarihte, her yıl olduğu gibi 15 Ağustos 1984'te Eruh karakolunun basılmasını kutlamak için büyük bir silahlı eyleme girmelerini bekliyorlar. 1984'teki bu eylemde 13 kişi öldürülüştü. Bu saldırının "Ölüm üçgeni"nde silahlı mücadeleyi başlatma sinyali idi. Bu üçgenin sınırlarını Şırnak, Uludere ve Pervari oluşturuyor. Burası dağlık bir alan ve Irak sınırına çok yakın.

Irak'ın Kürtlere saldırısı, Körfez savaşında İran'la yapılan anlaşmayı takip etmiştir. Bundan dolayı Saddam'ın Kürtlərden hesap sorması için eli boşalmıştı; çünkü Kürtlər sekiz yıllık savaşta İran'ı desteklemiştir. Kürtlər İran'a karşı gerilla mücadele, Irak'ın 200 bin askerinin İran cephesinden çekilmesine sebep olmuştu. Irak'ın kimyasal silahlarından kaçan 38 bin Kür-

İsveç-Dagens Nyheter, 27 Ağustos

Kürd gerillasına artan destek

Türkiye Cizresinde PKK'ye olan sempatiler güçlüdür

Türkiye'nin güneydoğusundaki Cizre şehrinde yaşayan Kürd nüfus, Kürdistan İşçi Partisi-PKK'ye büyük bir sempati beslemektedir. Şehir cadde ve sokaklarında panzerli araçlar devriye gezmeye ve én az haftada iki kez geceleyin duylu makta olan mermi ve roket sesleriyle gerilla, mütemadiyen varlığını hatırlatmaktadır.

Başbaba dolaşan inekleri, arabaları ve keşmekeş trafiğiyle şehrin ana caddesinde yaptığı gezinti, sempatilerin ne rede olduğunu göstermeye fazlaıyla yetti. Her on metrede bir, dil konusunda varolan sınırı aşan bir berraklığa şu sloganlarla karşılaşılıyordum:

Yaşasın PKK!

Kürdistan Cumhuriyeti, Başkan APO!

APO, PKK lideri Abdullah Öcalan'ın halk arasındaki diğer adıdır. APO, PKK başkaldırısını Suriye ve Lübnan arasındaki sınır bölgelerinden yönetmektedir.

Cadde boyu, sayız defa bir bardak çay içip hem de Cizre'nin PKK'ye olan hayranlığını dinlemek için kürsülerde oturmaya zorla davet edildim.

Dinlediğimiz her kişi, eğer bir yıl önce olsayı bir provokatör olarak damgalanacak bir şekilde davranışları sergiliyorlardı.

Polis kitleye ateş açtı

Geçen Mart ve Nisan aylarında vuku bulan yeni şey, kolektif bir çığlığındır. PKK, bunu bilingü bir atılım olarak adlandıracaktı daha sonra. Bu duruma Silopi, Cizre, İdil, Midyat ve Nusaybin şehirleri uğramış olacaklardır. PKK üyesi birkaç gerillanın vurularak öldürülmesi olayı, daha sonra "Kürd İntifadası" olarak adlandırılacak olan 15 Mart olaylarının başlamasına neden oldu. Birdenbire 10.000 insan cenaze törenlerine katılıp PKK lehinde sloganlar attılar. Ve o zaman da polis kitle üzerine ateş açtı ve bu, Kürtlər ve Türk devleti arasındaki anlaşmazlığa bir dinamik olma rolünü oynadı.

Esnaflar kepenklerini indirip, aynen Filistinli ve Cezayirli esnafların bir dönem göstermiş oldukları güçlü tepkiyi göstermiş oldular.

Sokağa Çıkma Yasağı

Türk polis ve ordusu hemen bölgeye olağanüstü bir güç yıldı. Sokağa çıkma yasağı ve halka sert ve katı davranışa sürekli artış gösteren cadde ve sokak gösterilerini önyeleymedi. Birdenbire gösteren bu silahsız başkaldırı, üç hafta boyu devam etti ve 30 dolaylarında kurban aldı. Bu gelişmenin psikolojik sonuçları ise gayet büyütür.

Buradaki esnaflar kepenklerini yarı gün indirip sonra polise boyun eğdiler. Öğrenci bir genç kız Atatürk büstünün yanında üzerinde benzin dökerek kendini yaktığında "Yaşasın

Kür Devrimi!" diye slogan atmıştı. Polis, onu götürüp izole ederek ölmüşünü beklemiştir. Bir takım gösteriler başarıstırmasına rağmen bunlar bir sonuca ulaşamadılar.

Burada halkın korkmaktadır. Burası Cizre gibi değildir, diyor Diyarbakır bir Kürt isadami.

Sarı-Kırmızılı Tişörtler

Bugün Diyarbakır'da Kürt intifadasının gözlemlenebilen tek işaret, sadece ilginç bir detaydır. Bütün küçük çocukların, İstanbul takımı Galatasaray futbol takiminin sarı-kırmızılı tişörtlerini giyiniyorlar.

Cünkü Apo, bir röportajında belki bir şaka olarak Galatasaray futbol takiminin tuttuğunu söylediğinden, hemen şehrin bütün küçük gençleri üzerinde bu tişörtü taşımaktalar.

Geçtiğimiz baharda meydana gelen olayların ardından Diyarbakır'ın her tarafı polis ve askerle doldurulmuş. Siyasi polis, mavi otobüslerle dolanmaktadır. Gizli polisler, yabancı seyyahları kontrol altında tutmaya çalışıyor. Bu, gittikçe artmaktadır. Fransız ve Alman turist gruplarının akını dolayısıyla zorlaşmaktadır.

Kür intifadasının Diyarbakır'ın ulaştığı gün, Türkiye tarihi bir krizle karşı karşıya demektir. Bu an gittikçe yaklaşmaktadır.

PKK'nın 1984'teki başkaldırısının, izole olmuş Marksist-Leninist bir öğrenci grubunun başarısızlığı mahkum son bir çabası olduğunu sanılmaktaydı. Oysa 1990'da halk Nusaybin ve Cizre sokaklarında PKK etrafında sıkı bir şekilde kentlenmiş olarak karşımıza çıktı birdenbire.

İki Yöntem

Hatta gayet geniş olarak bulunan, fakat solmaka olan diğer Kürd milliyetçi partilerdeki aktif çalışanlar bile PKK'nın bu zaferini itiraf etmektedir.

- Stockholm'deki o Kürt liderlerine selamlarımızı söyle ve de ki; Kürdistan'ı kurtardığımızda bile onları gelmesine gerek yoktur, orada kalsınlar. Cünkü onlara ihtiyacımız olduğu zaman burada yoktular, diyor genel sekreteri Stockholm'un çevresindeki Tensta semtinde oturan bir Kürt partisinin eski bir sempatisiz.

"Kürdistan'ı kurtardığımızda" sözleri, üzerinde biraz düşünükten sonra daha az iyimser olmaya başlayan çok kimse tarafından kullanılmaktadır.

- Cünkü Türkiye'nin Kürtlere uygulaya geldiği iki yöntemi vardır: asimilasyon ve halk katliamı. Bahar 1990 olayları açıkça göstermiştir ki, ilk yöntem, yani asimilasyon başarısızlığı uğramıştır. Geriye kalan geniş çapta uygulanabilecek olan bir halk katliamı denemesidir, diyor daha önce Kawa grubu içinde faaliyette bulunmuş iyi halli Diyarbakır bir Kürt.

Diger Kürt entellektüellerinin yaptığı gibi, Türkiye'nin Irak'a karşı ordu gücünü daha yoğun bir şekilde silahlanarak güçlendirdiği yolundaki gazetelere yansyan bilgileri gösterip, Türkiye'nin bu gücünün alevini ilk önce Kürtlere yönelik konusunda emin olduğunu belirtiyor üzülerek.

Hollanda-Volkskrant, 17 Ağustos

Kürtler kendilerini kullandırmayacaktır

Ortadoğu'da bir çatışma çıktıktı zaman, çatışmaya katılan taraflar "Kürd-Karti"ni oynamaya büyük önem gösterirler. Kürtlər kendilerini Irak'ın Kuvvet'i işgaliyle çikan krizde kulandırmaları veya kullandırmaması şimdilik bir sorundur. Fakat şu da gerçekdir ki, 8 milyon Kürt barındıran Türkiye, Birleşmiş Milletler'in Irak'a karşı aldığı ekonomik ambargo kararına aktif katılıyor ve Saddam Hüseyin'in Güneydoğu'daki Kürtləri kısırtmasından çekiniyor.

Türk hükümeti Anadolu'nun 13 eyaletinde özel güvenlik önlemleri almış bulunuyor. Çünkü

ten halen 28 bini Türkiye'deki toplama kamplarında bulunuyor. Türkiye'nin baskısıyla şimdije kadar 5 bin kişi, 8 defa "Af" ilan eden Irak'a döndü. Uluslararası Af Örgütü'nün raporlarına göre, dönenlerin çoğu tutuklanmıştır, hapse atılmış ve bazıları idam edilmişlerdir. Birkaç binin de İran'a veya Yunanistan'ından Batı ülkelerine gitti.

Bu arada ayrılıkçı Kürtlər sempatisanlarına göre Irak'ta bulunan eğitim kampları tamamen Bağdat'ın kontrolünün dışındadır. Bunu da gözönüne bulundurarak Irak rejiminin Kürtlər Türkiye'ye karşı kullanmasına kesinlikle imkansız olduğunu söyleyorum. Fakat bunun yanında Bağdat da elinden geldiği kadar kendisine ekonomik ambargo uygulayan komşusunu destabilize etmeye çalışacaktır.

Öykü -

Sigara dumanı

Egemendi vahset, Diyarbakır zindanında. Düşmanın kural ve dayatmalarına boyun eğilerin üzerinden bir yıl geçmişti tutsaklar... İşkence nin her türlü biçimi ve keşfedilen yeni işkence metodları sayesinde fiziki olarak teslim alınan tutsaklara karşı, her türlü insanı ihtiyaci dağı birer silah olarak kullanıyordu düşmanı. Hava, su, yemek, çay, uyku... sigara...

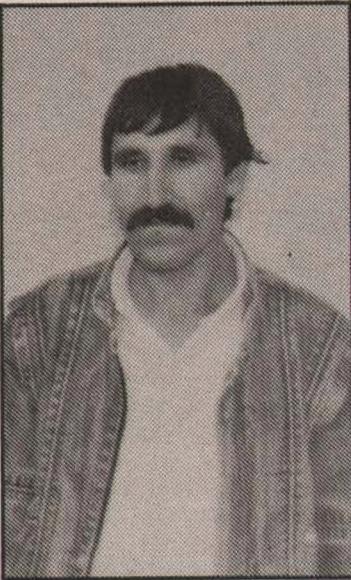
Düşman, tutsakların ayak, kol, mide ve kımı olarak dillerine hakim olmuştu, ama bununla yetinmiyordu. Ancak tutsakların beyinlerini kendi pençesinin içine alıp birer bügday tanesi gibi dejirmen taşları arasında öğütüğü zaman doyabileceğini haykırıyordu. Bunun için düşman kudurduka kuduruyor, zindanın kuytu köşelerinde işkence tezgahlarından yükselen feryatlar, yarı aydınlatkoridorda dolasarak, tutsakların ruhlarını sarın bir kabusa dönüştürüyordu. Her tutsak koğuş kapısı açılıp ismi okunarak, itiraf için gözleri kapatıldıktan sonra işkenceye alınma psikosuyla tüyleri diken diken her saat, her dakika ölümüm diriliyordu...

Boyle bir psikozdan kurtulmak için en ufak bir uğraş dahi, birer sığınak olmuştu tutsaklar için. Açığa set çekmek için kurulan hayali sofralar ve yapılan yemek servisleri; susuzluktan şıyan dilleri ve kuruyan boğazları islatmak için tükürük bezlerini kamçılayan şelaleler ve buz gibi sularıyla akan pınarlara duyulan derin özlemlerle, dedakların dökülen sözcükler; bir izmarit tütününün çuvaldzı gibi ince sarılarak elden ele dolaştırılıp, gerilen sınırların yataştırılması... tutsakların sığınakları arasında yer alıyordu, vahşetin kurşun şığı ağır havası altında...

Carpık ayaklara, kendir çubuğu gibi ince kollara, kamburumsu sırtını markaja alan omuzlara ve kayalıklar arasında bodur kalmış bir menengiğ ağaçının gövdesini anduran boyuna ve boynun kaldırımda zorluk çektiği kuru bir kafaya sahip Şemsi adlı tutsak, vahşetin her türlüne maruz kalmış ve en sonunda faşist kuralara boyun eğmiş. Uzun burnu, ince dedakları, yuvalarında küçüğün duran ve birer gömlek düğmesini andiran gözleri ve birer yumruk gibi öne doğru fırlayan elmacık kemerleriyle Şemsi, vahşeti rapor eden bir belge durumundaydı.

Bir nefeslik sigara dumanına hasret kalmış Şemsi, gözleriyle bir sigara veya izmarit bulabilir umuduyla çevreyi hep tarar durrdu... Bu tarama işi sadece koğuşa sınırlı değildi. Havalandırmada, yemek karavanasını almak için koridora çıktıgı zamanlarda, hatta mahkemeye gittiği günlerde mahkeme salonunda daşı oluyordu. Bazen umduğunu bulduğu da oluyordu.

Şemsi'nin sigaraya karşı bü-

Ahmet Yavuz

yük bir zaafi vardı. Bu zaafi, onun için bir sığınak olmuştu ve bu sığınak, Şemsi'yi hergün biraz daha gerçeklerden uzaklaştırılan birer girdaba dönüştü. Şemsi'de bu girdapta debelendikçe debeleniyor ve başka tutsakları da bu girdaba çekmek için, çevresini hep kulaçlıyordu.

Düşman, tutkullara sigara vermezdi. Verdiği zaman da filfil edip burun-

lardan getiriyordu. Tutsak beynleri tesirsiz hale getirmek için, düşmanın elinde, bedenleri kurşun yağımuruna tutan bir silah olmuştu sigara.

Düşman, sigaraya karşı zaafi olan diğer tutsaklar gibi, sigarayı, Şemsi'yi de Aşıl topوغان'dan vurmak istiyordu...

Şemsi yatağına sırt üstü uzanmış, hayallere daldığı bir sirada, gözetleme deliğinden görünmeyen ve tutsakların gizlidenden kümelenmesi için birer zula görevi gören köşede üç tutsak, birbirlerini duyacak tarzda aralarında hislediyorlardı. Tutsaklardan biri, çorabının içinden bir sigara izmariti çıkararak, yanındaki iki tutsağı;

- Gelin bunu tellendirelim dedi.

Yanındakilerden biri:

- Nereden buldun bunu?

- Koridoru süpürmeye çalışken, yerden aldım.

- Gardıyan görmedim mi?

- Hayır!

- Ya yakmak için ateş var mı?

- İki kibrit çöpü var. Şansımız olursa yanar.

İzmariti yakıp aralarında çevirirlerken, Şemsi'nin kurduğu hayallerin üzerine inen bir baloyoz oldu, sigara dumanının kokusu. Şemsi, sırt üstü uzandığı yerden doğrulup, zula görevi gören köşeye baktı ve gözleri, köşede başlarını önlere eğmiş, bağdaş kurmuş ve birbirlerine sokulmuş vaziyette duran üç tutsağın üzerinde çakılıp kaldı. Bir an önce onların yanına gitmek için Şemsi, doğrulduğu yerden şuursuzca fırladı.

- Bana da bir firt verin diyen Şemsi'ye, oturan tutsaklardan biri;

- Zaten bir izmarittir, İki nefeslik ya kaldı ya kalmadı.

- Olsun, onu da bana verin dedi Şemsi.

Elinde izmariti tutan tutsak, diğer arkadaşlarını göz ucuyla bir süzdükten sonra, izmariti Şemsi'ye uzatarak, "tamam kalan da senin olsun" dedi.

İzmariti ele geçiren Şemsi, sağ elinin baş ve işaret parmaklarının ucuyla izmariti tutarak, ağzına götürdü. Gözlerini kapatarak çıktı. Izmariti tutan parmak ucu yanmıştı. İçine çıktıgı dumandan dışında, izmaritten eser kalmamıştı.

Şemsi, ağır ağır sol eliyle göğsünü yumruklayarak, çıktıgı izmarit dumanına öğüt verircesine; "çıkma çıkmak, yuva yap göğsümde!" şeklinde mirildamaya başladı. Ama duman söyle-

lenenlere isyan edercesine, Şemsi'nin burnundan ve dudaklarının arasından, bir sicim gibi, nazlı nazlı kırılarak koğuş tavanına doğru uzandi. Dumanın bu vedalaşmasından Şemsi'nin hoşnut olmadığı, sessizliğinden kendini ele veriyordu...

Birbirini kovalayan işkencelerle örülu günler, sigarasızlık ve ona duyulan özlemle de daha da sık dokunmuş oluyordu... Sigaranın yerini tutacak bir avutma aracını bulma uğraşı içinde kendini bulan bazı tutsakların arasında, en faal bir şekilde Şemsi de yer alıyordu. Şemsi'nin bu yönü etkinliği, yaratıcı bir tarzda kendini göstermeye gecikmemiştir...

Koğusta yaşayan susuzluk, tutsağları, kendi tuvalet ihtiyaçlarını gidermede kağıt kullanmaya sevk etmiştir. Yaşanan susuzluk, geçici bir olay değil, genelde tutsaklara karşı izlenen politikanın ayrılmaz bir parçasıdır. Tutsaklar tarafından tuvalette kullanılan kağıtların kaynağı da, yüzlerce sayfalık cilt cilt, askeri savcılarda hazırlanmış olan iddianamelerdi. -Bu iddianamelerde tutsakların "suç"ları, eylemleri ve örgütteki yerleri yazılıydı- Günlük gazeteler koğuşlara sokulmadı. Sokulduğu zaman da yipratılmadan-kullanılmadan, getirildiği gibi tekrar geri alınırdı. Çop bidonlarını da, tuvalette kululan iddianame kağıtları dolduruyordu. Bu bidonlar, tuvalet pisliğiyle beslenerek gürbüzleşen sineklerin konaklama yeri olmuştu. Şemsi, bu çop bidonlarına "belki de bir izmarit bulurum" düşüncesiyle dalmıştı.

Tuvalet pisliğiyle sıvanmış kağıtları elleriyle tek tek inceliyor, incelediklerini de bir tarafa üst üste bırakıyordu. Şemsi'nin kontrol etmediği kağıtlar azaldıkça, izmarit bulma umudu da giderek zayıflıyordu. Buruşturulmuş her kağıdı aştığında, pislikle yüz yüze gelince, onu bırakıp, "belki bundan çıkar" umuduyla, buruşturulmuş bir başka kağıdı daha eline alarak açıyor, uğraşında israrlı davranıyordu.

Bu arada tuvalet kısmına geçen Ali, Şemsi'nin çop bidonlarını elleriyle karıştırduğum güründe, nelerin peşinde olduğunu anlamakta zorluk çekmedi. Çünkü Ali, Şemsi'yi çok iyi tanır. Yakalanmadan önce kendisine sorumluluk yapmış ve Şemsi üzerinde olumlu bir etki de bırakmıştır. Şemsi'nin saygınığını kazanmıştır. Teslimiyet ortamında olmalarına rağmen, bu saygılık kendisini halen muhafaza ettiği gibi, Ali'nin koğuş içindeki olgun tutumu, gardıyanlara karşı tavrı ve mahkemelerde yaptığı siyasi savunmalar, Şemsi'nin ona olan inanç ve saygılılığını daha da güçlendirmiştir. Ali'nin söyleşiklerine kolay kolay karşı çıkmazdı.

Şemsi'nin bu olumsuz davranışını, Ali'yi bayağı sinirlendirmiştir. Sırtı kendine dönük ve çömelmiş vaziyette elleriyle çöpleri karıştırın Şemsi'ye yanaşarak, ayakkabısının ucuyla dokundu. İrkilen Şemsi, aniden arkasına baktı. Ali'nin sert bacaklarıyla yüz yüze geldi. Elektiriye çarpılmış gibi hissetti kendisini. Ali ağır ağır konuşarak,

- Ne aryorsun Şemsi?
Gözlerini Ali'den ayıran Şemsi;
- Izmarit aryorum dedi.
- Utanmıyorum musun, saygı di-

ye bir şey kalmamış mı sende?

- Sigarasızlığa dayanamıyorum!
- Sigara orada ne arar? Tuvalette kullanılan boklu kağıtların dışında hiç bir şeyin olmayacağı bildiğin halde...

- Ne yapayım. Söyledi, ne diyor san onu yapayım!

- Zaten bu duruma düşmek için, her şeye yabancı, anormal olan her şeyi normal görüp yapmamız için bu kısıtlamalar bilinci olarak yapılmıyor mu? Neden bunu anlaysıyorsun?

- Tamam! Bundan sonra daha dikkatli davranışım için dedi Şemsi.

Ali Şemsi'nin yanından ayrıldı. Şemsi'ye pislik içinde kalan ellerini, tuvalette kullanılmak üzere orada bırakılan iddianame kağıtlarından bir tanesini alarak temizledikten sonra yavaşça koğuşa gitti.

Ali'nin Şemsi'ye söylemeklerinin tesiri ancak bir kaç gün sürmüştü. Gardıyanların ağıza alınmayacak küfürleri, işkenceler, marsılar, korku, panik, direnme gücünü kendinde bulamama... ve daha nice oglular, sigaraya olan ihtiyacı daha da ciddi bir boyut kazandırıyordu ve bu durumda, sigara arayışını hızlandırdı. Bu durumlar, baştan beri sigaraya karşı iradesiz davranışan Şemsi'yi daha fazla etkiliyor, çevresine karşı hırçınca davranışmasına yol açıyordu. Ara sıra çevresini rahatsız ettiğini, en sevdiği arkadaşlarının kalbini kırdığının farkına varıyordu. Ama bu durumunu da hep sigarasızlığı bağıyordu. Kendi muhakemesi hep bu yönü oluyor ve çözüm yolu olakta, düşmanın uyugulamalarına karşı bilinci davranışına yerine, sigara bulma ve onun yerini tutacak avutma araçlarının arayışlarına girişmeyi görüyordu. Bu yolları bulmakta ve arayışlarının sonuç vermesinde de pek zorluk çekmiyordu...

Zindan idaresinin sabah karanvasında getirdiği çayın tortusu, Şemsi'nin dikkatini çekmişti. Arşimetvari bir sevinç nidasıyla kendi kendine, "bulдум" dedi. Şemsi yeni bir şey "keşfetmişti". Avucunun arasına aldığı çay tortusunu, ranzanın altına, gözlerden irak, bir kağıt parçası üzere serdi. Bilmeyen biri, Şemsi'nin, yakalanması çok tehlikeli olacak olan bir otomotik silahı sakladığını sanırdı... Şemsi tunduk ve zulalarda sigara içmede kendisine eşlik eden birkaç tutsağın yanına yaklaşarak çok gizli bir sırrı açıklıyorumcasına çevresini kolaçan ettiğinden sonra;

- Bulдум dedi.
Tutsaklardan biri;
- Neyi buldun? diye sordu.
- Neyi buldun, söylesene?
- Karavanada gelen çayın tortusunu! dedi Şemsi.

Şaşkın şaşkınlara bakan Şemsi'nin yanındaki tutsaklara da mantıklı gelmiş olacak ki, "neden olmasın" diye birisi güllererek fikrini izah ederken, diğerleri de kırıldıkları feryatlar sayesinde deşarj oluyorlardı. Sayım düzende olan tutsaklar kalas, jop, tekme, yumruk dabalere sonucu ve yerde, potinlerin altında çığnemeleriyle, kopardıkları feryatlar sayesinde deşarj oluyorlardı. Sayım düzende, bir moloz yığınına dönüştürüldü. İşkence yapan gardıyanların nefese kalmalarından dolayı, koğuş gardıyanı tutsaklara "kalk" komutunu kışmış sesiyle verdi. İşkence görenler onlar değilmiş gibi tutsaklar, bir yay gibi gerilip yerden fırlayarak, tek sıra halinde hemen sayım düzeneğine geçtiler.

Devam edecek

Dağların çevrelediği bir yayla beldemiz

SERHEDAN

(Kars)

-Π-

YERLEŞİM ALANLARI VE NÜFUS DAĞILIMI

Kars Kuzey Kurdistan'ın en uzun sınır boyu olan beldemizdir. Sovyetler Birliği ile 500 kilometre civarında Doğu Kurdistan'la ise 45 kilometre uzunluğunda sınırları vardır. Alanca da büyük olan Kars'ın yüzölçümü 18.557 kilometrekaredir. Belde toprakları 1.450 metre ortalama yükseklikle normalin üstündedir. Kilometrekareye düşen nüfus yoğunluğu 38 kişidir. Genel nüfusu 700.238'dir. Kars'ta Azeriler de yaşamaktadır.

Beldede yerleşim alanları seyrektil. Bu, Kars topraklarının genişliğinden de kaynaklanmaktadır. 15 ilçesi, 14 bucağı ve 773 köyü vardır.

Merkez İlçe: Belde topraklarının ortasında yer alır. Digor, Kağızman, Selim, Göle, Susuz ve Arpaçay ilçeleri ile sınırlıdır. Nüfusu 102.286. Yüzölçümü 1.384 kilometrekare. Nüfus yoğunluğu 74 kişidir.

Kars'ın en kalabalık nüfuslu

rindendir. İlçede tarımcılık başta gelen geçim kaynağıdır. Ayrica hayvancılık da yapılır.

Arpaçay: Kars'ın kuzeydoğusunda yer alan ilçe, Digor, Merkez İlçe, Susuz, Çıldır ve Sovyetler Birliği'ne sınırlıdır. Kuzey Kurdistan'ın Sovyetler Birliği ile olan en önemli geçiş kapısı Gümüşbu ilçemizin sınırları içerisinde. Nüfusu 58.982. Yüzölçümü 1.522 kilometrekaredir. Nüfus yoğunluğu 39 kişidir.

Kars merkezine 55 kilometre uzaklıktaki Arpaçay nüfusun %90'un üstünde kırsal kesimde yaşamaktadır. İlçeye bağlı 2 ilçe ve 81 köy vardır. İlçenin temel geçim kaynağı hayvancılıktır.

Çıldır: Beldenin kuzeyinde kurulmuş bir ilçedir. Sovyetler Birliği, Arpaçay, Susuz, Ardahan ve Hanak ilçeleri ile sınırlıdır. Kuzey Kurdistan'ın ikinci büyük gölü olan Çıldır Gölü, ilçe toprakları içinde yer alır. Nüfusu 34.987. Yüzölçümü 1.416 kilometrekare. Nüfus yoğunluğu 25 kişidir.

Nüfusun %93.2'sinin kırsal kesimde yaşayan Çıldır'a 2 ilçe ve 42

ilçeye bağlı 1 bucak ve 41 köy vardır. Temel geçim kaynağı hayvancılıktır. Koyun yetiştiriciliği gelişkindir.

İğdır: Kars'ın güneyinde yer alır. Kuzey Kurdistan'ın en büyük ilçelerindedir. Sovyetler Birliği, Ağrı, Araklı ve Tuzluca ile sınırlıdır. Nüfusu 77.887. Yüzölçümü 1.236 kilometrekare. Nüfus yoğunluğu 29 kişidir.

İğdir'in 1 bucağı ve 80 köyü vardır. Tuzluca'nın Kars merkezine uzaklığı 120 kilometredir. Temel geçim kaynağı tarımcılıktır.

Tuzluca: Kars'ın güneyinde kıruludur. Sovyetler Birliği, Digor, İğdır, Kağızman ve Ağrı ile sınırlıdır. Nüfusu 33.297. Yüzölçümü 1.236 kilometrekare. Nüfus yoğunluğu 29 kişidir.

İğdir'in 1 bucağı ve 80 köyü vardır. Tuzluca'nın Kars merkezine uzaklığı 120 kilometredir. Temel geçim kaynağı tarımcılıktır.

(Yukarıdaki istatistikler 1980 yılına aittir.)

SERHEDAN VE ULUSAL KURTULUŞ MÜCADELEMİZ

Kürt ve Azeri halkın karışık yaşadığı bu beldemizde, ulusal kurtuluş örgütlenmesi ve mücadelesi daha grup aşamasında taban buldu ve çok hızlı bir gelişme yaşadı. Güçlü yurtsever-devrimci potansiyeli ve ileri kadrolarıyla Kars, mücadelemizde hep istisnai yer tuttu. Kars'ın Kurdistan geneline göre kenarda kalması ve süreç içinde kazandığı gelişme övgüllüğe rağmen, bu özellikler mücadele açısından bir zaaf oluşturmadı, tam aksine bas-

sehit olan **Akif YILMAZ**, faşist baskı yıllarında Kars'a umut ve direniş aşıyan kahraman oldu.

1982'ye kadar bir dönem partinin Kars alanıyla ilişkileri zayıfladı. Bir grup Kars devrimci dış alanlara alınmıştır. İçerde bir grup devrimci kalmıştı. Bunların başında **Yaşar ORGAN** ve **İdris ÖKMEN** vardı. Yanlarında da **Ahmet KESİP** ve daha birkaç devrimci. Bu grubun alanda, düşman kuşatması altında, partile bağları kopuk olarak, son derece zor fiziki ve sert doğa koşulları altında, çoğu gün erzaksız, sigналarda tam üç yıl barınmaları, ellerindeki birkaç kitapla yetinmeleri, üstelik bu koşullar içinde bile halka umut aşılamaları ve büyük bir inanç ile sabırla partinin kendileriyle ilişkiye geleceği günü beklemeleri, sayfaları dolduracak derslerle dolu bir deneydi.

1982 sonlarından itibaren öncü gruplar ülkeye döndüğünde ilk ilişkiye geçilen alanların başında Kars-Ağrı alanları geldi. Adı geçen grup o zaman büyük bir öyleme partile tekrar ilişkiye geçti. Bnlardan büyük devrimci **Yaşar ORGAN** (Dersimli), 1983'te Güney Kurdistan'da elim bir kaza sonucu şehit oldu. **İdris ÖKMEN** de, 1985 Nisan'ında ülkeye giriş halindeyken, bir grup yoldaşıyla birlikte şoven İKP'nin bir komplosunda şehit düştü. Şehitler, Kars'ta direnişi daha boyutlandırdı. İdris ve Yaşar'ın öğrencisi **Ahmet KESİP**, Şemdinli'de 1988'de şehit olduğu tarihe kadar, direniş motoru olarak halka umut, düşmana ise ölüm dağıttı. Militantluktan PKK Merkez Komite üyeliğine kadar yükseldi. **Ahmet KESİP** adı Kars'ta herkesin dilinde. O, artık ölümsüz bir halk kahramanıdır.

Şehitler diyarı Kars'tan bahsederken, İstanbul'da, Lübnan'da, Kars'ta, Ağrı'da, Şırnak, Pervari ve Eruh'ta, adeta her karış Kurdistan toprağında faaliyet gösteren ve 1987'nin Aralık ayında Gabar Dağı'nda şehit olan **Vesim ARAS** (Cafer), Serhed Eyaleti sorumluluğuna kadar yükseltrek 1989 Haziran'da şehit olan **Suat ŞAHİN** (Rubar) ve 1990'da şehit olan **Yaşar Hoca** ve daha nice şehitten bahsetmemek olur mu?

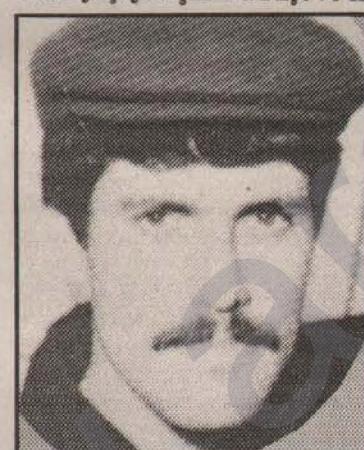
Kars şehitler beldemizdir, kahramanlık beldemizdir, direniş beldemizdir. Direniş kanla örülümsü; ulusal kurtuluş mücadelemiz, şehitleri yoluyla halkla bütünlüştür.

Bugün Serheden, şehitleri, direnişi, dağlarda gerillaları ve ulusal kurtuluş eylemleriley adına layık bir mücadele beldemiz dumundadır.

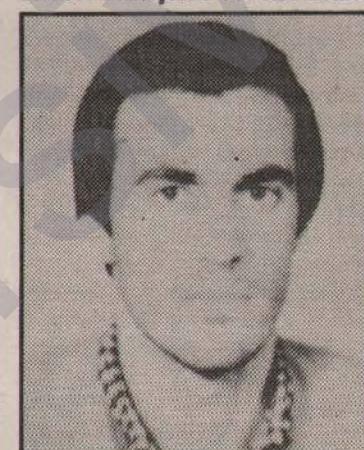
GELECEK SAYIDA ARARAT

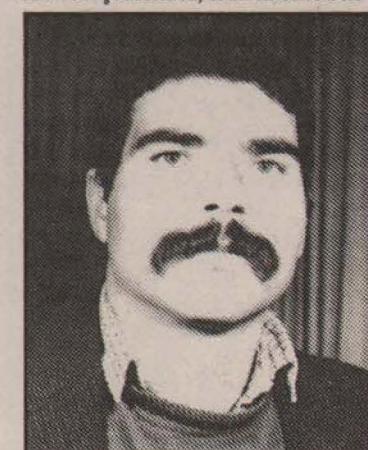
Mahir CAN

Akif YILMAZ

Vesim ARAS

Ahmet KESİP

ilçesi olan Merkez'e bağlı 54 köy vardır. İlçede, hayvan yetiştirmeliği ve satışı yaygındır.

Aralık: Kars'ın güneydoğu ucunda kurulmuş bir yerleşim alanıdır. Sovyetler Birliği, İran, Ağrı ve İğdır ilçesi ile sınırlıdır. Beldenin en az nüfuslu ilçesidir. Nüfusu 16.282. Yüzölçümü 911 kilometrekare. Nüfus yoğunluğu 37 kişidir.

Aralık'a bağlı 23 köy vardır. Kars merkezine 219 kilometre uzaklıktaki olan ilçe, dağın bir yerleşim düzeneğine sahiptir.

Ardahan: Kars'ın kuzeydoğusunda yer alan bir ilçedir. Çıldır, Susuz, İğdır ilçeleri ve Türkiye'nin Artvin şehrile sınırlıdır. Yalnızcam Dağları'nın güney eteklerinde kurulmuştur. Kuzey Kurdistan'ın nüfusça büyük ilçeleri arasında yer alır. Nüfusu 62.600. Yüzölçümü 1.241 kilometrekare. Kilometrekareye düşen nüfus yoğunluğu 50 kişidir.

Kars merkezine 85 kilometre uzaklıktaki Ardahan'a bağlı 2 bucak ve 60 köy vardır. Ardahan Ovası, Kars'ın önemli ovala-

köy bağlıdır. Kars merkezine uzaklığı 80 kilometredir. İlçede temel geçim kaynağı hayvancılıktır.

Digor: Kars'ın doğusunda yer alan ilçe; Sovyetler Birliği, Arpaçay, Merkez, Tuzluca ve Kağızman'la sınırlıdır. Nüfusu 27.104. Yüzölçümü 1.137 kilometrekare. Nüfus yoğunluğu 24 kişidir.

Digor'a bağlı 41 köy vardır. Ekim için toprakları elverişli olan ilçenin temel geçim kaynağı tarımcılıktır.

Göle: Beldenin batısında kurulmuştur. Erzurum, Selim, Susuz, Ardahan, Türkiye ile sınırlıdır. Nüfusu 58.168. Yüzölçümü 1.420. Nüfus yoğunluğu 41 kişidir.

Kars'a uzaklığı 77 kilometre. İlçeye bağlı 1 bucak ve 55 köy vardır. Nüfusun %86.2'si kırsal kesimde yaşamaktadır. Eski bir ilçe olan Göle'de, temel geçim kaynağı hayvancılıktır.

Hanak: Kars'ın güneyinde yer alır. Sovyetler Birliği, Türkiye, Posof, Ardahan ve Çıldır'la sınırlıdır. Nüfusu 35.566. Yüzölçümü 892 kilometrekare. Nüfus yoğunluğu 40 kişidir.

Kars merkezine 85 kilometre uzaklıktaki Ardahan'a bağlı 2 bucak ve 60 köy vardır. Ardahan Ovası, Kars'ın önemli ovala-

kare. Nüfus yoğunluğu 39 kişidir.

Merkez'e 185 kilometre uzaklığıdır. İlçeye bağlı 1 bucak ve 48 köy vardır. Geçim kaynağı tarımcılık ve hayvancılıktır.

Sarıkamış: Kars'ın güneybatısında büyük bir ilçedir. Selim, Kağızman, Ağrı ve Erzurum'la sınırlıdır. Nüfusu 66.480. Yüzölçümü 1.951 kilometrekare. Nüfus yoğunluğu 34 kişidir.

Merkez'e 57 kilometre uzaklığıdır. İlçeye bağlı 2 bucak ve 55 köy vardır. Temel geçim kaynağı hayvancılıktır. Tarımcılık da kısmi oranda yapılır.

Selim: Beldenin batısında yer alır. Göle, Merkez, Sarıkamış ve Erzurum'la sınırlıdır. Nüfusu 33.511. Yüzölçümü 1.011 kilometrekare. Nüfus yoğunluğu 33 kişi.

İçmeye bağlı 53 köy vardır. Merkeze uzaklığı 28 kilometredir.

Susuz: Kars'ın ortasında yer alır. Çıldır, Merkez, Arpaçay, Göle ilçeleriyle sınırlıdır. Nüfusu 23.087. Yüzölçümü 645 kilometrekare. Nüfus yoğunluğu 36 kişidir.

İçmeye bağlı 53 köy vardır. Kars merkezine uzaklığı 30 kilometredir.

ADIM ADIM KÜRDİSTAN

Türkiye: Felakete son...

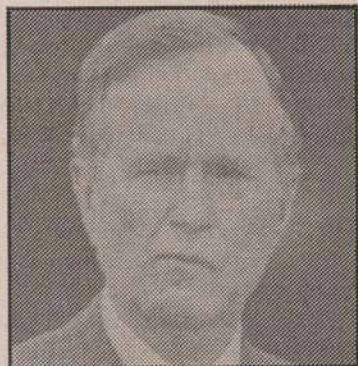
Başтарafı 18. sayfada

Devlet istihbaratıyla içli-dışlı gazeteci Yalcın Doğan, Milliyet

"lündaki eğilimini olana açıklığı ile Bush'a anlatmaya kararlı".

IMF ve Pentagon sağa: Özal,

gazetesindeki köşesinde (20 Eylül 1990) gezinin birincil amacını şöyle açıklıyor; "Çankaya'dan gelen işaretler, Bush'la görüşmeler sırasında, Özal'in 'askeri müdahale yolunda israr edeceğini gösteriyor'... Özal, 'diploması yerine silahlı müdahale' yo-

Ortadoğu'da yeni dönem ve ...

Baştarafı 16. sayfada

sürekli çalışmak, Kürt halkın ulusal çıkarlarına karşı yapılabilecek en büyük kötülüğün. Halk bu tür tutumları affetmeyecektir. Tüm yurtsever güçler bu durumu iyi görmeli ve gereken tutumu almalıdır.

Ortadoğu'da yaşanan gelişmeler Kürdistan ulusal direniş mücadelesini daha da boyutlandırmak için muazzam olanaklar sunmaktadır. Yeni dönemin, Kürdistan bağımsızlık mücadelede kalıcı sonuçlar yaratmayı olanaklı kılan özelliklerini vardır. Elbette doğru bir politika izlenir ve halk direnişi geliştirilirse bu mümkün kündür. Mevcut gelişmeler ortamında Kürdistan ulusal direniş mücadelesini hangi hedefe yönelik gerekir? Çok açıkçı, silahlı direniş, ABD emperyalizmi, siyonizm ve Türk faşizminin oluşturduğu cepheye karşı yönelik esas olmalıdır. Kürdistan'ın bütün parçalarında ulusal kurtuluşlu örgütlenme ve çalışmaları yoğunlaştırılmayı fasıl Türk sömürgeciligine karşı Kuzey-Batı Kürdistan'da silahlı direnişi geliştirmeye temelinde, hem ele almak bölgede doğru bir politik çizgi izlemek ve hem de Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelede kalıcı sonuçlar sağlamaayı başarmak demektir. Kürdistan ulusal kurtuluşunda kalıcı kazanımlar ancak bu temelde ortaya çıkar ve doğru tutum ancak böyle bir tutum olur. Kürt ulusu adına ABD emperyalizmi, Türk faşizmi ve İsrail siyonizmi ile ortak cephede bir bölgesel savaşa girmek, halkın gücünü böyle bir seyde harcamaya çalışmak, böyle bir politik cephede yer almak, Kürdistan halkın ulusal ve toplumsal çıkarlarına karşı en büyük kötülüğünü yapmaktadır. Bu durum, sahiplerini ulusal çıkarlar karşısında suçlu duruma düşürür. ABD emperya-

lizminin ne olduğunu herkesten çok Kürt halkı tanır. Onlarca yıldır halkın umudu ABD emperyalizmine ve İsrail siyonizmine bağlanarak, sürekli halkın katımlara götürülmüş, soykırımlarla yüzüye bırakılmıştır. Bu yolda katliam, sargin ve acıdan başka birsey yoktur, şimdide kadar hiçbir kazanım yaratmadığı gibi sürekli halkın lekelemiştir. Buna rağmen, Güney Kürdistanlı güçlerin hala aynı yolda oldukları, ABD emperyalizmi, Türk faşizmi ve İsrail siyonizmi arasında mekik dokudukları gözlenmektedir. BBC radiosu, Washington Post gazetesi, "Barzani'yi bir Kürt devletinin başkanı görmektense, Türk parlamentosundan bir üyesi görmeyi yeğleriz" diye yazdığını haber vermektedir (23 Eylül 1990). Türk parlamentosunda usak çuktur, Barzani'lerin de eklenmesi bir değişiklik yaratmaz, bir yenilik getirmez. Fakat bu haber, ne tür gizli ilişki ve anlaşmaların yapılmakta olduğunu ortaya koymaktadır.

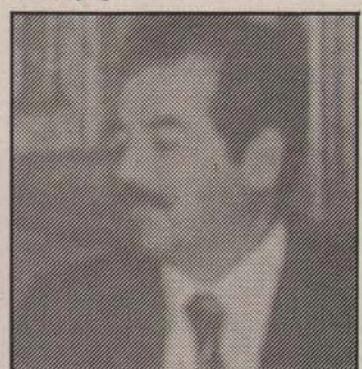
Kürdistan halkı artık ayaklanması ve savaşmasını öğrenmiştir. Halkımızın aleyhine çevirmek istenen böylesi oyunları bozabilmek için faşist Türk sömürgeciligiye karşı savaşa ve ayaklanmayı daha da geliştirmek gereklidir. Halkımızın tüm gücü bu doğrultuda seferber edilmelidir. PKK'nın çizdiği politika ve yürüttüğü mücadele Kürt halkın ulusal çıkarlarının tek doğru temsilidir. ABD emperyalizmi, Türk faşizmi ve İsrail siyonizminin oluşturduğu cephe karşısında tutum almak ve Türk sömürgeciligiye karşı savaşmak, ulusal kurtuluşu sağlayacağı gibi, bölge halklarına da verilecek en büyük destek ve bölge halklarıyla bütünleşmek olacaktır.

24 Eylül 1990

Varlığını bu denli olası bir savaşa bağlamak, Türk sömürgeci sistemin temel bir çıkışması. Ancak, savaşta başarı iddiasının Türk devleti için bir kuruntu olduğunu ileri sürmek yanlış olmayacağı.

Devlet istedi, Ecevit görüştü

Eski başbakanlardan DSP Genel Başkanı Bülent Ecevit, gazeteci görünümünde 17 Eylül günü Bağdat'a gitti. Burada Saddam Hüseyin'in yanısına Irak'ın önde gelen devlet yetkilileriyle görüşmeler yaptı.

kraldan fazla kralci davranışları. Özal'ın ABD Savunma Bakanı Dick Cheney ve ABD Devlet Başkanı George Bush ile yaptığı görüşmelerde, ABD'nin savaş planları içinde Türk ordusuna biçilen usaklık rolü ve bunun karşılığında verilmesi gereken yardım konusu üzerinde durduğuda basın yansıyı ziyaretin öte yanları. Zira ambargo, Türk ekonomisindeki krizi derinleştirmiştir, toplumsal muhalifet cephesini genişletmiştir. İşte bu yüzden Özal, efindisinden kirintı ve daha fazla siyasal destek istemektedir.

Ecevit'in bu gezisinin Milliyet gazetesi tarafından düzenlenen ve sadece gazetecilik amacıyla olduğu iddia edildi. Ama bu sadece bir iddia. İşin gerceği ise bambaşka.

TC'nin dış politika konularında akıl hocalarından M. Ali Birand son dönemlerde habire "Saddam mutlaka yok edileceğini gibi politika yapamayız" diyerek Saddam rejimiyle tüm köprülerin atılması sakıncalarına ve bunun TC açısından yaratacağı olumsuz sonuçlara dikkat çekiyordu. Sömürgeci-faşist rejim de aynı görüştemiş demek ki, Ecevit'i bir araç olarak kullanarak Irak'a gönderdi ve hesaplarının sadece savaş üzerine kurulu olmadığı, aynı zamanda ortak çatıları doğrultusunda gerektiğinde birlikte hareket edilebileceği imajını vermek istedti.

Her iki sömürgeci rejim arasında farklı konularda ne kadar çelişki, çatışma olsa da Kürdistan'a yönelik politikaları ortaktır. Ve onların, üzerinde birleşikleri tek nokta da Kürdistan politikası, Kürdistan'ın sömürge statüsünün devam ettirilmesi, ulusal kurtuluş savaşının ne pahasına olursa olsun bastırılmasıdır. Ecevit'in Bağdat'a gönderilmesi ve Saddam'la görüşürlmesinin, Saddam'ın da böyle bir dönemde sadece Ecevit'le görüşmeyi kabul etmesinin nedeni budur. Bu da bir gazetecilik olayı değil, doğrudan doğruya sömürgeci-faşist Türk devletinin çıkarlarını korumak amacıyla gazeteciliği bir kisve olarak kullanmaktadır.

İnsan Hakları Derneği rapor...

Baştarafı 11. sayfada
mizi yakıtlar. ARI kovanlarımızı kurdular. Arıları yakıtlar. Bu olaydan sonra Pervari Doğan köyünde görevli binbaşının emri üzerine askerler maddi varlıklarımıza tutuşturmayı başladilar. Köylü kadınlar onlara müdahale ettiler. Askerler onları fırlatıp attılar. Yakılan varlıklarımız,

- 1) 5000'in üzerinde kavak aacı
- 2) 4 tondan fazla bugday (köyün muhtarına aitti)

3) Köyün etrafındaki bütün ormanlık alan, köylülerin otlaıyla birlikte

- 4) 20 den fazla ahor
- 5) Şimdi köy boşalmış dumrumda, bütün evlerin yakılacağı adımıza biliyoruz.

Catışmadan sonra köyümüzden 5 kişi gözaltına alındı. Bunalıdan üçü (Süleyman, Musa - köy muhtarı ve Emin Demir) halen Uludere'de tutuklu bulunmaktalar. Bize sürekli ya korucu olun ya da köyü terk edin diyorlardı. Bizim koruculuğu kabul etmememiz üzerine, köydeki yaşıtmama son verdiler. Köyde 47 ev 500'den fazla nüfus vardı. Biz yalnız canlarını kurtardık. Köyde yaşantımız öyle bir hale getirilmişti ki, bir torba un alıp evlerimize götürmemiyorduk. Köylülerin bir kısmı Şırnak'a bir kısmı Siirt merkezdeki tanıdıklarının yanlarına sürgündilar. Hayvanlarımızın bir bölümünü yok fiatına sattık. Bir bölüm Şırnak'ta. Köyde olatmamız mümkün değildi. Köyün dışına çıkmadığımız an hayvanlarımız askerler tarafından taranıyordu.

Büyüklerimiz kadaryla Pervari ve Beytüssebap ilçelerine bağlı Holukar, Axér, Xenzoruk, Pirrana, Toranis, Bordikél, Gavo, Şexebubekir, Sürge, Zorava, Qutnis, Kelahék, Suxurpaşa köy ve mezraları da aynı akibe maruz bırakılmışlardır.

Biz ve çocukların sefaletle karşı karşıyayız. Bu nedenle İnsan Hakları Derneği'ne baş vurduk. Sorularımıza eğilerek, inceleme yaparak yardımcı olmanızı istiyoruz. Bizim haklarımıza savunmanızı istiyoruz. Her şeyden önce köylerimize dönmek istiyoruz. Yaşamamızı sürdürmemiz için bütün variyetimiz köyde kalmıştır. İnsanlık adına desteğinizi istiyoruz.

Salih Babat, Mehmet Babat, Mahmut Kaplan, Abdullah Kaplan, Reşit Benek, Süddik Bulut

Ek 7

Basına

Biz Siirt Pervari Sarıyaprak (Axér) köyü halkından. Köyümüz

27.8.90

**Pervari Sarıyaprak (Axér)
köylülerini adına
Salih Demir, Nizam Demir**

BERXWEDAN

ABONE FİSİ

Adı, Soyadı: .....

Adres: .....

6 Aylık

Almanya içi:

DM 30

Almanya dışı:

DM 35

1 Yıllık

Almanya içi:

DM 60

Almanya dışı:

DM 70

Abone Hesap Numarası:

BfG.-Bonn

Konto Nr: 1205242100

BLZ: 3801011

Yazışma Adresi:

Feyka-Kurdistan

Postfach 1531

5300 Bonn 1

Not: Bu fisi doldurarak ödeme makbuzu ile birlikte yazışma adresine postalanınız.

KURDISTAN DI RIYA RAPERİNÊ DE

Destpêk di rûpela dawi de
de dan pey pêşmergeyan û xwestin wan bikin hedefen berikên xwe. Gava pêşmergeyên din xwe dûr dikiran, du pêşmerge wan ji piştê ve parastin û ji kozen xwe herdu polisan dan ber berikan. Bi vi awahi hejimara polisen hatin kuştin û birindar kirin zedetir bû. Dagirker di daxweyaniyê xwe de dan bihistandin ku du polis hatine kuştin û yek ji birindar ketiye. Lê pirr eşekere ye, ku hejimara kuştin û birindar ji dijmin geleki bilindir e. Ji ber ku li vê qereqolê ne sê polis, her demê ne këmtiri 10 polisan hene. Ji aliye din ji, birê şer ê mezin li ber çavê gel çebû. Mirovên ku êrisê ditibûn, tev dibejin, ku gelek polis hatine kuştin û bi çavê xwe ditine, ku gelek polisen miri û birindar rakirine nexweşxaneyê li Amedê.

Pêşmerge vê livbaziya êris û toléhildanê bi serkeftini birin dawi. Ev livbazi, ji ber biranina hevalê şehid **Sêx Mahmut TANRIKULU** ku ji serleskeren ARGK bû û di meha Tirmehê de di şerê gundê İvan navçeya Kerboranê de şehid ketibû, hat pêkanin. Lewma ev livbazi herweha xwediyê naverokeka piroz ji bû. Pêşmerge bê hundabûn û bi bangina dîrüşmeyan paşê xwe paş ve kişandin. Di bin awirên gel ên dilxwesi, dilovani û evindariyê de pêşmerge xwe gihandin parêzgehêni xwe.

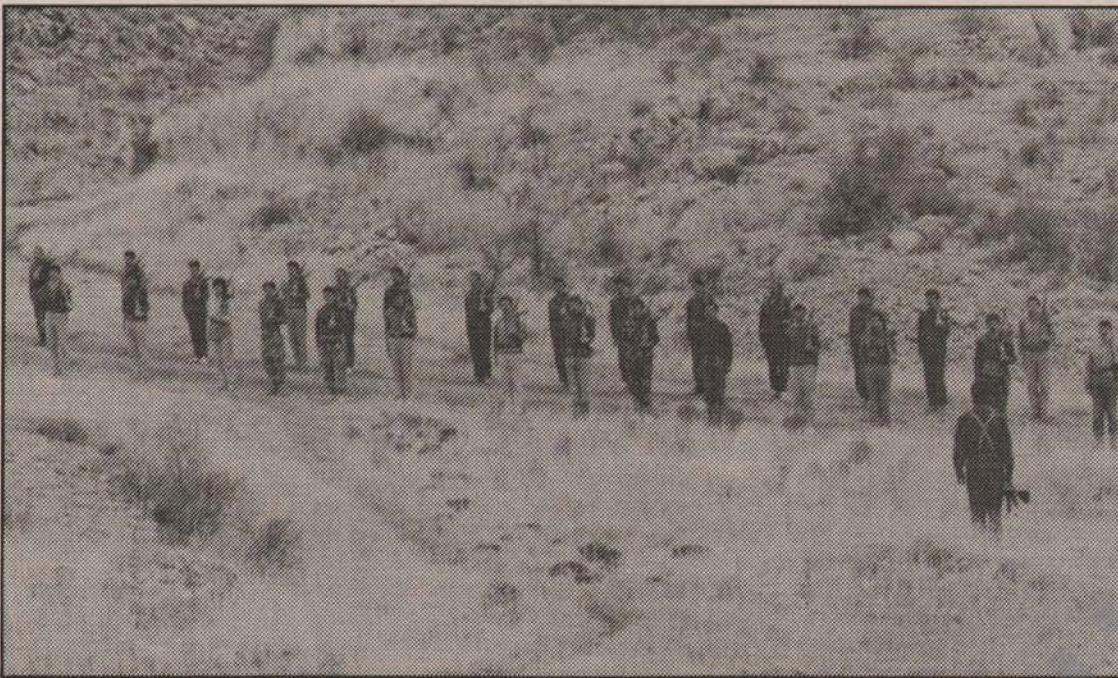
Di rojên dûv re, dagirker li bajarê Amedê, hemû hêzên xwe yên polisi, sixuri û gilikariyê livandin. Bi kori seri dan operasyonê bê hedef. Armanca wan ew bû, ku çend welatparêzan bikujin û paşê bibejin me yên vê livbaziyê kirine, kuşt. Ji ber ku dagirker, seva 14'ê Tirmehê ji li Amedê lêdanêka mezin girtibûn û gelek polisen wan hatibûn kuştin.

Roja 8'ê Elûnê dagirker, karin li taxeka di navenda Amedê de, di avahiyeka bilind de, dora du şervanên ARGK bipêçin. Avahiya ku herdu têkoşer têde bûn, ji aliye bi sedan polis, komên xweser û hêzên çalak hate zivrandin. Ev dorpeçan, ji asmanan ji bi helikopteran hate têkûz kirin. Lê tenê ne ev avahi hatibû dorpeçan. Taxa bajêr bi tevayî ketibû nava cemberekla leşkeri. Ev şer du saetan doma. Herdu gerilla heya berika xwe ya dawi şerê xwe kirin. Cebilxaneyê xwe yên dawi ji, ji bo xwe hiştin. Herdu têkoşer ketin milên hevûdu û sloganen girêdana bi şoreşê, gel, Parti û şehîdan bangin. Bi bombejîn xwe yên dawi ji, dawi bi jiyana xwe anin. Bi peqandina bombejîn li ser xwe, dagirkeran ji këfê bê par û behîr hiştin.

Dagirkeren xwinrij û hov, cendkêni miri yên herdu şervanên bi navê **Mehmet BİLEN** (Seyidhan) û **Bayram DAMLAYICI** paşê dan ber berikan. Bi vi awahi carek din danin pêsiya çavan, ku cendi hov û dirinde ne. Waliye dagirkeriyê piştî bûyêre, iddia kir, ku berpirsiyaren êrisen 14'ê Tirmehê û 1'ê Elûnê bi vi awahi hatine kuştin. Lê belê gelê me rasitiyan baş dizane. Gelê me dizane, ku çekêni herdu şervanên qeरeman û livbazi û toléhildanê, li Amedê tu caran dengê xwe nabirrin.

Ji herdu şervanên şehid rêheval **Mehmet BİLEN**, di Akademiya **Mahsum KORKMAZ** de perwele bibû (dersen leşkeri ditibû) û li Botanê ji xebatê şoreşê birêvebiribû. Di vê sala dawiyê de, li Farqinê (Siliva) û Amedê bêhtir di xebatê bajaran de bi aktifi cih digit.

Cendkê pêşmergeyê şehid rêheval **Mehmet BİLEN**, roja 8'ê Elûnê ji bo dayina goristanê birin bajarê Elîhê (Batmanê). Pirraniya wan xort, bêhtiri 4.000 welatparêz xwestin şehidên xwe bi xwepêşdanekê rakin. Girsêni

gel ên xwe dabûn hevûdu, beren xwe dan navenda sükê. Çendi şaxen rêvencûn pêşvetir diçün, hindê ji hejimara tekildaran zêde bû. Polis, beri ku xwepêşdér bigihin cihê armanc kribûn, xwestin mirovan belav bikin. Lê girsêni gel ji ser barikatên polisan derbas bûn. Paşê ji hêzên çalaki tevli panzeran beren xwe dan girsêni gel. Xwepêşdér gihabûn sükê li serê şeqemekî rûniştin erdê û bi kutana cepikan hêzên çalak û dagirkeriya faşist protesto kirin. Girsêni gel destür nedan provokasyonê hêzên dijmin û bi pilan xwe belav kirin. Polisanji deh kesan girtin, le rojek dûv re neçare man, ku disa wan berdin.

AMED û ELIH: Roja 23'ê Tebaxê li bajarêni Amed û Elîhê belavokêna banga berxwedanê dikiran, hatin belavkirin. Belavok, herweha di qaseteka teypa de ji hate xwendin û di nava herdu bajaran de hate daleqandin. Bi teypa ji bombeyê deng derxistinê hatibûn girêdan. Bi vi awahi di nava gel de bangeşyeka (propaganda) çalak û xurt çebû.

Livbaziya pêşemin roja 24'ê Tebaxê li taxa Balıkçilarbaşı bajarê Amedê çebû. Li ciheki ku sê rê digihin hevûdu livbazi pêkhat. Ev der ciheki weha ye, ku gelek mirov li wir kom dibin û di bin kontroleka polisan a hişk de ye. Teypa bi bombe li vir hate bi cih kirin û piştî ku pêl pişkoka teypê hati kirin, livbazikar xwe ji cihê bûyêre dûr kirin.

Gava dengê, "Guhdar bikin, guhdar bikin!" ji teypê biliind bû û ev anons xwe gihande mirovan, di demeke gelekî kin de, gel xwe li dora teypê civand. Qedera 10 heya 15 keliyan guhdariya belavoka ji teypê dihit xwendin, kirin.

Gava polisen Amedê agahî li ser vê livbaziya helez girtin, rabûn alarimê. Bi lez û bez der-dor ji aliye polisan hate zivrandin. Bi dehan polis, tevli pisporan, li dora teypê kombûn. Polis, di nava tirs û bizdanê de bombejîn bê poside kirin. Lê nekarin bisekinin, ku gel tırsa wan neşopine.

Livbaziya duwemin ji roja 25'ê Tebaxê li Elîhê li taxa stasyonê pêkhat. Polis zû bi livbaziye agahdar bûn û cihê bûyêre. Lê disa ji leza wan nebû çare, ji ber ku ji mêt ve gel li cihê bûyêre kombibû û guhdariya dengê ji teybê bilindibû, dikir. Ji ber ku gelek mirov li cihê bûyêre xwe civandibûn, ev bû sedema tevliheviyeka di navbera polisan û gel de.

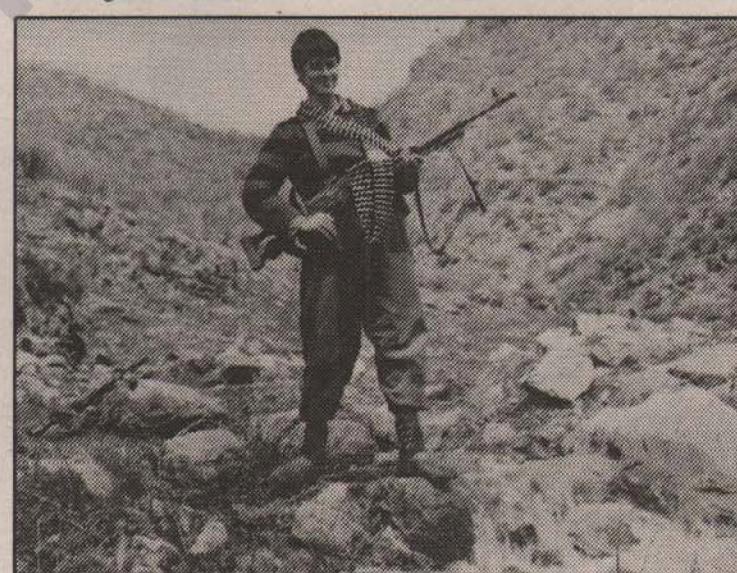
CIZÎRA BOTAN: Seva 6'ê Elûnê li ser riya hevrisimê ku diçe Iraqê, li nêziki gundê Ernabatê bi ling û navika Pirê Seqlanê ve, pêşmerge bombe girêdan û peqandin. Pira Seqlanê bi pirrani hate hilwesandin. Dengê pe-

qinê ji teviya navenda Cizîra Botan ji hate bihistin. Pira Seqlanê kete nava rewşeki, ku édi nakaribe were bikaranin û ci navginek nekarî édi ji ser pirê derbas bibe.

Piştî ambargoya abori ya li diji Iraqê, ev riye bi navê E-24, bi tevayı hema tenê bi armancen leşkeri dihit bikaranin. Herweha piştî livbaziye li teviya êrdima Mêrdinê dagirkeren Tirk, li dora hemû pirên li ser rian amadekariyên xwe yên parastina leşkeri zêde kirin. Nexasim pêşemin ji derdorê Pira Cizîre ya li ser Ava Tır ü Pira Xebûre ya li navçeya Silopi bi yekeniye leşkeri tiji bûn. Kerwanen cabilxaneyan ji bi parastinê heri mezin dihîn derbas kirin. Di hefteya yekemîn a meha Elûnê de, 60 CMS (cemse) tiji cebilxane, tenê çûne navçeya Silopi.

ELIH (BATMAN): Li meydana leşkeri ya firokan de li Elîhê roja 13'ê Elûnê agirek derket û peqineke mezin çebû. Serîyen rokêtan ku bi firokên cengê ve dihîn girêdan, peqin. Gelek miri û birindarê ji dijmin çebûn.

Gava agir derketi, hema bi yek carê xwe gihand embarên meydana firokan. Dagirker, heya roja dûv re ji nekarin agiri vermirin.

Lî diji Iraqê, hîndî rokêtan NATO yên ku bi firokên cengê ve dihîn girêdan, anîbûn meydana firokên cengê ya li Elîhê. Serîyen van rokêtan en bi bombeyen kîmî di hîndî embarañ mezin de dihatin parastin. Weke agahîn gihane me, eşkere dibe, ku agir ketiye van embarañ bi xwe. Çend kes di encama agiri û peqinê de ji dijmin mirine, nayê zanin. Lî tene gava agir dihat vemirandin, 15 serbaz jehr girin û wan rakirin nexweşxaneyê. Di dema agiri de pirraniya serîyen rokêtan ên bi bombeyen kîmî tune bûn. Herweha ewreke jehrîn kîmî xwe belavi derdorê kir. Dihî gotin, ku ev ewr, heye ku posideyên xwe li zad û

mirovlan ji bike.

Guman heye ku şervanên ARGK an ji dilxwazên ERNK di encama sabotajekê de vi agiri derêxistibin, lê heyâ niha ci agahi li ser vê negihane rojnameye me.

Li Elîhê li derveyî meydana firokan a leşkeri ku ji bo hêzên NATO dihî bikaranin, bi mezinahîya rafineriyeka piçûk, saziyea civandin û dayina benzîna firokan ji bo firokên NATO heye. Ji ber aloziya Xeliça Basra meydânên firokan ên li Amed û Elîhê xwe gihandine pêwîstiyeye taybeti. Firokên Emerika Bakur û Tirkîyê, ku şik heye li diji Iraqê werin bikaranin, û bi girani firokên cengê yên êrisê ne, heya bireke pêwîst li Amed û Elîhê di meydânên firokên cengê de hatine bikaranin.

Gava mirov vi agirê dawiyê, sabotajta li Wêranşar-Meledi çûyi ser trênen û firandina pirekê li Cizîra Botan bine ber çavan, mirov serwext dibe, ku hemû hebûnên dewleta Tirk di bin tehdîta sabotajen hêzên me yên rizgaraya netewi de ne.

Heke dewleta Tirk gundê me bide her agiri û bişewitine, em ji fabrikayen wê bidin ber agiri û bişewitinin. Heke ew mirov me bikuje, em ji, emê berê xwe bidin hemû hebûnên vê

ev in: Ji destpêka meha Tebaxê pê ve, artêşa dagirkeran bi hêzên mezin li Çiyayê Cûdi dest bi operasyonan dike. Ev operasyon, piştî ku waliyek hate Şîrnexê, destpêkirine. "Binbaşî" yê bi hovîtiya xwe navdêr ê bi navê Muzaffer, ku faşisteki mezin e, serkêşîya yekeniyê dijmin dike. Operasyon du hefteyan doman. Di domana operasyonan de gundê, daristan, darêne fêkiyan û zadêni zêviyan de hatin şewitandin. Weke nûcayen berdestê me büne, di vê dawiyê de gundê Dikerê, Bênavyan û Dostkî hatine şewitandin. Lî dagirker disa ji bi kîrinê xwe têr nabin. Li Çiyayê Cûdi gundê Sêgirkan navçeya Qilaban operasyonan xwe berfireh dikin. Di domana van operasyonan de hêzên ARGK bi këmasi tevli sê şerên çekdarî yên mezin dibin. Ev şer li Şîrnexê ji aliye her keseki hatin bihistin. Hindî weletpererên ji érdimê, ku em bi wan re axifin, gotin, ku di şerê li dora gundê Zêrikan de bi këmasi 30 cendekên serbazên miri hejimartine. Diyar e, ku ev hejimar geleki bilindir e. Dagirker hejimarên kuştîyên ji xwe û şerên derketibûn, bi serhişî vesarti hiştin. Ji aliye din bi qasi 15 kesan ji Mala Bayrê di van şeran de xwe nelivandin. Ji ber vê yekê ji dagirker wan dane mehkemeyê. Agirê gund û daristanen li Cûdi hatin şewitandin, ji Şîrnexê bi hesani xweya dikir.

Li Qilaban ji, bi dirêjahiya rojén 13 û 16'ê Elûnê hînde şer çebûn. Yek ji van şeran li Çiyayê Kato, yek li Çiyayê Avale ku dikeve piştî gundê Şîvîdê û yê dawî ji-li qontarê Çiyayê Kelê Mamê nêziki Şîrnexê çebû. Şerê sêwemin xwe dirêjî heya Çiyayê Qabarâne kiriye, ku dikeve piştî gundê Hozê. Ev şer şerê mezinît bû û heya roja 16'ê Elûnê doma. Dagirker, bê rawestan bi helikopteran hêzên xwe yen nuh anin cihê şer. Weke agahîyên ji érdimê gihane me, ci hundabûnêka pêşmergeyan nebûye. Dagirker ji, li derbarê van şeran û hundabûnên xwe ci daxweyaniyekê pêşkêş nekirin. Tenê laşê leşkeri miri, serbazekî birindar û cerdevanekî ji Mala Bayrê rakirin nexweşxaneyê. Ji ber ku di carekê de sê şer çebûnê û ci hundabûnêka pêşmergeyan nine, ev şanî dikin, ku ARGK êrisêke bi pilan pêkaniye. Ci qasi dagirker hejimarên kuştîyên ji xwe veserin ji, her kesek dizane, ku di şerên vê nolê de dijmin rûberê lêdanê mezîn dibin.

Bili van, di hefteya dawiyê ya meha Tebaxê de, ji gundê Hilalê û navçeya Qilabanê 15 şervanên din xwe tevli ARGK kirin. Weke nûcayen me ji pêşmergeyan û endamên "Komên Gel" ên li érdimê girtine, komiteyên gundan bi nizamî ciwanan ji bo tevbûna nava rezên ARGK amade dikin û kesen dora wan dihîn, bi rezê û bi dilxwazi tevli pêşmergeyan dibin.

NISËBÎN: Li ser banga ARGK hemû destkar deriyen firotehêne xwe disa anîn xwarê. Ji ber ku cendekên sê şervanên şehîd nedan malbatan wan û ji ber hovîtiya li gundê Xirbê Baban navçeya Mehsertê, Nisêbin disa rabû xwe. Dagirker ji deriyen firotehêne şikandin.

Şeva 3'ê Elûnê di navbera gundê Cibîltin û Xetxê de li nêziki Nisêbinê, di şereki de sê şervanên ARGK şehîd ketibûn. Dagirkeren hov cendekên wan nedan malbatan wan ên ku li Nisêbinê rûdinin. Gava gel agahdari vê rewş bû, protestoya xwe rakir. Ji aliye din, hovîtiya dagirkeran a li gundê Xirbê Baban protestoya gel gihand baniyan.

Komiteya ERNK li érdimê, rewş ji ber çavan derbas kir û nixand. Bang li gel kir, ku protestoya xwe bîzivirine şeweyen berçavî. Şeva 5'ê

dewletê. Carnan pêxistina kibritekî ji, dikare bi milyaran lire ziraran bide dijmin. Ji van dihî ditin, ji bo têkbirîna şerê taybeti yê dagirkeriyê, sabotajen biçin ser saziyea leşkeri û abori yên dijmin, dibin livbaziye bi posi-detir û çetirin.

SIRNEX, QILABAN û SILOPI: Li Çiyayê Cûdi û navçeya Qilaban şerîn mezin çebûn. Di hefteya pêşin a meha Elûnê de, di şerîn li Çiyayê Cûdi de, bi këmasi 30 serbazen dijmin hatin kuştin. Li Qilaban ji li sê deran şer derketin û bi dirêjahiya rojén 13 û 16'ê Elûnê doman.

Nûcayen ku ji Şîrnexê gihane me

Elünê ji saet 17.00 pê ve, bîryâna dikkanan ji bo du rojan hate dayin. Bîryar bi devkî giha hemû destkaran û xwedi dikkanan. Welatparêz mal bi mal geriyan û bîryarê bihîstandin her keseki. Bi destpêkirina livbaziye gel bîryarê bi cih ani û hemû deriyen firotgehan li Nisêbinê hatin girtin. Roja 6'ê Elünê li Nisêbinê bêhtiri 2.500 dikkan girti man. Komiteyên ERNK ên taxi (mehelli), li hemû taxan belavokan dan dest mirovan û gel amade kirin.

Her di vê rojê de, ji saet 11.00' an pê ve, komên xweser û hêzên çalaki xwe berdan nava sükê. Di desten wan de çakuc, bîvir û hinde navgînên din ên ji bo şikandina deriyan, hebûn. Destpêkirin ku deri û şebakeyên dikkanan bisikinin. Tişte li Elibe bibû, li vir ji dikiran. Gava di sûka girti de û di sûka qaçakkaran de tiştên bi nîrx û buha yêni di dikkanan de hatin talan kîrin, destkar neçare man, ku dikkanen xwe disa vekin. Lî gava dor jê derbas dibû, kesê dikkana xwe vekirbû, disa digirt. Dagirkir, heya évari bili tehdîten xwe û şikandina deriyan, karin tenê dora 100 dikkanî bidin vekirin. Gava komên xweser û hêzên çalaki bi koteke deriyen dikkanan vedikiran, bêhtiri 2.000 leşker ji navce dagirkirin û her derekê vegirtin. Diyar bû, ku dagirkir xwe amadeye provokasyonan û qirkirinekî dikiran. Nexusim di domana girtina deriyen dikkanan de 80 kesen ji gel û destkaran hatin girtin. Carek ji komên xweser û hêzên çalaki érisi penîre gel kîrin, ku di embaran belediyê de di sarincan de ne. Ev ji şeweyekê provokasyonê bû. Gel li pêsiya belediyê xwe kom kir, rewse protesto kir û pêsiya talanê girt.

Piştî livbaziye rojanameyan xwesin herin Nisêbinê û rewse bişopinin. Komên xweser destûr nedan rojnameyan. Berpirsiyaren dagirkirin di daxweyaniye xwe de dan bihîstandin, ku livbaziya girtina dêriyen dikkanan li bajare Nisêbinê çenebûye. Gotin, ku ji ber rawestana bezirganiya bi Iraqê re, hinde destkar dikkanen xwe girtine.

Lî radyoya BBC nûçeyan li ser vê livbaziye belav kir û livbazi hilimi rojnameyen Tîrkan ji. Bili vê ji, teviya Kurdistanê nûçeyen livbaziye di cih de bihîstibû.

Ji bo ku livbazi nespere navçeyen ciran ji, dagirkir seri dan amadekariyin hişk û dijwar. Li Cizira Botan welatparêz xwestibûn, ku xwepêşdaneva bê destur çebikin, lî dagirkir bi vê haydar bûn û serê hemû kolan û şeqeman bi hêzên leşkeri girtin. Lewma ev daxwaz nekari here seri.

KERBORAN: Sê şervanên leheng ên ARGK di ser de şehid ketin. Navçeya Kerboran carek din rabû berxwedana girseyi. Dagirkir Kerboran bi leşkeran dagirtin û weha karin livbaziya girtina deriyen firotgehan birawestinîn.

Di navbera gundan Xirbikan û Maranan de, şerekî dijwar li Kerboranê çebû. Di ser de sê şervanên ARGK ên bi naven Egîd, Kazim (ji Nisêbinê) û Serhed (ji Kerboranê) bi berxwedana lehengi şehid ketin.

Dagirkir nehiştin ku agahiyen fireh li ser vê bûyerê belav bibin. Weke nûçeyen me ji welatparêzen li érdimê girtine, herse pêşmergeyen şehid ketine, ji ber xebat û delameteka taybeti ji yekeniya xwe vejetiyabûn. Hinek sixur wan dibin û giliya wan dikin. Dagirkir ji, bi hêzên serdest û hejimar bilind dora wan pêçan. Dijmin hejimara hundabûnê ji xwe vesarti hişt. Serê beyanê dagirkir cendekân şehidan anin Kerboranê, lî cendekan nedan gel. Ev rewse bû sedema protestoyen gel ên dijwar.

Gelê Kerboranê, roja 14'ê Elünê li ser banga Komiteyâ ERNK li Érdimê, bîryar da, ku rabe livbaziye girseyi. Di vê rojê de deriyen firotgehan.

han wê bihatana girtin. Herweha, wê hinde xwepêşdan ji çebibana.

Dijminê dagirkir agahdarê amadekariyên livbaziyan bû. Ji serê beyanê pê ve leşker dora Kerboranê bi tevayı zivirandin. Navenda Kerboranê bi leşkeran û komên xweser tiji bû. Dagirkir wê çendê leşker anibûn navçeyê, ku hejimara wan ji ya gel zedetir bû.

Serê beyanê leşker destpêkirin ku dergehîn dikkanan bi koteke bidin vekirin. Ji ber vê yekê destkar di nava xwe de şewirin û bi bîryareke hevpire deriyen dikkanen xwe vekirin. Çar destkaran welatparêz ji hatin girtin. Ci bi welatparêzen girti bûye, hîna em nîzanin. Şifor ji bi armanca protesto kirina pikoliyên dagirkiran, ji bo rojekê neçün seferen navçeya Midyat'da û gundan.

Livbaziya li Kerboranê hate rawestandin, lî daxwaza gel ji bo berxwedanen gîrseyi xurttir bûye. Dagirkir bi leşkeren xwe niha karine berxwedanen bisekinin. Lî gelê me hişar bûye û li ber xwe dide. Xwediye wê quđretê ye, ku bikaribe hercure zor û zehmetiyan li paş xwe bîhêle. Gelê me wê bi dengê bilindir qerîna xwe dijmin de, heşt têkoşer şehid ketin.

Şeva 28'ê Tebaxê, pêşmergeyên me yêni rizgariya netewi çün gundê Dizan. Xwestin li gund civînekê çebikin. Li gund 15 "parêzkarê" çekdar hebûn. Armanca pêşmergeyên ew bû, ku li pêsiya gundiyan bi "parêzkaran" re bipeyiñ û ji bo çek-berdan wan razî bikin. Nexusim birek ji "parêzkaran" bersiva banga pêşmergeyên dan û bi dilkwazî tevli civinê bûn.

Hîna civin destpênekiribû, yek ji "parêzkaran" ku xwe vesartibû, reşand ser pêşmergeyên û kesen hatibûn civinê. Pêşmergeyek bi xedari birindar bû. Pêşmergeyên din ji, ji bo parastina xwe û gundiyan û cezakirina bêbextê érisbaz, xaniye ku ew li wir bû, dan ber rokêtan. Di şerê derketi de ji mala welatfiroşî çar kes hatin kuştin.

Ji ber mirina zaro û jinan, li derdorê dilê tu kesi nema, ji ber ku gundi her tişti bi çavên xwe ditibûn. Welatfiroş malbata xwe ji xwe re kîribû parastgeh û bi kori reşandibû derdorêن xwe.

Pêşmerge hevalê xwe yê birindar ji gund dûr kîrin, lî di rê de ji ber hundakirina xwinê pêşmergeyê birindar jiyanâ xwe hunda kir.

Serê duwemin û mezin ji, roja 13'ê Elünê derket. Weke agahiyen me ji érdimê standine, şer li ser Pira Semanê ku ser Ava Botanê ye û nîziki gundi Kevir e, çebû. Hinde sixurên ji vi gundi, gili kiribûn ku li derdorê hinde pêşmerge hene. Dagirkir gelek hêzên xwe anin newala li binê pîre. Bi saetan newal dan ber bombeyan. Ji helikopteran bombeyan barandin newal. Bi diréjahiya rojê helikopter, di nava Sert û newalde de çûn û hatin.

Tenê sê pêşmerge karin çembera dijmin bisikinin. Heşt şervanên rizgariya netewi bi lehengi têkoşin û şehid ketin. Em agahdar nebûn, ka hundabûn dijmin ci ne.

Weke nûçeyen ji érdimê me ji welatparêzen standine, cerdevanen gundê Kevir, di vê qirkirinê de roleka mezin leyistine. Dihî gotin, ku hinek ji van, pêsi xwarin ji bo pêşmergeyan anine û paşê ji giliya wan kirine Gundiyen gundê Kevir bi eslê xwe koçerên Sürkê ne. Tev meriven Remê Şerîkê Hûrmizi ne, ku ev kes, di Adara 1985'an de, bûbû sedema şehidketina sê şervanên HRK û sedema birindarketine sê pêşmergeyên ku ketin destê dijmin.

Serê li érdimê bi van bi tixub nema. Di rojê 14 û 15'ê Elünê de ji, li derdorê Xizzîrê hinde şer çebûn. Şer li ser erdê Botanê ber bi aliye derdorê Berwari belav bûn.

Ji şerên li Şîrnex, Qilaban, Dih, Mîrdin û érdima Berferadê dihî dîtin, ku Kurdistan tevli potansiyela

encamên wan vesarti hişt. Lî ji aliye din bûyera şehidketina du pêşmergeyan pêşvehilda û nûce bi firehi da bihîstandin. Lî livbaziyan pêşmergeyan ku em agahdarî hinek ji wan bûne, şanî dikin, ku rewşa rast bi seranseri li çewti daxweyaniye dijmin e. Ji ber ku gelek civinê gundan çedibin û gelek xebatê ramyari birêvedikevin, ku her yekê ji wan nûçeye bi serê xwe ye. Rastî em bi xwe ji hîna nikarin baş nûçeyen van bûyera bidin belavkirin. Li érdimê li jorê me naven wan nîvisine, giraniya xebatê pêşmergeyan li ser xebatê ramyari bilind dibe. Ji ber vê yekê ji, gelek caran yekeniye pêşmergeyan xwe belavî komên piçûk dikin û ev komên piçûk, ji bo hinde karûbarê pêwîst dadikevin bajar û gundan. Ev karvaniya tund, lewma car caran dibe sedem, ku pêşmergeyên bin hoyen ne baş de tevli şerîn çekdari bibin.

XIZXÊR: Di civîneka gundan de pêşmerge "parêzkarê" gundan dan ber berikan. Têkoşerekî ARGK şehid ket. Li ser Pira Semanê yekeniye ARGK a ji 11 kesan kete dafeke dijmin de, heşt têkoşer şehid ketin.

Şeva 28'ê Tebaxê, pêşmergeyên me yêni rizgariya netewi çün gundê Dizan. Xwestin li gund civînekê çebikin. Li gund 15 "parêzkarê" çekdar hebûn. Armanca pêşmergeyên ew bû, ku li pêsiya gundiyan bi "parêzkaran" re bipeyiñ û ji bo çek-berdan wan razî bikin. Nexusim birek ji "parêzkaran" bersiva banga pêşmergeyên dan û bi dilkwazî tevli civinê bûn.

Hîna civin destpênekiribû, yek ji "parêzkaran" ku xwe vesartibû, reşand ser pêşmergeyên û kesen hatibûn civinê. Pêşmergeyek bi xedari birindar bû. Pêşmergeyên din ji, ji bo parastina xwe û gundiyan û cezakirina bêbextê érisbaz, xaniye ku ew li wir bû, dan ber rokêtan. Di şerê derketi de ji mala welatfiroşî çar kes hatin kuştin.

Ji ber mirina zaro û jinan, li derdorê dilê tu kesi nema, ji ber ku gundi her tişti bi çavên xwe ditibûn. Welatfiroş malbata xwe ji xwe re kîribû parastgeh û bi kori reşandibû derdorên xwe.

Pêşmerge hevalê xwe yê birindar ji gund dûr kîrin, lî di rê de ji ber hundakirina xwinê pêşmergeyê birindar jiyanâ xwe hunda kir.

Serê duwemin û mezin ji, roja 13'ê Elünê derket. Weke agahiyen me ji érdimê standine, şer li ser Pira Semanê ku ser Ava Botanê ye û nîziki gundi Kevir e, çebû. Hinde sixurên ji vi gundi, gili kiribûn ku li derdorê hinde pêşmerge hene. Dagirkir gelek hêzên xwe anin newala li binê pîre. Bi saetan newal dan ber bombeyan. Ji helikopteran bombeyan barandin newal. Bi diréjahiya rojê helikopter, di nava Sert û newalde de çûn û hatin.

Tenê sê pêşmerge karin çembera dijmin bisikinin. Heşt şervanên rizgariya netewi bi lehengi têkoşin û şehid ketin. Em agahdar nebûn, ka hundabûn dijmin ci ne.

Weke nûçeyen ji érdimê me ji welatparêzen standine, cerdevanen gundê Kevir, di vê qirkirinê de roleka mezin leyistine. Dihî gotin, ku hinek ji van, pêsi xwarin ji bo pêşmergeyan anine û paşê ji giliya wan kirine Gundiyen gundê Kevir bi eslê xwe koçerên Sürkê ne. Tev meriven Remê Şerîkê Hûrmizi ne, ku ev kes, di Adara 1985'an de, bûbû sedema şehidketina sê şervanên HRK û sedema birindarketine sê pêşmergeyên ku ketin destê dijmin.

Serê li érdimê bi van bi tixub nema. Di rojê 14 û 15'ê Elünê de ji, li derdorê Xizzîrê hinde şer çebûn. Şer li ser erdê Botanê ber bi aliye derdorê Berwari belav bûn.

Ji şerên li Şîrnex, Qilaban, Dih, Mîrdin û érdima Berferadê dihî dîtin, ku Kurdistan tevli potansiyela

berxwedanê ya avisê peqînê bûye, herweha tevli tevdîren li gund û bajaran, ber bi raperinekê ve diçe. Mirov dikare vê pêşveçünê bi hesanî bişopine. Li ser vê bingehê domaneka nuh destpêkiriye, ku Kurdistan roj bi roj bêhtir diguhure û rewş ber bi berjewendiyen gelê me ve, xwe ber bi pêş ve xweş dilezine û dirokeka nuh diafirine.

NISÊBÎN û STEWR: Roja 13'ê Adarê 1990'an li derdorê navçeya

dili bi xedarı birindar bû ji. Dagirkir wê çendê hov in, ku birindar jî bidin ber şikcîyan, lî berxwedanê têkoşerî birindar li dijî dagirkirê Tîrk, ketiye devê hemû welatparêzen li érdima Çolamergê.

DIH (ERUH): Li gundê Terhêmê "parêzkarê" cehş ê kevin, sîxur Abdulkérîm Pişkin, ji aliye pêşmergeyên bi mirinê hate cezakirin. Dagirkir, pişti vê bûyerê, gund valakirin û gele gundi girtin.

SIRNEX: Pêşmerge barikatan li ser riya Şîrnex û Dihê danin. Ji cerdevanen Malâ Tatar, ku ketin dafê yek mir, dido ji birindar ketin. Di şerê di sê-çîva Şîrnex, Qilaban û Silopi de dijmin lêdanen mezin girt.

Roja 22'ê Elünê li derdorê Çemî Oymekam ku 20 km ji Şîrnex dûr e, pêşmergeyên ARGK barikatan li ser riya Şîrnex û Dihê avakirin. Bêhtiri 20 navçinan rawestandin û kontrola kesbûne çekirin. Pêşmerge belavokan dan destê rîwîyan û propaganda çekirin. Bang li rîwîyan kirin ku tevli berxwedanê bibin û xwe bigihiñin nava rîzân ARGK.

Ji ber ku ev livbazi di ronâhiya rojê de pêk hat, guman heye ku hêzên dijmin tişteki weha bir nedikirin. Lewma hinde cerdevan, ku dibe Elişan Tatar ji di nava wan de bû, dixwazin herin bajare Sertê. Di rê de cerdevan rasti barikata pêşmergeyên dibin û dikevin dafê.

Gava cerdevanen Tataran pêşmergeyên dibin, ji navgina xwe dihîn xwarê û dest bi revê dikin. Pêşmerge didin dûr wan. Cehş mezin Nîzam Tatar birindar dikeve û xwarîyê wi Nezîr Tatar ji dimire. Lî em hina agahdar nebûne, ka tiştek bi Elişan Tatar bûye yan ne.

Hema li binê navçeya Şîrnex pêşmerge rê biribûn. Lewma livbazi dilxwîsiyeke mezin belavî nava gelê me kir. Her kesek baş dizane, ku cerdevanen Tataran, bê guman wê werin cezakirin û kehniya jiyana wan wê were zuwakirin.

Roja 11'ê Elünê, li derdorê cihê bi navê Çala Gûzê, ku dikeve xala

tixübén sê navçeyan, pêşmergeyên ARGK serbazên dijminan li ser kehniyeke avê kirin dafa xwe. Yekenyen dijmin derketibûn operasyoneka leşkeri. Gava ser derketi, hemû yeke nyen dijmin tevli şeri bûn. Şer belavi derdoreke geleki fireh bû. Roja 12'ê Elûnê ji berdewam kir. Gelê érdimê dibêje, ku hejimara kuştıyên ji dijmin, bi këmasi 40 kes e.

Disa, ji érdimê agahî gihan me, ku cendekên 11 serbazên li derdoren Bestan dora Şîrnexê hatibûn kuştin, dagirkiran anine Şîrnexê û ew şiyandine warên wan.

ELK û QILABAN: Roja 20'ê Elûnê pêşmerge li ser riya Elkê û Qilaban avetiñ ser gundê Dera Hinê. Pêşmerge du cerdevanen ji Dera Hinê dan ber fişekan. Ji aliye din, şaxeki pêşmergeyan ji li pişta gund qereqola leşkeri da ber barana berikan. Di vê érişde du serbaz hatin kuştin, yek ji birindar ket.

Pêşmerge herweha re ji birrin. Belavokan belav kirin û kontrola kesbûnê di navgîn de çekirin. Pêşmerge du cerdevanen Jirkî û poliseki digirin û tevli xwe dibin. Minibuseke cerdevanen ji, ji aliye pêşmergeyan şewitandin.

Yekenyen operasyonan, roja 23'ê Elûnê li dora gundê Şîrişê (hatiye valakirin) navçeya Qilaban miriyen hersê kesan peyda kirin.

Tevli cerdevanen Jirkîyan komên xweser avetiñ ser gundê Şîrişê û ser gundê Mijinê. Hemû mirovan li ser hevû komkirin û heyâ evarî wan dan ber lêdanê. Dora evarî 40 gundiyên mér girtin û birin Şîrnexê.

Roja 29'ê Elûnê li dora gundê Kalikê navçeya Qilaban şer derket. Şer belavi derdoreke fireh bû û roja 30'ê Elûnê ji doma. Nûcayen li ser vi şeri, eme di hejimarân rojnameya xwe yêne pêşin de belav bikin.

QAQIZMAN-SERHEDAN: Pêşmerge civîneke gundan çekirin. Dibistaneka çanda leşkeri hate şewitandin. Pişti livbaziye pêşmergeyên ARGK dafekê vedan. Poliseki sivil, sê endamên komên xweser û sê asker di dafe de hatin kuştin.

Roja 18'ê Elûnê li gundê Bocekli navçeya Qaqizmanê, komek ji pêşmergeyên ARGK civîneke çekir. Pêşmerge ji gundian xwestin ku zarokên xwe neşinîn leşkeriya Tîrkan û pişgîriya ARGK bikin.

Pişti civîneke pêşmergeyên ARGK dibistana li gund dan ber agiri. Weke dihê zanin, li érdimên Serhedan û Gilidan (Gridax, Agiri) taktikeke pêşmergeyan şewitandina dibistanen Tîrkan e, da hêlinen çanda leşkeri werin tunekirin.

Roja 21 û 22'ê Elûnê ji pêşmerge, li nêziki gundê Bocekli dafek li ser riya Qaqizmanê vedan. Yekenyike dijmin ku ji bo tespitâ ziraran dihat gund, rasti dafê bû.

Pêşmerge ji sê alian ve reşandin ser yekenyike dijmin. Sê endamên komên xweser, sê serbaz û poliseki sivil hatin kuştin; gelek serbaz û endamên komên xweser ji birindar ketin. Di vi şeri de pêşmerge ci lêdanekê negirtin.

Roja 24'ê Elûnê 1990'an, di rojnameya "Cumhuriyet" a Tîrkan de nivíseke lêkolîne hate belavkirin. Ji nivíse diyar dibe, ku perwerdekirina dagirkeriyê li Kurdistanê felç bûye.

Li gora nivíse tenê ji ber têkoşina me li Ruhayê 150, li Meledi 32, li Wanê 30, li Elîhê 19, li Dilükê 108 dibistan hatine girtin. Dagirker ditirsin, ku hejimara dibistanen li Sêrt, Mêrdin, Şîrnex û Çolamergê bidin, ji ber ku hema hema tev girti ne.

NISÊBÎN: Li nêziki gundê Tinatê li ser riya Nisêbinê pêşmerge, mayineka li diji tankan vedabûn. Roja 18'ê Elûnê navgîneke dijmin ji ser mayinê derbas bû. Du sivil û 11 serbazên di-

navgînê de, di encama peqinê de mirin. Navgîn ji perçê perçê bû.

Ev livbazi li érdimê ji aliye hemû mirovan dihê zanin, lê dagirker ji binî qala vê bûyerê nekirin û bûyerê bi yekcari nedan weşandin.

Ev livbazi bû bersivek ji bo kuştina sê pêşmergeyan li gundê Cibiltinê, hovitiya li navenda Nisêbinê û gundê Kîrbê Baban.

MEHSERT: Şeva 25 û 26'ê Elûnê pêşmerge érişî qereqola gundê Golê kirin. Çar rokêtên B-7 li avahiya qereqolê ketin. Weke agahîyên ji érdimê ji aliye pêşmergeyan gihane me, di vi qereqoli de 40 serbaz hebûn. Pêşmerge demeke dirêj qereqolê dan ber berik û rokêtan. Diyar e ku gelek serbaz hatine kuştin. Rojek pişti livbaziye, helikopterên dijmin di navbera Mêrdin u gundê Golê de cûn û hatin. Firrina helikopteran demeke dirêj doma. Di vê bûyerê de ci hundabûneke ji pêşmergeyan nebûye.

STEWR û MEHSERT: Li gundên Stewr û Mehsertê du livbaziye pêşmergeyan pêkhatin. Pêşmergeyên ARGK çar sixuran dan ber berikan û wan bi mirinê cezakirin.

Livbaziya li Stewrê roja 17'ê Elûnê li gundê Dengizan çebû. Di vê livbaziye de sîxurê bi navê Tahiro û kurrê wi bi mirinê ceza xwe standin.

Roja 13'ê Adarê 1990'an li nêziki gundê Dengizan navçeya Stewrê 14 pêşmergeyên ARGK şehid ketibûn. Ev bav û kurrê wi di vê bûyerê de alikariya dijmin kiribûn û roleke pêwist kiribûn karê xwe. Cihê pêşmergeyan şani dijmin kiribûn û heyâ dihê gotin, ku jehr ji xistibûn nava xwarina.

Dagirker tîrsîyan, ku xwepêşdan berfirehtir bibe. Lewma érişî gundiyan nekirin. Weke nûcayen ji érdimê gihane me, paşê dagirker hinde gundi girtine.

XANA HEWEL: Li gundê Derzelat, ku dikeve nava gundên bi navê Dodan, Gundo û Minarê şerek, ku niv-rojekê doma, di navbera pêşmergeyên ARGK û hêzên dijmin de derket. Ustegmenek, astsubayek, serbazek û "parêzkarek" hatin kuştin, çar serbaz ji birindar ketin.

Ev livbazi roja 25'ê Elûnê çebûye. Dora nîro pêşmergeyên ARGK dest bi şereki li diji yekenyen operasyone kirine. Şer belavi derdoreke fireh dibe û heyâ evarî didome. Dijmin vê bûyerê ji vesartî hiş. Ci hundabûnen ji pêşmergeyan nebûne.

COLAMERG: Şeva 28 û 29'ê Elûnê pêşmergeyên ARGK érişî berin ser qereqola gundê Kotranisê bajarê Çolamergê. Avahiya qereqolê bi tevayî hilweşandin. Di vê érişde de serbazek hate kuştin. Ci hundabûneke pêşmergeyan nebûye.

rên bi navê Xelef Civak û İsmet Bilen bi mirinê bersiva xwe girtin. Herdu sixur, ji demeke dirêj ve xu lamtiya dijmin dikiran.

HEZEX: Roja 20'ê Elûnê yekenyen dagirkeren ên ji komên xweser û serbazan tevli bêbexteki avetiñ ser gundê Bafê navçeya Hezexê. Komên xweser û serbaz dixwazin gundiyan welatparêz, ku ji aliye bêbexti dihatin şanikirin, bigirin.

Li diji vê hovitiyê hemû gundiyan Bafê xwe kirin yek û li hemberê dagirkeren rawestin. Hêzên dijmin di dawiyê de nekarin tenê yekî ji bigirin. Ji ber berxwedana gundiyan Bafê, yekenyen dijmin bi şermûzari ji gund derketin û cûn.

Berxwedana gundiyan li Mêrdin xwe dizivirine serpêhatineke şoresh. Gundi édi baş dizinan, ku tenê bi berxwedanê dikarin xwe ji pikoli û zilmê biparêzin.

ÇEL: Gundiyen Jîyanişê li diji şikince û pikoliyan li navçeya Çelê xwepêşdanekê çekirin. Roja 26'ê Elûnê gundi, tevli jin û zarokan hatin Çelê. Ji bo şikince û sitemê, gotin édi bes e! Gundiyen Jîyanişê heyâ pêşîya avahiya hikmetê meşîyan. Gundi, piştigiriya gele Çelê ji standin. Li pêşîya avahiya hikmetê gundi, rasti barikata serbazên dijmin bûn. Lê disa ji gundi netirsin û xwe paş ve nekişandin. Bi dengeki bilind dirûşmeyen (sloganen) protestoyê bangin.

Dagirker tîrsîyan, ku xwepêşdan berfirehtir bibe. Lewma érişî gundiyan nekirin. Weke nûcayen ji érdimê gihane me, paşê dagirker hinde gundi girtine.

ISLAHIYE-DILÜK: Roja 29'ê Elûnê li nêziki gundê İkizkaya navçeya İslahiye şereki dijwar di navbera pêşmergeyên ARGK û hêzên dijmin de derket. Ji aliye hejimara û tekniki ve hêzên dijmin bi sedan car serdestir û xurttir bûn.

Di şerî derketi de roja yekemîn heş, roja duwemin ji yek, tev bi hev re neh pêşmergeyên ARGK di berxwedanê de şehid ketine.

Dijmin di daxwîyaniyên xwe de da bihîstandin ku çawîşekî pisbor û bi navê Muhammed Getir birindar ke-

tiye. Bili vê ci agahiyekê li ser hunda bûnên xwe neda bihîstandin.

Ji ber ku bûyer nuh çebûye, hîna em nikarin nûcayen firehtir belav bikin. Di hejimarân pêşin ên rojnameya me de eme disa li ser vê bûyerê binivisin.

CEWLIK: Şeva 29'ê Elûnê pêşmerge li dora gundê Kurucâ riya Çewlikê ya bi navê E-5 birrin. Li ser rî barikatan danin.

Gelek navgîn hatin sekinandin. Kontrola kesbûnê çebû. Belavok hatin belavkirin. Propaganda ji bo rîwiyan çebû. Pêşmergeyên me yêngizgariya netewi livbaziya xwe bi qasî saetekê commandin.

Yekenyen dagirkeren Tîrk pişti rojekê dest bi operasyonen leşkeri kirin. Kerwanekî navgîn leşkeri yê ji 2 kilometran tevli operasyonê büye. Ji asmanan ji helikopter operasyonê teküztir kirin. Lî operasyon di avê de çû. Di domana operasyonan de ci şer bi dijmin re derneketiye.

ELK û QILABAN: Pêşmerge li navçeya Elkê érişekê li ser riya gundê Hemkan pêkanin. Li Qilaban ji du serbaz hatin kuştin.

Şeva 29 û 30'ê Elûnê li nêziki geliya Xelîlî Siwari li gundê Hemkan, pêşmerge érişekê birin ser yekenyeka dijmin, ku li gund xwe bi cih kiribû. Érişke mezin çebû û di domana érişde de rokêt ji hatine bikaranin. Encamên zelal û ronak li ser vê bûyerê hîna berdestê me nebûne.

Li navçeya Qilaban ji şerek çebûye, lê hîna agahî li ser cih û deme şerî negihane me.

Weke ku welatparêzen li vê érdimê em saloxdar û agahdar kirine, pêşmergeyên ARGK, li ser Avka Sipî, rîya Elkê carek din birrîne.

Herweha, di navbera rojén 20 û 25'ê Elûnê de, navgîneke cerdevanen eşira Jirkî ji ser mayineke pêşmergeyên ARGK derbas büye. Welatparêz dibejin, ku ji kesen di navgîn de, ci kesek xilas nebûye û heş cerdevanen eşira Jirkî mirine.

PAYIZAVA-WAN: Roja 29'ê Elûnê li dora Çiyâyê Mezin nêziki navçeya Payizava şerek di navbera hêzên me yêngizgariya netewi û hêzên dijmin de derketiye. Dijmin pejirand ku yuzbaşiyek û başçawîşek ji aliye pêşmergeyan hatine kuştin. Lî nûcigîhandkarê me yê li Wanê agahî gihane me, ku dijmin bi helikopteran birindarên xwe dihêne bajarê Wanê û heyâ niha helikopterek ji li erdê hatiye xistin.

Di şerî de dihê gotin ku du pêşmerge ji şehid ketine. Lî ev nûcî hîna ne bi tevayî eseh e. Di hejimarân pêşin de eme bi firehi li ser vê bûyerê ji binivisin.

QILABAN: Di şerekî de, ku di navbera pêşmergeyên ARGK û hêzên dijmin de derket, heft serbazên (eskeren) dijmin hatin kuştin.

Nûcigîhandkarê me ji Qilaban agahî weha gihane me. Li Çiyâyê Tatê nêziki gundê Kalikê dagirker qereqolek avadikin. Dagirker dixwazin di vi karî de gundiyan bixebeitin. Bili pikoliyan gundi vi karî nakin û li berxwe didin.

Ji ber vê yekê dagirker ji Sertê hîne karker anine. Lî paşê pêşmerge érişek dihînen ser cihî avahiyê, her tişti dirûxînin. Di encamê de yêngizgariya netewi û heş direvin.

Li ser vê yekê dagirker ji Sertê hîne karker anine. Lî paşê pêşmerge érişek dihînen ser cihî avahiyê, her tişti dirûxînin. Di encamê de yêngizgariya netewi û heş direvin.

Di vi şerî de ci hundabûn ji nava rîzgariya netewi nin in.

Ey cemawerî Rojhelatî Nawerast, raperin dijî pîlanekanî împeryalîzm û rejîma bekreğîrawekanî!

Dagirkirdini Kuveyt le layen rejimi faşisti Saddamewe şiteyekî nuweyi hêneye kayewe û welatani împeryalisti ke be NATOwe bestrawin ajave û kêse dixine hemû welatani Rojhilatî Nawerast.

Dagirkirdini Kuveyt how û biyanueki gewrebi bo welatani Rojawa ke hêzakanî xoyan rewanayi Kendawi Farisi û Erebistanî Saûdi bîkin, paşanji amade kirdini hêzekani Tîrkiye û Îsrail bo şer debine hoyi helgirsandîni agiri şereki nawçeyi nuwe le Rojhilatî Nawerast da û gelanî nawçeka hereşey namanyan lêdekirê bi hoyi kewtine jêr rahmeti çeka moderenekani welatani împeryalisti û çekê kuşindekanî welatani kowneperestî nawçeka.

Leşkerkêsi walatani împeryalisti be hiç corek le berjewendi gelani nawçeye niye û dijî xwast û arezuyi awane û bi hemu şeweyek deyanewê gelanî nawçeka têkel be pêlani gilawayan bikin û biyankena sutemeni narewayi împeryalizm û bekreğîrawekanî Tîrkiye û Îsrail li layek û rejimi faşisti Iraq le layeki tir.

İmperyalistekan berpirsî her karekî nahamwarin le Rojhilatî Nawerast!

Duwa bû duwayî Şeri Cihani Duwem (1939 - 1945) welatani împeryalisti çend dewleteki formaliyan damezirand û peyi berjewendi xweyan gelani Kurd û Erebîyan bej-bej kird û bi ew şeweyek nexşeyi Rojhilatî Nawerastyan gori. Kurdistan û Filistin kewtine jêr desti dagirkiran û welatani tîrij kewtine jêrikefi bekreğrawanî împeryalizmewe.

Welalet împeryalistekan û bekirêgirawan yan le Tîrkiye û Iran û Iraq û welatani tîrij Erebî, be hoyi zilm û zor û sitem gelani nawçeyan le duwakewtuyî û tariki da hêstawa û bûne kosp le rîgâyî pêşkewtinyan le layek û layeki tir ewa serwet û samaniyan be talan bîrde. Le gel peşkewtini heme layeneyi dewlete împeryalistekan le berhemî peşkewtinyan hiç şiteyekyan nedawa be gelanî jêr deste bê cîgeh le çek bo qirkirdini xelk.

Her katyek gelanî jêrdeste xwestibetiyan çarenûsi xweyan diyari bikin welite împeryalistekan le jêr perdeyi parastini demokrasi, qurstîrin çekyan be kar hêname bo serkut kirdinyan. Baştırin numune ewe ye, petir le cil sal debêd Îsrail wek şiri desti dewleta împeryalistekan' û NATOye bo serbirini xelk Ereb û be dirêji ew maweya dewletani Tîrkiye û Iran û Iraq perçik dîkin bo rîgirtin le têkoşanî geli Kurdistan le pênavi bedîhanî mafî çarenîwisi.

Koyî koylebûni geli Kurd welatani împeryalistiye wek Emerika, İngiltere, Fransâ û Almanya û her ewan bûn rejîmi faşisti Iraqyan pîç kird ke bitwanê le maweyekî kurt de pênc hezar roleyi geli Kurd le naw bibat, her ewan bûn Iraqyan kirde cebelxaneyi çekikanî qurs û kimyawi û hoyi şereki bo milhuri û gumrayi û yaxibûni rejîmi Iraq her welatani împeryalisti bûn.

Berzkirdineweyi dirûşmî sizadani rejîmi Iraq û rizgarkirdinî Kuveyt le ber gelanî nawçeka niye, belki le pênavi be hêzkirdini kowneperestani nawçeye û ziyatir destigirtine be ser samanî newti nawçeka

de û le jêr heman dirûşmî da deyanewê nawçeka bikene binkeyi serbazi xweyan û pitir destyan be ser da bigrin û kontrolî nawçeka bikin.

Hawari Saddam ne bo rizgari Filistinê û ne bo yekxistinî gelani Ereb û ne dijî împeryalistekane, belki le pênavi xizmeti ewan dabuwew debeb û heman sege û axayî degezê.

Welatani împeryalisti deyanewê rîgâyî xoyan pak bikenewe be destgirtin bi ser şarêgâyî nawçeka de ke Kendawi Farise û beniyazî kontrol kirdini welatani newdarî kenarı kendaw û çespandînî cêyê peyi xoyan û gorî nexşeyi nawçeka be peyi berjewendiyan.

Dewleta împeryalistekan be pîçkirdini rejimekani welatani paşkoyî xweyan, deyanewê cêpeyi xoyan biçspêni le heman kata le rîgâyî Îsrail û Tîrkiye pitir kontroi nawçeka bikin.

Amadeyi Tîrkiye bo şer û dagirkirdinî Kurdistan û le naw birdinî bizutneweyî rizgarîxwazî Kurdistan!

Rejîmi faşisti Tîrkiye paş wergirtini fermanî axa împeryalistekanî kewtote xo amadekirdini şer, rejîmi Tîrkiye le şeri Iran û Iraq be hemû tuwanayi alikari rejîmi Iraqî kîr û paşanji be hemû tuwanayi alikari qalaçokirdini danişwani Kurdistanî Başûri kîr.

Paş dagirkirdini Kuveyt le layen rejîmi Iraqewê rejîme Tîrkiye tîrseki zori lînişt û kewte sazkirdini zemîneyî şer be hewkari Emerika û le hemû organakanî dewlet û parlamen û rojnamegeri kewte xo amadekirdin bo şer.

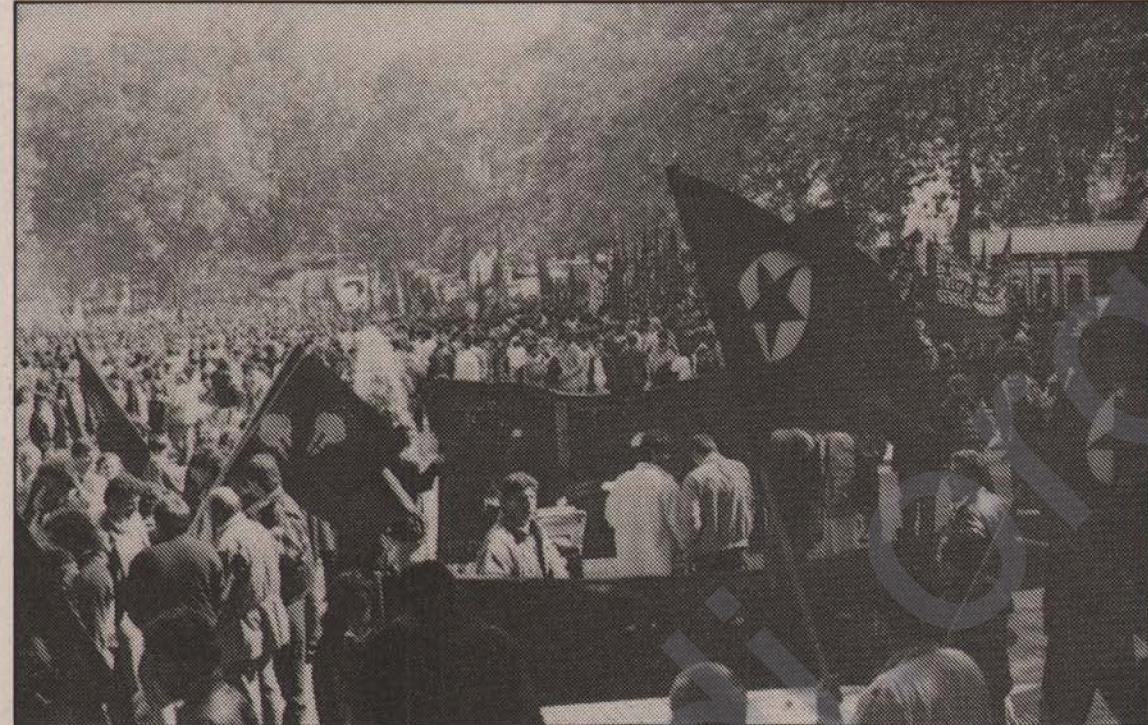
Bo numune binkeyi hawayî Încirlik bo te firokexaneyi cengi Emerika, herwa pîrkirdini binke hawayekanî Elîh (Batman) û Amed (Diyarbekir) be firokeyi cengi û belawbûneweyî jimareyekî zor pisporî serbazi Emerika le nawçekanî Kurdistan û nardîni jimareyekî zor leşkeri Tîrkiye bo Kurdistan û seferberlikî nîhîni û gîrtîni serbazi nûye û bernedanî serbeza konekan û yekhînanî komîteyekî bala le generalekanî artesî (supayı) Tîrkiye bo serperiştiyî kar û barî cengi.

Mîri Tîrkiye paş wergirtini muwaqati şer le parlamen her sê dezgakanî mîri û propaganda û komîteyi taybeti şer pîkewî hewl deden bo amadekirdini milleti Tîrkiye û handaniyan bo besdari şer.

Lem şere da awati derîni rejîmi faşisti Tîrkiye merceki besdurbûnîki ewiç dagirkirdini Kurdistanî Başûr û xînkandîni bizutnawa rizgarîxwazîkeyetî. Bo bedîhanînî xeyali xawi le dagirkirdini Kerkuk û Musul û pêkhînanî Tîrkiyî Mezin û be şeweyâ Kurdistanî Başûrîj bikewêta jêr rîkêzî û her wa dêyewêt gîriftekanî siyasî û aborî û komeleyatî berm şewa çareser bikat.

Rejîmi Tîrkiye le mangî Nisanî 1990 zagonekî (yasayekî) derkirt û be pîyi em zagonî (yasayı) le Temmuzî 1990 desti hezi serbazi azatîkî bo hêris birdina ser xelkî Kurdistan.

Le şehrekanî Şîrnex, Dih (Eruh), Qilaban (Uludere), Elk (Beytuşşebap), Çel (Çukurca), Şemzdi

nan (Şemdinli), Girê Amo (Silopi) û Şax (Çatak) jimareyekî zorî gundekan çol û kawil kiran û nawçê şaxawi û darestanekan borduman dekrê û desutênenrên û leberamber pîmergekani Kurdistan ê ARGK'ê, Artêsa Rizgariya Gelê Kurdistan, çeki kimyawi bi kar dehêne û niweyi Kurdistanî kîrdote meydani ceng û jimareyekî hêcgar zorî serbazu çeki corawcorî hêname bo Kurdistan.

Yek girtin û raperin dijî împeryalîzm û rejîma kowneperestekan!

Gelani nawçeyi Rojhilatî Nawerast em rûberûyî şereki kawilkari û malweranî debinewe û debê dijî destdirêji dewletani împeryalisti û faşisti Bexdad binewe û nerezayî, xweyan derbirin û bo cihanî biselmenin ke diyari împeryalizm cige pashkewtin û bedbexti û kuştin û birin şikteyekî tir niye û tenya rîga destlenaw dest nanî yektirew rapêrine dijî împeryalistekan û pakirdineweyî welatani nawçeka le postali serbazu û cendermekanî û gorkirdinî rejîme bekreğirewakanî împeryalizm û bunyan be serwîrî welatani xweyan, ew kata dostayeti û birayati durust û manadar debê.

Gelî Tîrki bira, şoreşgeran û demokratxwazan!

Rejîmi faşisti Tîrkiye be dirêjîyî mîjîyi êwe deçewşenêtewê û xwîtan demjê û êstaş dexwazê kêştan bikat û bitan xate dozeki şerek ke be hiç dor le berjewendi tan niye û tenya le pênavi berjewendi desel�darani rejîme, boye generalekanî rejîm berdewam le propaganda û bo xoşkirdini agiri şer û çeki hema corî nuwe dehinine naw welat ke cige le malwîranî çitiri lê çawaruwan nakiret.

Ca boye bawer be propagandeyî diktatore faşistekan mekin û hêz û dengêxwetan yekxin dijî şer û rapêrin, dijî dagirkiranî Kurdistan û rîli kawilkirdinî bigrin û rawestin beramber hêze împeryalistekan û rîbigrin li dagirkirdinî Kurdistanî Başûr û piştgiri geli Kurdistanî biratan bikin.

Erki êstâyîhêze demokrasi û pêşkewtinxwazekanî Tîrkiye hoşyarkirdinewê û rîkîxistinî cemawere bo

westan dijî şer û poçelkirdneweyî propagandî dezgakanî rejîm. Nabêt leyad bikrêt ke niyazi rejîmi Tîrkiye hemîse xinqand û serkutkirdinî hêzî demokrasi û pêşkewtinxwazekanî, erkeki mîjîyi em ro rûberûyî hêzî demokrat û pêşkewtinxwazekanî Tîrkiye debête û ebêt çaki merdaneyî lêbikin bela da û bo şereki serûmali desti hawkari û piştgiri bo şoreşerîni Kurdistan direjbikin ke tekoşanyan le pênavi serfîrazi gele û şanbeşanî ewan detwanînî faşistekan gorbikin, egina yekçaraniwis çawarûwanyan dekat.

Ey hêze sosyalîstekan, demokrat û xêrxwakanî naw welatani împeryalistî!

Dewlete împeryalistekan narewa dest dexine kar û barî welatani û me û dagiri dîkin û xêr û samanî be talan deben û bunete hoyi duwakewtuyî û hêjari û bîrsiti gelani Rojhilatî Nawerast.

Bawer be propagandeyî wan mekin û pilanekanî puçel bikenewê ke deyanewê tawanekî nûye le rîgâyî dagirkirdinî nuweyi nawçeka encam bidin.

Dewlete împeryalistekan ke êwe tiya da dejî natiwanîn demokrasi bin le katyek da dagirkirî welateki tirbin û qelaçokeri gelêki tir, ebê êwe paşnarawayî derheq be gelani tir dênewe ser û kari gelani xweşe. Erki mezîni êwe hewkari gelani Rojhilatî Nawerast dijî şer û dagirkirdin le nawçeka de ke deyanewê careki tir û be şeweyekî dirindanetir gelani nawçeka koylebikin.

Ey cemawerî xelkî Kurdistan!

Dagirkirî faşisti Tîrkiye xweyi amadeyi şerdikat dijî rejîmi faşistî Iraq, herdula dagirkirî Kurdistan û armancî em şera Kurdistanê û dayanewê be tewawi bixene jêrdesti xweyan û şoreşî rizgarîxwazekeyî le naw berin û gorepanî em şera Kurdistanê û gelî Kurd dibêtesutemî. Dijiminanî ême hêzekanî xoyan rapêci başûr û bakuri welatman dîkin û gelî ême dekere qurbanî pêş qerewuli şer û le rolekanî gelekeman deyan hezanyan lê be-

serbaz girtun, gundekanman weran û çoldekrê û daristan û çiyakan desutênenrê.

Ey kirêkaran, cotyaran, roşînbîran, lawan, afretan, kasibkaran, piyawani ayînî û sercemî xelkî Kurdistan!

Dijimî dagirkirî dêwê be navî ayingolman bidat û herdula bew nawa rolekanî gel rapêci şer dîkin û deyankene sutemî.

Raperin dijî dagirkirdinî welat le layen împeryalizmewê û selenwê da beskirdineweyî Rojhilatî Nawerast û besdarkirdinî leşkeri dijminan radkenewê û rezi serbazi becê bêlin.

Rolekanî gelî Kurd le Ewrûpa!

Rêzekanî xotan rîkxin û xwepêşandan sazkin dijî dagirkiranî Kurdistan. Le ceng da yekgirtin û xworağırtin mayeyî serkewtinê û le dêwî Eniya Rizgariya Netewa Kurdistan-ERNK ko binewe biçne rîzekanî Artêsa Rizgariya Gelê Kurdistan-ARGK.

Rêbazi Partiya Karkeren Kurdistan-PKK bo rizgari sercemi welatani Rojhilatî Naweraste, ca boye debê têkoşanî ême numuneyî rapêrin û xworağırtin bê dijî împeryalizm û kowneperestanî nawçeka, pêwîste hêzi gel pitir behez bikrêt le penawî Kurdistanekî azad û serbixwe, xebat becoştir bikrê û raperin dijî dijminanî dagirkerrawantir bikrê le pênavi riswekirdinî pilanekanî.

- Bîmrê împeryalizm û şeri dagirkirî!
- Bîmrê dagirkiranî faşisti Tîrkiye û Iraq!
- Biji birayeti gelani Rojhilatî Nawerast û hewkari û xworağırtin!
- Bîjin PKK, ERNK û ARGK!

15 Tebax 1990

**Berpîrsiyariya ERNK
(Eniya Rizgariya Netewa
Kurdistan)
li Ewrûpa**

Şehîdên berxwedana Çemê Dîcle rîhevalê

Muhyeddin SEÎD RAUF (Cahîd), Zinar Ehmed HACÎ HUSÊN (Reşîd), Ehmed HEMZA (Eli Hesen)

Eniya rewşenbîriyê çawa bi eniya şer re dibe yek?

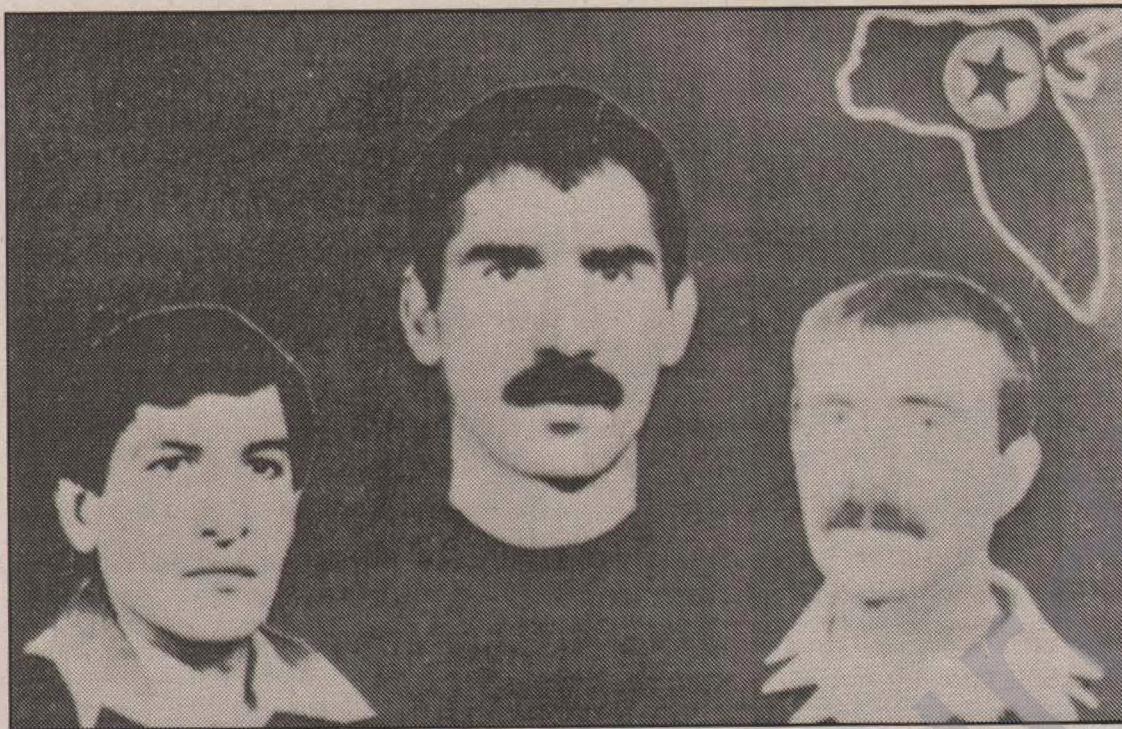
Li ser singa deşta Hesinan, bajarê Dêrika Hemko xwe dirêj û pehn kiriye... Hemû taybetiyen civaka Kurdistanê li vir, hatine parastin... Di nava sükê (çarşiyê) de dengen Hemo, Remo, Heso bilind dibin... Ev bajar, ne weke bajarêni dijmin e... û ne ji dijmin kariye, li vir bingehêni asimilasyonê ava bike. Bi navêni Kurdi yêne xwes, her kes dihê navdan. Ferhad, Azad, Gulê, Kawa, Bengin û Lezgin... bi dehan peyda dibin. Derdorêni bajar jî bi navêni Kurdi hatine navdan... Kehniya Jinan, Kehniya Leşkêri, Bexçê Cermodi, Bexçê Necim, Kehniya Keşê, Darêni Dawidê Meto, Girê Nişanê, Kevirê Du-Çilaq, Nevala Bacriqê, Kevirê Haro, Gûhijokê, Girê Keran, Girê Zer û Girê Viran... weha hemû kevir, dar û ber ji hêla şeniyê bajêr ve dihên naskirin.

Belê... Ev bajar, niha bûye dayika şehidan; şérén mina Dijwar, Ehmed, Reşîd, Zinar, Eli Hesen, Zeki û Cahîd mezîn kiriye. Kerwanê şehidan li vir ji rastê koma nemiran bûye. Ew kesaniya ku ji şerm û fedîyan nedîkaribû serê xwe rake, ew kesaniya ji demê dûr ketibû û xwe ji demê vegetandibû, ew kesaniya piştûz û -xwar mabû, ji aliye bayê Bakur û tûj perçê perçê bû; bayê Bakur wê hilwêşand, anî xwarê... belê, çiqas dereng ji be, piştî salen 1980'an. Li hemberê posideyên kevneperestiyâ hov û redâriyên reformist, ev hêldor, li ber bejn û bala Botanê xwe xemiland û sunda, xwe gihandina jiyaneka serbixwe û azad pêş ve xist.

Serdestiya çinêni biyan, têlén risayı, mayin û bombevêni xedar, nekarin li pêşîya gurr û hêrsa xorten nûhatî çeparan ava bikin. Ditin û xemla Çiyayê Cûdi, girani û mîraniya ji wê dirije, bi tenê ev, dikarin mirovîki bikin şoşerger. Serê her beyanî (her sibê) gava mirovîn derdorê çavêni xwe vedikin û xorten xwe amade dikin, ji bo bîkevin nava rîzên pêşmergeyan, weha dibêjin: "Heywax Cûdi... tu bilindi Cûdi. Kengê li ser singa te, bi çek û rextêni xwe ve, emê dakevin dilanê?"

Welatparêzên pak ên li başurê-rojavayê Kurdistanê ji, her demê, di hemû serihildanê dirokî de barêni gîran dane ser milêni xwe. Rûpelên geleki ronak, di barêni gorîdanî û pêdariyê de, kirine pekanineka xwe. Di dirokê de her carê, hêvi û dilevîniya gelê vê perçeyâ piçûk ji, nekariye bigîne encameka serbilindiyê. Tenê Partiya Karkerêni Kurdistanê-PKK, lêkolîn û vekirinê hêja li ser rola vê perçeyâ piçûk çekiriye. Vê carê, bi rabûna şerê serxwebûn û azadiyê, ev der bûye potansiyela alikariyêka mezin. Bajarê Dêrikê, di vê bare de, bûye pireka xurt ku bakur û başurê-rojava bi hev re girêdide. Her çendi hejimara şeniyê bajêr hindik e ji, mirovîn zana û rewşenbir li vir gelek in. Bili komeka piçûk ji ziman-dirêjîn burjuwaziya piçûk, ji sextekar û tirsonakan, hemû rewşenbirêni li vî bajari di nava rîzên Meşa Azadiyê de cihêni xwe girtine. Kerwanê şehidan, rîzên pêşmergeyan û navenda Akademiya Mahsum KORKMAZ her carê bi wan dihê xemîlandin.

Biraninê şehidan êdi li vir bûne bingehêni çandekî (kultureki) fireh ji bo xwe-gihandina şoşerê. Her kesek dizine, ku Ehmed mina barûdê, mina bombeyekê her demê amade bû ji bo di rûçikê dijmin û tirsonakan de bipeqe. Ehmed RESUL, rewaneki leşkeri yê xurt, li ser bingeha rastiniya

Ehmed HEMZA, Muhyeddin SEÎD RAUF, Zinar Ehmed HACÎ HUSÊN

mirovatiyê ava dikir û qet çavêni wî ji kesekî nedîşikestin. Dijwar, dilê wî ew qasî fireh û mezin bû, weke ku hemû deşt û çiyayêni welat tê de cih girtibin... Çiyayê Cûdi ji, xweşewistî û evîna germ bû û vir de. Zeki; di kesaniya xwe de dida şanî kîrin, ku dîve welatparêziya xorten nûhatî, xweşdiyê taybetiyen çawan bin?

Bi şehid ketina rîhevalêni me, rûpeleka nuh ji lehengiya (qeheremaniya) rewşenbirêni şoşerger, derbasi diroka Kurdistanê bû. Roja 29'ê Mîdarê 1989'an, sê lehengen mîrxas û bi navêni Muhyeddin SEÎD RAUF (Cahîd), Zinar Ehmed HACÎ HUSÊN (Reşîd) û Ehmed HEMZA (Eli Hesen) di karê derbas kîrina komeka pêşmergeyan de; ku giringbû bi lez xwe bigihîne serokatiya ARGK li Botanê, rastî xefik û dafêni dijminan bûn, Belê, wan xwe kîrin pirek, da 20 pêşmerge, bikarîbin derbasi Botanê bibin. Buhayê vê fedekariyê ji, bû xwina van hersê nemiran.

Şehid bûna van hevalan, bû kulme-ka giran, ku keti ser rûyê kesen tirsonek û reformist. Li ser vê bingehê, hilma xinîzan a dawî ji hate birrin û kéferata wan bi mirineka reş dawî bû. Kesen hîna ji dîkin rew-rew, bila baş bizanibin! PKK dewletekê ava dike. Revrevok ji, ji ber suc û gunehêni xwe yêne "ziman-dirêjîya" li ser xwîna şehîdan", bila ji bo derketina pêşîya dadgehêni gelî, xwe amade (hazir) bikin.

Ji niha ve em baş dizanîn; taybetiyen wan... mîrani, jiyan û fedekariyâna wan... rewanê wan û rast di serokatiya taktiki de, wê pir hindik li ser van rûpelan werin nîvisin. Belê disa ji divê em li ser bîranîna wan bi hîrmet û rîz birawestin, ji ber ku ev delameteka piroz e ji bo me.

***

Hevalê Muhyeddin SEÎD RAUF (Mihê, Cahîd) di sala 1960'ê de li bajareki piçûk û Kurdistanê hatîye dinê (cihanê). Hîna di salen pêşin û jiyanâ wî de, malbata wî rûberê rewşenka geleki dramatîki bûye. Bâvî wî zû koç û bar kir, çû ser heqîya xwe. Cahîd, bi alikariya apê xwe mezin bû. Lawê dayîka xwe yê tenha bû. Dayîka wi, wî geleki bi naz û delali mezin kir. Belê disa ji hevalê Cahîd, kesaniyejar (zeif) û sist hilnegirt. Hîna di salen

jiyaneka serbixwe û azad bibin pireka hemdemî... ji her cûre fedekari, zorî û qeheremaniyê re hazir bin."

Piştî salen 1975'an, netewiperesiyâ paşmayî ji qada (meydana) têkoshîna başûrê Kurdistanê revî û dûv re, gelek kom û komikên nuh bi navêni reng reng hatîn der. Wan ji li cihê ku hevalê Muhyeddin rûdîniş, xwe bi cih dikirin. Daxwaza wan ew bû, ku careke din gelê me bikin piyoneki erzan. Lewma hevalê Muhyeddin, vatini û erkân mirovîn hemdemî weha tesbit dikir: Pêşî giringe mirov bibe

Muhyeddin SEÎD RAUF (Cahîd)

berheman? Ci qasi xwedî li rastinîya doza Kurdistanê derketine? Ji bo ku mirov perçeyê Kurdistanê yê piçûk bigihîne leyistina roleke aktif, pêdîvi û delametêni rewşenbiran ci ne?

Li ser vê bingehê, pêşî di nava komeka piçûk ji rewşenbirêni welatparêz de, di hundîrê partiyaka burjuwaziya piçûk û Kurd de cihê xwe girtibû. Lewma ji, di warê lêkolînen li ser kesaniya burjuwaziya piçûk de, geleki pêşketibû. Weha digot, "Mirovîn nikarin seren du beranan ji hev vekin, çawa dikarin gotina Kurdistanê binin ser zimanê xwe? Mirovîn dixwazin xwe bikin zimanê gel, giringe her demê amade kar bin, ku ji bo

xwediye zanebûneca sosyalizma zanîstî û hemû pirsên materyalizma dialektiki têbigîhe. Li kîleka vê yekê ji, gerek hemû serpêhatinêni şoşenê rizgariya netewenê cihanê bi firehi werin xwendin û hûrkolin. Weha ji divê diroka Kurdistanê, diroka koçber kirinan, qirkirin û berxwedanan werin ronahi kirin.

Di wan salan de, gelek rojan hevalê Cahîd nêziki 500 rûpelên pirtûkan dixwend. Li kîlaka vê yekê ji, wê xwendin xwe dikir bingeha danûstandin û peyvînî di nava hevalan de. Ci qasi ne bi fermi ji be pirtûkxaneya hevalê Muhyeddin dibû weke navendeka çandê û forumeka xorten şoşerger.

Xebata hevalê Cahîd û xebata koma xorten rewşenbir, potansiyelê hemû partiyen burjuwaziya piçûk ji hev dixistin. Lewma, her carê ev hêzen pûc êrisen xwe dihanin ser wan û weha digotin: "Ev, ew xort in, ku berê gelê me didin riyan şas. Bi amatori û sergermiya xwe, wê gelê me bîhenin

ber qirkirinê. Ev neyarên xwendin û zanînê ne."

Rewanê serxwebûn û azadiyê li Kurdistanê hêdi hêdi xwe serdest dikir. Salen di navbera 1975 û 1980'an de, ew sal bûn, ku nefesê hemû hêzên burjuwaziya piçük, feodalî û sosyal-şovenisti dihate bîrrin. Ne tenê li bakurê Kurdistanê, li her çar hêlê Kurdistanê Partiya Karkerê Kurdistanê-PKK, piştî salen 1980'an, bû xwediye bingehêke maddi yê xurt û weha hate pejirandin, ku PKK ji bo garantî kirina rizgariya netewi hêza yekemin e di nava gelê Kurdistanê de. Hevalê Cahid piştî wê demê, hemû têkiliyên xwe yên ji her rengi, ji wan parti û komikan da birrin û di nava xorten şoreşer de, paşê raddeyeka dostaniya rast li gel Partiyê bi xurti destpêkir.

Di sala 1982'an de hevalê Cahid dawî bi dibistana lise anî û li bajarê Helebê derbasi Înstituya Navin a Endezyariyê (institiyeka mihendisiyê ye) bû. Belê hevalê Mihê dizanibû, ku mirov di buroyê dewletê de, tenê dibe mixeki (bizmerekî) piçük ê bê sôd û feyde. Lewma dev ji xwendina instituyê berda û vegeriya welat û li wir bû mamhostayê zarokên dibistana. Armanca heval ew bû, ku di nava gel de bimine, hemû zanebûna ji xwendinê hilgirti bixe bin xizmeta gelê xwe. Li her gundekî, ku li wir dibû mamhosta, di jiyanâ wi gundi de, şoreşekê civaki çedikir. Hemû derfet û delîn gundiyan dikir bin barê rizgariya netewi. Her şevê, li malekê civin û şebihîrîkîn ramyari bi destê heval çedibûn. Di wan malan de, kesaniya hevalê Mihê bi hevirê çand û hunera Kurdi dihate stirandin.

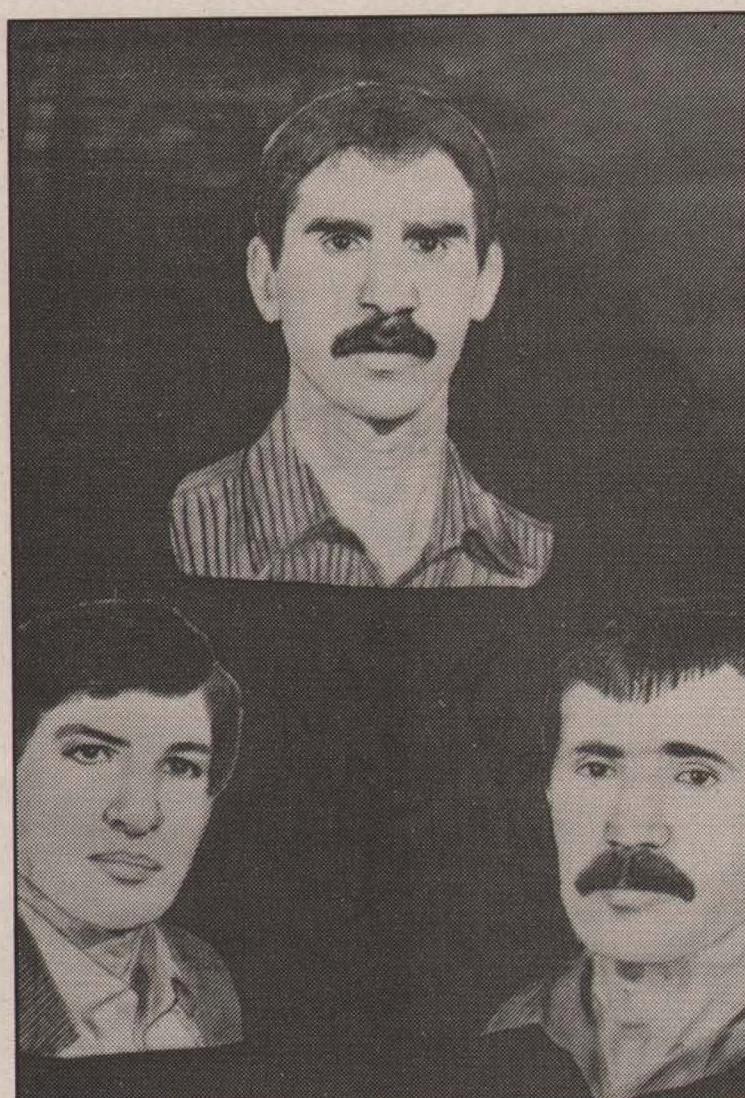
Di karvaniyê de, girêdayê raman û bîrdoziya Partiyê, hevalê Mihê roj bi roj bêhtir weke zareki gel ê jîr û zana dihate naskirin. Weha bû, ku her kesê ji piçük û mezinan, jin û mérân, tevan jê hes dikirin û dixwestin hemâher demê di civata wi de hazir bibin. Hevalê Cahid her salê li gundekî dibû mamhosta. Belê ne tenê wi gundi, hemû gundêni li derdorê ditevgerand. Komêni gundiyan dihani ser hev û bi hezaran alikariyên diravî ji bo şoreşê kom dikir.

Hêviyên Cahid li dora wê xalê xwe kom dikirin, ku ji her ali ve, xwe xurt bike û bibe şoresgerekî profesyonel. Lewma di sala 1985'an de, derbasi Akademiya Mahsum KORKMAZ bû. Li wir, di nava karûbarên hinbûna leşkerî û politiki de cihê xwe girt. Li hemberê hemû zoriyan rawesti û bi lez û bez xwe pêş ve bir. Van tevan dida pêsiya xwe, ji bo bikaribe bigihe kesaniyeka militanê Partiya Karkevî Kurdistanê. Mina li her cihekî, li akademiyê ji hevalê Cahid, ji hevalen li dora xwe re dibû sembolê neqebûl-kirina jiyanâ koledariyê. Hema daxwaza wi tim, ew bû, ku bikaribe zû xwe bigihine axa Kurdistanê.

Piştî demekê, careka din ji akademiyê vegeriya başşûrê-rojavayê Kurdistanê û vê carê, gelek kar û xebatan bi hev re da meşandin. Ji hêlekê ve, li ser xebata komitâyî perwerdebûnê (tedribê, eğitim) radiwesti, ji bo kadroyen nuh hazır bike û bişine akademiyê û ji hêla din ve, bi sedan civinê gelî li gund û bajaran hazır dikir. Ew qasi ketibû nava dilê gel, ku li her dêre, hemû kes û malbat, ji dil û can guhdariya hevalê Mihê bikin.

Dem derbas dibû. Şerî rizgariyê bi rewane êris û berxwedana Hilgavtina 15'ê Tebaxê roj bi roj bilindir û dibû. Weha ji, pêdivî û karûbarê şoresgerekî girantir dibûn. Tevgera serxwebûne û dîne ne çare dima, ku karê birêxistina milyonan ji mirovan bide ber xwe. Lewma hevalê Cahid qefle qefle, kom bi kom xorten nûh bi şer ve girêdîa û bîrpora wan a şoresgerekî xurt dikir.

Di nava xebata gelî de, hevalê Mihê bi serperşîtiyeka (inisiyatîfeka) geleki xurt kar dikir. Qet carekê ji teng nedibû. Tu caran ne digot, ev

Eli Hesen, Cahid, Reşid

pirsa zor e, ev kar zehmet e. Weke pêlén Ava Tîr (Dicle) û Feradê bi dijwari diçû pêş, xwe dida pêş. Di nava gel de, gotina wi ci caran du-cari nedibû. Hemû problemen ramyari û civaki, bi moraleki xurt û inisiyatîfeka bilind bi lez diversand. Ziman dirêjîn burjuwaziya piçük keys û bora xwe nediditan, ku bikaribin li rûyê heval Cahid bikevin.

Hevalê Mihê, gelek nefret ji rewşenbirên sexte dikir. Her demê xizmeta wan a ji bo çinê serdesten biyani eşkere dikir û digot, "Giringe em sinorêni di navbera rewşenbirîya rizgariya netewi û ziman-dirêjîya burjuwaziya piçük baş bîzanibin. Rewşenbirî ne ewe, ku mirov nav û diroka cend mirovan ji ber (ezber) bike. Belê, giringe mirov bîzanibe û bîkaribe dora xwe biguhurine, bide guhartîn."

Civatên hevalê Mihê li ser van xalan kom dibûn: Kurdan, çawa xulamtiya biyaniyan kirine? Çawa bûne ordiyên şerên gîran ên mina yên li Çaldiran, Merci Dabiq û Malezgerde? Ji bo ci serdesten Kurdi hîna vê rewşa xwe ya ne baş berdewam dikin? Dilpakiya Kurdan ji bo biyaniyan, çawa büye sedema ev qasi paşketina ji dirok û pêlén sivilizasyonê (medeniyetê, bajarvaniyê)? Belê, çawa ku hevalê Mihê van pirsa rez dikir, weha ji bersivîn wan fireh fireh vedi kir. Bi xwe ji, xwediye metod û şeweyeka deng kirinê yê hêja bû. Her kesen li dora xwe ne çare dikir, ku pirr bi baldarî guhê xwe bidine wi.

Belê, bi vi rengi hevalê Mihê di nava gel de, bûbû mamhostayeki konvaniya partiyê û bi tevayî niwandîniya (temsiliya) vê dikir. Di nava karkeran de hostayê avakirina rîkxitîniyê bû. Di nava gundiyan de, bûbû semboleki xwendekarên rizgariya netewi, ku banga wi bê dudili bersiva xwe digirt. Bangesi û ajitasyona ku dikir, rast û rast (direkt) cihê xwe digirt. Di nava jinan de ji niwandîre etikê (exlaqê) şoresgerekî bû. Hevalê Mihê ji zarokên Kurdistanê re, mamhostayê weşandin û rîberê evina deşt û çiyayen welat bû.

Hevalê Cahid, ku ji sala 1983'an pê de di nava karûbarê Partiyê de cih girt, dizanibû rolâ ji kesen wehe dihê xwestin ciye û vê digot, "Pîrs ne tenê

pirsa rahiştina çekan e. Giringe em bibin motorên şoresê. Her rojê Partî dikare bi dehan servan peyda bike. Rola me ewe, ku em rîberiya rast li gora strateji û takтика Partiyê bi cih binin." Bi zanebûn û haydariya girin giya rola serokatiya taktiki di Kurdistanê de, her demê xwe amade dikir. Di nava karvaniya bi xebata gel ve girêdayî de, her rojê bêhtir xwe nêziki kesaniya Partiyê û taybetiyê militanekî bolşeviki dikir. Serkeftina heval di her gav û bareki de, pirsekî eşkere bû. Hema zora hemû pirsgirêk û astengen dibir.

Di salen navbera 1985 û 1989'an de, her carê, ku xebata Partiyê bilindî koçbereka nuh dibû, hevalê Mihê ji derbasi nava rîzân hinbûne nuh dibû... di Akademiya Mahsum KORKMAZ de û li gora hoyen nuh xwe amade dikir. Di akademiyê de, ji bo pêşketina xwe û hemû hevalen li dora xwe, keli bi keli hemû karên xwe plan dikir û her şewê rengên fedekariyê dikir paya xwe.

Bi van hemû taybetiyê xwe hevalê Cahid, ji hêla Partiyê û Serokatiya Partiyê ve ji baş dihate naskirin. Lewma serokatiya gelek navçeyan ji bo wi hate hîstîn û dayin. Ji hêlekê ve hevalê Cahid, li ser pirsa propaganda û ajitasyona di nava gel de radiwesti û ji bo her armanceka (mebesteka) netewi civinê fireh ên gel birêdixist, û ji hêla din ve ji, serokatiya hemû komikên hinbûnê yên şervanên nuh dikir. Ne tenê ev, lê belê ji bo hemû grupen derbasi axa bakurê welat dibûn ji, derfetan peyda dikir û bi xwe ji, serokatiya hemû livbazîyen derbasbuna hevalan dikir.

Di hemû karên xwe de hevalê Cahid, ji tunebûnê hebûnên mezîn dihani der. Bi dehan xwendekar, bi pirsa rizgariya netewi şîyar dikir û wan digihand navendên hinbûnê û qadîn şerê gîran. Niha di nava şer de, bi dehan şagirtên hevalê şehid Mihê, doza hebûna Kurdan bi dilsozi berdewam dikin.

Bi moraleki bilind û rewane êris û berxwedanê hevalê Cahid, hemû de lametên Partiyê dida pêsiya xwe û wan pêk dihani. Bi çaveki piçük li erk û pêdiviyen xwe qet nedînêri. Hêviyên xwe di hemû raporê xwe de

weha dihani zimên, "Ji bo her kareki ú li her derê ez hazir im... wusa, ku di riya Partiyê de, her kêliyê bikaribim derbasi nava kerwanê şehidan bibim. Lé her ci qasi bi vi rengi ji be, niha daxwaza min ji Partiyê ewe, ku min bisine bakurê welat. Ez dixwazim di ser de rûberê hêzên faşist bibim. Jiyanâ gerillayan di çiya, gund û bajarêne welat de ew jiyan e, ku ez dixwazim di nêv de her kêliyê jiyan bikim. Ez ji dixwazim, li cihê germitrin ê cengê, bersiva banga şehidan a ji bo tolehdanê bidim."

Hevalê Mihê bi dehan car, komên hevalan ji akademiyê bi serkeftini derbasi axa Botanê kir. Her carê, ku bi komkekê re derbasi Botanê dibû, bîhna xwe kûr kûr berdida. Bêriya (hisreta) mayina li wi ali di dilê wi de bi kovanan lêdixist. Lé belê ci bike, komên din li benda wi bûn! Ji ser qada tixübûn ku dijminan danine ser singa Kurdistanê, gelek caran di encama şerên gîran de, hevalan derbasi wi ali dikir. Lé hema li ser tixübû bi xwe ji, car caran dilê wi di nava şerên derdiketin de rihet dibû, vedihiyes.

Hevalê Mihê, xwediye gelek hûnêrên şoresgerekî bû. Li hemberê her zorîyê bi dilfirehi, li peyda kirina veristinê şoresgerekî digeri. Qet carekê ji bê tedbir karek nedikir. Her demê hisabê rojén gîran dikir. Hemû nîrxên Partiyê heyâ dawiyê diparast. Hebûna xwe bi hebûna Partiyê û gel ve kiribû yet. Mihê, li cihê ku karûbarê Partiyê birêdixist, di hundîrê her malekê de mina zareki wê malê yê hogir, dihate nasin. Lewma ji şehid bûna heval, li hemû deren ku di wan de naskiribû, posideyên gelek gîran li sun xwe hiş. Xorten nûhati xwe bi biranina şehidbûna wi ve mina hesin girîdan û bi sunda tolehdanê xwîna şehidan, bi bîryarêne xurt, derbasi nava şer bûn. Disa, şehidbûna heval, rola rewşenbiran di perçeyê piçük û Kurdistanê de bi tevayî danî pêsiya çavan. Kulmeke gîran kete ser rûyê reformistan, derewkar û internas-

lizmê yên li ser El Salvador, Nikaragua û Grenada ne, belê împêryalizma di mala xwe de ji bir dikin an ji bi rengi li ber def û zirneya wan xwe hildîhavêjin. Miroveki Kurd, eger xwe di doza Kurdistanê dernekeve, derew e, nikare piştgiriya gelên cihanê yên bindest bike. Ma ne Che Guevara weha dibêje, 'Bê welatparêziye pak, mirov nikare behsa internasyonalizmê bike. Welatparêziye rast ji, bê rewanevi internasyonist û rast, nikare peyda bibe."

Kin bê gotin, hevalê Muhyeddin rewşenbireki hostayê şoşergeriye bû. Bi etikê (exlaqê) proletariya, xwe gîhandibû bilindahîyên jiyanê. Belê, di nava rîzân Partiyê de heliyabû, bi Partiyê re bibû yet laş. Bi rewani, dirusti û girin giya xêza (xeta) APO, derbasi nava karwanê koma nemiran, şehidîn serxwebûnê bû.

***

Ava Dicle bi gîr û hêrs tûj tûj ji Cizîra Botan derbas dibe. Berê xwe dide jér û dûv re mina mareki ji nava gelîyan derbas dibe. Belengazê Çemê Dicle, qêrin pêdikeve, dema dibine ku axa walat kirine çend perç. Nefret ji xwe dike, ji wê rojê ku hatiye dinê û niha axa welatê xwe ew ji dike du perç... diqelişine. Kurr û bav, çawa bûne bakurî û basûri? Herdu kevi, çawa bi navê biyani dihene navdan... bûne welatên kesen din, welatên biyaniyên dagîrker?

Lê belê, tevî gemara potin û solen leşkerên biyaniyan ên li ser axa welatê me, ku konen xwe danine, disa ji mina perçeyen bihûstê herdu kevîyen çemî bi zinar û keleman, bi dehl û deviyan, bi rez, werz û zeviyan hatine xemilandin. Bi rîz, gundîyên Kurdistanê bi ci kul û derdan ji be, gundîn xwe ava kirine. Xwe parastine û şerî jiyan û hebûna xwe berdewam kirine.

Ji nava hemû gundîn li derdorê yên bi navê Fêrisiyê, Rewêniyê, Mezra Xwarê, Mezra Bani, Dêrika Ber Avê, Çemê Şerefê, Xirab Reşkê û

Zinar Ehmed HACİ HUSÊN (Reşid)

yonalistên sexte.

Di kesaniya hevalê Mihê de, girêdana teori û pratikê di hemû xebatên Partiyê de, careka di hate ispat kirin. Hevalê hêja Mihê, bi xwe ji, li ser sextekariya burjuwaziya piçük û sosyal-şovenistan weha digot,

"Ev sev û rojê dikin rewrew. Sozekê didin û piştî bêhnekê disa ji bir dikin. Xema wan tenê xwarin, vexwarin û jiyana wan a kesane ye. Ji sibê heyâ évari dikarin bibêjîn em li hemberê êrisen împerya-

hwd., gundê Endiwerê ji tevan bêhtir bûye xwedi nav û deng. Bi xweşîya sirûştiya xwe, bala hemû şenîyên navçeyê dikişine ser xwe û di mehîn bîharê de dibe goreng- û seyrangeha tevayî gel û navenda piroz kirina cejnê Newrozê, Yekê Gulânê, 15'ê Tebaxê û hemû şahîyên din.

Li ser axa Endiwerê di sala 1968'ê de hevalê şehid Zinar Ehmed HACİ HUSÊN (Reşid) hatiye dinê. Malbatâ hevalê Zinar geleki mezin û zen-

gin, xwediye zeviyen fireh e. Belê her demê mina maleki welatparêz xwe iştat kiriye. Her çiqası geleki bi dijwari, beri salen 1980'an piştgiriya PDK-Iraq dikir ji, pişti rabûna PKK û bi taybeti ji, bi Hilpişkina 15'ê Tebax re, hêdi hêdi destpêkir rola xwe ya welatparêziyê li ser bingeha pîvanen walatparêziyê yên nuh bileyize. Hevalê Zinar ji xwe kiribû pireka ji hesini, ji bo rastinîa PKK û pîrsa serxwebûn û azadiyê bi rastinî derbasî nava malê bibe.

Di maleka weha de hevalê Zinar mezin bû. Belê bi rihe xwe yê sivik, te digot belki gundiyeke pênci sali ye. Weha her tiştan gundiyan baş dizani. Pişti dawi kirina dibistana pêşin, ji gund berê xwe da bajêr. Derbasi xwendegeha navin bû û li wir, hêdi hêdi xwe pêş ve bir û xwest ku kesaniyea serbixwe ji xwe re ava bike. Lewma, hina di salen xwendina xwendegehê navin û lise (bekelori) de, dest bi xwendineka fireh a diroka serên rizgariya gel û welatan kir. Lé

ku di jiyana xwe de hilgavtineke nuh çebike û bibe şoresgerekî profesyonel.

Di nava xebata xortan de xwediye geleki derfet û gengazên mezin bû. Lew Partiyê delameta hinkirina komên xwendekarênuh dabû ser milen wi. Gelek bi hes kirin, ji dil û can, karê xwe dikir. Bi pîvanen şoresgerekî rast diçû ser karêne xwe. Hevalê Zinar, bi wê xebata xwe ya rast, geleki xort digihand nava rêtzen komên hinkirine û bîryardariya wan xurt dikir.

Roj bi roj bêhtir, li hemberê hemû zorîyan hevalê Zinar li ber xwe dida... hêviya derbasbuna akademiyê ji Partiyê dikir. Heya meha Cotmehê sala 1988'an havelê Zinar, di xebatene nava gel de gelek serkeftinê hêja pêkani. Dûv re Partiyê derfeta cüyina akademiyê da destê wi. Weke miroveki ku ji nuh ve careke din were jîyanê, ew qasi bi këf û esq, xwe amade kir û di nava karûbarê akademiyê de cihê hevalê Zinar ji, li pêsiya hevalen akademiyê soza xwe ya dawi da û ramyariye de ciheki bilind digirt. Weha ji di xebatene çand û hunerê de

formasyona xwe xweş û ges xweya bikeji, bili mirina me bi xwe, ne tişteki din e. Niha ez dizanim, ku divê ew malbata welatparêziya pak, bi girêdaña bi PKK û ERNK ve giringe were ava kirin."

Pişti dersê, di nava meydana akademiyê de em gihan hevûdu. Hevalê Zinar berê xwe da min û got. "Netirse, ezê ve rexneya xwe bi firehi binivîsim û bigihînim sernivisariya Kovara Serkeftinê ya akademiyê."

Dewreya şehidên berxwedana Diyarbekrê-Hêne (Xani) bi serkeftinî derbas bû. Bi lêkolin û vekirinî Serokatiya Partiyê yên meha Çileya Paşin gîhişte bilindahiyeka geleki mezin, ku li ser wê bingehê hilpişkina bihara sala 1989'an pêk hat.

Pişti hatina Serok li akademiyê bi cend rojan, plan û programen nuh hatin amade kirin û li ser wê bingehê hevalê Zinar ji, li pêsiya hevalen akademiyê soza xwe ya dawi da û ramyariye de ciheki bilind digirt. Li navçeya Dêrikê, di nava rêtzen pêşin de

Ehmed HEMZA (Eli Hesen)

pezan ve dîbarine, mezin bûye.

Pişti ku hevalê Ehmed li gund xwendina dibistana pêşemin dawi kir, ji bo xwendina dibistanen navin û lise çû bajarê Dêrikê û li wir çavene wi li ser jiyana civaki vebûn. Hêdi hêdi nêziki rewşa geleperi ya gel bû. His û birê heval, edî ji xwendinê nedigirt. Cawa ev gel ji hebûna xwe dûr dikeve? Veristina pîrsâ Kurdan wê cawa bigihe encamek? Sedemên vê paşketina Kurdan di dirokê de ci ne? Rola xwendekarênuh bo guhartina vê rewşê ci ye? Li ser van pîrsan û geleki din tim bala xwe dibir û dihanî, belê bi rasti nedikaribû bigîhê bersivekê û navgineka rîkxistini ji bo van pîrsigirêne peyda bike.

Belê, geh li vir û geh li wir. Beri salen 1980'an, hina hol-hola partiyen burjuwaziya piçük bû. Bê çare hevalê Ehmed ji derbasi nava rêtzen partiyekâburjuwaziya piçük bibû, bi hêviyên pêşvebirina armanc û daxwazên gel. Lé ew partiyen bê naverok, tenê ji bo berjewendiyen bireka piçük dihatin bikaranin. Ji bo ku rastiye ji ber çavê hevalê Ehmed hunda bikin, her carê sozên derewin didan û delametên mezin pêşkeşî heval dikir. Di nava wan de hevalê Ehmed, her demê li hemberê wan radiwesti û digot, "Bi rasti ev parti nikare di avahiya jiyana gel de, kevireki piçük ji ava bike. Badihewa em li dora hev diçin û dihan, tu dibêji qey em bayê dipivin."

Hevalê Ehmed, ku bi girani li ser van pîrsan diramand, di xwendina dibistanen de pêşketineke xweya ava nekir. Lewma, xwe ji dibistanen dûr xist. Geh li gund û geh li metropolan di karêne giran de xebiti û alikariya malbata xwe kir. Dem derbas bû. Tevgera serxwebûn û azadiyê li her deran xwe bi jiyana gel ve girêda. Ew statuyen kevin dihatin xwarê. Vê carê, rizgariya Kurdan tenê bi Partiya Karkeren Kurdistanê ve hatibû girêdan. Li Kurdistanê, edî keli bi keli pêşketinê nuh, roj bi roj bi lezir pêk dihatin. Tiştan ku hevalê Ehmed li dûv wan ketibû, li ba PKK ditibû. Lewma, di demeka geleki kin de, hemû girêdanen xwe ji wê partiya burjuwaziya piçük birri. Soz û bîryara xwe da, ku di nava rêtzen dostan de, hemû tiştan bikevin ser milen wi û dilsozi bi cih bîne.

Cendi di nava rêtzen dostan jir de nêziki Partiyê dibû, hindê ji sextekariya partiyen burjuwaziya piçük çetir û hin bêhtir têdigihiş. Hisreta wê dema derbas bûyi, li mejîyê wi dixist. Dilê xwe, edî tenê bi xebatekâşev û rojan a bê lebat, hênik dikir û digot.

"Eger ez, hemû derfetên xwe, huner û hima xwe, bi dijwari di riya Partiyê de serf bikim, wê çaxê ezê bikaribim ji gunehkariya berê rizgar bibim."

Pişti ku heval tevli karûbarê Partiyê bû, pêşî li gundê xwe û li gundên derdorê, xebatene gel birêvebir. Belê di her delivê de hêvi û daxwazên xwe digihand Partiyê, ji bo wê rewşê darbas bike û bibe şoresgerekî profesyonel. Partiyê, rî li pêsiya wî vekir.

Hevalê Ehmed, ku demeke dirêj di nava rêtzen partiyen burjuwaziya piçük de cih girtibû, baş dizani, çawa wê karvaniya wan bi gel bide xweya kirin. Di vê barê de, bibû hostayê rûres kirina parti û komikên reformist û sextekar. Li ser bingeha hima Partiyê û pêşketina xebata gerillaryan hevalê Ehmed, roj bi roj pîvanen Partiyê çetir nasdikir û di karvaniyê de ji xweş pêş ve diçû.

Sala 1989'an, Partiyê derfeta hatina akademiyê da destê wi. Pişti demekê, ku tevli karûbarê hinbûna kongvanî û leşkeri bibû, careke din giring bû vegere cihê xwe yê berê û vê carê, divibû hem di nava gel de û hem ji bo derbaskirina hevalan ji tixûb, xebatê bike. Di nava vê karvaniyê de xweya bû, ku hevalê Ehmed xwe gihandiye pîvanen kesaniya Partiyê. Bi fedekarı, bê tirs û bi rewanê erişe diçû ser hemû delamet û karguzariyê xwe.

Pişti demeka karvaniyê ya hêja, li ser wan tixûbê ku ji hêla imperialist û dagirkeran ve li ser axa welatê me hatine danin, di encama şereki qehremani de ku bi seatan doma, xwe gihande kerwanê şehidên nemir. Bû gorîyê axa Botanê ya piroz.

***

Belê, berxwedana şehidên Çemê Dicle, posideyên geleki mezin li derdorê gerand. Di domana şerê giran de, hemû gundiyan temaşeyê meydana ser dikirin, her yekî di dilê xwe de digot: De lixe wey tu bav û birayê mino lêxel!

Dijmin, li dora hevalan cembereka mina tipa "U" danibû. Di navbera wan û Çemê Dicle de ji, rîzeka leşkeran (eskeran) bi cih kiribû. Tevan bi hev re agir li hevalan dibardin. Tevli agirê pênc panzeran, bê navbir, ji jor û jér-tim agir dibari. Li hemberê bangen dijmin ên xwe-bîdest-dayinê, dengê sloganen hevalan bilind dibûn: "Biji PKK!", "Biji Kurdistan!", "Biji Serok APO!" Se seatan bi tevayı, agir nehate birin. Di encamê de kulumka giran ket ser rûyê artêşa faşistan. Her sê heval, her sê dilen me ji, bûn mizgina hilgavtina bihara 1990'an û raperinê gelê Kurdistanê.

Şehid bûna hevalan di demeke weha de çebû, ku Partiyê hazırlıyo koçbereka nuh a diroki di şerê gel de, ber bi dawiyê ve dibr.

Girige ev berxwedan, ji hemû xorten welat re û bi taybeti ji wan kesen van hevalan ji nêzik ve nasdikin re, bibe mîna banga tevlibûna nava rêtzen Partiyê... û weha were qebûl kirin. Tiştan em di vê riyê de hunda bikin, tenê jiyana koledarı ye. Belê li şuna vê, eme jiyan û cihaneka xweş, ronak û ges ava bikin... bi destê xwe ve binin.

Hevalen hêja! Şehidên me Mihê, Zinar, Ehmed! Em li benda wê rojê ne, ku li ser axa welat, rasti leşkeren faşist bibin. Wê çaxê eme piyaleya tolehîdanê (intikamê) vewun û bersiveke baş bidine dagirkeren dirinde. Serkeftin wê tim ya me be! Li benda dijmin, tenê mirina li ser axa welatê me rawesteyi! Car caran ez û A... rastê hevûdu dihan. Em dikevin behsa mîranî û mîrxasiya we. Dem gelek bi derengi derbas dibe, lê belê dawiya deng kirina li ser rûmesta we ya piroz hema nayê.

Hevalen Mihê, Zinar û Ehmed!.. Eve bê demeke hebeki dirêj, ez li ser vê nivisê radiwestim. Em her çar bi hev re jîyan dibûn... lê belê niha ku ez gîhişte time dawîya vê paragrafe, ez xwe geleki tenha dîbinim, ez xwe geleki dil bi kovan dihesibinim. Ez li benda wê rojê me, ku li ser axa welat em hevûdu hembêz bikin. Bi xurti ez li benda wê rojê rawestayi me, ew roja ku tevli hevalan em xwîna we ji li erde nehelin.

Her hebin hûn di jiyana gelê Kurdistanê de... û bi xatirê we...

Rêhevaleki We

gava li diroka Kurdistanê dinêri, her carê, rasti bêbexti û sixuriya çinê serdest ên Kurdi û xularmitiya wan ji bo hêzên biyani dihat û lewma digot, "Wey loo... bi xwedê eger PKK bi nermi here ser ixanetê, wê ev nemirovân bêbext, careka din wê bixwazin rola xwe ya gemar bileyizin. Lewma divê bi tevayı ev pîrs ji holê rabê. Di Kurdistanê de mafê jîyanê tenê ji kesen di nava tékoşinê de li ber xwe didin, divê hebe."

Pişti kutandna xwendina lise hevalê Zinar, azmûna (imtihana) derbasbûna zanîngehê (universite) bi serkeftinî pêkani û di nava koma xwendekarê zanîngehê de, di réza lêkolinê matematik, fizik û kimi de cihê xwe girt. Di salen xwendina zanîngehê de havalê Zinar, pîrsen geleperî yên cihanê, şerîn gelan, pîrsâ serxwebûn û azadiya gelan hûr hûr dikola. Di nava xortan de, li ser bingehê materyalizmê, her demê peyvin û danûstandinê fireh dida pêş. Bi giranî di nava xorten xwendevan de, pişti ku girêdanen xwe di sala 1986'an de bi Partiyê re xurt kir, dest bi xebatene propaganda û ajitasyonê kir. Di her kareki xwe de, dibû nişanê hes kirina hevalan û bi bizmitiyeka (discipline) xurt, li hemberê hemû zorîyan radiwesti.

Bi xwendineka berfireh û têgîhiştîna birdoza Partiyê, bi xebatene karvaniyen rast di nava gel de, rastinîa rewşenbirê şoresger bi derdora xwe di pejirandin. Weha digot, "Rewşenbir ew mirov e, ku di karvaniyê de bikeribe bibe hostayê gel." Sê salan di zanîngehê de bi vî rengi xebata xwe berdewam kir. Dûv re hêviya wi ew bû,

Berdewama axiftina şoresgerê li Almanya girti, Hasan Hayri Guler:

PKK berpirsiyarê mirovatiya li Kurdistanê li ber xwe dide ye

**DESTPÊK
DI HEJIMARA BIHURÎ DE**

Di navbera salen 1919 û 1938'yan de li Kurdistanê, li herêmén Koçgiri, Pali-Hênê û Dara Hênê, Gridax (Aarat), Dêrsim û hwd. serihildanê gelê Kurd li diji vegirtina dewleta Tirk bilind bûn. Berxwedana Kurdan bi salan berdewam kiribû. Dewleta Tirk ji, seri dabû hovitiyeke geleki mezin. Ev hoviti, her rojê û di her kîliyê de ji aliye mezinê me dihat gotin û berzîmîn dibû. Gava ku mezinê me dest bi axifin, stran an helbestê xwe dikiran, hovitiye dewleta Tirk a li diji gelê me her carê dihanin zimên. Em zaro ji, di bin posideyên pîr giran de diman.

Piştî şikandina serihildanen, dewleta Tirk tu caran di derbarê van serihildanen de tişteki nedigot û negotiye. Tiştek li ser van serihildanen di çapgêriya Tirkan de nedihanîn û nehatine nivisin, bi rengê ku hatibin belay kirin. Dewleta Tirk bi vê riye dixwest, ku ew hovitiya wê zû were ji bir kirin. Lê disa ji bûyer tev dihatin bira mirovan û berxwedana di van serihildanen de li ser zimanen digerî.

Ma gelo leşkeren Tirkan çawa bi sed-hezaran mirovân Kurd bi hesanî qir kirine? Çawa bi sed-hezaran mirovân Kurd koçber kirine? Çawa rêberen serihildanen bi xinizi, bi hesp û mehnîn xwe ve girêdane û wan bi lêdanen welê hovdar kuştine? Çawa pêşeng û serekân bi daran ve kirine? Çawa bi hesanî serê mirovân Kurd jêkirine? Çawa zarakan bi serên çekên xwe di zikên dayikan de kuştine? Çawa bi hezaran gund tevli mirovân di malan de dane ber êgîri û şewitanâne? Çawa bi hezaran bajar û gunden Kurdan hilwesandine, rûxandine û kirine kavîl? Çawa bi sed-hezaran mirovân Kurd ên mirî di gelî û newalan de, di çalan de komî serhev kirine û wan welê gorî kirine? Çawa bi hezaran Kurd di "Dadgehîn Serxwebûnê (Mehkemeyen İstiklalî)" de bi cezayen giran ceza kirine? Belê, bersivîn van pîrsan tevan divê bas werin dayin! Mirovân ku vê hovitiya dewleta Tirk a li ser gelê Kurd ditibû û bîhistibû, tu caran nedikari bûyeran ji bir bike. Herweha nedîhişt, ku ev bûyerin ji bir kirin. Ji ber vê yekê bû, ku tirs û xofa ji leşkeren artesâ Tirkan, di mejiyên mirovân Kurd de, cih girtibû û Kurd, heya ava hes tuyen xwe ji ber vê tîrsê dilerizin.

Dîsa, me lêdan û pîkolîyen leşkeren artesâ Tirkan bi çavên xwe dîtine, me wan di jiyana xwe de ji derbas kirine. Lewma ew, mina marêne reş her demê li ber çavên me bûn. Çawa mirovek ji ber maran direve, em ji weha ji ber leşkeren Tirkan direviyan. Gava leşker dihatin nava gundêne me, em tev, kiçik û mezin, jin û mîr dîketin nava tîrsê. Ew, em digirtan, me şîf (şot) û tazi dikiran û bi saetan me didan ber lêdanê. Di havinan de li ber tavê, di zivistanan de di nava berfîde, bi gelek saetan me didan sekinandin û li me dîsistin. Lêdanen geleki giran û bê rûmet li me dikiran. Eve geleki eşkere ye, ku jiyana me yan ji mirina me tenê di destê leşkeren dewleta Tirkan de bûn.

Kijan demê leşkerekî artesâ Tirkan bîxwesta, dikarî mirovekî Kurd û bê çek, sivil, bê guneh, nehatî parastin li gora daxwaza dilê xwe bikuşa û hîna ji dikare vê bike. Dewleta Tirk di pîrsa gelê me de, hemû zagonê mirovatiye di binê lingan de diperçiqine. Çi hovitiyeke xwe hebû hema pêkdihani, dihêne. Dewleta Tirk tu caran dev ji terora xwe ya leşkeri, dev ji karê asimilasyon û helandinê, dev ji tîrsandina gelê Kurd berneda ye. Van tevan ji xwe re zivirandiye çekên pêşketi û tu caran wan ji destê xwe berneda ye. Dewleta Tirk bi hima (quwweta) zilm

û zorê, bi hima hovitiya leşkeri temenê (imrê) xwe dirêj kiriye û heyâ roja niha ji, dixwaze bi vê zora pasverû xwe li ser lingan bigire, bîhêle. Dewleta Tirk dixwaze wê diroka xwe ya bi tevayî xwin, vê rojê ji li ser têkoşina rizgari netewa Kurdistanê bidomîne.

Min heyâ niha bi kurtayî, birek ji jiyana gelê Kurd û mirovân Kurd a di bin doliweriya û dagîrkeriya dewleta Tirk de, da zanîn û xweya Kirin. Jiyana ku dewleta Tirk bi koteke bi gelê me daye pejirandin, li ci weliteki cihanê, jiyaneke weha nikare were ditin. Min xwest bi van nimûneyan ramyari û pikoliya dagîrkeran bidim xweyakirin. Ci qasî xizmeta perçiqandina rûmet û qedra mirovatiye Kirine, jiyana gelê Kurd ci qasî zivirandine girtigechekê û ci qasî dîjmâhiya gelê Kurd û mirovatiye Kirine, ji van ramyari û pikoliyan eşkere derdikevin hole.

Çima ev dewlet ji bo sîd û menfeattan xwe yên dagîrkeriyê neteweyekî birçi, tazi û bê welat dihêle, dixwaze hemû hebûnên netewi yên vî gelî serbijê bibe? Çima ev dewlet mirovân Kurd bi sed-hezaran qir dike û li ser vê bingehê ev hêza paşverû, bi navê weke "hovîti" û "teroristîyê" dihê nasin? Belê, ev hêza van dike, dewleta dagîrkeren Tirk e! Li aliye din ji, hêzek heye, ku ji bo rizgariya gelê Kurd, ji bo xizmeta mirovatiye seri hildaye û li diji koletiyê, zilm û zorê şer dike. Ev hêz ji, delametên xwe yên dirokî pêkdihêne û berpirsiyariya mirovatiye dike. Ev hêz, rêberê têkoşina rizgariya netewa Kurdistan, Partiya Karkeren Kurdistan-PKK ye.

Dagîrkeren Tirk her bawer dikiran, ku doza Kurdistanê kuştine û vê dozê kirine goristanê. Tu caran bawer nedikiran, ku gelê Kurd careka din wê hişyar bibe û wê xwedî li doza xwe derbîkeve. Bi rasti ji, gelê me gîhandibûn raddeyeka ku neyê naskirin û were inkar kirin. Lewma ji tu keseke bawer nedikir, ku doza Kurdistanê wê careka din xwe bide spartin. Di demeke weha de PKK, mina giyayeki ji nava derzén keviran ve hişin bû û bi vi awahi li ser axa Kurdistanê dest bi têkoşinekê kir. Hoya dema tevgera PKK nebû, mirovân Kurd di cihaneka tarî de dijîyan. Gelê Kurd bi derketin û damezirandina PKK xwe gîhandîye cihaneka tev ronahî. Beri derketina tevgera PKK, gelê Kurd û hemû mirovân Kurd, bi sedan salan di riyeka tarî de dimeşîyan. Ji ber vê yekê, ez dibêjim gelê me bi vi awahi xwe gîhandîye cihaneka ronak. Derketina PKK, ji nuh ve hatina ziman, ji nuh ve berziman bûna diroka Kurdistanê, Kurd û Kurdistanê ye; bilindbûna hebûna netewê Kurd e. Derketina PKK, berziman hatina diroka mirovatiye ye; bûyera xwedî derketina li rûmeta mirovayeti û mafen mirovan e.

Di diroka Kurdistanê de cara pêşemîn PKK, gelê Kurd zanayê fîr û ramanen rast kiriye. Gelê Kurd armancen xwe, diroka xwe, rîya rizgariya xwe, dost û dijiminê xwe di bin rîberiya PKK de naskiriye. Mirovân ku nedîwîn bi zimanê xwe bîpeyîvin, di nava rîzên PKK de zimanê xwe gerandine û devê xwe li hemberê bêdengiyê vekirine. PKK, xwedî li hebûna netewê me derket û destêkîr, ku cîvaka me ji nuh ve bîverisine.

Heya dema derketina PKK, bi navê Kurd û Kurdistanê ci rîkxistinêk di riya van armancan de, di nava Kurdan de, nehatibû damezirandin. Gelê Kurd cara pêşin, bi derketina PKK kariye xwe bigihîne rîkxistina xwe ya resen. Karker, gundi, rewşenbir, jin, mîr, ciwan û hwd., hemû mirovân Kurd tenê di bin rîberiya PKK de deliva (keysâ) xwe-rîkxistinê peyda kirine. Gelê me, raman û

hikmîn hêzên feodalî ji, tenê di nava rîzên PKK de kariye bisikine. Ji ber vê yekê ji PKK, berpirsiyarê û parêzka-re demokratîye yê rast û dirust e ji.

Jinê Kurd, nedikarin ji navbera car diwaran bi ci awahî derbîkevin. Jinê Kurd ji qeyd û benden koletiyê, xeley û zîncirên bendewariye di nava rîzên PKK de şikandine. Li ser vê bingehê jinê Kurd, di bin rîberiya Eniya Rizgariya Netewa Kurdistanê - ERNK de Yekitya Jinê Welatparêzân Kurdistanê - YJWK avakirine. Dayîkên me, bi temenê xwe yê pîr, hemû alikariyên xwe pêşkêsi me dîkin. Ji sîb (bayanê) heyâ évari, bi rojan, di avahîa dagheha Almanya ya imperyalist de amade dibin. Kulmîn xwe bilind dîkin û dirûşmeyen xwe yên weke, "Biji Serok APO!", "Biji PKK!" dibangin. Ma gelo ev tev ji bo ci ne? Belê, dayîkên me yên kal ji baş dizanin, ku PKK xizmeta rizgariya wan dike. Lewma bawerîya xwe bi PKK dihînen û bi dil û can xwedî li Partiya xwe derdikevin.

Li derveyi çend Kurdish xayîn û welatfîroş, ji ber ci di demeke kin û nezik de bi milyonan mirovân Kurd û welatparêz xwe li dora PKK civandîne? Ji ber ku PKK, bi bernamê û xebata xwe daxwaziyen gelê Kurd pêkdihêne. PKK bersîva armancen gelê me dide. PKK tevgerêke pêşverbînê, çekirinê, bilindkirin û zanakirinê ye. Bi têkoşina PKK ne tenê mirovân Kurd, her weha kevir, dar, çiya, deş û hwd., hemû hebûnên Kurdistanê hatine zimên. Çawa, ku nexweşeki li ber mirinê li dixtor û dermanan digere, di dema bermirina gelê me de ji PKK derket û ji her nexweşiyekê re, ji her kul û eşê re çareyekê peyda kir. Gelê me hatibû merheleyeka welê, ku divibû ji hikmîn dewleten dagîrker re ji bo tunebûn û mirina xwe seri danibana yan ji divibû di bin rîberiya PKK de ji bo Kurdistanê serbixwe û aza şer bikirana. Riyeke û nemabû.

Ma gelo, gava li ser axa weliteki ji aliye hêzên dagîrker de rûmeta mirovatiye vê çendê bi eşkereti were perçiqandîn û erzankirin, tevgerêke ku xwedî li maf û rûmeta mirovatiye derbîkeve, divê bi ci navî were naskirin? Disa, partiyekî ku neteweyekî ji xweva mirinê hişyar kiribe, divê bi ci navî were naskirin? Neteweyek heye, ji bo rizgariye li ber xwe dide, radibe ser lingan û ber bi mirovatiye ve dimeşî. PKK navê vi netewi bi xwe ye. Mirovatiye heye, ji bo maf û rûmeta mirovatiye li ber xwe dide. PKK ev mirovati bi xwe ye. PKK li Kurdistanê, berpirsiyare vê mirovatiye ye. Ji ber vê yeke ji, di demeke pir kin de bi milyonan mirovân Kurd cihen xwe di nava rîzên PKK de girtine. Li ser vê bingehê PKK, dile parêzkarê demokratîye û parêzkarê mafen mirovan ji xweşkir û heyarîya wan kişande ser xwe.

**Derketina tevgera PKK,
xwedî derketina
li çarenivîsa xwe
ya mirovân Kurd
Û gelê Kurd e**

Ma gelo ji bo ci min cihê xwe di nava rîzên PKK de girtiye?

Ez ne li asmanan (ezmanan) dijim. Ez li ser axa Kurdistanê li gundekî Kurdan hatime cihanê û li wir dijîyam. Zilm û zordariya hemû mirovân Kurd, bav û bavpîren min, li seranser û gelemperiya Kurdistanê ditibûn, min ji ew li gundê xwe bi her awahî dîtine. Heya ez bibûm 12 sali, min li derveyi gundê xwe ci gund nedîtibû. Tu caran min nedikaribû ez

Me ideooloji û ramyariya

bi zanistî û serbixwe,
cara yekemîn li
Kurdistanê, ji devê
şoresgeren Kurdistanê
bihîstîn. Ev ideooloji û
politika bi serokatiya
rêheval Abdullah
OCALAN derketibûn
holê. Ew mejîye me, ku
bi jehra kemalîzmê
hatibû tîjikirin, dest bi
paqîjbûn û pakîye kir.

Çima vê çendê pikoli, zilm û zorê dibîne? Ez bi hiski li bersivîn van pîrsan digeriyam.

Dibistanen Tirkan roj bi roj bêhtir min dihelandin. Kurdistanîya min, bi min didan ji bir kîrinê. Birdoz û sincê (exlaqê) kemalîzmê, giyana (rihî) Tirkbûnê distisîn seriyê min. Ez diketim dûj jîyaneka kesanî (şexsi), armanca min dibû ev, ku ez di bin hikmî dewleta Tirk de bibim rewşenbireki Tirk.

Dagîrkeren Tirk mejîye me wê çendê şûştibûn, ku em dev ji jiyana xwe berdin û xwedî li Kurdiyîta xwe dernekevin. Lî ji aliye din dewleta Tirk hoyen abori û debariyê yên jiyana min neguhartibû. Xizani û belengaziya min mina berê berdewam dikir. Tîjekî kiribûn tenê ev bû; wan mejîye min bi xwe ve girêdabûn, wan posideyên xwe li ser min avakiribûn. Lewma ji, min nedikari ez xwedî li hebûna xwe derbîkevin.

Dema ku li diji rîkxistinê pêşverû û şoresger pikoliyên dewleta Tirk zêde û dijwartibûn, di nava ciwanen xwendekar de ji, bir û ramanen şoresgeri û pêşverû bêhtir pêş ve çûn. Ji vê zanabûn û hişyarbûn min ji paya xwe baş stand.

Piştî sala 1970'an, li Tirkîyê, li diji sazûmana (sistema) Tirkan çend tevgeren pêşverû derketin holê. Hemû xwendekarê şoresger, li dora van tevgeran xebateka birdozi (ideooloji) dabûn pêşya xwe. Beri derketina PKK, hemû kom û saziyên çep û Tirkîyê, hemû rîkxistinê hebûn, gotinên Kurd û Kurdistanê nedihanîn ser zimanen xwe. Bi çavê inkarkirinê li gelê Kurd dinîriyan. Her çendî bi navê şoresgeren Tirkîyê xwe didan nasin û galo-gala şoreş dikiran ji, ji aliye ideooloji û politikaya xwe ve, xwe ji çarçiven şovenizma civaki dîrîkxistin der. Bi bernamê û karê xwe, bi ci rengi li ser mirovân Kurd nedîrîm û di bir û bawerîyen xwe de cih nedîdan pîrsigirek gelê Kurd.

Disa, beri derketina PKK, hejimareke hindik ji Kurdan li dora qend komeleyan kom bibûn. Lî ev ji nedîwîn xwedî li navê Kurdistanê bi xwe ji derkevin. Ev ji weke dagîrkeren ji Kurdistanê re "Rojhilat" digotin. Armanca wan ji bo rojhîlat, tîşten weke rî, av û elektrik bû. Van komikan dûr re, bi destûra dewleta Tirk çend kovar çap kirin. Lî tu caran nekarin hevsarê di seriyê xwe de ji destê dewleta Tirk derxinin.

Di vê deme de posideyên van bûyeren ramyari li her xwendekareki Kurd dibûn. Li min ji bûn. Min ji dixwend, min guhdari dikir û li riya rast digeriyam. Lî hemû kom û komîkên hebûn, nedikarin min razî û qayil bikin. Bi noleka rast li pîrsa netewi nedînîriyan.

Piştî sala 1973'an, komeke piçük ji xwendekarê Kurd derkete holê. Bir û bawerîyen vê komê, me ciwanen Kurd razi dikirin. Cara pêşin min pîrsa netewi, gotinên Kurd û Kurdistanê bi ramanen rast ji devê şoresgeren Kurdistanê yên di vê koma nuh de bîhistin. Birdoza wan me baş ronahî dikir. Li dermâfe diroka Kurdistanê, jiyana gelê Kurd, mirovân Kurd, hêzên dagîrkeriyê, têkoşina rizgariya netewa Kurdistanê û hwd. bir û bawerîyen nuh, vê komê dihavet pêşya me. Ez bi her awahî ronahî dikir. Me ideooloji û ramyariya bi zanistî û serbixwe, cara yekemîn li Kurdistanê, ji devê van şoresgeren Kurdistanê dibîhistin. Ev ideooloji û politika bi serokatiya rêheval Abdullah OCALAN derketibû holê. Ew mejîye me, ku bi jehra kemalîzmê hatibû tîjikirin, li ser vê bingehê dest bi paqîjbûn û pakîye kir.

**DÜMAHİK
DI HEJIMARA BÊ DÊ**

GAV BI GAV XAKA KURDISTAN

Êrdimeke niştiman, ku bûye warê çem, av û rûbarêñ boş

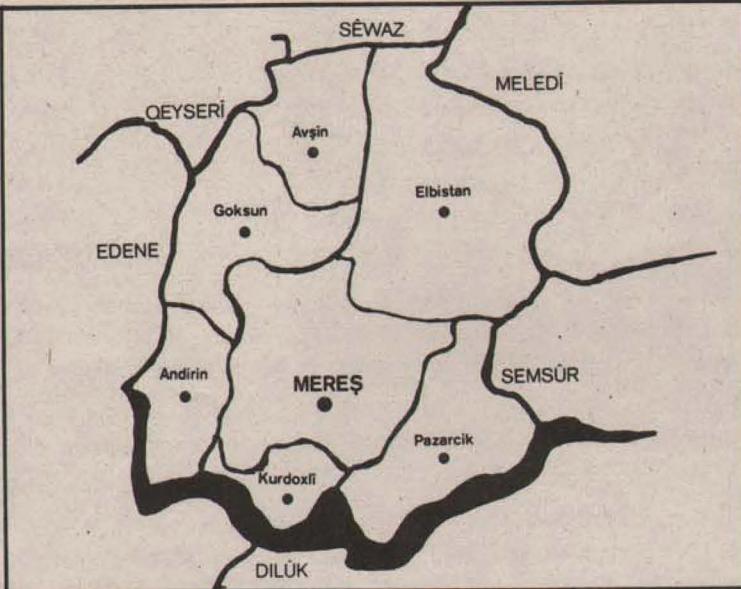
MERES

- I -

NAVÊ ERDIMA MEREŞE (GURRGUMÊ) XWEDIYÊ ÇI BINYADÊ YE?

Weke çavkehniyên Aşuriyan dibejin, navê êrdima Gurrgumê di dema Dewleta Hititi ya Dereng de "Markasi" bû. Ev nav heya dema Romayiyan hatiye bikaranin. Di dema İslamîtiyê de navê êrdimê bûye "Mar'aş". Maneya vê gotinê di zimanê Erebi de, weke "cihê hejinê, lerzine" dihê zanin. Weke dihê zanin, ji ber çinandina birincê (çeltükê) demekê axên êrdimê ziviribûn golên heriyê û li êrdimê nexweşîya taya mêsên pûsi bi firehi belav bibû. Bir û baweri hene, ku dibejin lewma vî navî dane êrdimê. Gava Gurrgum (Mereş) ji destê Ereban dikeve destê Bizansiyen de, nav ji bi rengê "Marsaion" dihê guhartin. Ji ber ku serdestiya Bîzansiyen li ser Gurrgumê demeke kin doma, ev nav cih negirt û nekari xwe bi bingehi serdest bike.

Gelê Kurd di demen berê de navê êrdimê weke "Gurrgumê" hildida. Ev gotin heye ku Kûrdiya gotina Erebi bû. Di demen niha de ji gelê me, navî tenê weke "Mereş" bi lêv dike û dizane.

toriya Hititi, li êrdimê Mirikén Hititi yên Dereng, mîna hêzên curbecur derketin holê. Ev mirikdari (dewleten piçûk) ji sala 2000'i Bz. heyâ sala 700'i Bz. hebûna xwe domandin. Di wê deme de li êrdima Mereş, "Dewleta Bajeri" ya bi navê "Gurrgum" e serdest bû.

Gava li Rojhilata Navîn Aşuri ji mina hêzeki serdest pêş ve ketin, êrdima Mereş ji tevli axa xwe kîrin. Lî gava Medan (Mediya) zora Aşuriyan birin û dewleta wan rûxandin, vê carê ji Medi, êrdima Mereş vegirtin û xistin bin serdariya xwe.

Êrdima Mereş ji mina êrdimên Kurdistân yên din, bi berdewamî rûberê ceng û şerên hêzên serdest bûye. Her carê ji, ketiye bin hikmê hêzên dagirkir ên biyani, ku di şer û cengen de biserketibûn. Pişti domana serdestiya Medan, bi rîzê Pers, Qraiyeta Kapadokia, imparatoriyen Roma û Bîzansî bûne serdar û Mereş dem û domana van jiya ye.

Di salen afîribûna (derketîna) misilmanîye de Mereş, rûberê êrişen

xwe ji van cihan dûr bixe.

Di sedsala yanzdehan de êrişen êlén Tirkê Oxuzî destpêkirin. Paşê ji ev êlén tajan û talanê, mîna beglikan hebûna xwe li êrdimê ji domandine. Piştre, bi yekbûna di nava van beglikan Tirkan de, imparatoriya Osmani derkete holê.

Di Şerê Cihanê yê Yekemin de imparatoriya Osmani têkçû. Bi hilweshîn û belavbûna imparatoriya Osmani, Mereş ji rûberê dagirkirina Frensiyan dibe. Di sala 1920'an de, pişti ku Frensi xwe paş ve kişandan, Mereş kete bin banduriya Tirkan.

Bi danezanekirina damezirandina dewleta Tirkîyê, Mereş ji giha statuya bi rengê wilayetekê.

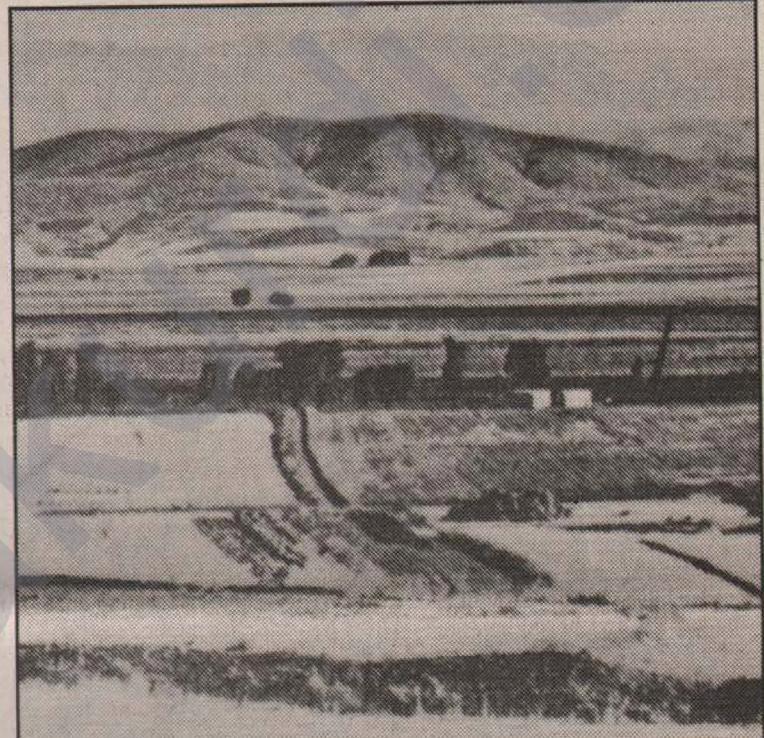
REWŞA ERDNİGARİ LI ERDIMA MEREŞE

Çiyayê êrdima Mereş:

Erđima Mereş niha li ser erdeki 14.327 km² berfireh, avabûye. Tixûben Mereş bi êrdimên weke Qeyserî, Sêwaz, Meledî, Semsûr (Pirrin), Di-

axê êrdimê çiyayê li ser 3.000 metran bilind, hene. Ev çiyayê bilind erden fireh kirine bingeha xwe. Çiya, ji hemû erde êrdimê, ji sedi 59.7 kirine bingeha xwe. Li kîleka vê ji, plato ji sedi 24 û deşt ji ji sedi 16.3 erd digirin. Çiyayê li êrdimê bilindirin, Çiyayê Nurxakê (Nurhak) ye. Ev çiya 3.081 metran bilind e.

Li êrdimê bili van çem û rûbarê pêwest, nêziki 30 avên din ji hene, ku

Deşta Mereş, deşteki bi xêr û ber e...

Çiyayê Gewr (Amanos):

Ev çiya, li başûrê-rojavayê êrdima Mereş, erden bi gir bi gir çekirine. Birê Çiyayê Gewr e dikeve ser erde êrdima Mereş, bi navê Çiyayê Çemenan dihê nasin. Ev çiya, her weha berdewamîn Çiyayê Torosê yên li başur in.

Çiyayê Beridê: Ev çiya li rojavayê bajarê Mereş û 30 kilometre ji navçaya Elbistanê dûr, li başûrê-rojavayê Elbistanê bilind dibe. 3.014 metran bilind e. Kendal û qontarê Çiyayê Beridê yên li xwar (jér), bi rîlistan û daristanan xemiline.

Çiyayê Engizekê: Ev çiya 2.815 metran bilind e. Çiyayê Engizekê, dikeve bakurê-rojhilatê bajarê Mereş. Ev çiya bi Newala Goksu, li cihekî kort, bi riya Çiyayê Axirê, ji Çiyayê Nurxakê cuda dibe û vediqete. Çiyayê Engizekê ji, berdewamî Çiyayê Torosê Başûr e. Giyayê sıruştî li vî çiyayî geleki kêm û hindik in. Ji vî alli ve, ev çiya, çiyaki jar e.

Li êrdima Mereş, li derveyî van çiyayê pêwest hinde bilindahîyen din ji hene. Ji van, ên pêwest ev in: Çiyayê Binboxa (2.942 metran bilind in), Çiyayê Deli Hobek (2.338 metran bilind e) û Çiyayê Axirê (2.301 metran bilind e).

Platoyen êrdima Mereş:

Pirranya platoyan dikevin bakurê êrdimê. Ji hemû axa êrdimê, ji sedi 24 bûne ev plato. Li başûrê Mereş ji hinde plato peyda dibin. Li derveyî van herdu aliyan, li ser dirêjahiya Çiyayê Engizekê û Çiyayê Gewr ji, hinde plato hene, ku bilindahîyen wan digihin heya 1.000 û 2.000 metran. Mirov li van deran, rastî platoyen vê nolê bilind in, dibe.

Çem û rûbarêñ êrdima Mereş:

Êrdima Mereş ji aliyê av, çem û rûbaran xwediyê cihekî pêwest e. Hema hema teviya êrdimê dikeve kevi û qirexa Çemê Ceyhanê.

Çemê Ceyhanê: Çemê Ceyhanê, ji çiyayen ku dora deşten navçaya Elbistanê zivrandine, za dibe û derdiike. Çemê Ceyhanê çend av û rûbarêñ piçûk ji tevli xwe dike û paşê mezintir dibe. Ji gelîyê teng û kûr diherike. Çemê Ceyhanê di kîliyekê de bi kîmasi 56 m³ û bi zêdahî ji 1.960 m³ av diherikine.

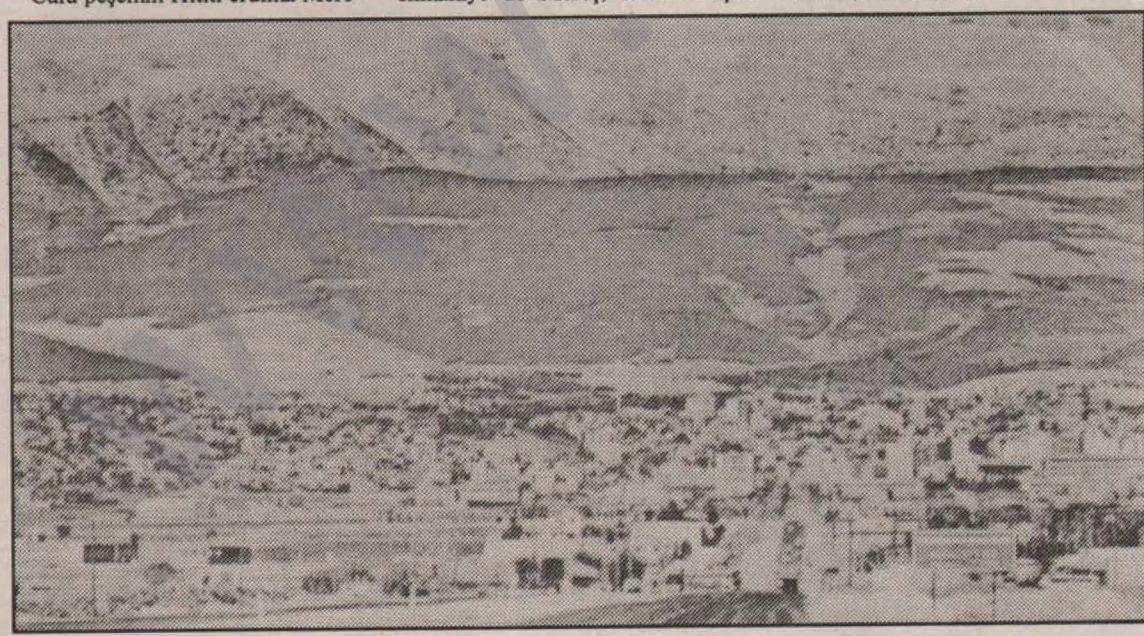
Rûbarê Aksu: Ji qontarê Çiyayê Engizekê derdiike. Ji şaxen Çemê Ceyhanê yê xurttir e. Bi avên ji aliyê hêldora Buyukcerit dihîn, xurttir û mezintir dibe. Rûbarê Aksu, ji aliyê bakurê-rojava û başûrê-rojhilatê Deşta Mereş derbas dibe û paşê xwe tevli Çemê Ceyhanê dike. Di kîliyekê de bi kîmasi 140 m³, bi zêdahî ji 496 m³ av diherikine.

Li êrdimê bili van çem û rûbarê pêwest, nêziki 30 avên din ji hene, ku

DİROKA KURT A ERDIMA MEREŞE

Diroka êrdima Mereş xwe direji beri diroka nivisi dike. Ji wan deman heya niha, weke cihekî danışvaniyê (rûniştinê) hatiye hilbijartîn.

Di qurneya navin de, Mereş xwe gîhandibû rewşekî pêwest, ji ber ku xwediyê riyeke kerwanan bû û ev rîji, Mezopotamiya vedikir herêmîn din. Cara pêşemin Hititi êrdima Mereş

Dimenek ji navenda bajarê Mereş...

şê ji xwe re kirine cihê danışvaniyê. Ev doman, dikeve navbera salên 1650 û 1460'an (Beri zayinê). Ji kavîl û berhemîn dirokî yên li derdorîn Girê Res (Karahoyuk) navçaya Elbistanê hatine peyda kirin, eşkere dibe û dihê gotin, ku ev ji dema Hitîtan mane.

Pişti hilweşin û rûxina impara-

Ereban bûye. Di vê domanê de Mereş şer û cengen gîran ên xwîni nasiye, ku bi destê hêzên li dûv doliwgerîyê bûn, hatibûn amade kirin û derxistin. Bi taybeti şerîn tund ên di navbera Ereb û Bîzansiyen de, li deverê bûne sedema kavîlbûnaka mezîn. Ji ber vê yekê ji car-caran gelê êrdimê neçare maye, ku cihen xwe yên rûniştinê vala bike û lûk (Entab) û Edene ve hene.

Êrdîn Mereş, ji çiyayen berdewamîn Torosên Başûr û ji deşten nizm ên di navbera van çiyan de çebûne. Erden êrdimê, xwediyê toryeke çem û rûbarêñ berfireh in. Ev çem û rûbar jî hinde gelî û newalan çekirine. Bi çebûna gelî û newalan, erden êrdimê bi dijwari qelişine û perçê bûne. Li ser

êrdimê bi firehî av didin.

Newalû deşten êrdima Mereş:

Li êrdima Mereş, ji ber tora av, çem û rûbarêñ fireh, gelek geli û newal ji hene. Ji ber van geli û newalan, li gelek deran axê êrdimê qelişye û perçê bûye. Newala pêwestir, Newala Ceyhanê ye. Newala Ceyhanê, di Deşta Mereş de vebûye. Li derdorîn gundê Kuşçu ev newal derdiike derveyî axê êrdima Mereş. Newala pêwest a duwemin ji, Newala Aksu ye. Ev ji, ji kendalê Çiyayê Engizekê destpêdike. Li Deşta Mereş, xwe digihine Newala Ceyhanê û xwe pê ve girêdide.

Deşta Elbistanê: Dikeve bakurê êrdima Mereş. Ev deşt, di navbera çiyayen zû bi zû hesani rî nadîn, asê bûye. Ji ber ku, li çiyayen ku derdorîn deşti zivrandine gelek dibare, ev barin bûye sedema bi xêr-û berbûna deşti. Dirêjahiya deşti bi qasî 50 kilometran e. Firehî ji, 20 kilometran dirêj e. Bilindahî, di navbera 1.100 û 1.150 metran diguhure. Li vî deşti genim, ceh, misir û pincarê sekiri dihî hilinan.

Deşta Mereş: Ev deşt li başûrê êrdimê cih digire. Bilindahî deşti di navbera 800 û 1.000 metran diguhure. Deşt, di navbera Çiyayê Çemenan û Çiyayê Axirê de asê bûye. Dirêjahiya deşti 40 kilometre û firehî ji 20 kilometre ye.

Deşta Goksun: Ev deşt, dikeve bakurê-rojavayê êrdima Mereş. Bi avê Rûbarê Goksun dihî avdan. Bilindahî di navbera 1.000 û 1.500 metran diguhure. Dirêjahiya 30, firehî ji 20 kilometre ye. Deşta Goksun bi çiyan hatiye zivrandin.

**DÜMAHİK
DI HEJIMARA PESİN DE**

KURDISTAN DI RIYA RAPERİNÊ DE BERXWEDAN

Raman ji
Berxwedan

Celal Talabani ji Frense ci hêvî dike?

Hinde berpirsiyaren hêzên otonomixwaz ên başûrê Kurdistanê di bin serokatiya C. Talabani de, roja 19'ê Êlûnê çûn Frense û hevditinekê bi berpirsiyaren Frensi re çekirin. Tevlî Celal Talabani, Sami Abdurrahman, Dr. Mahmut Osman û Muhsin Dizayê ji hebûn.

Weke dihê zanin, bi destpêkirina aloziya Xeliçê, Talabani bi lez çûbû Emerika ji û hinde hevditin çekiribû. Lê ji ber xebatêr Tirkîye nekaribû tişteki bi destê xwe ve bine. Lewma vê carê ji seri dide Frense.

Hêzên otonomixwaz ên başûrê Kurdistanê ji Frense xwestin, heke ji ber aloziya Xeliçê konferanseke herêmi çêbibe, Kurd ji neyin ji bir kirin. Frense ji, em vê daxwazê bi "fehmani"(!) dinirxinin, gotiye.

Ev tişt hate bihstandin, lê diyar e, ku armanc ne ev bû. Em bawer dikin, ku hêzên otonomixwaz ji Frense xwestine, ku hima xwe deyne ser pêş-veçûnî li êrdimê û leşkeran bişine herêmê. Talabani ji Emerika destevala vegeriyabû. Ji deriyekê berdan wi, niha çû ber deriyekî dinê. Lê belê em tev dizanin, pêşengên Talabani ev bû bêhtiri sed salan e, her vê politikayê dimeşinin, lê her carê tenê hinek nesihetan standine. Em dibêjin, hema carekê Mam Celal bine bira xwe, ku vegere ser rastiya gelê Kurd!

Li şuna ku mirov pişta xwe bide hima madêr a gelê Kurdistanê û bi vî awahi têkoşina rizgariya netewi bilind bike û bi daxwaza serxwebun û azadiyê derkeve rê, hêzên me yên otonomixwaz diçin desten xwe li ber wan hêzên imperialist vedikin, ku ji perçê- û debaşkirina Kurdistanê berpirsiyarin. Em dibinik ku ev hêzên otonomixwaz, wê çendê serxweve çûne û xurifine, ku li Parisê bibêjin, "Me Kurdan, ji cengê û qirkirinê gele kışandîye, édi em baweriya xwe bi dialogan dîhîn." Em eşkere dibêjin, bi vê rewşa xwe hebûna netewê Kud û yekitiya tevgera netewî, her weha berjewendiyen gel ên bingehin, mina hiçkê ji xwe re dihesibinin!

Gelê Kurdistanê bi saya bûyerên heya niha jiya ye, bi taybetiyen rast ên hêzên vê nolê ji baş serwext bûye. Di kesbûna van hêzan de gelê Kurd, ji xwespri û hevxebatkariya xulamî nefret dike. Heya, ev meyl û rôdariya van hêzan li jêr i xulamîtiye ye ji. Gelê Kurdistanê tu caran destûr nade, ku hêzên imperialist bikaribin, di şereki li Rojhilata Navin de, wi bikaranin. Gelê Kurdistanê bîryara xwe daye, ku têkoşina serxwebûn û azadiyê bêhtir bilind bike û ber bi rizgariya xwe ve here. Her kesek û hêzek bila baş dêhn û bala xwe bidin vê piroziya gelê Kurdistanê!

Serê rizgariya netewi ku li bakurê Kurdistanê di bin reberiya PKK de dihê ajotin, pivaneki berçavi ye ji vê hêldariya gele me re. Ev şer, ji bo rizgariyi garantîya tenha û bi serê xwe tenê ye. Hêzên otonomixwaz, bi politikayê xwe yên vir û wir ve, nikarin xwe bigihinin ci encamekê. Em dibêjin wan, dev ji vî karê xwe berdin û vegeler ser derfetên Kurdistanî! Serê rizgari û yekbûnê li diji dagirkeren hov û piştirtên wan ên imperialist bilind bikin! Heke hûn vê nekin, li hemberê gelê Kurdistanê, hûnê bîkevin nava rewşike heri bi lanet. Divi hûn vê baş bizanibin, û dev jê berdin, ku hûn desten xwe ji imperialistan re vezin û hêviyan ji van hêzên dirinde bikin!

Hêzên imperialistên rojava kîjan mafêni mirovî diparêzin?

Dewleta Tirk bi fermî danezane kir, ku li Kurdistanê rewşa cengê heye û mafêni mirovan bi tevayı hatine rakirin. Dewleta Tirk vê bîryarê niha da bihstandin, lê ev deh sal in, ev tişt bi dijwari dibün. Pêşemin ji sala 1984'an vir ve, tişteñ dibin, bi hejimartîna naqedin. Ci hovîtiyek were bîra mirovan bi destê dewleta Tirk bûye. Ev bi dizi ji nedihatîn kirin.

Kin were gotin, li Kurdistanê azadiya heyanan heye lê azadi ji bo mirovîn Kurd tune ye. Ki vê rastiyê nezane? Ma gelo hikumetên dewletên rojava vê nizanîn? Çawa! Lê ji bo wan pîrsa mafêni mirovan tenê elastiki ye. Hema bila berjewendîn wan ên monopoli bimeşin, bes e!..

Gava dewleta Tirk perçiqandina mafêni mirovan digihine bandevan, her carê pişta xwe dide dosten xwe yên rojava. Rasti ew ji vê xizmeta xwe di avê de nebîrin! Lê belê em tev dizanin, di pîrsa mafêni mirovan de peymanî navnetewan hene. Ev peyman cuðahi di navbera nijad, netew, reng, raman, baweri û welatan de napejîrinin. Hemû welat vê peymanî xistine-zagonê xwe yên bingehi ji. Lê gava pîrs dihê ser Kurdistanê û gunehkar ji dewleta Tirk be, humanistiya dewletên rojava ji, hema li wê derê dawî dibe.

Em dev ji van hikumetan berdin. Ma gelo "Rêkxistina Azadiyê ya Navnetewan", "Koma Şopandinê ya Helsinki", "Komisyonâ Mafêni Mirovan", "Komiteya Şopandina Demokratîye" û saziyên negirêdayê ci hikumetekê, ka ev ci dikin! Bêdengiya van saziyan ci ye, ci armanc dike? Rasti, ma ev ji girêdayê hikumetan in?

Em dipirsin: Di şereki de du ali hene. Aliyek eve dewleta Tirk e û eşkere, bi rengeki fermî (resmi) rewşa xwe danezane dike. Ma gelo aliye din ki ye? Heke şerek û du ali hebin, ma herdu ali ne mebur in, ku qanûnen ser binin ber çavên xwe? Çima dewleta Tirk êrişê sivilan ji dike, hûn dengê xwe dernaxinin? Birindaran dikuje hûn xwe kehr û lal dikin? Ciye gava dili (hêşir) bêş şikence kirin?

Rejîmîn dewleten rojava, ku di her delivelê de behsa demokrasî û mafêni mirovan dikin, çîma li hemberê Tirkîye tişteki nabêjin? Em careke dinê berpirsiyariya wan, li derbarê berpirsiyariya wan li hemberê mirovatiyê, dihînin bîra wan!

Bila dewleta Tirk a dagirker û faşist ji bizanibe; ki bayê bide çinandin, wê bahozê biçine. Daxwaza mafê netewê me, ku bi hiski hişyar dibe, nikare were rawestandin. Gelê Kurd, li hemberê hovîtiyê, wê dengê xwe bi awazi û xurttir ji heya niha bilind bike.

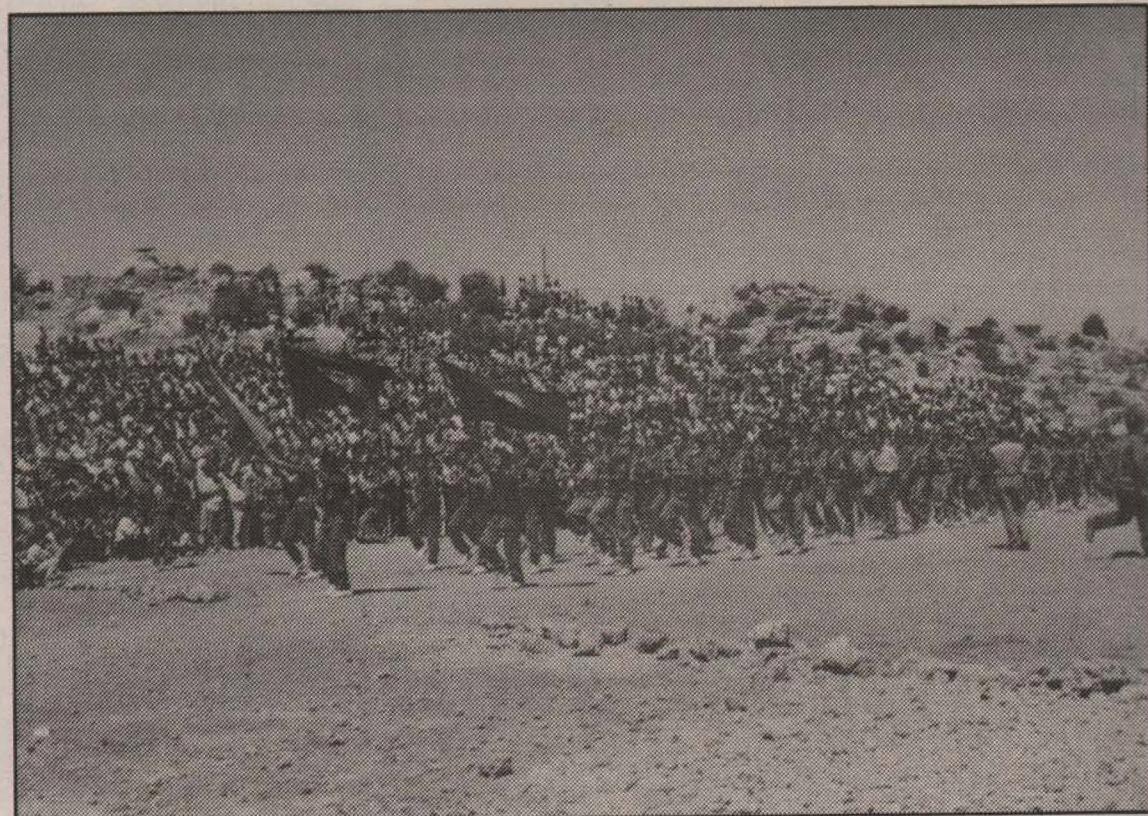
BERXWEDAN

HER TIŞT JI BO ENIYA RIZGARIYA NETEWA KURDISTAN

Gelê Nisêbînê deriyen firotgehan dîsa anî xwarê / Serîhildanê li Kerboran û Cizîra Botan tenê bi dagîriya leşkerî karîn werin rawestandin / Li Îlihê di şîna şervanê şehîd Mehmet BİLEN de bi kîmasî 4.000 welatparêz meşîyan / Gundiyen Şîrisê riya Qilaban û Şîmexê bi barîkatan girtin

- "Koma Livbaziyan" a bi navê "Şehîd Mahmut TANRIKULU" li bajarê Amedê avêt ser qereqola polisan. Qereqol zivirî kavileki. Gelek polis hatin kuştin.
- Li derdorê Kato û Hozê navçeya Qilaban û Çiyayê Cûdî navçeya Şîmexê şerîn mezin. Li Çiyayê Cûdî 30 serbaz hatin kuştin.
- Erişek çû ser navçeya Nurxakê. Avahîyen leşkerî ketin ber rokêtan.
- ARGK, li navçeya Pazarcikê dafek li pêşîya yekeniyeka leşkerî veda.
- ERNK, li Amed, Îlih, Nisêbîn, Cizîra Botan, Kerboran û gelek bajar û navçeyen din belavokan belav kir.
- Li Nisêbînê sîxurek (ajanek), li Muksê navçeya Şaxê û gundê Terhîmê navçeya Dihê jî sê "parêzkarê" cehş hatin kuştin.
- Di navbera Cizîra Botan û Nisêbînê de, li ser riya bi navê E-24, Pira Seqlanê bi bombeyekê hate firandin.
- Li navçeya Wêranşar bajarê Meledî livbaziyeke sabotajê ya jêhatî çû ser trînekê, ku navgînên leşkerî barkiribû. Çend vagonên trînê hatin şewitandin.
- Li Pazarcikê saziyeka daristanan ji aliyê pêşmergeyan hate şewitandin.
- ARGK, riya Şîmex û Dihê, riya Qilaban û Elkê, û riya Çewlikê birî.
- Li Nisêbînê gundê Tinatê navgîneke dijmin ji ser mayinekê derbas bû. Di encama peqînê de 11 serbaz mirin.
- Li Şîmex, Şax, Payizava, Xana Hewêl û Qilabanê şer di navbera pêşmergeyan û dagîkeran de derketin. Du serleşker û 50 serbaz mirin.
- Li Qaqizmanê pêşmerge dibistanekê şewitandin. Di dafeke pêşmergeyan de jî, polisek, sê endarmen komên xweser û sê serbaz hatin kuştin.
- Di livbaziye û Qilaban, Elkê, Şîmex, Dih, Alêkan, Derzelat, Rêzik, Golê, Dengizan û Osyanê de 20 "parêzkar", sîxur, giîkar û polisek hatin kuştin.
- Li Bafê navçeya Hezexê gundi li hemberê serbazên dagîkeran li ber xwe dan. Gundiyen Jiyanîşê jî li Qilaban meşîn.

► Di şerîn cihêring de, ku li Amed, Nisêbîn, Kerboran, Xizzîr, Dara Hêne, Pazarcik, Ereban, Çolamerg, İslahiye, Şax û Qilabanê derketin, 33 têkoşerên ARGK di berxwedanê lehengî de şehîd ketin û têkoşerek jî birîndar kete destê dijmin.

AMED (DIYARBEKIR): Şeva ku 1'ê Êlûnê bi 2'ê Êlûnê ve girêdide, dora saet 21'an, li taxa bi navê Balıkçilarbaşı bajarê Amede, êrişek pêşmergeyan çû ser qereqola polisan a bi navê Fatih Paşa. Ev êriş, ji aliyê komeke gerillaryen ARGK a bi navê "Koma livbaziyan a şehid Şêx Mahmut TANRIKULU" hate pêkanin. Di dema êrişê de li pêşîya deriyê

gereqolê sê polis nobedê digirtin. Pêşmerge hersê polisan ji dan ber berikên xwe. Gava ji avahîa qereqolê derketin der ve jî, bûjenê agiri li sün xwe avetiñ û avahi dan ber agireki dijwar.

Têkoşerên ku vê êrişê pêkanibûn bi lez, lê bi dorê, tevlî bangîna sloganan xwe ji qereqolê paşê dûr xistin. Du polisên nehatibûn kuştin, di kolanan Dûmahîk di rûpela 23'an de